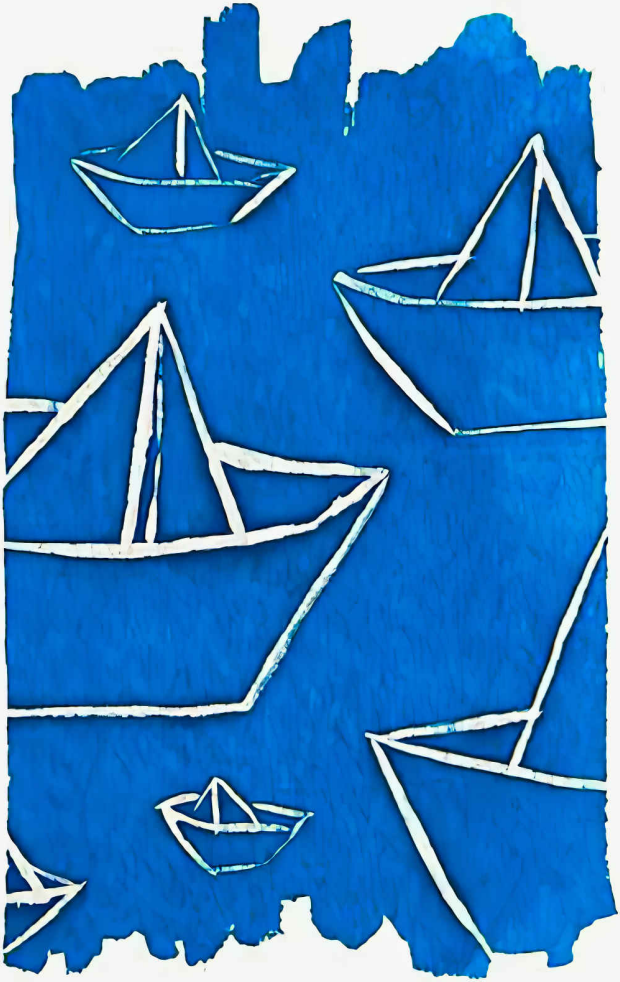
DAVID CONSTANTINE

Midland Oteli'nde Çay

NOTOS KİTAP

David Constantine

1944'te Salford'da doğdu. Üniversitede otuz yıl boyunca Alman dili ve edebiyatı öğretti. Hölderlin, Brecht, Goethe, Kleist, Michaux ve Jaccottet'in eserlerini İngilizceye çevirdi. Hans Magnus Enzensberger'den yaptığı *Lighter than Air* çevirisiyle Corneliu M. Popescu Çeviri Şiir Ödülü'nü, Friedrich Hölderlin seçkisiyle Avrupa Şiir Çevirisi Ödülü'nü kazandı. Goethe, *Faust* çevirisi Penguin tarafından basıldı. *Early Greek Travellers and the Hellenic Ideal* (1984) adlı kuramsal çalışması Runciman Ödülü'ne, tek romanı *Davies* (1985) Güney Sanatları Edebiyat Ödülü'ne değer görüldü. Eşi Helen ile birlikte 2012'ye kadar *Modern Poetry in Translation* dergisinin editörlüğünü yaptı. Halen Oxford'da yaşıyor. Şiir kitapları: *Watching for Dolphins* (1983), *Caspar Hauser* (1994), *The Pelt of Wasps* (1998), *Something for the Ghosts* (2002). Öykü kitapları: *Back at the Spike* (1994), *The Shieling* (2009). *Midland Oteli'nde Çay*, B*aşka Bir Ülkede*'den (Metis, 2006) sonra Türkçe yayımlanan ikinci kitabı.

Aylin Ülçer

1974 doğumlu. İÜEF İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünde okudu. Çevbir kurucu üyesi. Yayımlanan çevirilerinden bazıları şunlardır: Ursula K. Le Guin, *Rüyanın Öteki Yakası*; Flannery O'Connor, *İyi İnsan Bulmak Zor*; Edward Said, *Yersiz Yurtsuz*.

David Constantine

Midland Oteli'nde Çay

Notos Kitap 155
Edebiyat 044
Öykü
©Notos Kitap Yayınevi, 2016
©Comma Press & David Constantine, 2012
Bu kitabın Türkçe yayın hakları
Comma Press aracılığıyla alınmıştır.

Birinci Basım
Ekim 2017

ISBN 978-605-2389-04-1

Sertifika 16343

Editör
Tülin Er

Kapak Tasarımı
Tane Mavitan

Notos Kitap Yayıncılık Eğitim Danışmanlık
ve Sanal Hizmetler Tic. Ltd. Şti.
Ömer Avni Mahallesi, Prof. Dr. Tarık Zafer Tunaya Sokak
No: 11/6 Gümüşsuyu, Beyoğlu İstanbul
0212 243 49 07
www.notoskitap.com
facebook.com/NotosKitap
twitter.com/NotosKitap

Baskı ve Cilt
Pasifik Ofset Ltd.Şti.
Cihangir Mahallesi, Güvercin Caddesi No: 3/1
Baha İş Merkezi, A Blok, Avcılar İstanbul
0212 412 17 77
Sertifika 12027

David Constantine
Midland Oteli'nde Çay

İNGİLİZCEDEN ÇEVİREN
Aylin Ülçer

Öykü

NOTOS KİTAP

İçindekiler

9	Midland Oteli'nde Çay
16	Sığınma Evi
32	Hava İnceliğinde
43	Alphonse
63	Bir Ada
123	Teke
138	İmdada Yetişecek Kadar Güçlü
154	Fay
170	Charis
188	Su Bendinin ve Yolun Yamacındaki Ev
226	Lewis ile Ellis
238	Frideswide'ı Geride Bırakmak
257	İkizler
272	Ev'in Bahçesi
298	Bay Carlton
309	Romantik

MIDLAND OTELİ'NDE ÇAY

Rüzgâr dur durak bilmeden şiddetle esiyor, bazen hepten gözü dönmüş bir yeğinlikle taarruza geçerek bir adamla bir kadının ardında çay içtiği büyük kalın vitrin camını zangırdatıyordu. Körfezin enikonu sığ suları, güneybatıdan büyük bir hızla eğimli olarak kıyıya vuruyordu. Gelgitin ve rüzgârın elinde oyuncak olmuş dalgalar, uzaklardaki bulanık karada bembeyaz köpürerek sürgit kırılıyor, kendilerine karşı koyan ya da önlerine çıkan herhangi bir engelin yokluğunda peş peşe nihayet tükenesiye dövüyorlardı kıyıyı. Öğleni ardında bırakan kış göğü rüzgârdan paralanmış, delik deşik olmuştu ve altın sarısı sıkıntılı bir ışık dört bir yana doğru dikleniyor, hiçbir yerde durmaksızın birden parlayıp sonra gözden kayboluyordu. O biteviye yarılmış göğün altında da uçurtmaların çektiği sörf tahtalarına tünemiş, denizin çukurlarına ve kamburlarına binmekte olan yirmi otuz kadar sörfçü vardı. İhtimal caka satıyorlar, diye geçirebilirdiniz içinizden ya, gerçekte yaptıkları, başka cazibelerinin yanı sıra öncelikle kendi kendilerini gönendiren bir eylemdi. Vitrin camının ardındaki kadın, sörfçülerin akıllarının ucundan geçiyor olamazdı, onu etkilemek ya da eğlendirmek için gösteri yapıyor değillerdi. Uzaklarda kâh dalgaların sırtında kâh dalgaların dikine süzülüyorlar, bazen yanlamasına aralarından sıyrılıyorlar, bütün bunları da hep

daha ne yapabileceklerini sınamak uğruna yapıyorlardı. Yırtılıp açılıvermiş o göğün altında, dalgaların ve rüzgârın şamatasında her ânın tadını çıkarıyorlar, sahip oldukları hayatın canları nasıl isterse öyle kullanmak üzere tamamen kendilerine ait olduğunu hissediyorlardı. Onları izleyen kadına ise, hamuru özgürlükten yoğrulmuş bir zarafetin ta kendisi gibi görünüyorlardı. Hızla devinen havayla dolup şişinen o rengârenk kavislere görünmez iplerle bağlı olmaları, kadının özellikle hoşuna gitmişti. Ne kadar da basit ve akıllıca bir buluştu bu! Mendil gibi bir şeyi havaya atıyorsunuz, iplerle bedeninize bağlıyorsunuz ve onun o bodoslama uçup gitme arzusu sayesinde siz de peşi sıra sürükleniyorsunuz. Üstelik *onun* belirlediği doğrultuda da değil, hayır: Gönlünüzce orsa edip başka bir tarafa yöneliyor, en az bir yarımkürelik merkezkaç kuvvetinin etkisiyle geniş bir açı yapıp dönüveriyorsunuz. Harikulade, diye düşündü kadın. O belirleyici, taviz vermez unsurların varlığında böylesine çok yönlü bir özgürlüğü yakalayabilmek; akılla bedenin, kondisyonun, idmanın, özgüvenin, becerinin ve uygulamanın böylesine muhteşem bir eşgüdüm içinde olabilmesi, üstelik yalnızca eğlenmek uğruna!

Adam sörfçüleri neredeyse fark etmemişti bile. Deliliğe sürüklenmiş ışığın ve aralarda esip gürleyen rüzgârın farkındaysa da onları daha ziyade birer rahatsızlık kaynağı olarak algılıyordu. Gözü yalnızca karşısındaki kadını ve onun düşüncelerinde kendisinin nasıl yeri olmadığını görüyordu. O yüzden dediğini tekrarladı. Pedofil pedofildir. İşte o kadar.

Kadın adamın sesiyle irkilerek gerçek dünyaya geri döndü. Hele de bu, kadının böyle irkilmesi, adamı daha da sinirlendirdi. Deminden beri öylesine kayıtsız ve dalgındı ki. Gözleri adamın farklı dünyasına zoraki alışır gibiydi. – Hâlâ orada mısın sen, dedi kadın. Kusura bakma ama, boş versen olmuyor mu? – Olmuyordu, boş veremiyordu, kendi fikrini dayata-

rak kadının düşünme biçiminde bir değişikliğe yol açamadığını bilmek onu bozum etmiş, sinirlendirmişti. – Ben de burayı seversin demiştim, dedi kadın. Bir sürü şey okudum burası hakkında. Hatta belki bir gece, tabii sen kaçmayı başarabilirsen, kalmaya bile geliriz diye düşünmüştüm, penceresi kocaman bombeli bir odamız olurdu ve sabahleyin körfez manzarası önümüze serilirdi. – Kadının bu sözleri bir suçlama gibi geldi adamın kulağına. Tartışmakta oldukları konudan uzaklaşmış, bir anda kenara çekilip adamın kendisini hayal kırıklığına uğratma konusundaki daha genel becerisine geçivermişti. Adam konuyu değiştirmeyerek iddiasında ayak diredi; ne var ki adam bilmese de, kabul etmeye yanaşmasa da kadın onun asıl derdinin, içinde kıvıl kıvıl oynaşan husumeti bir süreliğine semirtip besleyebileceği bir konak bulmak olduğunu gayet iyi biliyordu. Bundan adı gibi emin olarak, herhangi iki makul insanın pekâlâ tartışabileceği sıradan bir soruymuş gibi hafifçe sordu adama, Eric Gill'in elinden çıktığını bilmeseydin o zaman beğenir miydin peki? Ya da Eric Gill'in pedofil olduğunu bilmeseydin? – Mesele o değil ki, dedi adam. Bu dediklerinin her ikisini de biliyorum, o yüzden de beğenmem mümkün değil. Tanrı aşkına, kendi öz kızlarıyla cinsel ilişkiye girmiş. – Ve kız kardeşleriyle, diye yanıtladı kadın. Dahası köpekle. Köpeği unutmayalım. Bütün bunları sahiden Tanrı aşkıyla yaptığını sandıysa ona da hiç şaşırmam. Şimdi farz et ki, adam bütün bunları yapmış ama ayrıca Ortadoğu'da barışı tesis etmiş. İnsanların adamın özel hayatında yediği naneleri öğrenip yeniden birbirlerini katletmeye başlamalarını ister miydin? – Aynı şey değil ki, dedi adam. Barışı tesis etmek hiç değilse yararlı bir şey. – Doğru, katılıyorum, dedi kadın. Güzellik yaratmak ise yararlı değil, öyle mi. "Deniz Seferinden Karşılanan Odysseus"un kimseye en ufak bir faydası yok, ama sanırım epeyce para ediyor. – Doğrusunu istersen, dedi adam,

bence güzel bile değil. Hele de özel hayatında neler yaptığını bilirken, adamın çıplak erkekler ve kadınlar yonttuğunu düşününce midem kalkıyor. – Heykelde bir de köpek ya da küçük bir kız olsaydı, kusar mıydın yani?

Kadın başını çevirdi, yeniden dalgalara, ışığa ve sörfçülere bakmaya koyuldu, ama artık onları hevesle izleyemez olmuştu ve bunu elinden aldığı için adamdan nefret ediyordu. Adam öfkeden kudurmuş halde oturuyordu. Kadın ne zaman başını çevirip sessizliğe gömülse, onu konuşmaya katılmaya ve ilişkilerine zarar veren şeyi daha da sürdürmeye ve sündürmeye zorlamak için çok şiddetli bir arzu duyuyordu içinde. Ama belli bir tarz, kalite ve saygınlık iddiasında olan nezih bir mekânda akşamüstü çayı içtikleri bir masadaydılar. O yüzden de eli kolu bağlıydı, afallamıştı, kendi öfkesine daha da sıkı sıkıya düğümlenip kalmaktan ve kadından daha çok nefret etmekten başka hiçbir şey hiçbir şey yapamazdı.

Derken kadın yumuşak ve sakin, fakat teskin edici olmayan, adamı zerre kadar cezbetmeyen, yalnızca hüzünlü bir sesle, gözlerini denizden ayırmadan konuştu: Sana kulak asacak olsaydım, hiçbirinin sözgelimi tecavüzcü ya da Milliyetçi Parti üyesi olmadığından kesinlikle emin oluncaya dek sörfçüleri izlemekten de en ufak bir zevk alamazdım. Belki denizden bile nefret etmeyi öğrenmem gerekirdi, çünkü o zavallı kum midyesi toplayıcıları tam şuracıkta, o güzelim altın ışığın vurduğu yerde, üstlerine çullanan gelgit sularında koşup kaçmaya bile fırsat bulamadan boğulmuşlardı. Denize her bakışımda, cep telefonlarından Çin'i arayıp sevdiklerine boğulmak üzere olduklarını söyleyişlerini aklıma getirmem gerekirdi. – Her şeyi çarpıtıyorsun, dedi adam. – Hayır, diye yanıtladı kadın, sen benim bu şekilde düşünmemi ister gibisin, ben de aynen öyle yapmaya çalışıyorum, her şeyi birbirine bağlıyorum ki bütün yönlerini işin içine katmadan tek bir şeye odaklanmayayım.

Seviştiğimizde, bu eylemin verdiği mutluluktan ve zevkten çığlık attığımda, tam da o anda bir yerlerde bir kadının korkunç bir biçimde işkence görmekte olduğunu ve dayanılmaz bir acıyla feryat ettiğini aklımın bir köşesinde tutmam gerekirdi illa. Bütün her şey birbirine bağlanırsa böyle olurdu işte.

Adama döndü. Karına bu sefer ne dedin bu arada? Birlikte çay içebilelim diye nasıl bir yalan uydurdun ona? Ne dediysen alnına yazmalısın aslında, olur da dönüp bana sevecen bir şekilde bakarsan unutmayayım diye. – Senin uğruna o kadar çok şeyi göze alıyorum ki, dedi adam. – Ben senin uğruna hiçbir şey göze almıyor muyum yani? Sanırım çoğu zaman, benim kaybedecek hiçbir şeyimin olmadığını düşünüyorsun. – Ben gidiyorum, dedi adam. Sen kal da bulutları seyret. Çıkarken hesabı öderim. – Gitmek istiyorsan git, dedi kadın. Ama lütfen hesabı ödeme. Bu benim ikramımdı, unuttun mu. – Yeniden gözlerini denize dikti. – Odysseus korkunç bir adamdı. Nausikaa'dan ve Nausikaa'nın annesiyle babasından gördüğü nezaketi hak etmiyordu. O zeytin dalıyla saklandığı yerden çıkışını görmemi hiç unutmuyorum. Uzaklarda geçirdiği o yirmi yıl boyunca neler yaptığını çoktan biliyorum. Evine dönünce işleyeceği kötülükleri de biliyorum. Ama o anda, Gill'in frizi için seçtiği anda, Odysseus çırılçıplak ve âciz, genç kadın ise ona saygıda kusur etmiyor, annesiyle babasının Odysseus'u evlerine kabul edip en iyi şekilde ağırlayacaklarından emin. Böyle anlar üzerine kafa yormamız yasak mı? – Okumadım, bilmiyorum, dedi adam. – Okuyabilirdin işte, dedi kadın. Seni durduran yoktu. Ne kadar aptalmışım, ben de deniz manzaralı o odalardan birini tutarsak sana o bölümleri okurum diye düşünmüştüm; körfezin karşısındaki, tepeleri karlı dağları da görecekti odamız.

Gözlerinde yaşlar vardı. Adam kulak kesildi. Kadının kendisinden imdat istemenin, onu da bu çıkmazdan kurtarmanın

eşiğinde olabileceğini hissediyordu, böylece beraberce daha önceki bir âna geri dönebilecekler, bu kez başka bir yola sapıp bu son tökezlemeyi geride bırakabileceklerdi. Bir şey daha var, dedi kadın. – Ne var söylesene, diye sordu adam yumuşayarak, kendisine meydan verse yeniden sevecen olabileceğini kadının görmesine müsaade ederek. – Skherie'de, dedi kadın, kazazede denizcilere kol kanat germek ve dünyanın öbür ucunda bile olsa, onları yurtlarına ulaştırmak âdettenmiş. Kanunları böyleymiş ve bununla gurur duyuyorlarmış. Yaşlar gözlerinden taşıp boşandı, yanakları sırılsıklam oldu. Adam bekledi, emin olamamış, şüpheye kapılmıştı. – Bu yüzden ülkenin en iyi kürekçilerinden elli iki genç, yiğit Odysseus'u gemilerine aldıkları gibi bir gecede İthaka'ya geri götürmüş, onu uyur vaziyette kıyıya taşıyıp usulca yere yatırmış ve Skherie'den aldığı armağanların hepsini etrafına kumların üzerine yığmış. Ne güzel değil mi? Phaiakların armağanları arasında uyanıyor Odysseus ve bir de bakıyor ki evinde. Ama Phaiaklı denizciler dönüş yolundayken, düşün bak, hem de kendi adalarına kıyıyı gözleriyle görecek kadar yaklaşmışken, öfkeye kapılan Poseidon nefret ettiği Odysseus'a yardım ettikleri için onları cezalandırmak amacıyla denizcileri ve gemilerini taşa çeviriyor. Bunun üzerine Kral Alkinoos, domuzun teki, düpedüz zorba, Tanrı değil âdeta eşkıya olan Poseidon'un öfkesini yatıştırmak için ferman çıkararak bundan böyle asla kazazede denizcilere yardım eli uzatmayacaklarını ilan ediyor. Bunu hak etmeyen Odysseus, yardım ettikleri son kazazede oluyor.

Adam ayağa kalktı. Bunu bana niye anlattığını anlamadım, dedi. Kadın çayların ve çöreklerin yanında gelen kaliteli keten peçeteye gözyaşlarını sildi. – Sen hiç ağlamazdın, dedi adam. Seni hiç ağlarken görmemiştim sanırım. Oysa şimdi bu saçma şey için, alt tarafı kitabın tekindeki birtakım insanlar için ağlıyorsun. Ya ben ne olacağım? Benim için, ikimiz için ağladığı-

nı görmedim daha. – Görmeyeceksin de, dedi kadın. Sana söz, görmeyeceksin.

Adam gitti. Kadın, sörfçüleri seyretmek üzere yeniden başını çevirdi. Güneş batmaya yüz tutmuştu ve altın renkli ışık, yuvarlanıp kabaran bulutun yırtık pırtık yorganının altından seller halinde süzülüyordu. Rüzgâr büyük camı gözü dönmüşçesine zangırdatıyordu. Ve sörfçüler yerkürenin sularının tenlerindeki ferahlığının tadını çıkararak melekler gibi yükseliyor, bazen suyu sıyırıp geçiyor, bazen de havalanıp uçuyor, sonra suyu azıcık köpürterek yeniden konuyordu. Kadın karanlık bastırana dek izlemeyi sürdürdü, derken o tuhaf kara suretler tüy gibi hafif, küçücük bir çıkın haline getirilmiş uçurtmaları ve sörf tahtalarıyla birer ikişer kıyıya doğru yürüdü.

Kadın hesabı ödedi. Uzun boylu bir adam frizin başında diz çökmüş, kollarından birini küçük bir kızın omzuna dolamış, ona orada tasvir edilen sahneyi anlatıyordu. Misafirperverlikle ilgili, diyordu. O ada halkının nezdinde bütün yabancılar kutsaldı. O yüzden de adını bile sormaya gerek duymadan adamı giydirip doyurdular. Böyle çetin bir kıyıya pek de yaraşan bir resim. Buradaki genç hanım, şartlar uygun olsa onunla seve seve evleneceğini itiraf etti ama adamın kendi memleketinde zaten bir karısı vardı. Bu yüzden, onu gemiyle ülkesine götürdüler.

SIĞINMA EVİ

Daha ziyade hapishane, dedi Madeleine.
Yapma ama, dedi Bay Kramer.
Kaçarsam beni geri getirirler, dedi Madeleine.
Evet ama, dedi Bay Kramer.

Bay Kramer Madeleine'e sık sık, Evet ama, diyordu. Bir olumlama, peşinden bir yadsıma. Şimdi Birim'deki herkesin ne kadar nazik olduğundan, bu kadar gelip gitmesine rağmen viziteleri sırasında bir kere olsun hiç kimseye kötü muamele edildiğini görmediğinden, birinin bir kıza ya da oğlana sesini yükselttiğini daha işitmediğinden dem vuruyordu yine. Demek ki neymiş: Pek de hapishane gibi değilmiş.

O zaman o niye orada oturuyor, dedi Madeleine, başıyla kapı aralığındaki hemşireyi işaret ederek. Hemşire dünyadan habersiz görünmek için elinden geleni yapıyordu. Bir kadın dergisi okuyordu.

Sebebini gayet iyi biliyorsun, dedi Bay Kramer.

Aniden yüzünü tırmalayıp bana tecavüz etmeye kalkıştığını söylemeyeyim diye, dedi Madeleine. Kendimi bir anda camdan aşağı atmayayım diye.

Evet bu gibi şeyler yüzünden, dedi Bay Kramer.

Pencere açıktı ama ancak kilitlerin el verdiği ölçüde, yönetmeliğe uygun olarak iki parmaklık bir aralık vardı hepi topu. Bay Kramer ve Madeleine aynı anda pencereye baktı. Denese oradan geçer, diye düşündü Bay Kramer. Oradan geçmem mümkün değil, dedi Madeleine, ne yaparsam yapayım nafile.

Odanın duvarları marazlarıyla cebelleşen bedenler ve ruhlar temasının sonsuz çeşitlemelerle işlendiği yağlıboya tablolar ve kolajlarla süslenmişti. Cam gibi tuzla buz olan bir yüz. Gökyüzünü büyük ölçüde gözlerden gizleyen Ku Klux Klan kukuletaları gibi kümelenmiş sıradağlar ama ön planda bir patika kırmızı zikzaklar çizerek dağların arasına giriyor, yukarılara tırmanıyor ve gözden kayboluyor. Bay Kramer bu odayı seviyordu. Madeleine'i ya da başka hastalarını beklerken pencerenin önünde durur, özel bir bakımdan ve teşvikten yok denecek kadar az nasiplenmesine rağmen yıllar boyunca, değişen her mevsimle birlikte bağrından sıradan çiçeklerin mütevazı güzelliklerini cömertçe fışkırtan çimenlik bir bayıra bakardı. Madeleine ile tanışıklığının bu noktasında sıra çuhaçiçeklerine gelmişti. İçeri gelen hava ılıktı. Bayırın ardında eski tecrit binasının duvarı uzanıyordu.

Sığınma evi, dedi Bay Kramer. Sığınma evi nedir?

Kafadan çatlakları kapattıkları bir yer, dedi Madeleine.

Evet, orası öyle, dedi Bay Kramer, ama neden adına sığınma evi demişler?

Çünkü yalan söylüyorlar, dedi Madeleine.

Tamam, dedi Bay Kramer. Senin deyiminle şu kafadan çatlakları bir an için unut, onların bakım gördüğü ya da kapatıldıkları yeri de bir kenara bırak, sence sığınmacı ne demek?

Kötü bir yerden gelen biri.

Peki bu insanlar Birleşik Krallık'a ya da Fransa'ya, Almanya'ya, İtalya'ya hangi beklentiyle geliyorlar?

Geldikleri yerden daha iyi bir yer bulmak.

Ne bulmayı umuyorlar yani?

Sığınak.

Sığınak ne demek peki?

Güvenli bir yerde olmak.

Güvenli bir yerde olmak, dedi Bay Kramer. Çok güzel söyledin. O zavallı insanlar hapishaneler ülkesine dönmüş ülkemize, güvende olacakları bir yer bulma beklentisiyle geliyor. Sığınak, dedi, insanın başını sokacağı bir dam, bir barınak, sığınılacak bir limandır. Eski adıyla tımarhaneler de ruhsal bozuklukları olan insanların güvenli bir şekilde barınabilecekleri ve bakım görebilecekleri yerlerdir.

Kilit altında tutularak, dedi Madeleine. 16. Koğuş, Sam'i geçen hafta oraya götürdüler.

Daha güvende olsun diye, dedi Bay Kramer. Bundan hiç şüphem yok.

Madeleine omuz silkti.

Pekâlâ, dedi Bay Kramer. Haklısın, biraz hapishane gibi. Bazen mecburen biraz hapishane gibi olması gerekiyor, ama yalnızca herkesin iyiliği için, başka bir nedeni yok. Tutuklulukla, tutsaklıkla, gerçek hapishaneyle uzaktan yakından alakası yok buranın.

Madeleine omuz silkti.

Bay Kramer'in içi daraldı. Nerede olduğunu, neden orada olduğunu unuttu. İçi daraldı ya da içindeki hüzün kabardı. Her halükârda bir kabuk gibi içine kapanmaya başladı. Bir yokluk. Gerçekliğe geri döndüğünde Madeleine'in kendisine baktığını gördü. Madeleine'in bakışıyla yüzleşmek, ayın bakışıyla yüzleşmek gibiydi. Işık kızın yüzünden, uzaklarda-

ki bir kaynaktan yansırmışçasına yayılıyordu. Bakışları korkuluydu ama daha ziyade Bay Kramer'ı incitmiş olmaktan korkarmış gibi. Rema selam söyledi, dedi Madeleine. Benden Bay Kramer'e selam söyle, dedi.

İkisinin de neşesi yerine geldi.

Teşekkürler Madeleine, dedi Bay Kramer. Onunla bir daha konuştuğunda iyi dileklerimi ilet kendisine. Nasılmış?

Onun sözüne güven olmaz ki, dedi Madeleine. Çok yalancı. Yirmi sekiz buçuk kiloya düştüğünü söylüyor. Açlıktan saçları dökülüyormuş. Dediğine göre günde yalnızca birkaç fasulye filizi yiyormuş. Yarım bardak da su içiyormuş. Ama yalancının tekidir o. Beni şişman göstermek için atıyor bunları. Sürekli telefon edip duruyor. Buraya geri dönmek istiyor. Ama Doktor Khan, kendisini açlığa mahkûm ederek buraya dönemez, diyor. Bu düpedüz şantaj, diyor. Ama kilo alırsa dönebilir. İrade göstersin, diyor, iyileşmek istediğini göstersin. O zaman bakarız. Onu buraya geri kabul etmezlerse kendisini öldüreceğini söylüyor Rema. Mesele şu ki, buraya dönebilecek kadar iyileşse bile, onu yeniden eve yollayacaklarından korkuyor. On altısına basar basmaz gerisingeri eve postalarlarmış, teyzesi öyle diyor. Ama eve dönmektense yirmi kez canıma kıyarım, diyor Rema.

İnsanın evi savaş alanı değildir, benim bildiğim, dedi Bay Kramer.

Onun ailesi öyle ama, dedi Madeleine. Rema'nın bu halde olmasının sebebi de onlar. O yüzden de oraya dönmektense işi kökünden halletmekte kararlı, pek de haksız sayılmaz bu konuda.

Rema bir keresinde bana çok hoş bir hikâye anlatmıştı.

Yazdı mı bu hikâyeyi?

Hayır, hiç yazmadı. Yazacağına söz verdi ama yazmadı.

Klasik Rema, dedi Madeleine.

Evet, dedi Bay Kramer. Ama anlattığı bir hikâye olmaktan ziyade, bir hikâyenin geçtiği yer olmaya daha uygundu aslını sorarsan. Köyünün yakınlarında bulunan bir ev hatırlıyordu. Evin bütün kepenkleri kapatılmış, orta yerinde bir tür sunak bulunan taş döşeli bir avlusu varmış ve balkonlarıyla ahşap merdivenleri, başına buyruk serilip serpilmiş beyaz yasemin-lerle çepeçevre sarılmış.

Ha, onu diyorsunuz, dedi Madeleine. Ev ihtiyar bir kadı-nındı, kadın hacca gitmek istiyordu ve komşuları da hac için gereken parayı kadına borç verdiler; aralarındaki anlaşmaya göre, kadın geri dönmezse ev komşuların olacaktı ve kadın asla dönmedi. O hikâye değil mi?

Evet, dedi Bay Kramer, o hikâye. Bana çok güzel geldi, ne bileyim, terk edilmiş ev, avlu, o sunak.

Muhtemelen hepsini uydurmuştur, dedi Madeleine. Muh-temelen öyle bir ev asla var olmamıştır. Hem zaten hikâyeyi de hiç yazmamış.

Bay Kraer karşılaşmayı kaybettiğini hissediyordu. Saate bir göz attı. Rema'nın arkadaşın olduğunu sanıyordum, dedi.

Arkadaşım zaten, dedi Madeleine. Onun kadar sevdiğim kimse yok. Ama aynı zamanda korkunç bir yalancı. Üstelik o yalanları da çoğunlukla benim damarıma basmak için uydu-ruyor. Yirmi sekiz kiloymuş! Ne biçim aptalca bir yalan ki bu? Size hacca gitmek istediğinden bahsetmiş miydi?

Bahsetmişti, dedi Bay Kramer. Baykuş misali gözleri iyiden iyiye açılıp ışıkla dolarken hacca gitmeyi nasıl arzuladığını an-latmıştı hararetle.

O zaman ne demeye kendisini açlığa mahkûm ediyor ki? Hiç mantıklı değil.

Ben de aynı şeyi söyledim ona, dedi Bay Kramer. Öyle bir şey yapmak istiyorsan, evvela gücün kuvvetin yerinde olmalı,

dedim. Nasıl yolculuk edersen et, hac yolculuğu meşakkatli iştir. Bedenen sağlam olman gerekir.

Palavracının önde gideni, dedi Madeleine.

Her neyse, dedi Bay Kramer. Gelecek sefere sen de kendi hikâyeni yazacaksın. Bir sığınmacı hakkında, bir oğlan çocuğu, öyle demiştin, senin yarı yaşında olacaktı.

Yazacağım, dedi Madeleine. Dünyadaki en berbat yer neresi? Burası dışında tabii.

Söylemesi güç, dedi Bay Kramer. Berbat yer o kadar çok ki, birincilik için epeyce bir çekişme olurdu herhalde. Ama Somali, birçok yere açık arayla fark atardı sanırım.

Somali'de korsanlar olduğunu okumuştum bir yerde.

Somali açıklarında var korsanlar. Zenginlerin gönderdiği gıda yardımlarını çalıyorlar ve o yiyeceklere ihtiyacı olan insanlar da açlıktan kırılıyor.

Tamam o zaman, dedi Madeleine. Benim hikâyemde de korsanlar olacak.

Madeleine ile Bay Kramer masanın iki tarafında sessizlik içinde bakıştılar. Hemşire dergisini kapamış, onları izliyordu. Bay Kramer, bu tasarının birçok bakımdan kötü bir fikir olduğu kanısındaydı. Madeleine, başta Madeleine olmaya dair bir şey yazmak istemişti. Tamam, demişti Kramer, ama burada değil de başka bir yerde geçsin öykün. Duvardakiler gibi bir imge bul kendine. Buldum bile, demişti. Benim imgem bir savaş alanı. Hikâyem savaşın orta yerinde kalmış bir oğlan çocuğu hakkında, çocuk benim yarı yaşımda ve yaşadığı yerden kurtulup güvenli bir yere ulaşmak istiyor. Sığınak, dedi Bay Kramer. Sığınacak bir yer arıyor.

Peki, gitmeden senden bir şey rica edeceğim Madeleine, dedi Bay Kramer. En yakından tanıdığın duygunun hangisi ol-

duğunu, öykündeki küçük çocuğu harekete geçiren duygunun ne olacağını tek kelimeyle söyle bana.

Madeleine'in üstündeki bluzun kolları, bileklerindeki kesikler görünecek şekilde yukarı sıvanmıştı. Bay Kramer'in kederli gözlerle bileklerine baktığını fark edince bluzunun yenlerini aşağı çekti, uçlarını sıkıca tutup parmaklarıyla avuçları arasına kıstırdı.

Korku, dedi.

Bay Kramer evine pekâlâ otobüsle dönebilirdi. Etrafı dikenli tellerle çevrili o olağanüstü arazinin, o meyveliklerin, bahçelerin, eski hastanenin o çim kaplı tümseklerinin, doğu-batı otoyoluna teğet geçerek moderniteyle kesiştiği noktada, Bartlemas'a pek de uzak düşmeyen bir durak vardı. O duraktan otobüse binip yirmi dakika içinde, tek vasıtayla neredeyse evinin kapısına kadar ulaşabilirdi. Ama hava biraz olsun güzelse, hatta bazen havanın güzel olmadığı günlerde bile, otobüse binmektense parkların ve bahçelerin içinden geçerek yürümeyi tercih ediyordu eve; adamakıllı uzun bir yürüyüştü bu, bir buçuk saat ya da daha uzun sürebiliyordu. Böylece eve girmeden ikindiyi geçirmiş, akşam yemeği için ne pişireceğinin tasasına düştüğü zamanı etmiş oluyordu neredeyse. Derken akşam gelip çatıyordu ve Bay Kramer'in akşam için her zaman bir planı olurdu: ciddi bir televizyon programı izlemek, önemli bir şeyler okumak, notlarını gözden geçirmek, erkenden yatağa girmek.

O ılık bahar öğleden sonrasındaki yürüyüşünde Bay Kramer, Madeleine ile Rema'yı düşündü. Madeleine'in Rema'nın hikâyesini o denli sert sözlerle eleştirmesi onu üzmüştü. O ölümüne rekabet içinde birbirlerine karşı nasıl da zalim oluyorlardı! Oysa onun gözünde, terk edilmiş evin tuhaf bir gücü

vardı. Rema eve müthiş bir sessizliğin hâkim olduğunu söylemişti, ahşap bahçe kapısını açtığınız anda her şey geride kalıyor, ne bir bağırış çağırış, ne bir köpek sesi, ne de trafik gürültüsü işitiliyordu. Avlunun zeminine çapraşık bir örüntüyle rengârenk çiniler döşenmişti ve Rema kesişen o bir sürü kavise ve ilmeğe kafa patlatarak çinilerdeki desenin izini sürmeye çalışmıştı. Sunak kesinlikle Bölünme öncesinden kalmaydı, bir Hint sunağı olsa gerekti, Müslüman kadın için hiçbir anlam ifade etmiyordu. Gelin görün ki, çiçeklerin, mumların ve adakların konması için önüne özel bir yer yapılmış ve bir kaide üzerine oturtulmuş o oyma figür; kepenkleri örtülü pencerelerle, balkonla ve o uçsuz bucaksız beyaz yasemin deryasıyla dört bir yandan sarılmış halde avlunun orta yerinde duruyordu bir kere. İhtiyar kadın hiç dönmedi, demişti Rema. Mekke'ye, gönlünde yatan o yere varıp varmadığı bile bilinmiyordu. O yüzden de komşular evi öylece muhafaza etmişlerdi, ama hiçbirinin gerçek anlamda ihtiyacı yoktu ona. Bazen büyükbaş hayvanları başıboş gezerken avluya dalıyordu. Ve çocuk Rema da cesaret edebildiğinde evindeki savaş alanından kaçıp oraya sığınıyor, ahşap merdivenleri tırmanıp sunağı mis kokulu, serin balkonlardan seyrediyordu.

Telefon çaldığında Bay Kramer bombalamalarla ilgili bir program seyrediyordu. Yemeği pişirip yeme faslının ve üç kadeh şarap istihkakının ardından böyle bir program yatak yolundaki olağan duraklarından biriydi. Ama telefon çalıyordu işte. Arayan kızı Maria'ydı, Ukrayna'dan arıyordu, orada şimdiden gece yarısı olmuştu bile, o *shtetl*'ın[1] yerini keşfettiğini, isimleri teker teker doğruladığını, doğru yeri bulduğun-

[1] Holokosttan önce Orta ve Doğu Avrupa'da yer alan, Yahudi nüfusun yoğunlukta bulunduğu köylere verilen genel isim. (e.n.)

dan yana en ufak bir şüphesi olmadığını söylemek için telefon etmişti. Kızının sesindeki heyecan dikkatinden kaçmadı, halen dünya üstünde en az karşı koyabildiği sesti bu. Sözcükleri doğru düzgün duymuyordu bile, yalnızca o ses vardı kulağında ve sesin o tuhaf rengi. Orman, anıt, isimler, kızının neden söz ettiğini biliyordu bilmeye ama sözcüklerden çok daha keskin bir biçimde, çok daha yakınında, kendi kanı canıymış gibi duyumsadığı; bu sözleri İngiltere'ye göre üç saat ileride bulunan bir ülkede çıktığı o delice hac seferinde, bir otel odasından söylemek zorunda kalan o sesti işte. Orman, geçmiş, çok uzaklardan gelen o cılız ses... Kızının ölümcül bir tehlikede olduğunu, tarihin uçurumunun, o dipsiz kuyunun, tüm hısımlıkların ilgasının eşiğinden aşağı sarkarak onu bulunduğu o yerden bir şekilde çekip alması gerektiğini hissetti. Canım benim, dedi Bay Kramer, sevgili kızım, uyuyabilirsen yat uyu sen şimdi. Ne düşünüyordum biliyor musun? Geri döndüğünde, senin yanına taşınacağım. Ne de olsa tek başıma yapamıyorum artık. Ama şimdi uyuyabiliyorsan uyu, olmaz mı.

Bay Kramer böyle bir şey demeyi aklının ucundan geçirmemişti. Kendisine bunun için hiç değilse bir yıl süre tanımıştı. Bir yıl. İnsan yasıyla baş başa kalmaya bu kadarcık olsun dayanabilirdi şüphesiz.

Birim'den telefon geldi. Madeleine aşırı dozda ilaç almıştı, hastanedeydi, bir iki gün içinde taburcu edilecekti. Yola çıkmak üzere olan Bay Kramer yürüyüşünü yapmaktan geri durmadı, güzel bir bahar günüydü, kayın ağaçları usul usul hışırdıyordu. Dosdoğru Bartlemas kapılarına yürüdü, arkasını döndü ve normalde Madeleine'e ayırması gereken zamanı doldurmak için dolambaçlı yollar izleyerek gerisingeri eve yürümeye koyuldu.

Bay Kramer, akşamlarını eski notlarını okuyarak noktalar-

dı, hemen o an yeni bir şey yazarak üstesinden gelmeye çalıştığı tuhaf bir zaafıydı bu onun. On dakika boyunca okudu, derken şu sözcükler çıktı karşısına: Rema, onun baykuş olma arzusu. Sonra sayfaları çabucak çevirerek o güne ayırdığı boş sayfaya geldi ve yazmaya başladı: Rema'nın baykuş olma arzusu üzerine kesinlikle yeteri kadar kafa yormadım. Şimdiden baykuşa benziyor muyum, ne dersiniz, diye sordu bana. Büroya gittim ve aynamız olup olmadığını sordum. Var ama kilit altında tutuyoruz, dediler. Pek de hoş bir ayna, yüz biçiminde ve aşağı yukarı yüz boyutlarında, çerçevesi yok, yalnızca çıplak bir ayna camından ibaret. Onu Rema'nın yüzüne tuttum. Yüzünü bana tarif et, dedim. Ne görüyorsan bire bir söyle. Bu temrinin bana, bir kızın yüzüne doyasıya bakma müsaadesini tanımış olmasından dolayı birazcık utanmıştım, bu meyanda o ise benden yana hiç bakmadan kendi yüzünü süzüyor, onu nesnel bir gözle, betimlenecek bir şey olarak inceliyordu. Evet burnu, ki oldukça ince, kemikli bir çizgiden ibaretti, pekâlâ bir gaga olabilirdi. O dudaklardan vazgeçmek yazık olacaktı. Fakat kaşların kavisini, göz çukurlarını öylesine ön plana çıkaran göz altlarındaki o gölgelerin kavisiyle birleştirseniz, evet sahiden de bir baykuşun fal taşı gibi açılmış gözlerinin nazarı çıkabilirdi ortaya. Ah bu dönüşüm sevdası. Başka bir şey, tamamen farklı bir yaratık olma arzusu; kanatlı, tüylü, pür dikkat kesilmiş bir mahlûk. Rema'nın yüzü tıpkı Madeleine'inki gibi kemikli bir yüz. Tüylerin yumuşaklığı bir teselli olurdu belki de. Acaba Madeleine'e aynadan bahsetmiş midir? Kırıklardan, o kırıklarla neler yapılabileceğinden.

Birim'den telefon geldi, Madeleine iyi kötü ayağa kalkabilecek kadar toparlanmıştı. Bay Kramer pencerenin önünde durdu. Çuhaçiçeklerinin mevsimi şimdiden geçiyordu. Ama onlar bitince başka bir şey açacaktı, sonra başka bir şey, sonra başka

bir şey, ta ki sıra sonbaharda açan tavşankulaklarına gelinceye dek. Harikulade bir bayırdı bu. Derken Madeleine ile aşırı kilolu hemşire kapı aralığında belirdi, hemşirenin elinde yine bir kadın dergisi vardı. Madeleine bol bir pantolonla kolları kendisine fazlasıyla uzun gelen yakasız bir gömlek giymişti. Durdu, ürkekçe ve küstahça Bay Kramer'e dönüp kesikler içindeki yüzünü ve boynunu ona gösterdi. Ah Maddy, dedi Bay Kramer, sende hiç merhamet yok mu? Kendine hiç insaf etmeyecek misin sen?

Hemşire açık kapının ağzında oturup dergisini okumaya koyuldu. Madeleine ile Bay Kramer ufak masanın iki tarafına karşılıklı oturdular. Yine de, dedi Madeleine yüzündeki kara kesiklerin kafesinin ardından, hikâyemin girişini yazmayı başardım. Okuyayım mı? Evet, dedi Bay Kramer. Madeleine okudu:

Samuel annesiyle yaşıyordu. Askerler babasını öldürmüşlerdi. Askerlerin bazıları yalnızca ufak oğlan çocuklarıydı. Samuel ile annesi ormanda saklandılar. Anne su ve yiyecek bulmak için her gün birkaç saat Samuel'i yalnız başına bırakmak zorunda kalıyordu. Oğlan annesinin geri dönmeyeceğinden korkarak bekliyordu. Elinden hiçbir şey gelmiyordu. Daracık barınağın bir köşesine kıvrılıp bekliyordu. Bir gün Samuel'in annesi geri dönmedi. Samuel bütün bir gece bekledi, ertesi gün ve ertesi gece de bekledi. Sonra dışarı çıkıp annesini araması, su ile yiyecek bir şeyler bulması gerektiğine karar verdi, çünkü annesinin ona bıraktığı acil durum erzakından geriye hiçbir şey kalmamıştı. Annesinin günlerce ileri geri teptiği patikayı izledi. Patika, bir yola çıkardı onu. Annesi yolun çok tehlikeli olduğunu söylemişti ona. Ama yolun öte yanında tarlalar vardı ve eğer şansınız yaver giderse tarlalarda, askerler gelip köylerini yakmadan önce çiftçilerin ekmiş olduğu ekinlerden kalma yiyecek bir şeyler bulabilirdiniz. Samuel yolun kenarında durdu. Uzun bir yoldu bu, her iki yöne doğru dümdüz uzanı-

yordu ve fena halde tozluydu. Biraz ileride bir kamyonun yanmakta olduğunu gördü, bir diğeri de devrilmiş, yolun kenarındaki hendekte tepetaklak duruyordu. Ama ortalıkta asker yoktu. Samuel aceleyle karşıya geçti. Biraz sonra, tıpkı annesinin anlattığı gibi, arazide temkinli bir şekilde hareket ederek yiyecek arayan, beyaz ve mavi elbiseli kadınlar ve kızlar gördü. Acaba annesi de aralarında olamaz mıydı ki? Ne olursa olsun, biri ona yiyecek ve su verirdi muhakkak.

Madeleine başını kaldırdı. Anca buraya kadar geldim, dedi. Beş para etmez, değil mi? Hayır, dedi Bay Kramer, çok güzel olmuş. Beş para etmez, dedi Madeleine. Söylesene Madeleine, dedi Bay Kramer, bunu yüzünü kesmeden önce mi, yoksa sonra mı yazdın? Sonra, dedi Madeleine. Bu sabah yazdım. Yüzümü iki gece önce halletmiştim, beni hastaneden buraya geri getirdiklerinde. Güzel, dedi Bay Kramer. Bu çok iyi işte. Demek ki kendi hayatın tutup yüzünü kesecek kadar sana ıstırap verdiğinde dahi başkalarının acısına ortak olabiliyorsun. Devamını da biliyorum, dedi Madeleine ani bir hevesle. Hikâyenin nasıl devam ettiğini ve nasıl bittiğini biliyorum. Size anlatayım mı? – Anlatırsan yine de yazabilecek misin devamını? – Evet, evet. – Söz mü? – Evet, söz. – Anlat o zaman.

İçinde ellerinin gizlendiği yenlerini düz bir şekilde masaya koydu ve Bay Kramer'in gözlerinin içine bakarak, onu kurgusunun şevkiyle olduğu yere mıhlayarak hızla konuşmaya başladı.

Yiyecek arayan insanlar arasında bir kızla tanışıyor. Kız benim yaşımda. Adı Ruth. Askerler onun da babasını öldürmüş. Ruth'un annesi onunla birlikte saklanmış ve askerler onları aramaya geldiğinde Ruth'un saklandığı yerden çıkmasına izin vermemiş ve kendi çıkıp askerlere teslim olmuş. Bu da onun sonu olmuş. Ama başka kadınlar Ruth'u yanlarına almışlar, Ruth on-

larla saklanmış ve ortalık güvenli olduğunda onlarla birlikte yiyecek aramaya çıkmış. Samuel tarlalara gelince Ruth ona göz kulak olmaya karar vermiş. Samuel'e karşı bir abla gibiymiş, altın kalpli bir abla, ya da altın kalpli ve müşfik bir anne gibi. Ateş yakmak güvenli olduğunda ona yemek pişirmiş, elinden gelen en güzel yemeği yapmış. Bir süre sonra askerler geri gelmişler, tarlalar artık çok tehlikeliymiş, bütün kadınlar ormanda saklanmaya başlamış, ama Ruth eğer bir şekilde sahile ulaşmayı başarabilirlerse onları deniz yoluyla İtalya'ya ve Avrupa Birliği'ne, sahiden güvenli olan yerlere götürecek tekne sahibi birini bulabileceklerini duymuş. Böylece bunu gerçekleştirmeye karar vermiş, Samuel ile birlikte sahile doğru yola çıkıp yalnızca geceleri, ay ışığında ya da yıldızların ışığında yol alarak ve alevler içindeki köylerden uzak durmaya dikkat ederek yürümeye başlamışlar.

Güzelmiş, dedi Bay Kramer. Çok heyecanlı olacağa benziyor. Şimdi tek yapman gereken bunu yazmak. Bir haritaya bakmışsındır herhalde, değil mi? En yakındaki sahil işlerine yaramaz. Orası korsanların olduğu yer. Ne varsa, kuzey sahilinde var, yani çölün içinden geçirmen gerek onları. Çölü geçmenin de korkunç bir şey olduğu söylenir. Çölü aşmanın tek yolu kamyonculara rüşvet vermek sanırım. Doğru, dedi Madeleine, ama ben Ruth'un doğu sahilinde, korsanlarla karşılaşmasının daha iyi olacağını düşünmüştüm. Korsanların elebaşı onu ve Samuel'i ta Libya'ya kadar götürmeye söz verir, ama karşılığında Ruth'tan bir dolu para ister. Parası olmadığını söyleyince, ödeme olarak kendisiyle evlenebileceğini söyler Ruth'a, Libya'ya varıncaya kadar sürecektir bu evlilik, sonra korsan Ruth ile Samuel'i Avrupa Birliği'ne götürecek bir başka arkadaşına satacaktır. Korsanın dediğine göre Avrupa Birliği, Vaat Edilmiş Topraklar gibi bir yerdir ve Ruth burada güven-

de olacaktır, ama Libya'dan İtalya'ya geçebilmek için korsanın arkadaşıyla da evlenmek zorundadır. Rema'ya Ruth'un yerinde olsan bunu yapar mıydın diye sordum, o da hayır yapmazdım dedi, evindeki sorunlar yüzünden yapamazmış, ama dedi ki ben yapabilirmişim, en azından hikâyemdeki Ruth yapmalıymış, böylece Samuel de o da canlarını kurtarırmış, Avrupa Birliği'nde yepyeni bir hayata başlarlarmış ve Tanrı da merhametini gösterip onun bu günahını bağışlarmış. Size selam söyledi, bu arada. İyi olup olmadığınızı sormamı istedi size. Bazen biraz yalnız görünüyormuşsunuz onun gözüne, öyle dedi. Teşekkür ederim, dedi Bay Kramer, ben iyiyim. Bilin bakalım ne oldu, dedi Madeleine, artık hacca gitmek istemiyormuş, ihtiyar bir kadın oluncaya kadar en azından ve Doktor Khan'ı onu buraya geri alması için zorlamak da istemiyormuş. Hayır, ilkokul öğretmeni olmaya karar vermiş. Ayrıca yirmi beş kiloya düşmüş. Yani her zamanki gibi yalan dolan.

İlkokul öğretmeni olmak çok iyi bir fikir, dedi Bay Kramer. Ama tabii, bunun için güçlü olmalı insan. Hacca gidecekmiş gibi güçlü olmalı.

Ona bunu söyledim, dedi Madeleine. Anlayacağınız, Rema hâlâ bir yalancı. Her neyse, Ruth hakkında bir şey daha var aklımda: İlk korsanla onun fahişesi olarak beraberken, korsan Kızıldeniz boyunca bütün limanlarda durup kızı alışveriş yapsın diye karaya, pazarlara gönderiyor – bu arada Samuel'i gemide rehin tutuyor. Ruth'un da gidip korsanın en sevdiği yemekler için gereken malzemeleri alması gerekiyor, yemekleri araştırdım bile, bamya ve domates soslu kuzu yahnisi, mesela soğanlı gözlemeler, balık ve biber, şu hamurundan pastalar börekler, baharatlı yağlı peynirler, neyse, ta Süveyş kıyısına varıncaya dek korsana birbirinden lezzetli yemekler pişiriyor. Böylece Efendisi'ni ve Velinimeti'ni mutlu ederken, bir yandan da Samuel'in güçlenmesini sağlıyor.

İkinci korsan sözünü tutup Ruth'u Akdeniz'in karşı yakasına geçirirse İtalya'da kalacaklar mı peki? Hayır, dedi Madeleine, heyecanla anlatmaktan nefes nefese, Swansea'ye gidiyorlar. Swansea'de oldukça köklü bir Somali cemaati var. Araştırdım. Yüz yıldır oradalar. Önce bir pansiyonda kalacak, orada herkes kendisini sevsin diye herkese yemek pişirecek. Samuel okula başlayacak ve çocuğun hayatı bir düzene girer girmez Ruth CFE'ye[2] gidecek ve bazı sertifikalar alacak.

Madeleine, dedi Bay Kramer, Birleşik Krallık'a girmek çok zordur. Ruth ile Samuel'in pasaporta ihtiyacı olacak. Onu da düşündüm, dedi Madeleine. İlk korsanın, gemisinde ölen insanlardan kalan pasaportlarla ağzına kadar dolu bir dolabı var ve Ruth fazlasıyla iyi bir aşçı olduğu için korsan ödül olarak ona bu pasaportlardan birkaç tane veriyor ve Samuel ile Ruth'un bunlar sayesinde sınırdan tereyağından kıl çeker gibi geçeceklerine yemin ediyor.

Asıl Rema CFE'ye gitmeli, dedi Bay Kramer. Bence tamzamanlı öğrenim görüyor olsa, İçişleri Bakanlığı vizesini uzatırdı. Hele bir de ilkokul öğretmeni olmak üzere eğitim görse, kim bilir neler olur?

O bir yalancı, dedi Madeleine, kesiklerinin yabanıl nakışının arasından seçilen yüzü bembeyaz, neredeyse saydamdı. Güya arkadaşım olacaktı benim. Sahiden arkadaşım olsa buraya geri dönerdi. O zaman beni terk etmeden önceki gibi, ikimiz de iyi olurduk.

Burada kalmak mı istiyorsun?

Evet, dedi Madeleine. Burası daha güvenli.

[2] Certificat de fin d'études: Dışarıdan lise bitirme sınavları düzenleyen kurum. (e.n.)

Peki neden ilaçlarla kendini öldürmeye çalışıyorsun? Neden kendini kesiyorsun?

Hemşire izliyor ve dinliyordu.

Çünkü korkuyorum.

Benim kızım da korkuyordu, dedi Bay Kramer, üstelik yaşça senden iki kat büyük. Annesinin hastalığı boyunca, dört buçuk yıl, her gün giderek daha fazla korkar oldu. Şimdiyse başını alıp Ukrayna'ya gitmiş, inanır mısın, kendi başına, dillerini de konuşamaz üstelik, aile tarihçemizi araştırmaya. Geçen akşam bana o meşum yerden telefon açtı, korkunç bir yer orası, asla gitmek istemem, bir başına, düşün, gecenin bir yarısı, bir otel odasından. Sen hikâyeni yaz, olmaz mı? Bana söz verdin, unutma. Somali büyük olasılıkla dünya yüzündeki en kötü yer ve Swansea'nin çok güzel bir yer olduğu konusunda herkes hemfikir. Ruth ile Samuel'i sağ salim oraya ulaştırabilirsen ne büyük bir başarı olur bu, düşünsene!

Madeleine'in tırnakları yenmiş beyaz elleri halen gömleğinin yenlerinde gizleniyordu. Bütün hevesi kırılmış, coşkusu sönmüştü. Somali'den Swansea'ye asla varamayacağım, dedi. Asla, asla, asla. Buradan çıkmayı bile isteyemiyorum ben.

Önce hikâyeyi hallet Madeleine, dedi Bay Kramer. Kurmaca her şeyden önce gelir. Ruth ile Samuel'i o kıyımın pençesinden kurtar hele, korsanların zalimliği ve lütfu sayesinde onları İtalya çizmesinin topuğunda bir temerküz kampına ulaştır, sonra kuzeye götür onları, dillerinin tek kelimesini bilmedikleri yabancılar arasına koy – düşün taşın, düze çıkmaları için gereken yolu bir şekilde bul buluştur. Söz verdin bana. O şanslı ikiliyi Swansea'ye ulaştırabilirsen neler olabileceğini kim bilebilir?

HAVA İNCELİĞİNDE

Eee, senin Noel'in nasıl geçti?

İyi. Her zamanki gibi. Seninki nasıldı?

İyi. Daha doğrusu, eh işte. Kız kardeşim evden ayrıldı ve bizim yanımızda kalmaya geldi. Birkaç günlüğüne, dedi, yapacağı bir sonraki şeyin ne olacağına karar verinceye kadar. Birkaç gün derken sonunda bir ay kaldı. Sonra Russel neredeyse alenen gitmesini rica etti ondan. Evliliğimizde gerginliğe yol açtığını söyledi. O da gitti.

Evine mi döndü?

Hayır. Eve dönmeyecekmiş artık, öyle diyor. Buraya kadarmış. Bitmiş.

Kafenin sahibi kahvelerini getirdi. Mavi porselen fincanları, aralarındaki beyaz örtünün üzerine yerleştirebilmesi için ufak masadan kaykıldılar. Önce birinin, sonra öbürünün, kadının ve adamın yüzüne samimi ve dostane bir ilgiyle baktı, onlar da başlarını kaldırıp ona baktı ve gülümsediler.

Burayı sevdim, dedi Leila.

Şu Noel tuhaf şey, dedi Jackson. Çok uzun sürdüğünden ve havanın berbatlığından herhalde; insan bir gün aydınlık yüzü görmez, aile sorunsalı da cabası, ya sürü gibi üşüşürler başına ya da akrabalarını mumla ararsın, nihayet insanlarla bir araya geldiğinde, tantana sona erip de hal hatır soracak fırsatı bulduğunda, bir sürü kişi ölmüş olur, öylece pes etmiş olur, en azından bana öyle geliyor, ya da kız kardeşinin yediği gibi bir nane yemiş olur ki ona pes etmenin tam tersi denebilir ancak.

Jo'nunkine pes etmek demezdim ben, dedi Leila. Canına tak etti, ama pes etmekle aynı şey değil bu.

Evet, dedi Jackson. Noel'de öyle olur genelde. Bir anda birinin canına tak eder.

Jo'nun örneğinde bardağı taşıran damla hindi olmuş, dedi Leila. Bir sürü akraba davet etmişler eve, çoğu da kocası Pete'in akrabalarıymış, ama Jo üç dört saatliğine onları başından savmayı başarmış, o arada da akşam yemeğini pişirmiş; eve döndüklerinde birkaç kadeh yuvarlamış durumdalarmış, o yüzden her şeyin yolunda gitmesi gerekirmiş aslında, gidermiş de dediğine göre, o hindi olmasaymış.

Biz Noel'de hindi yemiyoruz, dedi Jackson. Yıllardır yemedik.

En güzeli, dedi Leila, Jo bana kendi hindi macerasını anlatınca, Keşke biz de yemeseydik, dedim, ama bundan Russel'a bahsedince, Kız kardeşinin ağzıyla konuşmaya başladın sen, dedi bana, hindisiz Noel'e Noel denmez, dedi.

İğrenç yaratıklar, dedi Jackson. Kendi suçları değil tabii. Bir zamanlar hindi çiftliğinde çalışan bir arkadaşım vardı, hayvanlar o kadar semizliyorlarmış ki sonunda çiftleşemez hale geliyorlarmış ve onları şey ettirmek de –anla işte, hayal gücüne havale ediyorum orasını– benim arkadaşın üstüne kalıyormuş.

Anladım, dedi Leila, sağ ol, sen olmasan ne yapardım. Jo, hindiyi fırından zor bela çıkarabilmiş, düşün artık ne kadar ağır olduğunu; fırında dört saat kalmasına rağmen yine de pişmemiş. Pete davet ettiği akrabaların hepsine yetmesi için bu kadar büyük olması gerektiğini söylemiş.

Jackson, Leila'nın kapıldığı dehşeti görüyordu, yüz hatlarının bir şekilde gerildiğini, neredeyse buz kestiğini, gözlerinin büyüdüğünü, bir cinnet halinin şaşmaz belirtileriydi bunlar, oldum olası öyle gelmişti ona, o yüzden Leila'nın ellerini tuttu, elleri soğuktu, Jo'nun olayı buymuş yani, dedi, sonra hindi canına tak ettirmiş ve evi terk etmiş.

Evet, dedi Leila. Ve Noel'in ertesi günü sabahın köründe bizim eve geldi. Mutfak penceresinin önünden dolanıp yan kapıdan elinde bir valizle içeri girdiğinde ben hâlâ akşamdan kalan bulaşıkları yıkıyordum, evi terk ettiğini ve artık geri dönmeyeceğini söyledi, bundan sonra ne yapacağına karar verinceye kadar bizimle kalıp kalamayacağını sordu. Bulaşıkları yıkamama yardım etti.

Son zamanlarda düşündüğüm bir başka şey de, dedi Jackson, konuyu tam olarak değiştirmese de Leila hiç değilse hindiyi aklından çıkarsın diye biraz farklı bir yere çekiştirerek, şu ki seninle ben herhangi bir yerde birlikte yaşamadığımız-

dan, deyim yerindeyse birlikte herhangi yere ait olmadığımızdan, bizim terk edebileceğimiz, kapıyı çarpıp çıkabileceğimiz bir yer yok. Ve ne zaman evini barkını terk edip geri dönmemeye karar veren birini duysam, ki sık sık da duyuyorum, al işte şimdi de senin kız kardeşin, içimden diyorum ki, işte bu Leila ile benim başımıza gelemez.

Leila, Jackson'ın dediğini düşünüp tarttı. Onun –Leila'nın deyişiyle– bu fikirleri çoğunlukla pek de mantıklı gelmiyordu ona. Daha ziyade hayret ediyordu onlara, ya da Jackson'ın onlara sahip olduğu gerçeğine.

Demek istediğim, diye sürdürdü lafını, bizim yerimiz yurdumuz yok. Bir dükkânda kimse sana dönüp de, Jackson'ı bir süredir görmedim – çekip gitmedi, değil mi, demez hayatta. Kimse de beni yoldan çevirip, Leila nerede? Onu görmeyeli epeyce oldu, diye sormaz.

Leila ellerini Jackson'ınkilerden kurtardı, masadan geri çekildi ve Jackson'ın arkasında kalan tezgâhın arkasındaki duvarda yazan günün mönüsüne baktı. Ana yemek olarak Galler yahnisi, kuzu köfte, Beş Öğüne Bedel Kahvaltı, dürüm (tavuk ya da domuz) ve patlıcan dolması vardı. Camekânda ise peynirli ve ıspanaklı kişler, Galler pastaları, baklava ve *bara brith*[1] sergileniyordu. Burayı sevdim, dedi bir kez daha. Adamın mönüsüne bakınca iştahım kabardı. Belki de Kıbrıslıdır. İçeri giren insanlara günaydın deme şekli hoşuma gitti. Giriş kapısı takılıyor, müşterilerin kapıyı zorlamaya mecbur kalmaları yüzünden biraz utanmış görünüyor her seferinde. Sanki onlara

[1] Galler'e özgü, içinde kuru meyve ve baharat bulunan, keke benzer bir tür tatlı ekmek. (e.n.)

yardım ediyormuşçasına elleriyle usulca bir hareket yapıyor. Ve nihayet içeri girdiklerinde yüzünde gülücükler açıyor, sahiden içten bir günaydın diyor. Herkesi de tanıyor. Bence içeride tanımadığı yegâne kişiler biziz. Ama bize de aynı ölçüde sıcak davranmadı mı?

Leila kapıyı görebiliyordu. Jackson onun yüzünü seyrediyordu.

Dinle bak, dedi Leila. Şimdi içeri giren yaşlı çift onunla Galce konuşuyor. Galce iki çift laf etme fırsatını buldular diye âdeta başları göğe eriyor üçünün de.

Jackson gülümsedi. Dikkatinden hiçbir şey kaçmıyor, diye geçirdi içinden. Bu da beni daha dikkatli kılıyor. O her şeyiyle burada. Bana bu odadaki herkes için bir hayat hikâyesi anlatabilir ve ben de ona inanırım. Ben bu ufak mekânın harita referansını verebilirim ona, sağa değerleri ve yukarı değerleri, tastamam altı haneli olarak. Ama o gerçekten burada. Eğer acıktıysan hemen yiyebiliriz, dedi. Neden yemeyelim ki.

Leila öne doğru eğildi, yeniden Jackson'ın ellerini tuttu, kapıdan giren çıkanlara ve tezgâha bakmayı kesip dikkatini ona yöneltti. Bizim bir yerimizin yurdumuzun olmayışı, gidecek bir yerimiz olmadığı için birbirimizi terk edemeyişimiz senin gözünde iyi bir şey mi kötü bir şey mi anlayamadım, dedi.

Jackson omuz silkti. Bazen iyi, huzursuz olduğumda. Eğer hiçbir yerdeysen, bu her yerde olmak gibidir biraz. Bağlantılar genişler. Kız kardeşin şimdi ne yapacak? Nereye gitti?

Hackney'de bir kiralık odada bir başına kalıyor. Geçici

olarak, öyle diyor. Kendini toparlayıncaya kadar kalacakmış orada.

"Geçici olarak" komik bir söz, dedi Jackson. Acaba bir odada oturup yaşlanmayı fiilen görebilecek kadar uzun süre bir aynada kendisine bakmış kimse var mıdır?

Hiç zannetmem, dedi Leila. Ama mesela benimle ikimizin de yabancısı olduğu bir yerde tekrar karşılaştın diyelim, yüzümü aradan epeyce bir zaman geçtikten sonra ilk kez yeniden görüyorsundur ve içinden mutlaka, yaşlanmış diye geçirirsin.

Hava inceliğinde.[2]

Ne dedin?

Altın gibi... Hava inceliğinde dövülmüş.

Evet, doğru duymuşum. Jackson, hava inceliği hakkında iyi kötü bir fikrim var şahsen, şairin o konuda bir fikri olduğundan çok kuşkuluyum, seninse olmadığından çok eminim. Hava inceliğinden ayrılıkları kimse kolay kolay kaldıramaz, ben bizzat yaşayıp gördüm, seninle tanışana kadar da o işkenceyi bir daha yaşamaya hiç niyetim yoktu, ne olur yeniden o günlere geri döndürme beni.

Leila'nın yüzü bembeyazdı. Istırabı, özellikle dudaklarının çevresinden belli oluyordu.

[2] İngiliz şair ve rahip John Donne'un (1572-1631) "A Valediction: Forbidden Mourning" şiirinden. (ç.n.)

Ya da belki dönmeliyim. Belki dönmek zorunda bırakılmadan kendi irademle gönüllü olarak dönmem daha iyi olur ha? Jo'nun dediğine göre yirmi birinci hindisiymiş o ve içlerinde pişmeyen ilk hindiymiş. Muhtemelen en büyük olanıydı aynı zamanda. Herhalde her Noel kocasının davet ettiği akrabaların sayısı arttıkça hindinin boyu da haliyle büyüyordu. Anlattığına göre Noel günü hindi iyi kötü pişmiş durumdaymış. O korkunç koca göğsünden ve butlarından yeterince pişmiş et çıkıyormuş ve Pete bir sorun olduğunu fark etmemiş. Ama Pete, Noel'in ertesi gününe başka birtakım akrabalarını da hindi ve kızarmış patates ziyafeti için eve davet etmiş. Soğuk hindi, iç malzemesi, fazladan biraz turşu ve dağ gibi kızarmış patates: hindiyi piştiği akşam yemekten daha bile çok sever bunu. Jo erkenden kalkmış ve hindiye alıcı gözle bakmış. Dedi ki, hayatında gördüğü en iğrenç şeymiş. Pişmemiş kan, gece olduğu gibi dışa sızmış. Kalan beyaz et artıkları pembeye dönmüş. Butların oyuk yerleri kırmızı bir sıvıyla doluymuş. Hindi, kırmızı tutkallı boya ile karışık, jöle gibi bir duvar kâğıdı zamkının içinde sırtüstü yatıyormuş. Yeni yeni adım sıralamaya başlamış aşırı tombul bir bebek gibi kocaman ve ağırmış. Jo yukarı çıkıp Pete'i uyandırmış, ona aşağı inip hindiye bir bakmasını söylemiş ve Pete hindiye bakmakla meşgulken bavulunu toplamış.

Pete sinir krizi geçirmiş mi?

Tam tersine, büyük yüce gönüllülük göstermiş. Jo dedi ki her halükârda evi terk edecekmiş, ama o kararı önceden vermemiş olsaymış bile Pete'in o yüce gönüllüğü karşısında kesin verirmiş. Pete fena halde bozulduğunu, gününün ve bütün bir Noel bayramının tamamen berbat olduğunu Jo'dan gizlememiş, ama Jo ilk defa onu böyle bir hayal kırıklığına uğrattığı için onu affediyormuşmuş, bunun yeniden tekrarlanmaya-

cağına eminmiş, akrabalarıyla bara gidip palyaçoları izlemeye ve orada bir şeyler atıştırmaya karar vermişmiş, bu konuda da daha fazla konuşmayacakmış. Ve bu sözlerinde samimi olduğunu göstermek için, yaratığı derhal tabaktan büyük bir çöp torbasına boca etmiş –bunu yaparken vıcık vıcık iğrenç bir kayma sesi çıkmış, üstelik elini hindinin kıçına koyup ittirmesi gerekmiş– ve arka kapıdan çıkıp onu çöpe atacağını söylemiş. Hazır sen çıkmadan söyleyeyim, demiş Jo, evi terk ediyorum ve bilmeni isterim ki aslında senin yüzünden ya da sadece senin yüzünden gitmiyorum, hindi yüzünden gidiyorum. Jo'nun anlattığına göre Pete, herhalde karısının ne dediğinin bilincinde olamayacak kadar delirdiğini farz ederek, o mutat tebessümüyle gülümsemiş ve arka kapıdan çıkıp gitmiş, Jo da ön kapıdan.

Leila ayağa kalkıp tuvalete gitti. Jackson camdan dışarı, dört yol ağzına ve kavşağın ortasında duran saat kulesi şeklindeki savaş anıtına baktı. Tek tük arabalar ve insanlar. Anıtın tek yüzünde, Alban'dan Lewis'e kırk beş isim saydı. Bu rakam şehitlerin yarısı olmalıydı, hepsi de doğma büyüme oralı delikanlılar. Baharın eli kulağında. Şu camdan bakınca görecek ne çok şey olur o zaman. Derken Jackson nerede olduğunu unuttu ve yepyeni bir düşünce silsilesinin peşine takıldı.

Leila geri döndüğünde, *patronun* isimlerimizi bilmemesi ve bizi asla yeniden görmeyecek olması hoşuma gidiyor, dedi. Bu kafeyi hep sevgiyle anacağım. Ve buradan çıkıp gideceğimiz yer her neresiyse oraya doğru yola düştüğümüzde hoşnut olacağım. Bence yanımızda götürmek üzere bir ıspanaklı bir de peynirli kiş almalıyız. Ben buralı olsaydım ve bizim gibi iki yabancının içeri girdiğini, buranın bir süreliğine tadını çıkarıp sonra da gittiğini görseydim, o yabancılar kuş gibi özgür görünürdü gözüme ve herhalde onlara imrenirdim, hatta imrene-

ceğime eminim. Bu şekilde geride bıraktığımız o bir sürü yeri düşünsene. Bir anlamları olmalı, öyle değil mi?

Bulduğumuz o yeri düşünüyordum, dedi Jackson, hani ilk seferinde, harita okumaktan o kadar iyi anlamama rağmen kaybolmamıza sebep olduğum zaman.

Aslında kaybolmuş filan değildik, olsa olsa harita üstünde kaybolmuştuk, ama hava kararmaya yüz tutmuş, yağmur yağmaya başlamıştı. Tepedeki o ev, her yerden kilometrelerce uzakta. Bir başına duran o ulu çınar ağacı ve sıra sıra dizilmiş boynu bükük alıçlar, altlarındaki koyun kokusu, o koku ve çiçeğe durmuş alıçlar. Kapı kilitli değildi.

Evi çobanlar kullanıyordu. Koyunlar için gereken malzemelere ait boş şişeler vardı içeride.

Kapının arkasında bir palto asılıydı, şöminenin yanında büyük bir koltuk vardı, zemine kara kayrak taşları döşenmişti, koca koca yassı taşlar.

Şöminenin içinde dibine dek erimiş iki üç mum vardı, birkaç Guinness şişesi, ocak demirleri.

Sen çıkıp üst kata bir bakacağım dedin. Aşağı indin, yukarıda da ufak bir şömine ve pirinçle demir karışımı bir karyola var dedin, duvar kâğıdının halen iyi durumda olduğunu, döşeme tahtalarının da oldukça sağlam göründüğünü söyledin.

Kurum kokusu.

Yatak odalarındaki tavan kaygılandırmıştı seni. Tavan alçı-

sının bir tarafının düşmüş olduğunu, oradan içeri yağmur girdiğini söyledin. Aşağıda kalsak daha iyi olur, dedin. Şömine ızgarasını temizledin. Ben de büyük koltukta oturup seni izledim. Çok yakın bir zamanda burada ateş yakmışlar, biz niye yakmayalım ki, dedin.

Ama ben bacanın içinde kuş yuvaları olmasından korkuyordum. Baca tutuşsun istemedim.

Odun bulmak için dışarı çıktın.

Evin dışındaki tuvalette istemediğin kadar odun vardı. Duvarlara tıkıştırılmış eski gazeteler de bulduk. Yanımızda getirdiğimiz peynirin ambalaj kâğıdını da çıra niyetine kullandık.

Alevler görününce bir süre gözünü o geniş bacadan ayıramadın. Sonra yavaş yavaş endişelerinden sıyrıldın ve ateşi canlandırdın. Bize çay yapmak için dışarıdan su getirdin.

Etrafına yontma taşlar döşenmiş bir pınar vardı. Fenerimin ışığını doğrultup baktım. O zifiri karanlıkta su, cam gibi berraktı.

Yemeğimizi yedik. Çayımızı içtik. Ben büyük koltukta oturdum. Sen kapının ardındaki paltoyu kapıp getirdin ve üstüme serdin. Paltoyu çeneme kadar çektim. Hiç nemli değildi, ateş onu sıcacık yapmıştı. Kokusu hoşuma gitti, çetin hava koşullarında onu giyip evine dönmüş bir erkeğin kokusuydu. Sen taş zemine, eşyalarımızın üstüne oturdun ve sırtını bacaklarıma yasladın. Ben uyudum.

Yağmur.

Nasıl da yağmıştı!

Ve ateş.

Hemen şimdi gidelim, dedi Leila. Bir an önce kahvelerin parasını verelim, kişlerimizi alalım ve gidelim buradan.

ALPHONSE

Fırsatın varken tabanları yağla, dedi Alf. Bunu demesiyle tekerlerini çevirdi ve odadan hızla çıkıp gitti. Norman da –o zamanlar adı buydu– başını salladı. Alf'in geniş bir sırtı ve güçlü kuvvetli kolları vardı. Norman bir koltukta oturuyordu, ama koltuk o kadar alçaktı ki gömüldüğü yerden doğrulup kalkması bir meseleydi; koltuğun solundaki pencereden pek bir şey göremiyordu, yalnızca gökyüzü giriyordu görüş alanına. Yaz sonu. Norman çiçek desenli duvar kâğıdındaki bir kar manzarasına dikti gözünü – manzara da denemezdi buna: Ne dağlar vardı, ne köknar ağaçları, ne buz tutmuş göller, ne de buz patenciler, yalnızca kar ve bir kardan adam; onun da ne yüzü vardı, ne havuçtan burnu, ne de kömürden düğmeleri; tıknaz bir gövde üzerine oturtulmuş kel yuvarlak bir kafadan ibaretti, kaşkolu, kırmızı şapkası bile yoktu.

Alf sandalyesinin tekerlerini hızla iterek yeniden odaya girdi ve Norman'ın yanı başında durup ona tepeden baktı. Kafası da haşmetli, diye gözlemledi Norman. Kurum temizleme fırçası misali saçlar, ama kırçıllı beyaz. Fazla oyalanayım deme sakın, dedi Alf. Değerlendirme bittikten sonra bir hafta süren var, o da en fazla. Ondan sonra vay haline. Özellikle de bu odanın, diye ekledi, pek uğurlu bir geçmişi yok. Burada doğal sebeplerden boylarsın tahtalıköyü, en fazla üç ay içinde.

Ruhu buharlaşıp uçar insanın. Siyah torbaları gördün herhalde? Norman başını salladı. Graham'dı o. On bir gün dayandı, değerlendirmeden sonra dört gün. Sanırım torbaları mahsus öyle orta yerde bırakıyor. Görürsün bak, öğleden sonra hemşirelere bu yüzden fırça atar, ama hep göstermelik o fırçalar, bana sorarsan ceset torbalarını sıradaki kişinin cesaretini kırmak amacıyla dizdiriyor merdiven sahanlığına o kadın. Benim düşünceme göre, indi bindiden uzun süreli yatışlara göre daha fazla kâr ediyor. Ama tabii keyfin bilir, dedi Alf. İstersen dik nalları. Aile ne istiyor? Aile, son perdenin en önemli aktörlerinden. Bence kısa sürede kuyruğu titretirsen kadın bundan komisyon alıyor, o yüzden indi-bindiyi tercih ediyor.

Alf tekerlekli sandalyesini cama doğru sürdü. Aşağıda güzel bir at var, dedi. Graham'ın bana söylediği bir şey de o atı ne kadar çok sevdiğiydi. Beyaz bir at bu ve âdeta sabır küpü. Bir keresinde onu bardaktan boşanırcasına yağan yağmurun altında, kılını dahi kıpırdatmadan orada dikilirken gördüğünü söylemişti Graham, öylece durup yağmuru olduğu gibi üstüne yiyormuş. Graham'a kalırsa gece boyunca durmuş orada. Graham daima erkenciydi, ama ne kadar erken kalkarsa kalksın o at her seferinde o çimenliğin üzerinde çoktan hazır ve nazır, hiç kıpırdamadan bekler oluyormuş, hava nasıl olursa olsun. Ailenin ne istediğinden emin değilim, dedi Norman. Çabucak nalları dikmen bence, dedi Alf. Genelde arzu edilen budur. Bu yüzden sana hâlâ fırsatın varken tabanları yağla diyorum ya. Cep telefonu vızıldadı. Gelen mesajı okudu. Kahretsin, dedi ve bir kez daha tekerleklerini hızla çevirerek odadan çıktı, kapının eşiğinde bir an durup sol omzunun üstünden, Vekâletnamelerden Kendini Sakın, diye bağırmayı da ihmal etmedi.

Bütün bunları ve daha bir sürü başka şeyi bana Norman anlattı, hem yalnızca bana da değil, Fransa'nın güneyinde bulu-

nan o oldukça pis kasabanın parkındaki hususi bankında yanına oturan herkese. O sıralar kendisine Alphonse adıyla hitap edilmesini istiyordu artık. Avalon'dan kaçışının hemen sonrasında, kurtarıcısına –onu böyle anıyordu– duyduğu saygının bir göstergesi olarak ve isimle birlikte o güçlü adamın gücünün hiç değilse birazının kendisine de geçeceğini umarak, adını Alf olarak değiştirmişti. Derken Fransa'da –daha kesin konuşmak gerekirse Paris'te, Pont des Arts'ta– belki de köprüden atlayarak intihar edeceğini zanneden genç bir kadın onunla sohbete girişmiş ve İngilizce olarak ona, bundan böyle mutlaka Alphonse adını kullanması gerektiğini söylemişti. Tam o anda, diye anlatmıştı Norman, cep telefonum çaldı. Telefonu cebimden çıkardım ve onu çalar vaziyette Seine'in kara sularına fırlattım. Bunun üzerine genç kadın Norman'ı iki yanağından öpmüş, ona *bonne route* dileğinde bulunmuş ve bu karşılaşmalarının anısını içinde daima yaşatacağına dair yemin etmiş.

Alphonse (ki ben ona bu isimle hitap etmekte hiçbir sakınca görmüyorum) gayet olağan bir şeymiş gibi hiç böbürlenmeden, Avalon'dan kaçışından bu yana kadınlarla şansının fazlasıyla yaver gittiğini anlattı. Yapılı bir adamdı – bu sayede, diye anlatmıştı geniş yüzünde içten bir ifadeyle, gençliğimde yerel bir rugby kulübünde forvet destek olarak oynamıştım. Posta kutusu kırmızısı pantolon, koyu mavi bir ceket, daha açık mavi bir gömlek giyer, bunları da lal rengi fuları ve ayağındaki espadrillerle tamamlardı. Ama bütün bunlardan da çekici olan yanı, en fazla altı aylık ömrüyle –ki bunu en ufak bir rahatsızlık duymadan söylüyordu– insanların arasından geçip giden bir yabancı oluşuydu kesinlikle. Şu an için, bundan daha baştan çıkarıcı bir şey düşünemiyorum.

Alphonse'un sağlığının pek yerinde olmadığı doğruydu. Bir tür kalp hastalığından mustaripti ve ailesi bu yüzden, bir de bunama başlangıcı olarak nitelendirdikleri bir durum yüzün-

den Cookham'daki Avalon adlı o bakımevine yatırmıştı onu. Onunla Montpellier'de tanıştığımda birkaç aydır yollardaydı, yüzü esmerdi ama esmerliğine marazlı bir gölge düşüyordu. Hastalığının daha da bariz olan göstergesi ise birdenbire uyuyakalışıydı. Muazzam bir yorgunluk bir anda rüzgârın sürüklediği bir bulut gibi yüz hatlarını örtüverir, cümlesinin yarısında durur, omuzları düşer, uykuya dalardı. Hayat hikâyesi bu yüzden sürekli olarak kesintiye uğrardı ve yanı başında oturup o uyanıncaya kadar kendi düşüncelerinize dalsanız bile, uyandığında hikâyesine kaldığı yerden devam edeceğinin hiçbir garantisi yoktu. Uyandığında olur da sil baştan anlatmaya girişirse, hikâyesini yeniden anlatırken en can alıcı ayrıntıları dahi değiştirmesi kuvvetle muhtemeldi. Çoğu kez de, dinleyicisi bir noktada kalkıp gider; o gözlerini açıp ürperdiğinde, denizin yedi kat dibinden çıkan bir adam gibi açlıkla kocaman bir soluk alıp konuşmaya başladığında, yanında yepyeni bir dinleyici oturuyor olurdu. Şahsen kendimi fazlasıyla sefil hissettiğimden –çünkü kendi kaçışımın sonu kötü olmuş, kuyruğumu bacaklarımın arasına sıkıştırıp tıpış tıpış eve dönmek zorunda kalmıştım– onun yanında herkesten çok vakit geçirdiğim ve o yaz başında Alphonse'un hayat hikâyesini, Montpellier'deki başka herkesten daha fazla dinleme fırsatını bulduğum bir gerçekti.

Cookham'a bir kez, o da Stanley Spencer'ın yüzü suyu hürmetine gitmiştim. Resme büyük bir ilgi duymamakla birlikte, o sırada diriliş temasıyla kafayı bozmuştum –diriliş dediysem, şimdiki zamandaki dirilişten söz ediyorum, Kıyamet Günü'ndekinden değil– ve kaçık Sir Stanley de diriliş umudumu ve bu temaya duyduğum inancı bir süreliğine pekiştirdi. Ama Cookham'da yalnızca yarım saat geçirmek bile içimin kurumasına yetmişti. Bu tür yerlerin –bir kutsallık ve mistisizm atfedilen mekânların– çoğu gibi, oraya elli, hatta beş yüz

yıl önce gitmek çok daha iyi olurdu. Trenden indiğim anda, Cookham'da ölülerin dirilmesi ihtimalinin, doğup büyüdüğüm kasaba olan Bootle'dan hiç de daha fazla olmadığını anlamıştım. Tabii ki o anda pes etmedim, ama bunun faydadan çok zararı oldu bana. Ufak galeriyi ziyaret ettim, resimdeki o kilisenin avlusunda oturdum, bir barda öğle yemeği yedim, yüz kişinin suratına dik dik baktım ve sonunda, diriliş umudunu canlı tutmak bir yana, dirilişe dair içimdeki en ufak heves kırıntısını bile büsbütün öldürdüğümle kaldım. Ama yıllar sonra –hiçbir şey boşuna değildir, derler ya– Montpellier'deki o enikonu pis parkta otururken, Cookham'a günübirliğine gitmiş olmaktan memnundum. Zira o sayede Alphonse'un Avalon'unun yerini oldukça kesin bir şekilde tespit edebilmiştim. Lob Lane Sokağı'nı hatırlıyordum, o sokaktan yürürken ruhumun nasıl büzüştüğünü hatırlıyordum. Ve onun anlattıklarından yola çıkarak bir kez daha emin oldum ki, bundan beteri olamaz dediğiniz her durum daima daha da beter bir hal alabilir, hatta muhtemelen alacaktır da.

Babaları için bir bakımevi seçmeye sıra geldiğinde, internete olta atıp Cookham ve Avalon buluşlarıyla çıkagelen, Alphonse'un üç kızının en ufağı Milly olmuştu. Kızın resme yoğun bir ilgisi vardı, romantizme meyilli bir tabiata sahipti ve Spencer'ın büyülü kasabası, babasının Güneybatı İngiltere kökenlerini çağrıştıran Avalon ismiyle kafasında gayet münasip bir şekilde birleşmişti. Dahası Avalon'un tanıtımında "hareketli bir sosyal hayatın tam merkezinde" bulunduğu yazıyordu. O halde gözünü oyalayacak bir sürü şey olur babamın, dedi Milly. Canı sıkılmaz. Milly'nin kocası ve ailenin geri kalanı da babalarının her şeyden önemlisi neredeyse taş atımlık mesafede olacağına, bir sıkıntı olması halinde beş dakikada oraya gidip daha dallanıp budaklanmadan sorunu kökünden halledebileceklerine dikkat çektiler. Zira babaları, bugünlerdeki

bir sürü baba gibi, gerek kalp hastalığı, gerek azalan muhakeme gücü, gerekse polisiye maceralarıyla sahiden başlarına bela olup çıkmıştı.

Milly'nin iki ablası, o zamanki adıyla Norman'ı Avalon'a yatırdılar ve her şeyin yolunda göründüğünü bildirdiler. Tabii, daha şu değerlendirme olayı var, dediler. Ama şansımız yaver giderse, onda da bir sorun çıkmayacak inşallah.

Montpellier'deki parkta, vaktiyle bir göl olan ve gelecekte belki de yeniden öyle olacak; yol yol çatlaklarla kaplı beton çukurluğun karşısındaki bankta Alphonse, Avalon'da değerlendirmeyi yapan psikiyatrın zırdelinin teki olduğu konusunda Alf'in nasıl önceden kendisini uyardığını anlattı bana. Avalon doktorun portföyündeki birkaç bakımevinden biriydi. Adam perşembe günlerini değerlendirme işine ayırıyor, pazar günleri de dahil olmak üzere haftanın geri kalanında ise karısıyla iki çocuğunu bir başlarına bırakarak yerel ruh ve sinir hastalıkları hastanesinin zemin katındaki güzel bir odada, bunama üzerine yaptığı araştırmanın içinde kayboluyordu. Ama, diye anlatmıştı Alf, son zamanlarda vefalı hanım bu duruma başkaldırır oldu, bu yüzden de uzun işgününün herhangi bir saatinde bebek arabasındaki Aaron ve ana kucağındaki Francesca ile ortaya çıkıp doktorun penceresinin dibindeki çimenliği bir ileri bir geri arşınlarken görmek mümkün onu; Alf'e kalırsa fazlasıyla dikkat dağıtıcı bir şey olduktan başka, hele de yakınlarda doktorun bir meslektaşı varsa, oldukça küçük düşürücü bir durumdu aynı zamanda. Bu yüzden her daim asabi olan Doktor Mountjoy, gizli bir güzergâh izleyerek bölgedeki bakımevlerine viziteye çıktığı perşembe günlerini iple çekiyordu.

Alf'in karşılığında bir şey beklemeksizin bağışladığı bu uyarı mahiyetindeki bilginin pratikte pek bir faydası yoktu. Avalon gibi bir yere kapatılmış Alf, Norman ya da Graham gibi aklı başında adamlar, Doktor Mountjoy gibi kudretli bir de-

linin sorduğu sorulara, onu akıllarının başlarında olduğuna ikna edebilecek bir şekilde yanıt vermeyi asla umut edemezlerdi. Ne dersen de, demişti Alf, ya embesil ya da psikopat olduğuna hükmeder senin. Herkes embesil damgasını yemeğe uğraşır. O zaman hiç değilse burada kalırsın. Buranın ortamı Broadmoor'a göre biraz daha rahat. Ama ben, duyduğuma göre, ipin ucundan dönmüşüm. Bana Rahibe Teresa'ya mı yoksa Adolf Hitler'e mi daha büyük bir hayranlık beslediğimi sorunca, doğası gereği üçkâğıtçı olan bir psikopatın Rahibe Teresa cevabını vereceği yönünde akıl yürüttüm, o yüzden de bön bön gülümseyerek Adolf cevabını verdim. Sonradan başkalarından duyduğuma göre neredeyse defterimin dürülmesine neden oluyormuş bu yanıtım. Üst kattaki Eddie, diye sürdürmüştü Alf, Doktor Mountjoy'un hem buradaki, hem de psikiyatrik değerlendirme yaptığı tüm diğer bakımevlerindeki bütün hastaların beyinlerini, biz ölünce deneylerinde kullanma hakkına sahip olduğunu söylüyor, gerçi ben pek inanmıyorum ya. Sonra o beyinleri, hastalıklarını durdurabilmeyi ya da hiç değilse yavaşlatabilmeyi başarma beklentisiyle, yulaf lapalarının içine katarak en sevdiği hastalara yediriyormuş. Ya buna ne demeli, diyor Eddie. Derken yorgunluk eski Norman – yeni Alphonse'u ele geçirdi. Bankın ucuna yaslanmış duran bisikletinin selesini kocaman kafasına yastık yaptı ve uyuyakaldı.

On dakika ya da bir saat sonra (ben hâlâ oradaydım, zaman mefhumunu büsbütün yitirmiştim) uyandığında Alphonse ürpererek iç çekti, ciğerini dolduracak nefesi içine doldurdu ve konuştu: Otuz yıl boyunca taşocağı işçisi olarak çalıştım. Eski, bitişik nizam kasaba evlerinin tadilatlarında kullanılan o bal rengi taşı çıkardım. Ama taşocağını kapayıp beni işten çıkardıklarında, ahşap oymacılığına bir yeteneğim olduğunu keşfettim ve böylece atlıkarıncalara at tasarlamayı kendime zanaat edindim. Ellerini fark etmiştim. Parmaklarının hepsi, neredey-

se yumruğunu sıkmış gibi içeri doğru kıvrılıp ellerinin ayalarına geçmişti; bu yüzden de onu selamlamak üzere elimi uzattığımda, bana kocaman, pofuduk, oyuk bir yumruk uzatmıştı karşılığında. Taşocağında çalışırken hiçbir zaman sorun çıkaran bir işçi değildim, diye sürdürdü sözünü. Beni kapıya koyduklarında bile omuz silkip verdikleri parayı almakla yetindim. Geçen yıl, kaplıcanın en zengin meydanlarından birinde bulunan halka kapalı bir bahçenin işgaline tanık olduğumda ışığı görebildim anca. Tanrı aşkına, diye haykırdım. Bugüne dek aklım neredeymiş benim? Ertesi sabah, bir pazartesi günüydü, bir korkuluğu beyaz minibüsümle çiğneyip bahçeye girdim ve kamu yararına ilhak ettikleri çimenlikte toplanmış genç insanların arasına en alımlı atlarımdan yedisini yerleştirdim. O sabah atlarım güneşte nasıl da güzel görünüyordu! Onlarla nasıl gurur duyuyordum! Ufak çocuklar bu mucize karşısında ağızları bir karış açılmış halde sırtlarına biniyordu atların. Üç gün, üç gece gülerek, şarkılar söyleyerek o şen insanlara yoldaşlık ettim. Derken dördüncü gün, şafak sökmeden Güvenlik baskın yaptı ve bizi dışarı attı. İçlerinden şişko bir piç kurusu, en sevdiğim atıma demir bir korkulukla girişti, ata vurdukça vurdu, bir türlü hırsını almak bilmedi ve sonunda atın boynunu ve bacaklarını kırdı. Bana vurmuş olsaydı, inan ki canım o kadar yanmazdı. Atların yedisini birden çerçöp gibi betona fırlatıp attılar. İşte kalp hastalığım olduğunu ilk kez, o adamlara direnirken düşüp bayıldığımda öğrendim. Ve o sabah mahkemede başka belalar da açıldı başıma.

Alphonse'un hikâyelerinin doğruluğundan şüphe etmek içimden gelmiyordu. Bir yıldan az bir zaman öncesine dek o şahlanan atları şekillendiren, hepsini birbirinden apayrı renklere, kimini beyaza, kimini kahverengiye, siyaha ve alacaya boyayan; kayışlarını ve eyerlerini, gemlerini, başlıklarını, kurdelelerini ve dizginlerini mavilerle, zincifrelerle, gümüşlerle, yeşimler ve altınlarla bezeyen ellerini açık yüreklilikle göster-

di bana. Bisikletinin yedeğine bir alışveriş sepeti bağlanmıştı, sepette kendi deyişiyle, dünyevi malının mülkünün tamamı vardı, en üstlerine de bir gitar bağlanmıştı. Çalıyor musun, diye sordum, usulca sıkılmış parmaklarına yeniden bakarak. Pek değil, diye yanıtladı, iyi çalamıyorum, yalnızca birkaç akor biliyorum. Asıl, sesimi beğeniyorlar benim. Ella Fitzgerald'ın hayatı boyunca kaydettiği bütün şarkıları ezbere biliyorum. Gençler bayılıyor o şarkılara. Sen de gelmelisin, diye ekledi. Bizi fıskiyenin orada, yıldızların altında bulabilirsin.

Sonra Alphonse'u üç dört gün boyunca görmedim. İçeri girip oturmama izin verdikleri bir halk kütüphanesi buldum ve orada pek bir şey yapmadan oturdum. Parkla ana meydan arasındaki fıskiyenin kendisi de bir işgal eyleminin odak noktasıydı. İşgalciler gün boyunca fıskiyenin etrafında oturup içki içiyor, şarkı söylüyor ve gelip geçenlere bağıra çağıra laf atıyorlardı. Çok sıcakladıklarında fıskiye havuzunun içine girip suyun içinde oturuyorlardı. Berduşlar geceleri suya işiyordu, Alphonse öyle anlattı bana. Ama yıldızların altında, ay ışığında ve sokak lambalarının ışığında suyun dalga dalga kabararak yükselişi ve aşağı akışı oldukça güzel görünüyordu ve suyun akması ile taşması, insan kulak verdiğinde daima akıl çelicidir. Bütün bunlar, hele de müzikle ve şarkılarla bir araya geldiğinde kuşkusuz güzeldir. Ne var ki belediye bu işgal üzerine suyu kesti ve suyu boşalan havuz çorak bir betona dönüştü. Bu kadarı yeter diyordu polis, genç kadınlarla erkekler insanların göz zevkini bozuyor, çevreye rahatsızlık veriyor ve sağlık tehdidi oluşturuyordu onlara kalırsa. Orayı efendi efendi boşaltabilirler miydi bir zahmet? Ben o sırada kütüphanedeydim, ama yaşlı bir *soixante-huitard*[1] olarak hepsinin çoktan baş tacı ettiği ve

[1] (Fr.) Mayıs 1968'de Fransa'daki sivil itaatsizlik olaylarına bizzat katılmış kimse. (e.n.)

bağrına bastığı Alphonse'tan duyduğuma göre, işgalciler doğal hayatın bir biçiminin (suyun) tasarrufunu sembolik olarak halka iade ettikten sonra, hiç beklemeden derhal başka bir biçimini ele geçirmeye hamle etmişlerdi. Bisikletinin pedallarını ağır ağır çeviren Alphonse'un önderliğinde ve Alphonse'u izleyen ufak fanfarın eşliğinde kurumuş fıskiyeyi terk ederek gerisingeri parka doğru yürüyüşe geçmişlerdi. Burada üçer kişiden oluşan üç ayrı grup polisi kurnazlıkla alt ederek bir anda kafileden ayrılmış, birbirinden haşmetli üç çınar ağacına kancalı demirler ve ipler atmış ve keşfi çok önceden yapılmış olan dallara göz açıp kapayıncaya dek tırmanıp bir güzel yerleşmişti. Ardından yoldaşları ağaçları kuşatmış ve oracıkta konaklamak için gereken öteberi –kalaslar, süngerler, çarşaflar, tencereler, şarap, ekmek ve su– çabucak yukarı çekilmişti. Polis omuz silkerek geri çekilmiş ve fanfar müziğinin sesi iyice yükselmişti.

Avalon'dan kaçışına dek, o zamanki adıyla Norman, fazla seyahat eden biri olmamıştı. Delikanlılığında kulübüyle birlikte, Büyük Britanya Rugby Federasyonu'na bağlı bütün kayda değer takımların şehirlerini gezmişti gezmesine ama otobüsle, her şey önceden ayarlanmak ve evinden asla bir geceden fazla uzak kalmamak kaydıyla. Derken ellili yaşlarının sonlarında bir panayırda, atlarına hayran kalan bir ecnebi, o yıl Westphalia'da küçük bir kasaba olan Rietberg'de yapılacak olan yıllık Atlıkarınca Atı Oymacıları Kongresi'ne katılmakla ilgilenip ilgilenmeyeceğini sormuştu. Ufku daha geniş bir hayat olasılığıyla bir anda allak bullak olan Norman, böyle bir kongrenin varlığını daha önce hiç duymadığı yanıtını vermiş ve kızarıp bozararak, heyecandan dili dolaşarak ecnebiden ayrıntıları anlatmasını rica etmişti. Derken kendi de kendisine şaşarak pasaport edinmek için müracaat etmiş ve pasaportu adresine gönderilmişti. Harwich'ten the Hook'a giden gece feribotuna bir bilet ayırtmış; Hollanda üzerinden minibüsüyle Rietberg'e

geçmiş ve Kongre Alanı'na varınca, en güzel atlarından yedisini, gelip geçenleri buyur edercesine beyaz minibüsünün açık kapıları önüne yarım daire şeklinde dizmişti. Asla bir başka kongreye, hatta üç yıl sonra Lewes'te yapılana bile katılmamış olsa da bu, Rietberg'e yaptığı yolculuğun kendisini hayal kırıklığına uğratmasından ya da aynı deneyimi yeniden yaşarsa hayal kırıklığına uğrayabileceği korkusundan değildi. Rietberg ona kâfi gelmişti, hepsi bu. Orada geçirdiği birkaç günün hatırasını; arkadaşlıkların, o ortak tutkunun, bazıları ta Sibirya ve Ukrayna kadar uzak ülkelerden getirilmiş güzelim atların, zanaatkârların ve eserlerinin bir araya gelişinin, insanlardaki iyi niyetin, birçok farklı dilin oluşturduğu engellere rağmen karşılıklı takdirin ve tavsiyelerin teklifsiz değiş tokuşunun anısını içinde biriktirmişti. Norman Alphonse'a dönüşümü sürecinde, Rietberg'de kendisine bahşedilen bütün bu kazanımlardan faydalanarak, hayatının kalanında onlardan güç almıştı.

Eski Norman, Pont des Arts'ta genç kadının kendisini öpüp Alphonse adıyla vaftiz ettiği 13 Eylül 2011 tarihine dek, daha önce hiç sokakta da yatmamıştı. Oysa hemen aynı gece bunu da yaptı, Alphonse olduğu yerin yakınında, rıhtımda, rutubetli bir köşede, tepesinden vızır vızır geçen arabaların sesleriyle, yanı başında balkıyan koca kara nehirle, nehrin üstünde ve ötesindeki sokaklarda oynaşan ışıklarla, bir dünya ışıkla yattı sokakta. O günden sonra da arkadaşlığından zevk alan yabancılar kendisini misafir etmeye başlayıncaya dek Alphonse daima sokaklarda yatıp kalktı, umumi tuvaletlerde tıraş oldu, kendini olabildiğince temiz tutmaya çalıştı. Fransızca tek kelime öğrenmeye muvaffak olamadı, o muazzam cana yakınlığından taviz vermeksizin dünyayla İngiltere'nin güneybatısının kaba şivesiyle iletişim kurmayı sürdürdü, fakat hiçbir zaman yiyecekten, şaraptan, ne de hayatta kalmaya dair dostça tavsiyelerden yana sıkıntı çekmedi.

Yaz sonunun ılık havasında rıhtımlarda avarelik ederken en büyük zevki, nehrin yukarısına ya da aşağısına doğru giden koca mavnaları izlemekti ve çok geçmeden bu mavnaların hemen hepsinde ya çamaşır iplerinin altında ya da parlak sardunyalarla dolu saksıların yanı başında bir bisiklet bulunduğu çekti dikkatini. Kışın dışarıda gecelemek için fazlasıyla soğuk olan ilk gecesinin ardından, küçük çantasıyla ağır aksak Lyon Garı yoluna düşmüşken, aklında iki şey vardı: nehir ve bir bisiklet. Evet, diye anlattı, en fazla altı ay ömrüm kaldığına göre, güneye gitmem gerektiğine karar verdim. Sonra bana yeniden ellerini gösterdi: Bisiklet gidonu içeri kıvrılmış parmaklarına nasıl da cuk oturacaktı.

Norman'ın şansına, ailesi onu Avalon'a bir perşembe günü, öğleden sonra yatırmıştı. Doktor Mountjoy'un psikiyatrik değerlendirmesine kadar önünde bir haftalık bir süre vardı. Alf tarafından uyarılıp tembihlenmiş olduğundan, bu süre içinde durumu enine boyuna düşünüp tarttı. Nasıl hareket etmek çıkarına olacaktı? Odası binanın arka tarafındaydı ve o da tıpkı Graham gibi sık sık pencerenin önünde durup beyaz atın sabrını hayranlıkla izliyordu. Ama, diye geçirdi içinden, burada kalırsam sonum bu atınkinden çok daha kötü olacak muhtemelen. Bir kere atın ensesinde, onu embesil ya da psikopat olarak damgalamak için sabırsızlanan zırdeli bir doktor yok. Ayrıca atları seven ve onların temel fizyolojisini az çok bilen biri olarak, doğal sebeplerle ölme ihtimalini göz önüne alsam bile, ona havada karada üç aydan fazla ömür biçerdim. Hem, göçüp gittiğinde o yeni bir takımyıldız olarak göklerdeki tahtına yerleşecek, oysa hemen harekete geçmezsem, şahsen aynı ayrıcalığa nail olmayacağım gün gibi açık.

Alf'le buluşmasını izleyen günlerde Norman, odasının dışında, çöp torbalarının bırakıldığı sahanlığın en ucundaki cam

kenarında oturmayı âdet edindi ve personeli de kendini hep o aynı yerde oturur bulmaya alıştırdı. Orada halinden tavrından buram buram yayılan geri zekâlılara has o hoşnutluk içinde, pencereden Lob Lane Sokağı'na bakıyordu. Bravo, çok güzel Norman, diyordu Başhemşire. Sakinlerimizin böyle çevrenin tadını çıkarmaları çok sevindiriyor bizi.

Söz konusu çevre, kasabanın anacaddesini nehir kıyısına bağlayan bir yoldan ibaretti. Yolun her iki ucu da kapılarla kuşatılmıştı. Hepsi de koskocaman müstakil evler, yüksek tahta perdeleri, büyük giriş kapıları, güvenlik lambaları, kapalı devre kamera sistemleri ve manolyalarıyla Avalon'a tıpatıp benziyordu; piyasanın buyruğuna uygun olarak da zaman içinde, hepsinin kaderi Avalon gibi birer kâr kapısına dönüşmek olacaktı. Doktor Mountjoy ölmez de sağ kalırsa Lob Lane birkaç yıl içinde doktorun bunaklık çalışmaları için başlı başına yeterli bir saha, âdeta bir altın madeni olacak ve doktor bunamanın sislerine ve ıssızlığına iskandil eden araştırmasına giderek zenginleyen bir adam olarak gömülebilecekti. Bu meyanda Norman, cam kenarındaki koltuğundan İdam Mahkûmları Hücresi'ndeki yaşama gözlerinin içi gülerek bakıyor ve kaçışı için ruhunu güçlendiriyordu. En güzeli de, diye anlattı bana Montpellier'deki bir başka bankta, şen şakrak üç ayrı ağaç evden süzülen müzik kulaklarımıza taşınırken, kararlılığımı büsbütün pekiştiren şey de o cuma öğleden sonrası sahte Tudor Kalesi'nin kapılarını üstü açılır arabasının içinden uzaktan kumandayla açan şişko bir adam manzarasıydı. Kapılar arkasından kapanınca arabanın tavanı kayarak adamın üstüne kapandı ve garajının çifte kapıları onu eve buyur etmek üzere yukarı doğru kocaman açıldı. Sakat bir durum, dedim. Umutsuzluğa meyilli herhangi birinin ipini gayet rahatlıkla çekebilecek bir manzaraymış. Saçma, dedi Alphonse. Gömleğinin kollarını kıvırmış şişko bir adam, insan türünün kafası tıraşlı yetişkin

bir erkeği, BMW'sini lastiklerin altında çakılların çatırdamakta olduğu bahçeye sokup yavaşça durduruyor, arabasının tavanı sessizce kapanıyor, araba perdeler arasından geçen bir tabut gibi mağaramsı garaja giriyor, kapılar üstüne kapanıyor, besili bir manolya taçyaprağı boş ön avluya fil boku gibi düşüyor – düşüncesi bile zavallı kokuşmuş Lazarus'un avaz avaz bağırarak kaçmasına yeterdi.

Norman bu deneyimi Alf ile paylaştı. Çok iyi, dedi Alf. Bayağı bir yol kat ettin. Artık nehre şöyle bir bakmak yeter sana, Alcatraz'da bile tutamazlar seni.

Cookham'da nehir kenarında gezmeye çıkılan gün pazardır, hatta mümkünse sıcak bir pazar ve talihi yüzüne gülen Norman bu ikisini denk getirmeyi başardı. Başhemşireye, dışarı çıkıp kilise avlusunda yarım saatçik oturmasında bir sakınca olup olmadığını sordu. Günlerden pazar olduğundan, kiliseye gitmeye ihtiyaç duyduğunu söyledi. Sonra o bön tebessümle gülümsedi. Neden olmasın, dedi başhemşire. Sakinlerimizin kasabanın sosyal hayatına katılması en çok bizi mutlu eder. Hem çok şükür yürümene fiziksel bir engel de yok. Nehir kenarından yürü, olmaz mı. En güzel yol odur. Lenka da seninle gelecek. Yanlış bir tarafa gidip de boğulmanı istemeyiz, öyle değil mi?

Lob Lane daha öğlen olmadan mangal dumanından nefes alınmaz halde. Müzik, havuzlardan yükselen neşe çığlıkları ve şıpırtılar; çiçeklerin ve gümrah yeşilliğin arasından cep telefonu zil seslerinden oluşan bir potpuri eşliğinde dumanların üstüne çıkıp amansız göğe doğru yükseliyor. Lenka'nın yanı sıra ağır aksak yürürken Norman ona İngilizce öğretmeye koyuldu. Büyük ev, dedi. Büyük beyaz araba. Her seferinde durup başka bir şeye işaret ederek. Böylece The Grove'u, Mews Cottage'ı, Homeland'i, The Holt'u vs. geçip kapılara geldiklerinde ve Lenka, bir zarfın arkasına yazmış olduğu kapı şifresini Sırp Hırvat

dilinde yüksek sesle okumakla meşgulken, Norman hınzırca kızın omzunun üzerinden bakıp her bir rakamı İngilizce olarak söyledi: Bir, yedi, yedi, sıfır! ve bunları Lenka'ya tekrar ettirdi. Çok güzel, dedi. Çok çabuk öğreniyorsun.

Tekneler baş kıça, peş peşe, aralarında parmak sığacak boşluk olmaksızın nehir kıyısına bağlanmışlar. Tatlı Louise, Hiawatha, Mavi Ay... Güvertede, bronzlaşan kadınlar yüzükoyun yatıyor, ciğer gibi yanmış-esmer erkekler ayakta cızırdayan etleri çeviriyor, göbeklerinden boşanan ter, şort mayolarının belini ıslatıyor, cehennem gibi kızmış çıplak başlarından akan ter mangala damlıyor. Ne çok et, dört bir yan etle dolu, bir şey pişiren ya da pişen etle, yaşayanlara özgü teri ya da ölmüş olanın kaskatı kesilmesini önleyen sıvıları yayan etlerle. Tekne, dedi Norman. Bayrak. Büyük köpek, şişman hanım ve bey. Hoşça vakit geçiriyorlar.

Dar bir sokak iki yüz metre sonra kilise avlusuna çıkarıyor onları. Norman Lenka ile birlikte, arada ona yeni bir kelime öğreterek, on beş dakika boyunca orada oturdu. Sonra kızın küçük avcuna üç pound bozukluk sıkıştırdı. Sana teşekkür ederim, dedi. Artık dönüşe geçelim haydi.

Teknelerin oluşturduğu barikatta beslenme saati yaklaşıyor, kadehler kalkıyor, içecekler bardaklara boca ediliyor, keyif furyası gürültüyle katlanıyor, sefa kâh roze şarap, kâh Alman birası, kâh Pimm's eşliğinde mangaldan mangala dolaşıyor, belki de bir buçuk kilometre kadar uzanıp geri dönüyor, bu hat, nehir kenarıyla uyumlu olarak kıvrılıp bükülen kendine has, uzun bir atmosfere sahip, aşağı yukarı sosis biçiminde ama mavimsi. Dediğimi tekrar et, dedi Norman: Bir, yedi, yedi, sıfır!

Güzel, dedi Alf. Sıra geldi parayı denkleştirmeye. Bu işi salıya bırak.

Alphonse'u dinlerken, günübirlik gezim sırasında Cookham'ın belki de en güzel halini gördüğümden kuşkulanma-

ya başladım. Ben oradayken çok daha az tekne vardı, tekneler arasındaki boşluk daha fazlaydı, kuğular görmüştüm, bir futa, bir kano görmüştüm ve beni de aynı biçimde dehşete düşürmüş olmakla birlikte, ben gittiğimde Lob Lane'in iki ucunda güvenlik kapıları yoktu, ister nehre, ister anayola serbestçe ulaşabiliyordunuz ve bunların ikisi de insanın içinde biraz inanç olduğunda birer kaçış olarak düşünülebilirdi.

Salı günü Norman, Lenka ile birlikte belki yanında bir bisküviyle bir kahve içmek üzere Nancy'nin Büfesi'ne gitmek için izin istedi ve izni kopardı. Başhemşire yine nehir kenarından yürümelerini tavsiye etti. Kilise avlusuna geldiğinizde neredeyse varmış sayılırsınız, dedi. Perşembe günü Doktor Mountjoy seni görecek, diye ekledi. Olağan bir görüşme. Endişelenecek bir durum yok. Sana Vekâletname'den bahsedebilir. Yine söylüyorum, endişelenecek bir şey yok. Norman yine o bön tebessümü kondurdu yüzüne.

Kapıya vardıklarında Lenka şifreyi İngilizce olarak yüksek sesle söyledi: Bir, yedi, yedi, sıfır! Aferin, dedi Norman. Gerçekten büyük ilerleme kaydettik. Nancy'nin Büfesi'nde kıza beş poundluk bir kâğıt para uzattı, sonra parmağıyla önce sokağı, sonra oturdukları masayı işaret etti ve bütün parmaklarını olabildiğince açarak yine işaret diliyle on dakika içinde döneceğini söyledi kıza. Bankaya gidince cari hesabından 500 sterlin çekti ve vadeli hesabında ne var ne yoksa, en kısa zamanda cari hesabına aktarılması için gerekli düzenlemeleri yaptı.

Yarın, dedi Alf. Tekerlekli sandalyesinde oturmayı sürdürdü, Norman pencerenin önünde durup metanetli atı izlemeye koyuldu. Alf'in cep telefonu öttü. Güzel, dedi gelen mesajı okuyarak. Bizi bekliyor olacak. Kim? Betty, dedi Alf. Ben de seninle geliyorum, sen sandalyemi itersin, su bendinin öbür yakasına kadar götürsen yeter beni. Sonra tren istasyonuna

topuklarsın. Dover'a tek gidiş bileti alacaksın, 12.21 trenini yakala, Maidenhead'de aktarma yap, Paddington'da in, oradan metronun Circle hattıyla King's Cross'a geç, St. Pancras'tan 14.05 trenine bin, 15.20'de Dover'dasın, saat başı feribot var. Kendine çok küçük bir çanta hazırla, onu diz battaniyemin altına saklayacağım. Ben bir şey almayacağım yanıma, eski (rahmetli) sevgilisinden kalanlar benim üstüme olurmuş Betty'nin dediğine göre. Başhemşire çarşambaları Londra'ya gider. Sevgilisi Bermondsey'de yaşıyor. İkisi de yılanbalıklı böreğe pek düşkünler. Onunla buluşmak için 11.21 trenine biniyor. Milly'ye bir pusula bırak. Burada kalmaya dayanamadığını yaz ona. Memleketine, güneybatıya geri döndüğünü ve Tanrı'nın sonraki emrine dek orada kalacağını söyle. Ofistekilere de tekerlekli sandalyemi bizzat iterek beni Lob Lane'de yarım saatliğine gezmeye götüreceğini, korkulukların arasından bana tekneleri göstereceğini söylersin. Şifreyi biliyorsun, değil mi? Norman başını salladı.

Plan tıkır tıkır işledi, dedi Alphonse. Calais'te bir hata yaptım, hızlısı yerine yavaş trene bindim, Paris'e vardığımda 11'i geçiyordu. Ama o uzun yolculukta yumuşak karnım hakkında bir şey öğrenmiş oldum, uykum geldiğinde yapabileceğim en mantıklı şeyin beni ele geçirmesine izin vermek olduğunu anladım. Ağaç evlerin birinde bir kız meyve dolu bir sepeti çıplak dizlerine doğru çekiyordu. Betty kimdi, diye sordum. Onun bir kanal teknesi vardı, adı da Esperanza idi. İngiltere, Galler ve İskoçya şeytan üçgeninden gına gelmişti kadına, Cumberland'de yaşamanın hasretiyle yanıp tutuşuyordu. Alf ofisteki bilgisayarda Cumberland'e gitmek için kullanacakları kanal rotasını araştırıp en uygun rotayı belirledi. Peki, tekerlekli sandalye sorununu nasıl çözdüler? Betty, Alf'e bunun sorun olmayacağını garanti etti. Onu dümen yekesinin yanındaki bir direğe emniyetli bir şekilde bağlayacaktı. Hatta dümen

de Alf'te olacaktı. Ayrıca, dedi Alphonse, Alf Avalon'dan dışarı bir kez kapağı atınca, mucizevi bir şekilde ayaklanmayı dahi umduğunu çıtlattı bana. Betty, ondan çok daha beter durumda olanları ayağa kaldırmış, öyle dedi.

Onu son gördüğümde, Alphonse şekerleme yapması gerektiğini hissettiğinde oturacak yeri olsun diye yanından eksik etmediği beyaz katlanır sandalyesini açmış, meydanda oturuyordu. Bisikletine yasladığı gitarı yanı başındaydı. Ufak bir cazbant –bir klarnet, bir trompet, bir kontrbas– müzik yapıyordu ve Alphonse onların taş çatlasa iki üç metre ötesine, müzisyenleri tam ortalayacak şekilde kurulmuştu. İşin aslı, tek seyirci oydu. Başka insanlar, cazbandın çevresine sokuluyor, bir süre durup sonra gidiyorlardı, ama o kıpırdamadan oturuyordu orada. Ertesi gün Salamanca'ya gitmek üzere yola düşeceğini söylemişti bana, hep görmeyi arzuladığı bir şehirmiş. Sonra ekledi: Zaman daralıyor. Ona hoşça kal demek için meydanın karşı tarafına yürümeye başladım, ama vücudunun duruşundan derin bir uykuda olduğunu anlamakta gecikmedim. Uzaklaştım, ne var ki adımlarım pek tereddütlüydü ve biraz sonra yeniden durdum, uzaktan, arkadan görüyordum onu. Müzisyenler ezginin hızına kendilerini kaptırmış bangır bangır, doldu dizgin çalıyorlardı, göz göze gelerek birbirleriyle anlaşıyorlar, buluşlarını, o sonsuz ihtimalleri –şunu bir dene, riske gir haydi– aralarında değiş tokuş ediyorlardı. Şimdi geriye dönüp düşündüğümde hafızam, o meydandaki başka her şeyi silip atıyor: Bir çember vardı, Alphonse ile üç müzisyen çemberin içindeydi, çemberin dışında ise izleyen ve dinleyen bendeniz. İkisi de farklı şekillerde insanın içine işleyen klarnetle trompet mavi göğe doğru yükseldi, kontrbas aralarında başını eğip selama durdu, notadan notaya ılgar eden, kulak kesilen, sesleri birer vahiy gibi dinleyen basçının çalgısı yeryüzü-

nün dirimine nüfus ederek onu gömüldüğü yerden çıkardı. Üç genç adam orada duruyordu, müzik onları dalgalandırıyor, bir sağa bir sola sallıyordu, ama bir yandan da orada duruyorlardı, ayakları yere basıyordu, derken müzik onları silkelediği gibi havaya kaldırdı. Bir rüyadaymışçasına onlara doğru çekildim, Alphonse'un bir iki metre ötesinde buldum kendimi. Derin uykudaymış gibi görünüyordu. Onu hafızama kazıdım: gevşeyip düşmüş başını, tuhaf bir şekilde eğilmiş hasır şapkasını, kırmızı fularını, gömleğinin mavi yakasını, geniş omuzlarını. Sonra arkamı dönüp hızla meydandan uzaklaştım. Müzik kesilmeden gitmiş olmak istiyordum.

Dahası var, çok daha fazlası. Sözgelimi Alf üzerine, onun kurum temizleme fırçası misali kırçıllı beyaz saçları; köşeye kıstırılmışken son dakikada korku içinde ve açıkgöz bir hamleyle kaçıverecek bir yaratığı andıran o halleri üzerine gerçekte hak ettiğinin onda biri kadar dahi kafa yormuş değilim. Acaba kanal kapılarında Betty'ye yardımcı olabilmiş miydi? Dümeni iyi idare etmiş miydi? Betty onu kamaraya indirmeyi nasıl başarmıştı peki? Calais'te hırsız gibi dolanırken, içerisinde oturmama izin verdikleri bir halk kütüphanesi buldum. Kütüphanedeki bilgisayarlardan birinin başına geçip kanal teknesiyle Cookham'dan Cumberland'e nasıl gidilebileceğini çözmeye çalıştım, o karmaşık ve aheste güzergâhı, Thames'ten Oxford Kanalı'na, Coventry ile Ashley'den Trent ile Mersey'e varıncaya dek başından sonuna inceledim. Neredeyse Kendal'a kadar geldim ve bulduğum her şeyi bir bir defterime yazdım. Alphonse'a gelince... Buz yeşili, olağanüstü Rhône Nehri'nin sol kıyısı boyunca pedal basarken, yorgunluğu neredeyse her saat başı onu pençesine düşürüyordu. O zaman duruyor, uzanabileceği bir yer bulursa yatıyor, yoksa bir yere çöktüğü gibi kalıbı dinlendiriyor, güç topluyordu. Nehrin, içine atılan çer-

çöpü biriktirdiği geniş bir kıvrımda beyaz, katlanır bir sandalye buldu ve o günden itibaren sandalyeyi asla yanından ayırmadı. Ama daha da şahanesi, demişti, başından geçenlerin en güzeli, inle cinin top oynadığı, her yerden kilometrelerce uzak bir arazide bisikletinin selesinde uyuyakaldığı sefermiş. Uykusunda seleden kayıp aşağı düşmüş, alışveriş sepetinin ayakta tuttuğu bisikletinin yanı başında saatlerce uyumuştu; kendine geldiğinde ilk gördüğü, iki metre ötesine demirlemiş, koca koca kireçtaşı blokları taşıyan bir mavnayla yanı başına çökmüş yüzüne bakan abanoz gibi esmer bir adam ve karısı olmuştu. Alphonse gözlerini açınca adamla karısı nasıl gülmüşler, nasıl gülmüşler. Sonra onu bütün dünyevi malı mülküyle birlikte mavnaya almışlar, şarapla yemek ikram etmişler, onu pruvada âdeta taht gibi bir basamağa oturtmuşlar ve güneye doğru, yıldızların sonsuz beyaz çalkantısı altında, işte böyle krallara yaraşır bir şekilde süzülmüş, dediğine göre.

BİR ADA

20 Ekim

Tekne pek kalabalık değildi – yolcuların çoğu, kuşların göçünü ve ender rastlanan beklenmedik türleri görmek amacıyla gelen kuş gözlemcileriydi. Sohbetlerine biraz kulak kabarttım, güvertede ve barda konuştukları tek konu kuşlardı. Limandan ayrılmamızdan önce içlerinden birinin cep telefonuna, Halangy çöplüğünde az önce bir kırmızı gözlü görüldüğüne dair mesaj geldi, bunu diğerlerine söylediğinde, bir sürü alet edevat ve kötü havaya karşı özel kıyafetler kuşanmış o saçlı sakallı koca adamlar, boylarından poslarından utanmadan bir tür esrimeyle kendilerinden geçtiler. Artık kelime denemeyecek sesler çıkarmaya başladılar, küçük çığlıklar ve cıyaklamalar koyuverdiler, coşkularına kendilerini bütünüyle kaptırarak bir şamatadır kopardılar. Onların yanı başında oyalandım.

Bir süre sonra, limanı çoktan arkamızda bırakıp sahil boyunca usulca yol aldığımız ve ilk deniz fenerini geçtiğimiz sırada aşağı yollandım, su seviyesi çizgisinin de altında kalan en alttaki salona kadar indim ve bir ranzaya uzanıp battaniyenin altına girdim. Orada benden başka kimse yoktu. Motorların çıkardığı korkunç gümbürtüye rağmen bir başıma olmaktan hoşnuttum, o gümbürtü atan bir kalp gibi sanki göğsümün içinde zonkluyordu, ama yine de memnundum halimden, kuş-

çuların kırmızı gözlü kuşun haberini aldıkları andaki yüzleri gözümün önüne geliyordu durmadan, onların heyecanlı bağırış çağırışlarını, duydukları coşkunun seslerinde yarattığı dönüşümü duyuyordum ve o anda, kimseye zararı olmayan ortak bir tutkuyu paylaşan arkadaşlarla bir arada olmanın nasıl bir duygu olduğunu anladığımı hissettim. Derken uyuyakalmış olacağım, ama derin bir uyku değildi bu, yüzeye çok yakındı tersine. Dinlendirici olmayan o uykunun huzursuz çalkantısında, gözümün önünden köpüklü bir telaşla geçen imgeler içinde en berrak olanı seninkiydi; her ne kadar kalıcı olmasa ve hızla uçup gitse de bulutları boylu boyunca kesen ayın bıçak ağzı gibi apaçıktı. Ve arada bir sana yazmamda sakınca görmeyeceğini düşündüm. Herkes yarenlik edecek bir faniye ihtiyaç duyar ne de olsa. Sakıncası olmaz, değil mi?

Güverteye çıktığımda adalar görünmeye başlamıştı. Kendi hususi ışık haleleriyle yavaş yavaş şekillenip ortaya çıkmalarını izledim. Her yerden bu denli bariz bir şekilde daha farklı, çok daha uzakta, ta dünyanın kıyısında olan bu yerin yamacına sokulabiliyor olmam çok tuhaf bir lütuf gibi geldi bana.

Halangy'de kuşçularla birlikte tek sıra halinde iskele merdiveninden indik ve çok geçmeden Enys'e giden tekneyi buldum.

Ve işte buradayım, beklenen kötü havaya karşı bana siper olacak iki duvarın arasına güvenli bir şekilde sığınmış durumdayım, ada bütünüyle bana kalmış, sezon sona eriyor ve küçük kuşlar kendilerini okyanusun öbür yakasına atmadan evvel buracıkta, ılgın çalılıklarında dinleniyor.

25 Ekim Pazar

Adanın en geniş yeri taş çatlasa sekiz yüz metre. Doğuda bir kanal var, batıda ise açık deniz, benim evimse (şimdilik) ikisinin tam arasında, çoğunlukla batıdan esen rüzgârların hemen altında kalıyor. Oradaki ilk akşamım bir duraklamaydı,

topyekûn bir sessizlik. İkinci akşam gelip çattığında, hava gece boyunca ömrümde maruz kaldığım, bağrında uyuduğum hiçbir şeye benzemez bir şekilde çullandı üstüme; şiddeti taş taş üstüne koymuyor, uluması yeri göğü inletiyordu, yüzlerce fersah öteden hiçbir engelle karşılaşmaksızın ılgar eden dalgalar bütün hırslarını karadan çıkarıyordu. Hava, ancak döveceği bir kara parçasına rastlayınca kendini buluyor, hele bir de dövdüğü yer meskûnsa ve o meskenlerde kudretinin ne mene şey olduğunu hissedecek yaratıklar yaşıyorsa işte o zaman tastamam buluyor kendini, gerçek yüzünü gösteriyor. Gün ağardıktan kısa bir süre sonra yağmur durdu, dışarı çıktım, o korkunç rüzgârda iki büklüm, muhtaç olduğum küçücük soluğu alabilmek için savaş vererek yürüdüm. Terk edilmiş tarlaların çerçöpü arasına taşlar, dalgalarla taşınan enkaz, yosunlar ve bir zamanlar tuzlu suda yaşayan ölü şeyler saçılmıştı. Ta kuzeydeki dağlık buruna dek tırmanan dalgalar, burnun cephesini aşıp süt beyazı köpüklerini gerisingeri zirveden aşağıya boca etmişlerdi. Adanın hiçbir yerinde rakım otuz metreyi aşmıyor. Bir tuzlu su tipisinin pençesinde, antik mezar tümsekleri arasından bayır boyunca sürünerek ilerleyip adına ev dediğim o ufak barınağa ulaştım; kendimi içeri attığımda kıyafetimin her bir ilmeği ve vücudumun açıkta kalan bütün gözenekleri tuzla sıvanmış, yapış yapış olmuştu. Küçük ocağım, onun o güdük alevi, içme suyu bidonunun varlığı, kahve buharının soluğu o anda gözüme birer mucize gibi göründü.

Rüzgârın şiddeti kesilmiş de olsa o günden sonra, denizin tepenin hemen ötesinde homurdanan, uçsuz bucaksız bir motor misali sesini daima işitir oldum. Sanki bana bir ders verilmiş, kulaklarım ve yüreğim sesin önceden bihaber olduğum bir gerçeğine açılmış da bundan böyle onu her an duyabilecekmişim gibi; bana öyle geliyor ki, senin yaşadığın şehirde bile, kaldırımda yürürken, trafiğin etrafımı saran gürültü pa-

tırtısında dahi bir an duralayıp başımı eğsem bu denizin sesini aynen duyardım.

Yarın akşam ona daha da yakın olacağım, ama daha güvenli bir yerde. Kampingi işleten kadın oradaki bir barakada kalabileceğimi söyledi. İçini istediğim gibi dayayıp döşeyebilirmişim dediğine göre, halihazırda bir masa, bir sandalye ve portatif karyola var içeride ve kadın da bana daha büyük bir ocak ödünç verecek. Ben de karşılığında adadaki çamaşırhaneyi boyayacağım, birkaç tamirat yapacağım, ortalığı hale yola koyup elimden geldiğince işe yaramaya gayret edeceğim. Kadın beni tuhaf bulduysa da bir şey demedi. Genelde, yılın üç aşağı beş yukarı bu zamanlarında biri damdan düşercesine çıkagelir ve gelen kişi de genelde üç aşağı beş yukarı senin yaşlarında olur, dedi bana. Eğer istersen başka işler de öğrenirsin, dedi. Tabii elinden iş geliyorsa ve burada kalmaya niyetin varsa. Ve bir anda *sahiden* enikonu becerikli olduğum, burada kalmak istediğim, bir süreliğine niteliksiz işçi olarak çalışmaktan ve denize taş atımlık mesafedeki bir barakada kendi ruhuma sabırla sahip olmaktan mutluluk duyacağım duygusuna kapıldım.

Bugünden itibaren hava bir saat erken kararacak. Yılın bu gününü sevmediğini biliyorum.

Olur da bana mektup yazmak istersen, zarfın üzerine kamping eliyle yazman yeterli olur. Aslında Enys eliyle yazsan bile olur; çıktığım yürüyüşlerde ve postanede yeterince kişi gördü beni, artık tanıyorlardır.

26 Ekim

Bugün kilisenin içine girdim. Kilise aşağıda, limanın orada. Arada sırada, neden keşişlerle yoldaş olmaya karar verdiği-

mi hatırlıyorum, daha doğrusu yeniden hissediyorum. İçlerinde sükûnet barındıran dört sağlam duvar, pencerelerden giren ışık. İster inan ister inanma hepsi bundan ibaret, sessizlik içinde olma ve biraz ışık görme imkânından. Arada bir bunları aramakla insan çok şey istemiş olmaz bence. Sonra mezarların arasında dolaştım. Farklı isimlere fazla rastlanmıyor, görünen o ki ada hepi topu yarım düzine aileye ait. Yeni gelenler yakılıyor ve giriş kapısının yanındaki levhalarda isimleriyle yad ediliyor. Denizin bu kadar yakın olduğu düşünülürse, kim buraya gömülmek ya da burada yad edilmek istemez ki?

Barakamı seviyorum. Buram buram deniz kokuyor. Beklediğimden daha geniş ve aynı arazide bir atölye olduğundan –artık kullanılmıyor, ama tesisatı çalışır halde– elektriğim de var. Mary ocağın yanı sıra bir de ısıtıcı ödünç verdi bana, bu ganimetleri eşyalarımın geri kalanıyla birlikte bir el arabasına koyup tangır tungur aşağı indirdim ve artık evimi gayet güzel düzmüş durumdayım. İçerisini köşe bucak temizledim, keçe yalıtım malzemesinin rüzgârın uçurduğu kısımlarına yama yaparak çatıyı onardım, pencereyi sıkıca kapanacak şekilde rendeledim... Böyle şeyler işte. Yapılması gereken birkaç iş daha var ve akla gelebilecek her türlü alet edevat atölyede boş boş yatıyor. Kafana göre takıl, dedi Mary. Yarın çamaşırhaneyi boyamaya girişeceğim. Anlaşma böyle.

Defterimi, mektup kâğıtlarımı ve birkaç kitabımı, iki ambalaj sandığının üzerine yatırılmış, denizden çıkma kalasların üzerine koydum. Mary'nin masa derken kastettiği buymuş meğer. Denize bakan pencerenin altında duran, okuyup yazmaya, üstünde yemek yemeye yarayan bir şey. Sandalye belli ki usta bir marangozun elinden çıkma, gerçek bir mobilya. Yıllar önce bir gemi enkazından devşirilmiş. Yatağa tekerlekli yatak diyeceğim, çünkü bu sözcük hoşuma gidiyor. Fotoğrafını çantamdan çıkardım ve sana yazarken arada bir bakmak üzere onu

kalasların üzerine koymayı samimiyetle aklımdan geçirdim, ama yapmayacağım bunu. Gözümü kâğıttan, kalem ucundan, siyah mürekkepten, harflerin ve sözcüklerin şekillenmesinden hiç ayırmıyorum. Camdan dışarı, denizi gizleyen kum tepesine doğru bakacak olursam, belirsizliğin üstüme çökmesine müsaade edersem, gözlerimi cebren buraya ve şimdiye sabitlemezsem hemencecik seni görüyorum, Tanrı vergisi yeteneğim bu benim ve aynı zamanda da felaketim.

31 Ekim

Sezonun son teknesi bugün adaya yanaşıyor ve yine bugün demir alıyor. Göründüğü kadar nihai bir durum değil bu aslında, Halangy'den haftada bir helikopter kalkıyor ve paniğe kapılıp adadan gitmek zorunda kalsam, bilet parasını bir şekilde denkleştirebilirim sanırım. Ama şu andaki gidişata bakılırsa, paniğe kapılacağımı zannetmem. Başka herhangi bir yerde olabileceği ölçüde yerinde keyfim. Nerede olursam olayım, senin yokluğunu yine de hissetmeyecek miyim sanki.

Dün beni seyrediyor olsaydın, katıla katıla gülerdin herhalde. (Senin kahkahan kimselerinkine benzemez, kendi payıma hayatta erişemeyeceğim daha derin, daha özgür, daha zengin sevinç vesileleri olduğunu hissettirmiştir bana oldum olası.) Kuş gözlemcileri geldi. Yazdığımdan başımı kaldırdım ki askeri kamuflajları, ağır üçayakları, fotoğraf makineleri ve teleskoplarıyla burnumun dibindeler, otuz kişi kadar vardılar, hepsi de erkek, adanın benim bulunduğum batı tarafına tepeyi aşıp gelmiş olacaklar, seher vaktinin tatlı ışığında taş çatlasa yirmi metre öteme, sırtları bana dönük halde sessizce dizildiler. Bir süre sonra dışarı çıktım ve arkalarında durdum. Kimsenin benden yana baktığı yoktu. Sordum ve iki kelime lütfettiler cevaben: ala sığırcık. Ne tarafa baktıklarını görebiliyordum –çalıların arasındaki açıklıktan yanlamasına olarak,

kum tepeciği hattının yaklaşık üç yüz metre aşağısına– ama o yönde kuş muş göremedim. Hep birlikte nefeslerini tuttular, derken teknede tanık olduğum o müşterek coşku seslerini çıkardılar, sonra malzemelerini topladılar ve ağır aksak koşarak uzaklaştılar. En geride kalan, benim yanında durduğum, eli kolu yoldaşlarınınkinden de dolu şişman bir adamdı. Diğerleri onu beklememişler, neredeyse gözden kaybolmuşlardı ve kimse de dönüp adamın arkalarından gelip gelmediğine bakmıyordu. Adamın hımbıllığı günün geri kalanında kafama takıldı ve içime dert oldu.

1 Kasım Pazar

Dün gece birkaç saat boyunca uyumayı başaramadım. Enikonu *kırık dökük* bir halde seni düşündüm. Daha doğrusu enikonu *kırıcı* bir şekilde – kırılıp ufalanan bizzat sendin; seni hatırlama ve düşleme gücümü, görme ya da işitme duyumu kaybetmişçesine yitirmiştim. Ardından hayatta doğru bildiğim her şeyin ufalanıp çürüyeceği ve içten içe toza dönüşeceği endişesi bastırdı yeniden; herhangi bir inancın, umudun, bir sevginin arkasında durma gücümün, tıpkı zaman içinde kimsenin ruhu duymadan kalbura dönmüş bir yalıyarın bir anda göçüvermesi gibi çabucak içimden kayıp gidebileceği korkusu gelip çattı. Bu karanlık düşüncelerin insafına büsbütün kalmamak için ayaklandım ve çıkıp kum tepeciğine gittim, deniz kabarmış, kumlara iyice yaklaşmıştı, ama bulutlar altında ve hafif siste dalgaların kıyıya vurması, ileri doğru kayması, biraz yayılıp sonra geri çekilmesi pek sessiz sedasızdı. Bu koy at nalı şeklinde. İki ucundaki burunları, arkasındaki bir ada ve bazı sığ kayalıklar ona siper olduğundan, fırtına çıktığında önüne dikilen bu engeller yüzünden huysuzlanan, vira eden ve altüst olup çalkalanan okyanus korkunç bir şiddetle çullanır koyun üstüne. Ama dün gece varlığını, o uçsuz bucaksızlığı-

nı sükûnetle, âdeta merhametle bahşediyor, ağırdan alıp oyalanarak, aheste aheste, yumuşacık sokuluyordu koya. Bunu gördükten ve aysız ve yıldızsız bir ışıkta, yalnızca havaya süzülen buharlarla sarmalanmış gümüşi bir ışığın altında buna bir anlam yükledikten sonra, ılgınların sarıp sarmaladığı barakama geri döndüm ve kapalı gözkapaklarının ardında o yumuşacık meddi canlandırmakta inat ettim. Okyanusun o sesleri, suyun kıyıdaki çakılların üstünde soluyuşu hâlâ kulağımdaydı. Ve bu sabah, dağılıp gitmeye karşı tutunduğum dallar hanesine yeni bir kalem eklenmiş olduğunu hissettim: bir koya usulca sokulan, tahammül edilebilecek kadarını dayatan bir okyanus.

8 Kasım Pazar

Dün gece tepenin öbür yanında, benimkine karşılık gelen kumsalda bir şenlik ateşi vardı. Ateşi meddin son noktasının çok daha aşağısında, küçük çakılların ve yosunların orada yaktılar. Böyle kocaman bir ateşin yüreğine yıllar var ki bakmamıştım. Malzeme olarak çoğunlukla palet tahtaları ve tahtakurtlarına yem olmuş kereste kullanmışlardı, ama kav niyetine araya yıldız çalılarının dallarıyla sürgünlerini de katmışlardı ve özellikle bu sonuncuların yaprakları neredeyse sıvılara özgü bir cızırdamayla birden tutuşup yok oluyordu. Alevlerin kendilerini doğuran maddeden bağımsız olarak birkaç saniye yaşayabildikleri çekti dikkatimi – havada, biraz yukarıda bir an dans edip yok oluyorlar. Rüzgâr yok denecek kadar az olduğundan, kıvılcımlar içinde göğe uzanan ateşin boyu epeyce yükseldi.

Birkaç kişiyle tanıştım. Bir iki kişi yanıma gelip merhaba dedi ve bana parası peşin birkaç iş teklifinde bulundu, doğrusu bu işlere ihtiyacım da var, zira kampingde yaptığım işler karşılığında aldığım yegâne ödeme barakada kalma izni. Otel müdürü ufak tefek badana ve tadilat işlerini yapmamı önerdi. Kış sezonu nedeniyle oteli kapatmış. Geçen kış otel açık-

mış, ama bu yıl işler daha kesat. Cana yakın bir delikanlı, biraz kuruntulu bir tip. Sonra adanın güneyinde çiftçilik yapan bir genç adam, daha önce hiç çalı çit biçip biçmediğimi sordu, ben de, evet, dedim, biçmiştim sahiden, yıllar önce. Eğer istersem elinde bana göre bol bol iş olduğunu söyledi. Keşişlerle birlikteyken iş hayatımı iki sözcüğe indirgeyerek basitleştirmiştim: çalışma ve dua. Çalışma tamamen kol gücüm ve el emeğimden ibaretti, duadan kastım ise dağılıp un ufak olmamak için düşleyebildiğim ya da anımsayabildiğim her türlü iyi şeye odaklanmaktı.

Kadınlar çorba ve sosisli sandviçler yapmıştı, ayrıca biralar, şaraplar ve çocuklara göre meşrubatlarla dolu bir sehpa vardı. Herkes yiyeceğini ve içkisini kendi alıyordu. Gelenlerin gönlünden koptuğunca katkıda bulunduğu para havuzuna son on sterlinlik banknotumu koydum. Kendimi pek gamsız ve hafiflemiş hissettim. Bunun hemen ardından iş teklifleri alınca da inancımı nasıl olup da yitirdiğime hayret ettim.

Epeyce sonra, şenlik ateşinin yakıldığı yere döndüm. Denizin ateşi boğmasını izlemek istiyordum ve izledim de, hem de çok yakından. Tıslama sesi ve alevin buhara dönüşmesi kayda değer olmaya kayda değerdi, ama benim en hoşuma giden, ateşin suda süzülen kararmış kirişlerin üstünde epeyce bir süre canlı kalabilme kabiliyeti oldu. Deniz ateşin ayağının altındaki *zemini* yutmuş, fakat daha üstte kalan öğelerini, yüzeyinde kısa bir süreliğine yaşamaya devam etmeleri için sağa sola saçmıştı. Gerçi dalgalar sahiden yumuşaktı şimdilik. Büyük dalgalar ateşten artakalan son izlerin hakkından çabucak gelecekti.

20 Kasım

Ada halkı, yolları bir süreliğine buraya düşen –ya da yerleşmeye çalışıp başarısız olan– insanlara alışık. Mezarlığın hâkimi olan birkaç aile var, adanın bu eski ailelerinin hiçbir yere gi-

deceği yok. Soylarının kuruması ya da sayıca azalıp adada kök salan sonradan gelmeler arasında kimliklerini yitirmeleri için epeyce bir zaman geçmesi gerek. Sonradan gelmeler arasında şimdilik Wolverhampton'lu bir aile, Bristollü bir aile ve Halifax'lı üçüncü bir aile güçlü görünüyor; sonunda bunlardan biri pekâlâ adadaki çoğunluğu ele geçirebilir. Ama şayet gömülmek istiyorlarsa başka bir yer bulmaları gerek, zira adada ölmeleri halinde mezarlığın girişindeki birer levhayla yetinmek zorundalar. Bazıları sahiden yerleşiyor, damdan düşer gibi çıkagelip azimle kök salıyorlar adada. Ama sonradan gelmelere bakınca, insanın edindiği başlıca izlenim istikrarsızlık oluyor. Artık sebebi cinsel sorunlar mı, panik mi orasını bilemem ama her yıl bazı ilişkiler illa bitiyor, hayatlar yeniden tanzim ediliyor ve adadan ayrılanlar oluyor.

Yolları bir süreliğine buraya düşen insanlar adada oldukça seviliyor bana kalırsa. Ada ekonomisi gerçek manada bir ekonomi olmaktan her ne kadar uzaksa da, bu insanlara bel bağlamış durumda. Öte yandan, birer risk oldukları da bir gerçek, zira içlerinden herhangi biri pekâlâ bir evliliğin ya da belki de bir küçük işletmenin çanına ot tıkayacak eritici madde işlevi görebilir. Birkaç yıl öncesine dek bir fırıncı vardı adada, derken kafede işlere yardımcı olmak üzere bir kız çıkageldi ve sezon sonunda fırıncı, kızla birlikte adadan ayrılıp soluğu Londra'da aldı. Sezon yeniden açıldığında, bazı karılar ve kocalar adaya kimin ayak basacağını büyük bir tedirginlikle izliyorlar sanırım; öte yandan yeni gelenlerin yolunu umutla gözleyenler de var. Ayrıca evlerinde bir başına yaşayan birkaç kişinin her yıl bıkmadan usanmadan o yolu gözledikleri, gemi yanaşınca rıhtıma inip orada uzun uzadıya oyalanmalarına rağmen, adada bir ihtimal kalabilecek bir yabancının nazarını asla celp etmedikleri de şüphe götürmez bir gerçek. Böyleleri o münasip zamanı çoktan geçirmiş olsalar da yol gözlemeyi bir türlü bı-

rakamıyorlar. Bunlardan biri pek yalnız bir adamdı; denebilir ki bütün olanaksızlıklara rağmen ve her türlü makul beklentiyi boşa çıkararak, yarı yaşında bile olmayan bir ziyaretçi tarafından seçilmişti. Kız adada üç yıl kaldı, sonra hiç haber vermeden, adamı da adayı da terk edip gitti.

Halihazırdaki işlerim geçimime yetiyor da artıyor. Aslında müdür bana otelde bir oda teklif etti, ama barakamı ona evet diyemeyecek kadar çok seviyorum. Mary'ye kira niyetine birkaç kuruş bir şey vermek isterdim ama kabul etmiyor, bu yüzden ben de atölyesine çekidüzen vermeye giriştim. Aslında çekidüzen vermekle kalmayacağım oraya. İçeride ne kadar hurda döküntü varsa temizleyip dışarı atacağım, atölyenin içini dışını onaracağım, sonra da alet edevatın icabına bakacağım. Mary bunun, uzun zamandır el atılmayı bekleyen bir iş olduğunu söylüyor. Senin gibi hariçten çıkagelmiş birinden başka kim el atardı ki bu işe, diyor. Kendisi bir Jackson, adanın eski ailelerinden, dul kalmış, iki oğlu yengeç ve ıstakoz avlayarak geçiniyor, kendisinin de tatilcilere kiraladığı birkaç apart odası var. Atölye esasında babasınınmış, ısırganların orada duran da babasının teknesi. Adam vaktinin çoğunluğunda ya atölyesine kapanırmış ya da teknesiyle denize açılırmış. Savaştan döndüğünde babasında bir tuhaflık olduğunu anlattı Mary. Adam hemen hiç konuşmaz olmuş, dediğine bakılırsa.

Otel müdürü Brian da yalnız. Karısı onu yaz tatilinin başında terk edip anakaraya gitti. Kadın birine âşık olup gitmemiş, öyle olsaydı yine iyiydi. Durup dururken canına tak etmiş ve çocukları da alarak adamı terk etmiş. Brian iyi giyiniyor, hem dış görünüşüne hem de çevresinin derli toplu olmasına fena halde özen gösteren biri. Oldukça titiz, kılı kırk yaran bir işveren ki bence bunun bir mahsuru yok. Gözlerinden, içten içe korktuğunu anlayabiliyorum onun. Benimle bayağı çok konuşuyor, buna da aldırmıyorum. Sanırım benden on yaş küçük.

İlk kez bu yıl kışın oteli kapatmak zorunda kalmış ve bu da onu endişelendiriyor. Otelin sahibi olduğundan değil. Otelin sahibi çok zengin bir adam. Burada kalmak mecburiyetinde değilsin, diyorum ona. Yani olur da otel işi yürümezse. Biliyorum, tabii ki değilim, diyor. O özgeçmişle istediğim her yerde iş bulabilirim.

Brian üç kişi daha işe aldı, hepsi de genç insanlar. Biri dünyayı dolaşırken yolu buraya düşmüş, Chris adında Melbourne'lü bir çocuk. Biri çocukluğunda tatillerini adada geçiren ve aslında şu anda başlamış olması gereken üniversite eğitimini, gözü yemediğinden bir yıl daha erteleyen Manchester'lı Elaine. Biri de üniversiteyi bitirmiş, şimdiyse ne yapacağına karar vermeye çalışan Nottingham'lı Sarah. Otelin arka koridorlarından birinde, bu çekici üçlünün yanı başında sıcak bir odam olabilirdi. Bana itirazları olmazdı sanırım.

Otel martın sonuna dek kapalı, ama Brian haftada birkaç gece barı açıyor ve müdavimler peş peşe dökülüyor. Ben de kendimi iyi hissettiğim zamanlar boy gösteriyorum barda. Hikâyemi soran olursa, kendim hakkında bir hikâye yazacak olsam kullanacağım malzemeyi anlatıyorum. Kimse de ötesini deşmiyor. Ya nezaket gösterdiklerinden ya da pek meraklı olmadıkları için. Ne de olsa benim gibiler gelip geçici, her yıl mutlaka benim gibi en az bir kişi oluyor adada. Çoğunlukla onlar konuşuyor, ben dinliyorum. İyi bir dinleyiciyim. Otelle barakam arasında büyük bir mesafe yok. Dönüşte Gölet'in yanından geçiyorum; denizle arasında yalnızca bir kum seti olan enikonu geniş bir su havzası bu. Gölet daima tatlı dillidir, rüzgâr olduğunda bile, kıyıyı usulca yalayan dalgaların düzenli şıpırtısı duyulur en fazla. Solumda kalan deniz, eğer iyice çekilmemişse ısrarlı bir ses çıkarır. Met zamanı bu iki su kütlesi arasında yürürken, solumak için havaya ihtiyaç duyan bir kara canlısı olmak tuhaf gelir insana. Bazı geceler karanlık zi-

firidir, görünen yegâne ışık mat kumdan, her iki yandaki soluk, ölü otlardan ve sazlardan ibarettir. Güneybatı yönünde ta açıkta bir deniz feneri var, göz kırpan ışığı kumsaldan görünür; daha yakında bir deniz feneri daha var, kuzeye doğru, ama onun varlığına dair tek kanıt bulutun alt tarafından geçen bir ışık hayaletidir. Fenerimi mümkün olduğunca az kullanıyorum. Ilgınların arasından tahta yuvama giderken, yolumu el yordamıyla bulmak hoşuma gidiyor.

27 Kasım

Oteldeki iş oldukça kolay. Badana yapıyoruz, odaları elden geçiriyoruz, bir de eski eşyaları dışarı atıyoruz. Bazı günler traktörle dört tekerli römorku sürerek eski buzdolaplarını ve televizyonları çöplüğe götürüyorum. Dün geçen yıldan kalma on beş bin tanıtım broşürünü çöp fırınının ağzına tıktım; çöp fırını dediğim de Puflayan Billy adını taktığımız, uzun bacalı, paslı, demir bir zamazingo. Çocuklar ona bayılıyor, gözlerini ondan alamıyormuş, Brian'ın dediğine göre.

Brian ailesini özlüyor. Brian'ın buradaki işinin bozulması ihtimaline karşı –zaten öyle de sonuçlandı ya– ellerinde tuttukları Guildford'daki evde yaşıyorlar. Ne Brian ne de karısı Guildford'lu. Brian'ın önüne çıkan iş fırsatlarının peşinden sürüklenerek, kuzeyden taşınmışlar oraya. Brian Guildford'dan nefret ediyor, karısı da öyle. Karısının burada olmaktansa orada olmayı yeğlemesi Brian'ı kahrediyor. Kadının kimsesinin olmayışı, birine âşık olmayıp yeni bir yere, yeni bir adamla sıfırdan bir hayat kurmak üzere taşınmamış olması, bunlar da üzüyor Brian'ı. Kendisinden daha çekici birine mağlup olmaya razıydı, ama o bile söz konusu değil. Karısı onunla birlikte olmak istemiyor, hepsi bu. Böylece onu terk ediyor, kanunen hakkı olduğu üzere çocukları da beraberinde götürüyor. Bu durumla savaşmaya gönlü el vermiyor Brian'ın. Aslına bakılır-

sa karısını haklı buluyor. Kimilerine göre cennetin ta kendisi olan bu güzelim yerde, Brian ile mutlu olamıyor kadın, onunla kör topal idare etmeyi bile başaramıyor. Bunun yerine, sırf Brian ile birlikte olmamak uğruna, çocukları ve başını alıp nefret ettiği bir yere gidiyor ve Brian ne kadar istese de onu bu yüzden suçlayamıyor. Tutkuyla verilmiş bir karar bile değil, kadın ondan tutkuyla nefret etmiyor, onu öldürmek istemiyor, harcanmış yıllarının acısını çıkarmak istemiyor ondan. Yalnızca uzağında olmak istiyor. Herkes gittikten sonra barda anlatıyor bunları bana Brian. Ama gayet ayık, sarhoşun teki değil, kumarbaz filan da değil, hayatta karısına el kaldıracak bir adam hiç değil, el kaldırmak bir yana sesini bile nadiren yükseltiyor, çocuklara da ömrü hayatında vurmuşluğu ya da öteberiyi fırlatıp küfür ederek onları korkutmuşluğu yok. Karısının onu terk etmiş olmasının mantıklı bir açıklaması yok. Kadının bu ayrılıktan somut bir çıkarı da yok. Yine de terk etmiş işte. Önümüzdeki Paskalya tatilinde sezon yeniden açıldığında ve diğer adalara gemi seferleri başladığında, hiç değilse çocukların ziyaretine geleceğini umuyor. O zaman, belki çocuklar balığa çıkmak isterler diye, işten bir günlüğüne izin alacak. Bütün bunları bana boşalmış barda, gecenin bir yarısı anlatıyor, jilet gibi takım elbisesi ve kravatıyla tertemiz giyimli, biçimli bıyığının yukarısındaki yaşarmış gözleri ona acımamı bekleyerek değil, bir açıklama medet umarak bakıyor yüzüme. Oysa bir açıklamaya gerek olmadığını biliyor. Benim üstümde diğer kıyafetlerimden pek de farklı olmayan iş kıyafetim var, tırnaklarım kırık ve parmaklarım boya içinde. Adada kalıcı olmadığımı varsaydığı için bana sırlarını açtığını biliyorum. Ayrıca bu sıcacık otelden çıkıp gecenin karanlığında, taş çatlasa sekiz yüz metre uzak ama bir yandan da adanın ta öbür ucunda kalan ve Brian'ın pek eksantrik bulduğu bir eve döndüğüme tanık olunca ve ertesi sabah gözlerimin içine bakıp kusursuz bir ne-

zaketle elimi sıktığında, benden çekinmesini gerektirecek hiçbir şey olmadığını biliyor ya da bildiğini sanıyor. Bence en az onun kadar mutsuz olduğumu varsayıyor. Üstelik çok geçmeden buradan çekip gideceğimden, beni bir daha asla görmeyeceğinden emin.

Brian ilgini çekti mi? İlgini çekmesine çalışıyorum.

30 Kasım

Dün sabahın köründe tam donanımlı bir halde benim mıntıkama yolu düşen ve kendisi de başlı başına nadir bir mahlûkat olan yalnız bir kuşçudan ne öğrendim bak: Kışın, özellikle de şu sıralarda, sabah kalkınca ilk iş olarak bilgisayardan Atlantik Okyanusu'nun batısındaki hava durumunu kontrol ederlermiş. Havanın rüzgârlı olması için dua ederlermiş, ama öyle böyle rüzgârlı değil, muazzam fırtına rüzgârlarının esmesi gerekirmiş bizden yana, çünkü böyle rüzgârlarda ılıman-arktik kuş türlerinin avareleri sürüklenip adaya düşermiş. Sözgelimi, ta Alaska'dan Nikaragua'ya doğru bin bir güçlükle yol alan kuşlar, onca çırpınıp didinmelerine karşın rüzgâr marifetiyle rotalarından sapıp –hem de öyle böyle değil, beş bin kilometre kadar sapıp– kendilerini burada bulurlarmış. Genelde sürülerinden ya da eşlerinden ayrı düşmüş serseri mayınlar olurmuş bunlar, kuşçum öyle dedi, nadir görülen yaratıklar, ilk kez kayda düşülenler; çoğunlukla ya da şimdiye dek gözlemlenebildiği kadarıyla, fotoğraftaki binlerce suretleri sayılmazsa, hayatta kalmayı da başaramazlarmış. Geçen yılın yıldızı, henüz yavruluktan çıkmamış bir gök balıkçılmış. Rüzgârlar bir hafta, on gün kadar dur durak bilmeksizin ortalığı kasıp kavurmuş ve kuşçular sabırla beklemiş – özellikle bir gök balıkçılın yolunu gözlüyor değillermiş: Bir alaca ardıçkuşu, bir gülen martı ya da Amerikan çulluğu da haydi haydi

mutlu edermiş onları. Fakat gök balıkçıl, ya da kuşçunun tabiriyle GB, bütün beklentilerini aşan, rüyalarında görseler inanamayacakları bir piyango olmuş onlara. Kuş 7 Aralık'ta, takriben gün ortasında, Halangy'deki Lower Moors sazlıklarına yorgunluktan bitap düşmüş halde konmuş ve oradan buradan, dört bir yandan çağırılmış çok sayıda kuş meraklısı tarafından bütün öğleden sonra boyunca karnını doyururken gözlemlenmiş ve fotoğraflanmış. Derken hava bozmuş, şiddetli yağmur yatay olarak yağmaya başlamış, ışık azalmış ve yavru "bir daha görülmemek üzere" gözden kaybolmuş. Kuşçum bu tabiri seviyor ve onu sesinde hayret notalarıyla durmadan tekrar ediyordu: "Bir daha görülmemek üzere."

6 Aralık

Enikonu çetin bir keşiş hayatı yaşadığımı sanma sakın. Asla fazla üşümüyorum ve oldukça sıkı yemek yiyorum. Atölyede eski bir asker paltosu buldum, bir şeyler okumaya ya da yazmaya oturduğumda paltoyu omzuma alıyorum. İstediğim birçok şeyi, tabii istemek aklıma gelirse, rıhtımın oradaki postaneden alabiliyorum, hem ayrıca haftada bir Halangy'ye giden bir alışveriş gemisi var, yalnız hava çok sert olduğunda anakaradan gelen ikmal gemisi yola çıkamıyor. Geçen hafta Halangy'ye gittim ve kitap alışverişine epeyce bir para harcadım. Oranın yegâne kitapçısı kepenk indiriyor ve adam elindeki stoktan kurtulmak istedi. Senin de seveceğini bildiğim birkaç şey aldım ve şimdi onlar, dalgaların kıyıya attığı odunlardan yaptığım rafta, diğer kitaplarımın yanı başında duruyor.

Barakam genel olarak oldukça donanımlı sayılır. Otelden ya da Mary'nin atölyesinden ıskartaya çıkan hurdayı çöplüğe götürdüğümde, başka insanların attığı şeylere mutlaka şöyle alıcı gözle bakıyorum. Rafımın ayaklarını oradan buldum örneğin, sonra sendekine benzer İtalyan bir kahve demliği, bir

Bialetti kaptım, fena iş görmüyor doğrusu, iki güzel fincan da cabası. İki şarap kadehimle bira kupam da yine oradan. Alabileceğim bir ayna da vardı ama onu barakada istemedim. Tepedeki çamaşırhane emrime amade. Mary bana bir yemek tabağı verdi. Her şeyim yerinde, iyiyim anlayacağın. Gecelerin uzunluğu yüzünden saatler boyunca karanlıkta kalmak senin hoşuna gitmezdi herhalde, ama ben o kadar aldırmıyorum. Canım isterse akşamları otelde yapabileceğim işler var ve bazı geceler bar da açık. Ama çoğunlukla burada kalmayı yeğliyorum. Atölyede biraz daha çalışıyorum. O işte epeyce yol aldım. Ayrıca Mary bana küçük bir radyo verdi, bazen de tekerlekli yatağıma yatıp onu dinliyorum. Her şeyden bu kadar uzak olunca insanın haberlere daha kolay tahammül edeceğini sanabilirsin, ama inan burada haber dinlemek çok daha büyük bir işkence. Herhalde dikkatim dağılmadığından olacak. O küçük kutu karanlıkta çok daha yakındaymış gibi geliyor, sesler o kötü şeyleri doğrudan kulağıma söylüyor. Radyodan gına geldiğinde ya da canım onu dinlemek istemediğinde, yattığım yerden denizi dinliyorum. Ve düşünüyorum – öyle dedim ya, aslında düşünmek denmez buna; şimdiden ölüler diyarında, zamanın dışında tesadüfen karşılaşan diğer hayaletlerin fısıltıları arasında bir hayalet olmak gibi daha ziyade. Bazı geceler sen de onların arasında oluyorsun, ama daima bir ziyaretçi olarak, oraya ait olmadığını her zaman açıkça belli ediyorsun. Mutlu olmayı beklemekten, hatta ummaktan tam ne zaman vazgeçtiğimi merak eder oldum son zamanlarda. Bu miladı giderek daha geri alıyorum; hınçla, hayatımı baştan aşağı silmek istercesine gençliğime, ta çocukluğuma götürüp dayandırıyorum onu; geçmişin üstüne salıyorum gölgemi, hayat namına sahip olduğum her şeyi karanlıkta ürpertmek üzere her seferinde daha uzun düşürüyorum onu geçmişin üstüne; işlediğimin korkunç bir yalancılık suçu olduğunu biliyorum oysa.

Burası idare eder. İnsanlar gerçekten hoşuma gidiyor ve ilgimi çekiyor. İşi de seviyorum, özellikle de güney tarafındaki tarlalarda yaptığım işi. Çalı çitleri biçiyorum. Nathan orayı devraldığından beri çalıları hiç biçilmemiş olan bir tarladan başlattı beni, çalıların tepeleri olması gerekenden iki, iki buçuk metre fazla uzamış. Traktörün üstündeki budayıcının pek iş görür durumda olmadığını söyledi. Budama makası, el testeresi ve merdivenle idare edebilir misin diye sordu bana. O şekilde işin çok daha ağır ilerleyeceğini kendi de biliyordu. Bana uyar, daha ne isterim, dedim. Biçtiğim çalıları dirgenle toplayıp bir köşeye yığarım, traktöre saman tırmığı takıp sonradan toplarım onları. İyi, dedi Nathan. Böylece ben de hava insafa geldiğinde badana ve tadilat işlerini pas geçip bütün gün, halimden gayet hoşnut bir şekilde bir başıma çalı çit biçiyorum. Yıllar önce verevine kesilmiş çalıları buluyorum, hizayı onların boyuna göre alıp uzamışları ona göre kısaltıyorum. Çoğunlukla yıldız çalısı biçiyorum, gümüşi renkleri bana zeytin dallarını anımsatıyor, belki de Ithaca'da görmüştüm onları. Omzumdan aşağı düştüklerinde havayı yararak bir hışırtı sesi çıkarıyorlar. Bir öbeği biçip kaşla göz arasında bir açıklık meydana getirdiğinde, bir anda deniz çıkıyor karşına; bazı sabahlar çelik gibi sert bir maviyle ılgar ediyor kıyıya, derken birden siyaha, yeşim rengine, turkuvaza dönüyor; ta uzaklarda güneşin sırıkları andıran ışınlarının birtakım ışık havuzlarını eşelediğini, kavislerinin henüz başlangıcını çizen gökkuşağı ışınlarının neredeyse yeryüzüne dikey durduklarını, sonra kırılıp gittiklerini görebiliyorsun. Eğer kalırsam Nathan'ın bütün tarlalarının çalı çitlerini biçmem gerekecek. Hem neden kalmayayım ki?

Nathan ile karısı işlerinde aldılar yürüdüler. Kadın adalı, adam sonradan gelme. Bitki soğanı ve çiçek işinde artık gelecek yok, o yüzden patates, brokoli, havuç, ıspanak, çilek ve daha bunun gibi bir sürü şey yetiştiriyorlar, hem de bol bol.

Otel meyve sebzeyi onlardan satın alıyor, yemeklerini kendileri yapan ziyaretçiler de öyle. Karısı da en az Nathan kadar çok çalışıyor. Pek de güzel geçinip gidecekler, yüzlerinden, insana bakışlarındaki samimiyetten ve kadirbilirlikten anlayabiliyorsunuz bunu. Yerleşmiş, düzenlerini kurmuşlar, yollarını çizip başarılı olacaklar, çocukları burada büyüyecek ve güzel bir mirasa sahip olacak.

9 Aralık

Bu sabah bir şok geçirdim. Masamda oturmuş, yazdığıma bütün dikkatimi vererek, tam doğru sözcükleri bulmaya çalışarak, palazlanmaya başlamış gün ışığının, çalılardaki serçelerle sığırcıkların, kum tepeciğinin altında kabarmış denizin belli belirsiz farkında olarak yazıyordum. Gerçeğe biraz daha yaklaşmak, doğru sözcüğü bulmak üzere gözlerimi yukarı kaldırınca camın ardında bir yüz gördüm, öyle yakınımdaydı ki bana bir ömür gibi gelen bir anlığına, bir aynaya baktığım, o gördüğümün kendi yüzüm olduğu hissine kapıldım: Sırıtan kocaman, yamuk bir surat, geride kalan birkaç beyaz tel sayılmazsa kel bir kafa, kaşlar albino aklığında, dişler hepten çarpık çurpuk, dışarı uğramış dil fazla kırmızı, gözler o denli soluk bir mavi ki o ezici ifadesizliğin içinde büsbütün yok olmuşlar gibi... On iki saat sonra, sana bu mektubu –evet, ben mektup addediyorum– yazarken neden bahsettiğimi sen de anlayabilesin diye hafızamı zorlayarak hayalimde canlandırıyor değilim o yüzü, onu pencerede görebiliyorum, dışarıda değil içeride, ılgın ağaçlarının orada ışık olmadığı zaman sahiden de iyi kötü net bir biçimde beni yansıtan karanlık camda. Gördüğüm çehrenin en berbat yanı da ihtiyarlıkla çocuksuluğun o karışımı – işte bu, korkudan tüylerimi diken diken etti, neredeyse bir yıldır hayatın özünün dehşet olduğuna dair bu denli ikna edici bir kanıt hissetmemiştim. Bir elini kaldırdı, cama hafifçe vur-

du, koca kafası bir türlü sabit durmuyor, bir o yana bir bu yana sallanıyordu, derken insanın karşısındaki yabancı ne kadar gülünç olursa olsun kahkaha atmanın yine de kabalık sayılacağını hatırlamışçasına kıkırdamasını gizlemek için elini ağzına götürdü. Bunu yaptığında –benim duygularımı önemseme inceliğini gösterdiğinde– ondan bana bir zarar gelmeyeceğini anladım ve gözlerim doldu, yüzüm gözyaşlarından sırılsıklamdı, gözyaşlarını elimin tersiyle sildim, tuzlarını dudaklarıma sürdüm; bunu görünce elini ağzından çekti, bana boş ellerinin ayalarını gösterdi, bana acıdığını belirten küçük homurtular ve mırıltılar çıkardı, yüzü allak bullak oldu, yüz hatlarını üzüntü kapladı, ayağa kalktım, onu içeri buyur etmek üzere kapıyı açtım. Fazla ileri gitmiş, çok ani hareket etmiştim, geriledi ama sanki benden uzaklaşmak istemezcesine geriledi, benden kendisine zarar gelmeyeceğinden emin olsa kalacakmış gibi. Ona elimi uzattım, insanın kapısına yiyeceğe ya da bakıma ihtiyacı olduğu için sokulmuş –tabii bize kalırsa– bir kuşa ya da hayvana elimi uzatır gibi, bunun üzerine durdu, o işe yaramaz teknenin yanı başında duruyordu, aramızda on, on beş metre vardı. Sonra bu oyundan usanmışçasına, şevki kırılmışçasına, son kertede arkadaşlığımı istemediğine karar vermişçesine başını iki yana salladı, kamburunu çıkarıp kum tepeceğine ve denize uzanan at nalı şeklindeki koya doğru uzaklaştı.

Bir dakika sonra, ben hâlâ oracıkta ödünç asker paltomla dikilirken, barakamın arkasından, eski çiçek tarhlarının oradan bir kadının, Eddie! Eddie, diye bağırarak az önceki adama seslendiğini duydum. Kadının ses tonundan bu çileyi artık kanıksadığı, ama ona dayanmakta hâlâ güçlük çektiği anlaşılıyordu. Arkamı döndüm, kadın göründü, çiçekli uzun elbisesinin üstüne giydiği koca paltosunu düğmelerini iliklemeden gövdesine sarmıştı, başını koruyan bir şapka yoktu ve ayaklarında lastik çizmeler vardı. Saçları, bir sonraki taarruzuna ha-

zırlanmak üzere sarp kayalıkların yakasından düşüp burundan geri çekilen denizin köpükleri kadar beyazdı. Kumsala doğru ağır aksak yürüyüşe geçmiş çocuk-adamda var olan her şey, kadının yüzünün çizgilerine, havasına, tüm ruhuna ve duruşuna sinmişti. Oğlum, dedi kadın. Sahile doğru gitti, dedim. Ufak bir çığlık koyverdi, yeniden oğluna seslendi, Eddie! Ah Eddie, ya bir yerine bir şey olursa, deyip telaşla uzaklaştı. Peşinden gittim ve kadının oğlunu bulduğunu, onu önce azarlayıp sonra kollarıyla sarıp sarmaladığını, elinden tutup Gölet ile deniz arasındaki kumlu patikadan aşağı götürdüğünü gördüm.

17 Aralık

Geçen hafta hoşuna gidebilecek bir şeye tanık oldum. Adanın güney ucunda, mette sular altında kalan çakıllık bir kıyı dili var, bu dil her daim kuş pisliği kokan, üstleri gür bir yeşillikle kaplı, yosun tutmuş kayalardan olma yalancı bir kaleye uzanıyor ve kale asla sular altında kalmıyor. Tepeden –bağrına gömülü antik mezarlar yüzünden delik deşik ve eğri büğrü o ufak tepelerin birinden– aşağı indim ve çekilmiş suların ortasındaki o taştan şeridin üstünde bir adam gördüm; adam bir şey inşa etmekle meşguldü. Adamı seyretmek için ufuk çizgisi hizasından çabucak aşağı indim. Ölü eğreltiotlarının arasında gözden kaybolmuş, tıpkı bir avcı gibi izliyordum onu. Dilin tam ortasına, mette bir kulaç su altında kalacak yere bir kemer inşa ediyordu. Açık seçik görebildiğim adam kemeri üstünde pürdikkat çalışırken, Mary'nin babasının asker paltosuna sarınmış halde iki saat boyunca seyrettim onu. Yaptığı şeyin ayakta durabilmesi için içini de taşla doldurup bir taşıyıcı duvarla takviye etmesi gerektiğini anladım, böylece yapı yükseldikçe ve özellikle de kavisler meydana çıkıp her iki tarafta da, henüz var olmayan bir kenet taşında buluşma arzusu baş gösterince, yapıyı dört bir yandan desteklemiş olacaktı. Adam hü-

nerini konuşturup iki sütunun kavislenerek bir kemer oluşturma ve birbirlerine kavuşma hayallerini gerçekleştirmelerine yardımcı oldu. Nasıl güzel çalışıyordu! Özenle, anlayışla, belli bir boyda ve ağırlıktaki bir taşın ne yapıp ne yapamayacağına dair istisnai bir sağduyu ve kavrayışla. Yapı tamamlandığında, kemer kendisini yalnızca takviye eden o *uşak* duvarın sırtına yaslanır halde bütün hatlarıyla meydana çıktığında, kenet taşının tutması ve birbirlerine bunca ihtiyaç duyan, birbirleri olmadan yaşamaktan bunca âciz olan o iki yarı-kemerin, kavuşmak ve boşluğun üstünde yerçekimine (intihara meyilli düşme arzularına) başkaldırmak suretiyle ayakta durmaları için, keşişlerle geçirdiğim onca zaman boyunca daha vaki olmamış bir coşkuyla dua ettim. Derken adam takviye olarak doldurduğu taşları teker teker yerlerinden söktü. Kemer ayakta kaldı: iki ağır ayağı üstünde yükselen taştan bir gökkuşağı. Ayakta kaldı çünkü gövdesini oluşturan kıvrımın iki yarısı birbirine kavuşmuş ve o büyük düşme arzusu mucizevi bir şekilde, sonsuza dek ayakta kalma iradesine dönüşmüştü. Adam, yapı ustası, biraz geri çekilip eserine dikkatle baktı ve onaylarca başını salladı. Kemerin etrafını çepeçevre dolandı, durup onu her açıdan inceledi, bir kez daha başını salladı, saatine baktı (herkes gibi öleceğini kabullenmişçesine) ve çakıllık dilden hızla uzaklaşıp sanırım gemiye yetişmek üzere patikaya doğru yollandı. Böylece ben de saklandığım yerden çıkıp adamın eserine daha yakından bakmak üzere yavaş yavaş aşağı indim.

Çekilmiş deniz, açıklardan geri dönmeye başlamıştı. Daha sonra dile geri döndüm ve her iki yönden birden kıyıya sokulan dalgaların kemerin altına tamamen dolmasını yıldızların ışığında izledim. Kemer mucizevi bir biçimde dalgalara rağmen ayakta durmayı başardı. Aslında azıcık sert bir deniz bile onu rahatlıkta devirirdi ya, şansa o gece sakin bir geceydi ve ufak dalgalar, tıpkı kemeri yapan adam gibi usulca, adım adım

ilerleyerek, havayı nazikçe suya dönüştürüyormuş gibi hepten ağırdan alarak işlerini görüyorlardı. Adamın eserinin sular altında gözden kayboluşunu seyrettim. Yatağıma döndüğümde o iki kavisin buluşmasını, kenet taşının kavislerin her ikisini birden tartıp sağlamca birleştirmesini, kemerin altından akan, dönene dönene içine dolan, üstüne tırmanıp onu bütünüyle saran suyu düşündüm. Sabah erkenden, hava daha aydınlanmadan kalktım; mutat şıpırtıları ve tuhaf su sesleriyle Gölet'in, müdürü vesveseli otelin yanından geçip yabancının kemerini, kemerin hâlâ ayakta durup durmadığını görmeye, gerisingeri dilin oraya gittim. Dimdik ayaktaydı! Cezire karşı koymuş, neredeyse hepten ışıksız bir günün titrek ağarışı altında yeşil yosunlara bulanmış halde yerli yerinde kalmıştı.

Kemer iki gelgite daha dayandı, derken deniz sertleşti ve bir sonraki gidişimde kemerin olduğu yerde bir taş yığını buldum; orada öyle bir yapının var olduğuna yalnızca yaratıcısı ya da yapılışına tanıklık etmiş biri inanırdı.

20 Aralık Pazar

Berbat bir hava var dışarıda, otel haricinde bir yerde çalışamıyorum, burada mahsur kaldım âdeta. Chris, Elaine'i üniversiteye gitmekle –zaman kaybı– filan uğraşmayıp kendisiyle birlikte dünyayı gezmeye ikna etmeye çalışıyor. Açıktaki uçak biletini martın sonunda kullanacak. Avrupa'nın geri kalanını pas geçip doğrudan Goa'ya gitmeyi düşünüyor. Aklı varsa Elaine de benimle gelir, diyor. Elaine emin değil. Brian sezonluk iş teklif ederse ya da kafede ya da postanede bana göre bir iş çıkarsa biraz daha kalabilirim, diyor. Chris ise kızın daha büyük düşünmesi gerektiğinde ayak diretiyor. Avrupa artık bitmiş, diyor. Kendisiyle birlikte gelirse, kıza çok farklı bir hayatın kapılarını açacağını iddia ediyor. Sarah, Chris'e ateş püskürüyor. Kısa siyah saçları var, gözleri parıl parıl parlıyor. Chris,

Bak gör kesin lezbiyendir, diyor Sarah için. Sarah ise Chris'in Halangy'de bir barda çalışan Polonyalı bir kıza, St. Nicholas'taki okulun işlerine yardımcı olan Litvanyalı bir kıza ve kuşkusuz daha nice kıza tıpatıp aynı teklifle yanaştığından –ne teklif ettiği de tam belli değil ya– adı gibi emin. Elaine'e üniversiteye gidip okuması ve Chris'in "teklifi"ni şayet çok istiyorsa mezun olduktan sonra düşünmesi gerektiğini söylüyor. Elaine ise, Sarah'nın üniversite diplomasına rağmen kendisinden farksız olarak mutfak duvarlarını boyuyor olduğu gerçeğine parmak basıyor. Evet ama şimdilik, diyor Sarah. Serseri bir herifin peşi sıra sürüklenip dünyayı dolaşmaktan daha büyük planlarım var benim. Chris kendisinin serseri olduğunu kabul etmiyor. Otel işletmeciliği diploması var. Kendisiyle birlikte gelecek kadının, her kim olursa olsun, Avustralya'da gayet iyi bir hayata sahip olabileceğini iddia ediyor.

Bu tartışmalar çalıştığımız sırada ya da kahve saatinde masa başında dönüyor. Ben üçünü de seviyorum. Sarah sözünü hiç esirgemeyen bir kız, nitekim Chris'in ondan biraz gözü korkuyor. Chris Elaine'den on yaş filan büyük olsa gerek, ama Sarah konuşmaya başladığında, onun da Elaine'in de kendine güveni bir anda balon gibi sönüyor. Chris, annesinin Essex doğumlu olduğunu anlattı bana, bildiği kadarıyla Chelmsford tarafındanmış. Küçük erkek kardeşiyle birlikte bir yurtta yaşıyorlarmış ve yurt annesini erkek kardeşinden ayırarak Avustralya'ya, taşrada bir yerlerdeki başka bir yurda göndermiş. Annesi çok zor zamanlar geçirmiş, Chris'in anlattığına göre. O on yaşındayken de ölmüş. Babasının kim olduğunu bilmiyor. Hıristiyan Biraderler büyütmüş Chris'i. Bütün bu badireleri sağ salim atlatıp üniversiteye girebilmiş ve otel işletmeciliği bölümünden mezun olabilmiş olmasının hiç de azımsanacak bir başarı olmadığı görüşünde. Ben de katılıyorum buna. Elaine'in de kendi kendisini savunabilmesi için üniversi-

te eğitimine ihtiyacı olduğunu anlatmaya çalışıyorum yalnızca. Aslında kastettiğim kendini gerçekleştirmeydi, ama bunu nasıl ifade edeceğimi bilemedim. Her halükârda, kendini savunma da çok yanlış bir nitelendirme değil. Chris omuz silkiyor. Elaine, Enys'te geçirdiği tatillerin hayatının en güzel zamanları olduğunu anlatıyor bana. O günlerde ailesi mutluymuş, eski aile saadetlerinden artık eser kalmadığından, o tatiller daha da kıymete biniyor gözünde. İzinli olduğu öğleden sonraları eskiden ailecek gittikleri yerleri yeniden ziyaret ediyor. Ateşin yakıldığı sahilde bir evde kalıyorlarmış adadayken. Ona Eddie diye birini hatırlayıp hatırlamadığını sordum. Aa evet, dedi, zavallı Eddie ve zavallı annesi. Elaine, Eddie'yi ilk gördüğünde çığlığı basıp koşa koşa kaçmış, ama bir süre sonra ona alışmış. Yalnızca bir çocuktu, dedi bana, yetişkin bir adam görünümünde olsa da. Bir keresinde Elaine'e, tıpkı küçük bir oğlan çocuğundan beklenebileceği üzere, düğün pastalarının üstüne konanlara benzer deniz kabukları hediye etmiş. O kabuğu hâlâ saklıyorum, dedi Elaine.

Noel Arifesi

Brian'ın tutkusu aile şeceresini araştırmak. Dört duvar arasında kalmanın bir iyi tarafı varsa, o da bana bu konu üzerinde gönlümce çalışabileceğim zamanı tanıması, diyor. İnternette saatler harcıyor. Barı açtığı akşamlar bile, herkes evine döndüğünde odasına çekilip bilgisayarını açıyor ve bir anda 1911 ya da 1901 yılına geri ışınlanıveriyor. İnternetteki o nüfus sayımı kayıtları benim can suyum, diyor. Kayıtların önüne cömertçe serdiği bilgi deryası karşısında, hayretler içinde başını iki yana sallıyor. Bana bir ömür yeter bunlar, diyor. Doğru bilgilere ulaşmak için sabırsızlanmaya sabırsızlanıyor ya, bu araştırmaya yıllarca –tam söylemek gerekirse, çocukları doğduğundan beri– emek vermiş biri olarak, mutlak surette doğru

sonuçlara ulaşmanın imkânsız olduğunun da gayet farkında. Nüfus sayımı verileri ve diğer kaynaklar internete aktarılmadan önce, karısıyla henüz Guildford'da yaşadıkları zamanlar, fırsat buldukça Milli Arşiv'e gider, orada saatlerce kâğıtlara gömülüp köklerinin izini sürermiş. Britanya, İrlanda, Avustralya, Yeni Zelanda, Kanada ve ABD'de hâlâ hayatta olan yakınlarına mektuplar yazıp onların hayat hikâyelerini öğrenmiş. Vasiyetnamelerden, tapulardan, özel yazışmalardan, doğum ve ölüm belgelerinden ve evlilik cüzdanlarından oluşan etkileyici bir koleksiyonu var ve hâlâ koleksiyonuna yeni bir şeyler katmayı başarıyor. Daha çok karısının ailesinin şeceresini araştırıyor, zira ailenin o tarafı kendi tarafına göre çok daha ilginç, ayrıca karısının ailesinin izini sürerken kendisininkine kıyasla çok daha geriye, tam olarak 1685'e kadar gidebilmeyi başarmış. Hatta bir noktada İngiltere'ye Normanların Fethi ile geldiklerini kanıtlayabilmeyi umuyor. Karısına gelince, aile tarihçesine zerre kadar ilgi duymuyormuş o. Brian ne zaman ona, öğrenip çok ilginç bulduğu bir şeyi –sözgelimi Lower Broughton'da arabacılık yapan anne tarafından büyük büyük dedesinin büyük ihtimalle bir rahipten doğma gayrimeşru bir çocuk olduğunu– anlatacak olsa, karısı, şimdi artık ayrı olduklarından Brian'ın çok canlı bir şekilde hatırladığı tuhaf bir bakış atmakla yetinirmiş ona. Şimdi bile karısının ailesinin tarihçesine, kendi ailesininkinden daha fazla eğilmeyi sürdürüyor, halen karısının, tabiri caizse kökenlerini, nereden geldiğini bilmek istiyor. Tabii ki eski nüfus sayım verileri internet ortamına taşındığında ve insan bu verileri kendi yatak odasının rahatlığında saatler boyunca canı çektiğince inceleme şansına sahip olduğunda, çok geçmeden bunların önemli bir bölümünün birbirini tutmadığı gerçeğiyle yüzleşmek zorunda kalıyordu. 31 Mart 1901 ya da 2 Nisan 1911 sayımında, belli bir adreste mukim ya da misafir olan kişi listeleri, doğru-

luğuna inanılarak kuşaktan kuşağa aktarılan aile hikâyelerini çoğu zaman kesin bir biçimde yalanlıyordu. Sözgelimi, tramvay şirketinde çalışan bir memurun kızı olan karısı Gracey'yi terk edip Kraliçe Victoria'nın tahta çıkışının altmışıncı yıldönümünde nasıl İrlanda'ya sıvıştığı Brian'ın ailesinde kuşaklar boyu anlatılagelen kumaş taciri Thomas Huntley, 1901 sayımında 14 Goole Yolu, Tadcaster adresinde karısı ve dört çocuğuyla –ki içlerinden biri, muhtemelen adamın ailenin yüz karası olduğu masalını uydurup sonraki nesillere yayan, Brian'ın büyük büyük ninesiydi– birlikte sayılıp ailenin reisi olarak kayıtlara geçmişti. Öte yandan, her zaman resmi kayıtların doğru, aile hikâyelerinin ise yanlış olduğunu varsaymak da olmuyordu. Sayım günü herkesin doğruyu söylediği ne malumdu ki (birçoğu doğruyu söylemek bir yana, hiçbir şey söylemiyordu bile). Hem bir otel müdürü sıfatıyla Brian, insanların kendileri hakkında söylediklerinin her zaman gerçeği yansıtmadığını da gayet iyi biliyordu. İnsanların kendilerine dair anlatıları, yalnızca yazıya döküldüğünde gerçeği andırmaya başlıyordu. Ve tabii bir şekilde resmi bir kayıt defterine ya da bir polis bilgisayarına işlendiğinde, işte o zaman sahiden enikonu gerçek görünüyordu, tabii biri çıkıp da aksini kanıtlayıncaya dek.

Brian artık bu aile tarihçesi olayına ilgi duyduğumu düşünüyor, belki duyuyorum da. Dahası, kendi ailesiyle karısının ailesinin tarihçelerine de en az kendisi kadar ilgi duyduğumu zannediyor. Bu yüzden de herhangi bir girizgâh yapmaya gerek görmeden, örneğin karısının büyük büyük dedesiyle ninesini kastederek, pekâlâ şöyle bir şey diyebiliyor bana: Bu arada, ilk evleri benim zannettiğim yerde –11 Littleton Yolu'nda, nehrin yakınındaki o sağlıksız bölgede– değilmiş, 311 numaradaymış meğer, ta hipodromun yakınında, neredeyse açık arazide kalan o yeni evlerden biriymiş, demek benim düşündüğümden daha iyiymiş durumları.

Noel'de olduğumuzu unutmaya çalışıyor. Ama kendini kandırıyor. Yarın bal gibi de barı açacak ve gelmeye tenezzül eden herkese, yanında kıymalı Noel çöreği ile birer içki ikram edecek. Tam da ondan bekleneceği şekilde, zira Brian yapması gerektiğini düşündüğü şey neyse onu yapar. Ama kendi adına, Noel zamanı olduğunu unutmaya çalışıyor.

Beş para etmez bir baba mı olurdum acaba diye merak ediyorum bir süredir.

Gölet'te on üç kuğu saydım bugün. Su çok bulanıktı, rüzgâr çok şiddetli esiyordu. Kuğuları otelin camından gördüm, ben de içeride pencere pervazlarını boyuyordum. Bulanık suyun üstünde öylesine apak olmaları, rüzgâra karşı onca sağlam durmaları, bazen dönüp sonra rüzgârın estiği yöne kıvrılmaları ya da canları isteyince onun kendilerini sürüklemesine izin vermeleri beni ağlamanın eşiğine getirdi.

Elaine, Sarah'nın lezbiyenlikle uzaktan yakından alakası olmadığını söyledi bana, öyle olsaydı da fark etmezmiş ya. Kadınlar kendilerine karşılık verme cüretini gösterdiğinde erkekler, özellikle de Chris gibi olanlar, onlara lezbiyen yaftası yapıştırırlarmış hep. Sarah deniz biyolojisi bölümünden mezunmuş. Eğer *Sarah* burada kalırsa, diyor Elaine, kesin faydalı bir şeyler yapmak için kalır.

Parlak bir güneşte yalnızca tepelerini değil yanlarını da budadığında, olur da rüzgâra yakalanırlarsa, böylece biçilmiş olmaları sanki zor katlanılır bir şeymiş gibi titriyor yıldız çalıları.

Fırtınalı havaların ardından denizdeki huzursuzluğun birkaç gün boyunca aynı şiddetle sürebildiğini fark ettim. Rüzgâr

neredeyse yok denecek kadar az, ama nasılsa koca koca dalgalar çok açıklardaki bilinmez bir yerden köpürerek gelip sahile çarpıyorlar. Bazen rüzgârdan eser olmadığı halde, fırtına yüzünden hiddetlenmişe benzer bir deniz çıkageliyor. Bu durumu yetersiz sebep olgusu şeklinde isimlendirir olmuştum, ama çok doğru değil bu nitelendirme. Mantıklı bir izahın yokluğu daha ziyade. Deniz böylesine patlasın ve rüzgârdan eser olmasın. Ortada aşikâr bir neden yok. Bu daha yakın. Tabii ki aslında bir açıklama var, ama çok daha uzaklarda, çok daha derinlerde, benim aklımın ve duyularımın kavrayışının ötesinde.

Bazı geceler takımyıldızların en parlağı ve en belirgini kadar berraksın. Başka gecelerse silik soluk görünüyorsun, mesafenin rüzgârları delip geçiyor seni, suretin hâlâ iyi kötü seçilebilir durumda, ama yalnızca benim tarafımdan ve yalnızca, dağılıp parçalanırken bile bana bir şey hatırlattığı için.

Mary babasının savaştan önce çocuklarına oyuncaklar yaptığını anlatıyor bana. Atölyede yeniden çalışır hale getirebileceğimi sandığım pedallı eski bir kıl testere makinesi bulduğumu söylemem üzerine anlattı bunu. En büyük iki kızı için kocaman bir oyun evi yapmış, her odasında odanın niteliğine uygun mobilyalar bulunan, her tarafı itinayla, rengârenk boyanmış dört başı mamur, her şeyiyle tastamam bir evmiş bu. Çaprazlanmış çubukların arasındaki bir telden sarkan bir maymun yapmış, çubuğun aşağıdaki uçları birbirine bastırıldığında tel geriliyor ve maymun akrobatik hareketler yapıyormuş. İlk oğlu Joseph için, direklerinden serenlerine, yelkenlerine varıncaya dek eksiksiz bir oyuncak yelkenli yapmış. Adını da Denizin Yıldızı koymuş. Mary –artık hayatta olmayan– Joseph'in o yelkenliyi Gölet'te yüzdürdüğü günü anımsıyor, rüzgâr oyuncak yelkenliyi aldığı gibi açığa, kuğuların arasına uçurmuş. Onu Gölet'in

ta orta yerinde o koca yaratıklar arasında gören Joseph öyle bir üzülmüş ki. Babaları üzülecek bir şey yok demiş ve kumsaldan küçük kanoyu kaptığı gibi gelmiş, onu Gölet'in sığ yerinden suya indirmiş. Joseph'in eline ilk o gün kürek vermiş ve yelkenliyi kurtarır kurtarmaz açıktan kıyıya doğru birlikte kürek çekmeleri gerektiğini anlatmış oğluna. En başta milim ilerleyemeden oldukları yerde bir yaprak gibi dönüp durmuşlar, ama sonra sonra Joseph kürek çekmenin püf noktasını kavramaya başlamış ve kıyıya ulaşmışlar. Joseph kendisiyle nasıl gurur duymuş, nasıl gurur duymuş! Atölyede birkaç ahşap tekne gövdesiyle eksik gedik arma donanımı da bulduğumu, yalnız arma donanımının çürümüş olduğunu söyledim ona. Daha neler bulursun gör bak, orada yok yoktur, dedi Mary. Babanın kakma bıçaklarını da buldum, dedim, ayrıca kakmacılıkta kullanılan iki üç denk de kaplama tahtası buldum. Anneme çok güzel bazı parçalar yapmıştı, diye anlattı Mary.Bir tanesi şafak vakti kanaldan, deniz fenerinin oradaki balık sepetlerine doğru yola koyulan kendi teknesiydi. Hâlâ saklıyoruz onu. Ötekilerin akıbetini bilmiyorum. Bugünlerde kakmacılık yapan pek kalmamıştır herhalde. Babam savaştan sonra çoğunlukla burada, atölyesinde vakit geçiyordu, ama pek bir şey yaptığı yoktu, doğrusu giderek daha az üretir olmuştu.

Sinirlerim yay gibi gerilmiş durumda, en ufak şeyden patlamaya hazırım. Ama benden hiç beklemeyeceğin bir şey daha hissediyorum, bir aldırmazlık. Bundan sonra ne olacağı sahiden umurumda değil.

31 Aralık

Brian'ın Noel partisine epeyce gelen oldu, otuz kişi kadar vardı diyebilirim. Erkekler takım elbise giyip kravat takmışlardı ve onları daha önce yalnızca iş kıyafetleriyle gördüğümden,

bu halleri bana pek tuhaf geldi. Kesinlikle gülünç ya da iğreti durmuyorlardı, onu kastetmiyorum. Tam tersine, bu şıklıklarıyla adabımuaşeret kurallarının gereğini yerine getirdikleri hissini uyandırıyorlardı: Bu özel bir gece, böyle görünmek gerekir. Ama elleri ve yüzleri, hele de kayıkçıların bayramlık elbiselerinden uğramış çıplak elleri; Brian'ın hiç üşenmeden gelin gibi süslediği odanın içine açık havayı, denizi, rüzgârı taşıyordu. Kadınlar daha da süslü püslü giyinip kuşanmışlardı. Epeyce makyaj yapmışlar, mücevherlerini takmış takıştırmışlardı. Ve çocuklar, hele de kızlar, varlığından haberdar olmadığım kadar çok sayıda çocuk, onlar da bu özel gece şerefine en güzel elbiselerini giymişlerdi. Benimse giyecek başka bir şeyim yoktu.

İlk içki ve kıymalı Noel çörekleri müessesenin ikramıydı. Ardından Brian barın arkasına geçti ve Chris de ona katıldı.

Kayıkçılardan biriyle –sanırım adı Matthew'du, kızıl bir sakalı var– denizin bir şeyleri sürüklemesi hakkında bir sohbetim oldu. Adanın batı sahilinde, doğu sahilinde yakılan şenlik ateşinden geldiklerinden çok emin olduğum yanmış tahta parçaları ve mavi nakliye paleti parçaları bulduğumu anlattım ona. Omuz silkti, muhtemelen doğrudur, ama yerinde olsam bunu kural kabul etmem dedi, deniz bu, ne yapacağı hiç belli olmaz. Bunun gelgiti var, akıntısı var, rüzgârı var, bugün doğudan batıya sürükler, yarın batıdan doğuya. Buralarda insanlar denize girer ve giriş o giriş, bir daha onları gören olmaz. Belki bir kıyıya vuruyorlardır, belki de vurmuyorlardır. Mesela Alf Lewis, geçen yaz sarhoş sarhoş kanala girdi, yani boğulmasından daha doğal bir şey yok, ama boğulmakla kalsa yine iyiydi, o günden beri ne ölüsü ne dirisi çıktı meydana. Alf Lewis'i tanımıyorum, dedim. Matthew omuz silkti. Adaya çat kapı gelenlerdendi. Şimdi kayıplara karıştı. Oh be, sonunda kurtulduk, diyor bazıları arkasından. Bekledim ama lafın gerisini getirmedi. Ben de bara doğru başımla işaret ettim ve Brian'ın herkese

içki ve Noel çöreği ikramında bulunmasının çok hoş olduğunu söyledim. Matthew başını salladı, ama tartışmaya değecek birisi olsaydım benimle hiç de hemfikir olmayacakmış gibi bir edayla. Sonra bir münasebetsizlik yaptım. Lucy'nin bu tarz toplantılara katılıp katılmadığını sordum. Matthew gözlerimin içine baktı, başını yavaşça iki yana salladı ve halinden tavrından bunun, Orası senin üstüne vazife değil, anlamına geldiğini çıkardım, yoksa Lucy'nin böyle toplantılara asla katılmadığını filan kastetmiş değildi. İriyarı bir adam, uzun sakallı, ufacık gözlü. Bir içki daha isteyip istemediğini sordum ona. Hayır, teşekkürler, dedi, ben de ondan ayrılıp bara gittim.

Daha sonra pencerenin önünde durduğum sırada –kimselere görünmeden hırsızlama kaçışımı planlamaya girişmiştim çoktan– Sarah ile Elaine yanıma geldiler. Diğer kadınlar gibi onlardaki dönüşüm de gözümden kaçmamıştı, ama buna yakından tanık olmak beni dumura uğrattı; o güzellikleri ve şen şakraklıklarıyla, sahip olmak için asla yeterince çabalamadığım, artık asla sahip olamayacağım ve sahip olmayı da hak etmediğim o şeyi bana hatırlatmak için gönderilmiş gibiydiler. Kolları çıplaktı, Elaine soluk yeşim bir kolye takmıştı, Sarah ise laciverttaşından bir bilezik, Sarah'nın elbisesi koyu maviydi, o koyu mavi ile Elaine'in elbisesinin mavi-yeşili, Nathan'ın tarlalarındaki merdivenimin tepesinden rüzgârda, yıldız çalılarının yeşil-gümüş dallarının toprağa düşerkenki hışırtısı eşliğinde, denizin yüzünde çok defa seyrettiğim renklerdi. İkisi de çakır keyifti, ikisi de cıvıl cıvıldı, kendi cazibelerinin farkındalardı. Elbiselerinin ve bu özel gecenin; süslemelerin, göğün ışığının, camdan görünen denizin ve şarabın; kendi gençlikleriyle güzelliklerini, içlerindeki dirimi, onları seyretmeyi benim açımdan dayanılmaz kılacak ölçüde artırmak üzere el ele verdiğinin farkındalardı. Neredeyse yanak yanağa duruyorlardı, şimdi düşününce kollarını birbirlerinin beline dolamış, boştaki elle-

rinde de birer kadehle gözümün önüne geliyorlar ve işte o şekilde iyice yakınıma sokuldular, biri bir yanağımdan, öbürü diğer yanağımdan öptü beni, öyle ki bir an için büsbütün onların halesine girerek saçlarındaki kokuya, soluklarındaki şaraba, bütün o neşe furyasına kapıldım. Sonra yine yapışık ikizler gibi, çocuksu bir edayla geri çekildiler. Mutlu Noeller dilemeye geldik, dedi Elaine ve omzuyla Sarah'yı dürttü. Senin hakkında hiçbir şey bilmiyoruz, dedi Sarah. Sen bizim iş arkadaşımızsın, buna rağmen hakkında hiçbir şey bilmiyoruz. Chris hakkında her şeyi biliyoruz, Brian hakkında da epeyce bir şey biliyoruz, Elaine ile ben zaten yapışık ikiz gibiyiz, oysa senin hakkında tek bir şey bile bilmiyoruz. Daha önce keşiş olduğun doğru mu? Chris senin daha önce keşiş olduğuna kalıbını basarmış, öyle diyor. Onu da papazlar büyüttüğünden, bir keşişi nerede görse şıp diye tanırmış.

Gözler ve tebessümler, elbiseler ve renkleri denizden ödünç taşlar, hepsi birden beni tatlı vaatlerle kandırıyordu ve bir an eş dost sahibi biri olmanın, candan bir iki ahbapla zahmetsiz bir hoşbeşte insanın kendini diri hissetmesinin nasıl bir şey olduğunu (nasıl bir şey olabileceğini) duyumsadım. Ve eğer konuşabilseydim, samimiyetin eşiğinde, bir girizgâh mahiyetinde belki de şunları söylemem icap ederdi: Kızların tazeliği, şen şakraklığı ve kendilerinden hoşnutluğu, birazcık da olsa kabuğumu kırmıştı, öyle ki bir an için, ne cevap vereceğimi bekledikleri o kısa süre boyunca, gözlerimin önüne öyle ferah ve iç açıcı bir dünya belirdi ki, kendi dünyam çıplak bir yengecin içine çöreklendiği ve yıllar sonra halen aralığından bakıp da dışına çıkmaya cesaret edemediği eski püskü daracık bir kabuk gibi göründü bana. Öyleydim evet, dedim. Chris haklı. Ama yıllar önceydi bu, onun yaşındaydım –hatta daha gençtim– sizin yaşlardaydım. Kızlar ciddi olmak istemiyorlardı. Müzik namına en ufak bir şey olsaydı, kuşkusuz dans da

ederlerdi. Kibar, düşünceli ya da anlayışlı olmak istemiyorlardı. Birkaç saatliğine her şeyin eğlenceli olmasını istiyorlardı. Ve o gamsız iyilikleriyle, benim de öyle olmamı arzuluyorlardı. Aslında ikisini birden ellerinden tuttuğum gibi, hemen oracıkta İthaka ya da Semadirek'ten bir sirtaki havası getirmeliydim aklıma, kurşun gibi ağır ruhumun hantal, kaba saba adımlarıyla dansa koyulmalıydım, hemen oracıkta, bayramlıklarını giymiş adalıların orta yerinde, iki kızın arasında dans etmeliydim. Ve o zaman kızlar da iki yanımdan kulak kabartıp kafamın içindeki ezgiyi duyarlar, ona kendilerini kaptırır, ezgiyi coşturup dertten tasadan arındırırlardı; elimden tutup yol gösterirlerdi bana, ben de uyardım onlara, oynar da oynardım, maymun kadar çirkin şu ruhun sahibi ben, ta ki ben olmaktan çıkıncaya dek dans ederdim. Cinsellikten el etek çekmiş miydin peki, diye sordu Sarah. Bizim yaşımızda cinselliğini dizginlemek zor gelmedi mi sana? İtaatkâr mıydın? Sana her söyleneni yapıyor muydun? Senden bir şey yapmanı isteyecek olsak, Elaine ile bana da itaat eder misin? Yoksulluğu sorun etmediğinin farkındayım, zengin olmak bence de iğrenç bir şey. Ama bizim yaşımızda erdenlik yeminine bağlı kalmak zor gelmedi mi sana, söylesene? İçlerindeki kahkaha ateşini körüklememi istiyorlardı, bana fırsatı altın tepside sunmuşlardı; ama benliğimin, ciddiyetimin gölgesinin, o lekenin, benim o kurşuni göğümün, iş işten geçtikten sonra akla gelen kötü fikirler gibi, pişmanlık gibi, o hazin özür dileme zorunluğu gibi kızların üzerine karanlığını düşürmeye başladığını görebiliyordum. Ve heveslerini kursaklarında bırakacağımı, pencerenin önündeki tasasız dansı, şarabın köpüğünü ve buğulu rayihasını, o özel geceye dair her şeyi büsbütün battal edeceğimi, neşeli olma iradelerini içlerinden söküp alacağımı anlamakta gecikmedim, o yüzden her zaman söylediğim şeyi söyledim, Özür dilerim, dedim ve çekip gittim.

Haklı olduğundan bir kez daha emin olabilesin diye anlatıyorum sana bunu.

Otelden çıkınca kiliseye gittim. Biri Noel arifesinde, diğeri de Noel sabahında olmak üzere iki ayrı ayin olmuştu. İlkinde İsa'nın doğumunu konu eden ve çocukların haftalardır provasını yaptığı oyun sahnelendi. Sahne dekorları –mavi nakliye paletlerinden yapılmış derme çatma ahırın içindeki bir beşik, oyuncak bebek, oyuncak hayvanlar– halen yerli yerindeydi ve kostümler (kıpkırmızı, siyah, altın ve gümüş renkli, ışıl ışıl parlayan kral kostümleriydi bunlar) katlanıp bir kenara konmuştu. Kilise tepeden tırnağa yeşilliklerle bezenmişti ve Noel'in geleneksel defne dalları yerine, mevsimin ilk nergisleri ve süpürgeotları kullanılmıştı. Altı adet idare kandili uzun zincirlerle tavandan sarkıtılmıştı, altı güzel pirinç çanak ve alevlere siper olan altı cam fanus. Altı adet pencere: Kuzeydeki ikisinde kır zambaklarıyla ilgili ayetlerin resmedildiği vitraylar var; doğudaki iki pencerede herhangi bir yazı ya da resim yok, yalnızca ışık var; güneydeki pencerelerde, Sular canlı yaratıklarla dolup taşsın, cümlesi yer alıyor. Bu iki pencere, Tekvin'de sözü edilen o canlı yaratıkları sahiden gözler önüne seriyor. Pencerelerin altısının birden ışığı ve renkleri aklıma kızların elbiselerini, Sarah'nın kolyesini, Elaine'in bileziğini düşürüyor yeniden.

Keşişlerle birlikte yaşamak çok geçmeden, içimdeki Tanrı'ya inanma isteğini dahi öldürdü. Ama Enys'teki bu kilise gibi, bu denli güzel inşa edilmiş, günbegün teknelerden, mallardan ve insanlardan olma bir keşmekeşe sahne olan limanın bu denli yakınında konuşlanmış, böylece denizin yalnız yaşayan değil, ölmüş olan ibadet sahiplerini de ayrım yapmaksızın kucaklamasına olanak veren ibadethaneleri seviyorum. Hele

de kilisenin içindeki güzelim dekor ve vitraylar, bunların genel manzaraya yaraşırlığı, Noel süsü olarak çiçeklerin ve adaya has bitkilerin kullanılmış olması, söylenen ilahiler, çocukların o eski hikâyeyi her yıl yeni baştan canlandırmaları, el ayak çekildikten sonraki o ışık ve sessizlik, işte bunlar tam anlamıyla mest ediyor beni.

Barakama dönmek için vakit çok erkendi. Gerginliğim, kederim fazlasıyla şiddetliydi ve onlarla bir şeyler okuyarak ya da Mary'nin atölyesindeki alet edevatı temizleyip bileyerek doğru düzgün mücadele edemeyeceğimi hissedebiliyordum. Çoğu günler hava kararmaya yüz tutunca böyle oluyor. Uykunun mutlak unutkanlığına kavuşmayı nasıl sağlama alabileceğim? Olur da birden kendini benim yerimde bulursa, aklı başında ve mutlu hiçbir insanın, benim hayatıma bir saat bile dayanamayacağını düşünmüşümdür sık sık. Hayatım, sadece ve sadece *zamanla böylesine sarpa sardığından* ve beni kendisine alıştırdığından dayanılır geliyor. Ne kadar dayanılır geldiği de meçhul ya.

Küçük koyumun güney burnunu oluşturan tepeye tırmandım. Adanın altı tepesinin altısında da antik mezar tümsekleri var, ama bu tepede bulunan, benim barakama en yakın düşen tümseğin kalıntıları özellikle belirgin. Son zamanlardaki birçok olay, tuhaf bir kesinliğe bürünmüş olarak gelişiyor, âdeta bir nihailik gibi. Sanki önceden kurgulanmış gibi çıkıyorlar karşıma – çoktan hazırlarmış da pusuda bekliyorlarmış gibi. Nitekim bu tepede de meçhul bir elin, karaçalıların ve süpürgeotlarının arasına, büyük ve lekesiz, beyzi çakıl taşları döşeyerek adanın en iyi korunmuş antik mezarı olan –benim de en son birkaç hafta önce ziyaret ettiğim– tümseği tabiri caizse daha da belirginleştirdiğini, daha etkileyici bir hale getirdiğini gördüm. Kemeri inşa eden adamın geri döndüğüne, bunun da onun başının altından çıkmış olduğuna hükmettim derhal.

Zira her babayiğidin harcı değildi bunu yapmak, her şeyden önce, fazlasıyla meşakkatli bir işti. Tam iki yüz yedi tane taş saydım. Bunlar, irili ufaklı tüm çakıl taşlarının pürüzsüz ve yumurta biçiminde olduğu, burnun altındaki yegâne kumsaldan yukarıya taşınmış olmalıydı ve taşların boyuna bakılırsa, onları taşıyan kişi bir seferde üç dört taneden fazla yüklenmiş olamazdı. Yapı ustası, tümsek mezarın bulunduğu alanın ağzına diğerlerinden büyük iki taş yerleştirmişti, deniz seviyesinden ta tepeye kadar kol gücüyle taşınabilecek herhalde en büyük taşlardı bunlar. Hesapta cesedin dertop halde içinde yatıyor olması gereken, fakat benim hep boş gördüğüm lahit sandukasının zeminini ise bembeyaz deniz minaresi kabuklarıyla, neredeyse ağzına kadar doldurmuştu. Çakıl taşları, bir kadının boynu ile gerdanında asılı değilken girebileceği farklı şekilleri görmek üzere düz bir yüzeye yayılan bir kolye misali dizilmişti tümseğin kıvrımlı çevresine. İçlerindeki kristallerin iriliğine göre, bazı taşların yüzeyleri daha pütürlü, bazılarınınsa daha pürüzsüzdü ve taşların rengini –gri tonları, beyaz, pembe, neredeyse siyah– belirleyen de yine içlerindeki kristallerdi. Usta da mezarı örtmekte kullandığı taşları bu renk uyumuna özen göstererek büyük bir dikkatle seçmişti. İçi deniz minareleriyle doldurulmuş olan göbekteki lahit sandukasını çevreleyen taşlar, kemik beyazı ve kemik sarısı rengindeydi.

Gökyüzü kemik misali bembeyaz kesilene ve uzaklardaki ışık altın, gümüş ve çelikten yapılmışçasına katıksız, amansız ve içinde canlı barındırmaz görünmeye başlayıncaya dek orada dikildim. Üşümeme aldırmadım. Yapı ustası adamın sarf ettiği o olağanüstü gayreti, taşların ağırlığıyla yukarı tırmanırken kim bilir nasıl kan ter içinde kaldığını, kalp atışlarının hızlanışını, taşları tutan ellerinin nasıl sıcakladığını, ellerinin sıcaklığının taşların beyzi yüzeylerinde birazcık oyalanışını, sonra taşların doğal serinliklerine yeniden kavuşmasını geçiriyor-

dum aklımdan. Sular altında kalsın diye tasarladığı kemerine uzaktan nasıl alıcı gözüyle baktığını, eserine onaylayıp veda edercesine nasıl başını salladığını anımsayınca, bu rüzgârlı tepedeki mezarın iskelet şeklini ortaya çıkardığında da aynı şeyi yaptığından, insanın toprağın bağrına girdiği o küçük delikten içeri, şarap niyetine deniz minarelerinden olma kuru adağını boca ettiğinden emin oldum.

Bence bu mektuplara hâlâ bir tür kur yapma çabası gözüyle bakılabilir. Beni sevmen için sana yalvarmak değil niyetim, yalnızca beni unutmamanı ümit ediyorum. Ki düşününce, bu bile çok şey istemek oluyor.

3 Ocak Pazar

Yeni yıla girdiğimizde Flagstaff Tepesi'ndeydim. Halangy'de havai fişek gösterisi vardı. Benim olduğum mesafeden, fişekler gökyüzünde çok da fazla yükselmiyor gibi görünüyordu. Öte yandan Avcı takımyıldızı, âdeta yeryüzüyle adım alışır gibiydi. Ay küçülüyordu. Çoğunlukla farkında olduğun şey su oluyor, koca bir lagün dolusu su, her şeyi çepeçevre kuşatan, huzursuzluğunun ölçüsü değişkenlik gösterse de her an her yerde daima huzursuz olan okyanus. Suyun üstündeki ışıklar, dört beş tekne, kayaların ve sığlıkların olduğu yerlerde göz kırpan çakarlar. Yakındaki ve uzaktaki bir yerleşim yerinin tek tük ışıkları. Anakaranın pek belli belirsiz pusu. Kim bilir nice konuşmayı eleğinden geçiren, Halangy'deki telsiz anten direğinin kırmızı ışıkları. Durasıya dönenen ve daireler çizen mavi-yeşil sulak dünya. Işıklar; insan marifeti olanları hiçbir şey ifade etmiyor, takımyıldızlar yalnızca bizim gözümüzde belli bir şekle sahip ve ne bir ay, ne bir yıldız, ne bir güneş, ne de bir gezegen havai fişeklerle, şarkılarla ve içkiyle kutladığımız şu başlangıcı tanıyor.

Bu sabah Mary ziyaretime geldi. Atölyedeydim, ışık gürül gürül içeri doluyor, kum tepeciğinin ardındaki denizin sesi çok yakındaymış gibi geliyordu. Babasının keskilerini temizleyip bilemekle meşguldüm. Üstündeki pası temizleyip ağzını yağlı bir bileyitaşında jilet gibi keskin hale getirdiğinizde, çeliğin değişik bir kokusu oluyor. Ucuna dokunup keskiyi kokluyorum. Marangoz tezgâhının üstüne bir raf yaptım, keskileri temizleyip biledikçe her birini ağız genişliklerine göre büyükten küçüğe dizerek yerlerine oturtuyorum. Tahta saplarını da yağladım, artık donuk bir parıltıları var ve güzel kokuyorlar. Kütük, kalas, takoz, kontrplak ve balsa gibi çeşitli tahta tiplerini, metalleri kesebilmek için farklı şekilleri ve ebatları bulunan testerelerin bile tamamını gıcır gıcır yaptım, onlar da yerli yerlerine asılmış durumda. Çekiçleri, planyaları, penseleri, tornavidaları ve zımbaları da aynı şekilde düzenledim... Mary'nin babasının hiç kullanmadığı tahtaların bir kısmını bir köşeye istifledim, bir kısmını da yere yatırdım, böylece istediğim parçayı kolaylıkla bulabiliyorum. Çivileri ve vidaları boylarına ve tiplerine göre ayırarak, soluk yeşil renkli eski –üstelik olağanüstü güzel– reçel kavanozlarına koydum. Belki bir düzineden fazla kavanoz doldurdum bu şekilde. Tavana daha düzgün bir lamba uydurdum, iki pencereyle kapıyı rende ile güzelce düzelttim ve hava geçirmesinler diye fitillerini yeniledim. Barakamdan getirdiğim ısıtıcı sayesinde, istersem her türlü havada gece boyunca çalışabiliyorum. Dün atölyenin gözden ırak bir köşesini temizlemekle meşgulken bir çuvalı açınca tahta oymacılığında kullanılan tokmaklar, keskiler, iskarpelalar ve bıçaklar buldum. Mary'nin babasının bir kadının başı ve omuzları meydana çıkacak şekilde oymaya giriştiği kalın bir de elma ağacı kütüğüne denk geldim, kadının bukleleri başının sol tarafından kabaca dökülmeye başlamıştı bile. Mary oymaya bakınca

şaşırdı kaldı, atölyeyi tepeden tırnağa süzüp ne kadar büyük bir mesafe kat ettiğimi görünce, bana karşı şefkat dolu olduğunu hissettiğim bir ses tonuyla, Babamın bıraktığı yerden bayrağı devralmaya hazır gibisin, dedi. Omuz silktim ve ona Alf Lewis'i sordum.

Anakaradan çıkageldi buraya, çoğu da oradan gelir ya, su alan teknesini Merrrick Koyu'nda sahile çekti. Ekim sonuydu. Teknesinin batmadığına yatıp kalkıp dua etsin diyordu herkes. Postaneye geldi, bir şişe konyakla donmuş tavuk aldı. Kışın adada kendisine göre bir iş çıkıp çıkmayacağını soruşturdu, ama kimse adamın tipini beğenmedi, onu gözleri tutmayınca da oralı olmayıp sorusunu geçiştirdiler. Bir hafta boyunca teknesinde yaşadı, sular çekilince, erzak almak için kıyıya çıkıyor, yine önüne gelene iş var mı diye soruyordu. Sonra bir fırtına koptu, deniz deli gibi kabardı, adamı teknesiyle birlikte aldığı gibi ılgınların altındaki kayalara fırlattı. O tekneden bir daha hayır gelmedi. Ama o civarda, velayetindeki torunlarıyla birlikte oturan Betty Daniel diye bir kadın Alf'in haline acıdı, kira ödemek yerine kendisinin ufak tefek işlerini görerek kayıkhanesinde kalabileceğini söyledi. Alf kayıkhaneye yerleşti ve on beş yıl boyunca da üç aşağı beş yukarı kadının dediği şekilde yaşayıp gitti. İşlerin ucundan asla doğru düzgün tutmadı, ama Bayan Daniel buna pek aldırmıyor gibiydi. Torunları Alf'e bayılıyordu. Koca adam boyuna posuna bakmadan ellerinin ve dizlerinin üstüne çöküyor, oğlanların biri sırtına biniyor, diğeri de adamcağızın boynuna doladığı bir iple onu sağa sola çekiştiriyordu. Ona Düldül diyorlar, Alf adını ağızlarına almıyorlardı, artık sırtına binemeyecek yaşa geldiklerinde bile Düldül adı adama yapıştı kaldı. Alf sigortadan aldığı parayla ve Bayan Daniel'ın yardımseverliği sayesinde geçiniyordu. Bayan Daniel ona eski bir kayık ödünç verdi, Alf kayıkla kanalın karşı tarafına geçiyor, bir Altılı Ganyan gazetesi alıyor, Dorrien Arms

barında oturup elinde avcunda olandan fazlasını atlara döküyordu. Büyük gelgitler olduğunda cezirde, yürüyerek karşıya geçmeye bayılırdı. Bunu yapabilmek için suyun iyice çekildiği ânı kollar, yürüyerek kanalı geçer, karşı yakada birkaç büyük bira devirdikten sonra, gazetesini ve varsa ufak tefek alışverişini başının üstünde tutarak yine bata çıka geri dönerdi. On beş yıl boyunca, yaz kış demeden yedi bu haltı. Derken geçtiğimiz ağustos ayında, bardan çıkmak üzere ayaklandığında bir sis çökmüş, ama öyle böyle değil, battaniye gibi kalın bir sismiş, öyle anlatıyor herkes, adaya geri dönecek bir tekne varmış, birkaç saat bekleyip bu seferlik tekneyle dönmesini tembihlemişler. Ama söz dinletememişler, bardan çıkmış ve çıkış o çıkış, bir daha da onu gören olmamış. Bir iki gün boyunca kimse yokluğunu bile fark etmemiş, derken bahisçi Bayan Daniel'a telefon etmiş, Alf'in atı bire on verdi, parasını almaya gelmeyecek mi, diye sormuş ona. Sonraları insanlar epece güldüler bu duruma, yaşarken talihi hiç yaver gitmemişti adamın, kısmet ölümüneymiş. Bayan Daniel ile artık büyümüş olan torunları çok üzüldü, ama onlardan gayrı üzülen olmadı adama. Yine de, dedi Mary, bir insanın denizde, sisler içinde öylece kaybolup gittiğini düşününce insanın içi ürperiyor.

6 Ocak

Turuncu bir lastik çizme teki (sağ ayak), mürekkepbalığı, acil durumlar için ikili pakette içme suyu –bir Bergen şirketi tarafından paketlenmiş–, kendi ipine ve plastik şamandıralara dolanmış bir ağ, bir oyuncak bebek başı, bir bıçağın plastik sapı, Belçika malı bir paket peksimet, turuncu bir denizyıldızı (ölü ve kaskatı), sanırım bir yunusun kaburgaları ve omurgası, plastik şişeler (süt, çamaşır suyu, şampuan, antifriz ve Marmite ezmesi şişeleri), bir lastik ayakkabı teki (sol ayak), bir yeşil lastik eldiven (sol el), kulak temizleme çubukları, bir cin şişesi,

pelteleşmiş bir greyfurt, bir strafor parçası, bambu sırık, 3,65 boyunda dörde dörtlük bir kereste, kedibalığı yumurtası, nakliye paletinden kopmuş bir tahta küp, Coruna'dan gelme plastik bir balık sandığı, bir metre ötesinde de Goedereede'den gelme bir başka balık sandığı, yağmur olukları için plastik kelepçe, tükenmezkalem, yağa bulanmış bir kuzey karabatağı, plastik lale, cenaze küllerinin saklandığı bir küpün kapağı, bir mantar tapa, bir kaput, üç kovan, siyah bir naylon torba, kıskaçlar.

Eddie bir kez daha ziyaretime geldi, bu kez geçen seferkine göre daha erken bir saatte uğradı, masamın başında kahvemin buharını içime çekiyor, ışığın, kış gününün el verdiği ölçüde kuvvetlenişini izliyordum ki birden yüzüyle yeniden burun buruna geldim, camdan gördüm onu, bir aynadan yansır gibi ve bir kez daha kalbim ağzıma geldi, tıpkı ilk seferki gibi derinden sarsıldım. Kendimi toparlamakla geçen birkaç kötü saniyenin ardından benimle arkadaş olmak istediğini anlamayı başardım. Camı tıklattı, parmağıyla önce kendi yüzüne, sonra bana işaret etti, –bir palyaçonun gülümsemesiyle– gülümsedi, avuç içlerini gösterdi, başını salladı, sağ elini kalbinin üzerine bastırdı, yeniden işaretparmağını bana çevirdi ve yüzünün tüm mimiklerini bir soru ifadesiyle yukarı kaldırdı. Onu içeri aldım, içeri alınmaktan duyduğu sevinçle, girdiği mekânın kendisinde uyandırdığı şaşkınlık arasında bocalayarak el hareketleri ve mimiklerinin ifade etmekte kifayetsiz kaldığı bir çeşit esrimeye kapıldı. Onu sandalyeme oturttum, diğer kupama kahve doldurup eline verdim ve Mary'nin bir önceki gün bana verdiği kekten bir dilim kestim ona. Doğru düzgün konuşamıyor. En azından, ağzından anlaşılır kelimeler çıkaramıyor. Bunun yerine, dört bir yandan kulaklarına dolan yetişkin dilinin anlamsız seslerine alışmış olmalarına rağmen, bu sesleri henüz taklit edemeyen ya da etmek istemeyen bebeklerin çıkardıkla-

rına benzer türlü çeşitli sesler çıkarıyor: agu gugular, cırlamalar, kıkırdamalar, kısa süreli cıvıltılar, cıyaklamalar ve çığlıklar silsilesi. Seslerin kendileri çocuksu olmakla birlikte, yetişkin bir adam tonlamasıyla yankılanıyorlar ve hepsi de son derece anlamlı. Öyle ki, içgüdüsel olarak ne demek istediğini derhal anladım. Ömrümde hiç böylesine iyi bir mizaca ve saf bir mutluluğa tanık olmamıştım. İletişim kurmak için çıkardığı seslere, mimiklerine ve vücut diline muhtaç olmasına rağmen, bunların hiçbiri neşesini ve iyi niyetini zerre kısıtlamıyordu. Bu süre boyunca, kayıtsız şartsız biçimde iyi ve sevinçliydi, hiçbir himayeye ihtiyaç duymadı, tamamen açıktı ve kendini bu duyguya teslim etmişti. Barakamın her şeyi hoşuna gidiyordu. Hiçbir özelliği olmayan sandalyemi tutup okşadı, –benim oturduğum– yatağın başında diz çöküp avuçlarını keçeleşmiş battaniyenin ve battaniyenin üzerine ince bir şerit halinde kıvrılmış soğuk beyaz çarşafın üzerine koydu. Bir an yanağını yastığa yasladı. Sonra yeniden sandalyeye geri döndü, keki ağzına tıka basa doldurdu ve kahvesini lüpletti. Çok açık renkli gözlerinin altında zihinsel engellilere özgü sarkık göz torbaları var, ağzından salyalar akıyor, elleri kocaman, başıboş bir tutam beyaz saç gözlerinin üstüne düşüp duruyor ve o da arada onu gözünün önünden çekiyor. Bir süre sonra sessizleşti ve odadaki nesneleri büyük bir ciddiyetle incelemeye koyuldu. Odamdaki yegâne rafta, birkaç kitabın yanına dizilmiş duran ganimetlerim ilgisini çekti, yerinden kalktı, her birini olağanüstü bir özenle eline aldı, aradaki bağlantıyı anlamak istercesine bir elindekine bir de bana bakarak ganimetlerin tamamını teker teker inceledi. Bir sümsük kuşunun uzun, narin kafatası, bir fokun kafatası ve üç omuru, bir denizkırlangıcının kopup tamamen kurumuş kanadı, gemi kurtlarından delik deşik olmuş bir tahta parçası: Tüm bu nesneleri bulmamın, yerden almamın, eve taşımamın ve birlikte yaşamak üzere bir kenara koy-

mamın değerlendirmeye tabi tutuluşunu ve hakkımda hüküm verilişini izledim. Çeşit çeşit ötüşleriyle her yeni günümün başlangıcını muştulayan çıt kuşlarını, serçeleri, ardıçları, sığırcıkları ve karatavukları işitebiliyordum. Ilgınları yalayan esintiyi, kum tepeciğinin altında kıyıya vurup çatlayan dalgaları da... Işık kuvvetlenip parlaklaştı. Eddie rafın önünde duruyordu, o koca elleri öylesine nazikti ki tutmakta olduğu kır faresi iskeletini bebek gibi sallayıp pışpışlasa hiç şaşırmazdım, başını kaldırıp bir bana, bir de söz konusu nesneye baktı ve yeniden merak ettiğine ve düşünüp taşındığına delalet eden sesleri çıkardı.

Eddie barakamda bir saat kaldı, derken her zamanki endişeli haliyle Lucy çıkageldi, onu buldu, bir güzel azarladı ve oğlu vaktimi aldığı için benden özür diledi. Ne zaman isterse gelsin ziyaretime, bana arkadaşlık etmiş olur, ben de memnun olurum, dedim, eğer beni evde bulamazsa da kendi eviymiş gibi içeri girip gibi istediği kadar kalabilir burada, diye ekledim. Böylece sen de nerede olduğunu bilirsin, dedim Lucy'ye.

16 Ocak

Yeni ay. Brian, karısıyla çocuklarını görmeye, anakaraya gitti. Onları görebilmek için özellikle randevu aldı. Karısı o kadar abartmasına gerek olmadığını, pekâlâ boş yatak odasında kalabileceğini söylediği halde, aile evlerinin olduğu sokağın hemen köşesindeki bir pansiyonda kalıyor. Telefonda karısının özellikle soğuk konuşmadığını, öte yandan ne burada, ne orada, ne de başka bir yerde kendisiyle yaşamak istemediğini son derece açıkça belli ettiğini anlattı bana. Ama çocukları arada sırada görmenin Brian'ın en doğal hakkı olduğunu o da kabul ediyor. Brian'a çocukların –kendisinin değil– yakın zamanda çekilmiş fotoğraflarını eklediği bir elektronik posta göndermiş ve aynı şeyi düzenli aralıklarla yapacağına söz vermiş.

Bu görüşmeyi (kendi deyişiyle görüşme), yalnızca karısı-

nı ve Amy ile Zoë'yi özlediği için ayarlamadı. Fırsattan istifade, karısına üzerinde çalıştığı aile tarihçesi hakkında, özellikle de karısının Lancashire sahilindeki bir köyde geçen çocukluğuna dair bazı sorular da sormak istiyor. Aslında Brian da çocukluğunda aynı civarda, karısının hepi topu on beş, on altı kilometre ötesinde oturuyormuş, ama o denizden uzak, ufak bir kasabada yaşadığından deneyimleri tabii ki birbirinden çok farklıymış. Karısının kökenlerinin ve çocukluğunun geçtiği yerin onun gözünde daima, kendi çocukluğunda enikonu eksik olan bir romantizme sahip olageldiğini itiraf ediyor. Orada sahil çok düz. Az tuzlu suyu, tuzlu çayırları, ufak kanalları, binlerce kızkuşu ve kanunen İrlanda Denizi'nin parçası sayılan uzak bir arazide otlayan kuzularıyla ünlü bir bölge. Brian ile karısı henüz flört ettikleri dönemde birkaç kez gitmişler oraya ve Brian o zamandan beri o köyü aklından çıkaramamış. Şimdi de karısının iş işten geçmeden yanıtlayacağını umduğu soruları –toplam on yedi tane– bir liste haline getirmiş. Bana listeyi gösterdi. Sorulardan bazıları şöyle: Annesinin kooperatif evinin numarası kaçtı? Çocukken bahçesinde hep yumurta aradığı ve hani ahırından kaçıp dışarı fırlayan domuzun onu korkudan az kalsın öldürdüğü, ninesinin o çiftliğinin adı neydi? 1953 seli sırasında bentlerin oradan geçen yolda arabasında –araba Ford Popular marka mıydı acaba?– mahsur kalan hangi amcasıydı? İlkokulundaki tuvaletler, okul binasının dışında, bahçede mi bulunuyordu? Bebeğinin gelmek üzere olduğunu her zannedişinde en yakındaki tren istasyonuna kadar 11 kilometre yürüyüp her seferinde –toplam dokuz kez– trenle annesinin evine giden o hamile kadının adı neydi?

Yatağa uzanıp asker paltomun altında biraz düşünürsem Brian'ın sorularının devamını da hatırlayabilirdim. Benim sana sormak isteyeceğim sorular ise on yedi değil, on çarpı on yedi tane.

Gelgitler çok şiddetli. Brian, sular hâlâ teknenin hareket etmesine el verecek yükseklikteyken erkenden gitti. Bizler de onun işgüçleri olarak bir günlük izin kullanmaya karar verdik. Chris ofisteki bilgisayarın başına geçip hayatının gelecek birkaç ayını planlamaya girişti. Hâlâ Elaine'i kendisiyle birlikte gelmeye kandırmaya çalışıyor, ama yarım ağızla, pek gönülsüzce yapıyor bunu. Başka bir kızla şansı daha yaver gittiğinden filan da değil. Sarah, Elaine ve ben, Merrick Koyu'ndaki gelgit düzlüklerine gezmeye gittik.

Adalar, medde sular altında kalan ve cezirde boşalan batık bir düzlüğün etrafına kesikli bir çerçeve çiziyor. Sular çekildiğinde, zayi olmuş eski tarlaları çevreleyen duvarların giderek derinlere gömüldüğü ve kumların altında gözden kaybolduğu seçilebiliyor. Çoktan yok olup gitmiş köprüler ve geçitler haritalarda halen görülüyor. Geride neredeyse hiç iz bırakmamacasına silinmiş evler ve kuyular var. Mezarlar ise hâlâ yerli yerinde duran tepelerde. Ve Alf'in teknesinden geriye kalan birkaç parça, ona on beş yıl boyunca yuva olmuş kayıkhanenin oldukça yakınında bir yerde, ılgın ağaçlarının köklerine âdeta mıhlanmış halde duruyor. Parçaları orada tutan da tekneyi en başta paramparça eden kayaların ta kendisi.

Gelgit düzlüklerinde gezmek insanda yabancı birinin mülküne izinsiz girme hissi uyandırıyor. Mülk sahibi döndüğünde sizi orada yakalarsa sonunuzun fena olacağını biliyorsunuz. Merrick Koyu'nda ve benzer yerlerde birkaç kez bir başıma dolaştım ve her seferinde de gezintimin yalnızca bir anlık, hırsızlama bir lütuf olduğu tedirginliğini taşıdım içimde. Bana eşlik eden iki genç kadında ise tedirginlikten ziyade, Brian'ın Noel partisindeki şarabın ve giyinip kuşanmanın uyandırdığına benzer bir neşe uyandırmıştı bu durum. Zavallı Brian uzaklarda bir yerdeydi, gün onlara kalmıştı, hallerinden hoşnuttular,

Nathan'ın tarlalarına çit biçmeye gitmek yerine, kafamı kullanıp kendileriyle birlikte düzlüklere gelmemi söylemişlerdi. Soğuk bir gündü, gökyüzü çok parlaktı, çekilmekte olan sulara bir telaş hali veren, kızların coşkusuna ise coşku katan bir esinti vardı havada. Aslına bakılırsa o gün Nathan için çalışmamaya çoktan karar vermiştim ben. Niyetim çıkıp dolaşmaktı, ama yalnız başıma çıkıp Alf'in nerede kaybolmuş olabileceğinin izini sürmeye çalışacaktım. Bu amacıma sadık kaldım; ne var ki bunu kızlarla paylaşmadım, tam tersine, belki de kendimden utanmamı gerektirecek bir şekilde, Sarah ile Elaine'in yanındayken daha da sıkı sıkı sarıldım bu amaca.

Sarah'nın, en azından gezintimizin başlarında, ciddiyetle peşine düşmeye niyetli olduğu kendi amacı vardı. Bunun için yanına bir çizelge, bir defter, bir sabit kalem, bir düzine küçük plastik kavanoz ve bir büyüteç almış, içinde keskin bir bıçak bulunan sert deri çantasını, çanta kalçasına gelecek şekilde omzuna çaprazlamasına asmıştı. Farklı gelgit bölgelerinde, dört farklı türdeki deniz salyangozlarından numuneler toplamak, bir de üstlerinde ne tip organizmalar büyüdüğünü görmek üzere yosunların tırtıklı yapraklarını incelemek vardı aklında. Elaine bir süre ona yardım etti. Deniz hâlâ çekilmekteydi. Ben kuşları izledim – iki adet kaşıklı balıkçıl, ki adada nadir görülen bir cinsti; giderek daha sık rastlanmaya başlamış beyaz balıkçıllar; adaya özgü balıkçıllar, kuğular ve birbirinden ayırt edebilecek kadar bilgi sahibi olmadığım daha bir sürü su kuşu vardı. Denizin, yenebilir nitelikte milyonlarca kardeş-yaratık üzerindeki korumasını çekmiş olmasını fırsat bilip karınlarını tıka basa doyurma faaliyetine yoğun, neredeyse aheste bir dikkatle kendilerini kaptırmış halde; türlerine özgü devinimlerle o bitmek bilmez didikleme, ortaya çıkarma, gagalarıyla yakalama ve yutma döngüsünün gereklerini yerine getirmeye bakıyordu hepsi de. Müthiş bir zarafet, müthiş bir tehdit.

Kuşlar yalnızca gerekli gördükleri ölçüde uzak duruyorlardı bizden. Onun dışında, temkini elden bırakmadan kendi işlerine güçlerine bakıyorlardı.

Onları izledim, biraz daha yürüdüm, durdum, yeniden izledim. Ama aslında, Enys ile St. Nicholas'ı bugün de iki ayrı ada kılan, suları çekilmekte olan o kanala doğru sürükleniyordum. Tıpkı suların çekilmesi gibi çekildiğimi hissettim o yöne, insanların yarenliğinden kopup bir anda başka bir âleme kayıvermek artık o kadar kolaylaştı ki benim için. Derken kızlar seslendi, ismim değildi, sadece bir çığlık duydum, martı ya da denizkırlangıcı çığlığı değil, çulluk çığlığı değil, poyraz kuşu çığlığı da değil, ama o türden, insani olmayan, tuzlu suyun köpüklenerek akıp gidişine ve yosunların leş kokusuna uygun düşen bir çığlık. Durup bekledim, yanıma geldiler. Ayakları benimkiler gibi çıplaktı, botları bağlarından boyunlarına asılıydı, pantolonlarının paçaları yukarı sıvanmıştı. Yeterince çalıştık, dedi Sarah. Aklımıza bir fikir geldi, dedi Elaine. Sarah'nın partide bana itaatkâr olup olmadığımı, benden bir şey isteyecek olurlarsa yapıp yapmayacağımı, erdenlik yeminime sadık kalıp kalmadığımı sorarkenki ses tonuyla söylemişti bunu. Başımı salladım. Evet, doğru bildin, bir şeyler içmek istiyoruz. Elimizi çabuk tutarsak vaktimiz var.

Kanal hızla akan, sığ ve geniş bir nehirdi. Bir okyanusun, tutup bir kıyı gölünün suyunu böyle kana kana içmesi tuhaf şey. Kızlar beni azat ettiler –her biri bir koluma girmişti– ve hiç beklemeden sulara girip yürümeye koyuldular, pantolonlarındaki ıslaklık dizlerden yukarı çıkmıyordu. Karşı kıyıdan bana seslendiler. Oysa ben o an, zaman sanki durmuş gibi kendi içime; Alf'in tökezlediği, suyun altına çekildiği, yüzeye çıkıp çırpındığı, derken buz gibi gelgitin bir köpekbalığı gibi onu kapıp bir daha görünmemecesine uzaklara sürüklediği, hayalimdeki o odanın içine dalıyordum. Kızlar dikkatimi çekmek için *hu*

huuu diye bağırdılar, mitolojideki o fok kadınlar kadar tuhaf görünüyorlardı gözüme. Suları iki yana sıçrata sıçrata kızlara doğru yürüdüm, onları toparlayıp yamacıma çektim. Öbür dünyadaki yeni hayatına başlayan Alf'i düşünmekten sarhoş haldeydim. Haydi bakalım, içkiler, dedim. Bir saatimiz var.

Dorrien Arms pek uzak değil. Botlarımız boynumuzda asılı halde, yalınayak yürüdük oraya. Çabucak birer konyak yuvarladık önce. Ardından şarap, ekmek ve tütsülenmiş uskumru faslına geçtik. Keşiş, dedi Sarah, bizi sarhoş etmene bayılıyoruz. Düzlüklerde gezmekten yüzleri alev alevdi. Hayata bu denli yakın olunabileceğini hiç bilmezdim. İki genç kadın, hayatlarına olumlu bir etkisi olacağını bildikleri sürece kendi menfaatlerine uygun olan her şeyi yapabilirlerdi, herhangi bir şeye tatlı tatlı ve yırtıcı bir biçimde gözlerini dikip ona sahip olabilirlerdi. Ve ben, hemen yanı başlarında, karşılarında oturmuş saf bir hayranlıkla bakıyordum onlara. Sen ve sen, dedim. Size içiyorum. Çoktan ölmüş olan Alf ise akıntıda ters döndü ve akıntıyla el ele hiçliğe, bir daha kimseciklere asla görünmemeye doğru yola koyuldu, ölülere özgü o teslimiyetle arkasını dönüp uzaklaştı; ben de ekmek, şarap ve balıktan oluşan yemeğimizin ağırbaşlılığında kızların ellerini tuttum, sıcaklıklarını avcumda hissettim, parmaklarını öptüm ve ellerini bıraktım. Keşiş, dedi Elaine, bir iki kadeh içince pek bir hoş oluyorsun sen. Bir saat geçmişti. Sis yoktu ama mevsimlerden kıştı ve öğleden sonranın fazla ömrü kalmamıştı. Çok çok bir yarım saati daha vardı. Hadi çabuk olun, dedim. Bitirin içkilerinizi. Yoksa anneleriniz beni bağışlamaz.

Böylece yalınayak çıktık oradan, dışarıdaki ışık göz alıcıydı, peşinden koşturan meltemle her şeyin üstüne, neşeyle, gamsızca balıklama atlıyordu; doğanın bütün unsurları keskin bir görünürlüğün pençesine düşüyor, onları bu hale koyan ışık da muzafferane bir edayla haykırıyordu. Kumların altında ya-

şayan hayatların sarmalları ve fışkırtıları arasında ilerleyerek, ayaklarımızın altında pat eden yosunlara ve kabukların katır kutur yığıntısına basarak aşmamız gereken kanala doğru yürüdük. Merrick Koyu'nun ılgınları açık seçik görünüyordu, ama asla aşılamayacakmış kadar uzak görünen bir mesafede. Deniz yükselmeye başlamıştı, akıntı tersine dönmüştü, ama kendinizi ona teslim edecek olsanız, sizi meskûn yerlerden oluşan o çemberin içinde kalan bir adacığa sağ salim bırakacak değildi. Çember kırılmıştı, boşluklar çok büyük, çok fazlaydı ve derin suyun çekimi insanı ölümüne götürürdü. Daha önceden geçtiğimiz yerde olmadığımızı zannettim. Karşıya geçebileceğimiz en sığ noktanın hizasında olmadığımızdan neredeyse emindim. Bekleyin, dedim kızlara. Ama beni dinlemediler, adımlarını attıkları gibi suya dizlerine kadar gömüldüler. Sarah omuz çantasını çıkarıp başının üstünde tuttu ve peşinde Elaine'le yürümeye devam etti. Su bir anda ibik gibi yükselerek kızları peş peşe saran ve göğüslerine kadar çıkan bir dalgayla ortadan ikiye yarıldı, sonra yeniden alçaldı. Karşı kıyıda katıla katıla gülerek dikildiler. Paltomu çıkardım, dertop edip başımın üstünde tuttum. Havanın bu denli soğuk, suyunsa bu denli güçlü olabileceği, ikisinin aynı bedende bana karşı birleşeceği kırk yıl düşünsem aklıma gelmezdi, ama artık geliyor, o his böğrüme saplandı bir kere, artık onu daima hatırlayacağım ve hayalimde canlandırdığımda yeniden hissedeceğim. Bir asker paltosunu sırılsıklam edersen, daha ne olduğunu anlayamadan çektiği gibi dibe götürür seni. Bu öğrendiklerimin tekini bile kimselere –sen hariç– anlatmadım.

Acele ettik. Titremekten doğru düzgün konuşamayan Elaine, Sarah bizimle birlikte otele dönüp biraz ısınsan iyi olur diyor, dedi. Ama kumsala yaklaştığımızda onlarla vedalaştım. Barakama dönünce masamın üstünde, kâğıtlarımın arasında beni bekleyen bir armağan vardı: Eddie'den ve çöplükten gel-

diğini tahmin ettiğim bir vazo. Paltom kuruydu, onunla yatağa girdim. Vazonun kenarında pek küçük sayılamayacak bir kırık vardı ama bu yarası güzelliğinden –siyah sırrının üstünde kırmızı gelincikler var ve şekli sukabağını andırıyor– hiçbir şey kaybettirmiyordu. Bir süre soğuktan tir tir titredim ve bin bir düşünce, hezeyanla köpüren sular gibi üşüştü kafama. Vazoyu tutmak, yuvarlaklığını avuçlarımın arasında hissetmek, o karanlığını ve gelinciklerini sevdiğim birine sunmak istiyordum. Soğuk algınlığının hummasında bu tamamen makul bir dilek gibi göründü bana ve kabul olacağından emin oldum. Sonra herhalde uyumuş olacağım, uyandığımda hava karanlıktı, ısınmıştım, halimden memnumdum ve açtım.

19 Ocak

Brian anakaradan hayal kırıklığına uğramış olarak döndü. Karısıyla ilişkisini düzeltme yolunda en ufak bir mesafe kaydedemedi. Tam tersine, karısı onu kendisinden daha da uzaklaştırarak cesaretini büsbütün kırdı. Amy ve Zoë'nin eğer isterlerse Paskalya'yı Brian ile birlikte geçirmeleri fikrine o da sıcak bakıyor, ama onları Brian'ın evden alıp adaya götürmesi, sonra da yeniden eve teslim etmesi koşuluyla. Adaya kendi ayağıyla gelirse bunun insanlar tarafından yanlış anlaşılabileceğinden korkuyor, başka bir deyişle, buradaki kimsenin evliliklerindeki sorunların çözülme aşamasında olduğu fikrine kapılmasını istemiyor. Bu "cephe"de bir başarı kaydedemeyen Brian karısını, bir ihtimal o on yedi sorusu ile yumuşatabileceğini düşünmüş. Ama ne yazık ki o noktada fena halde yanılmış. Karısı soruları yanıtlamayı son derece kesin bir dille reddetmiş. Ve Brian –kendince çok nazik bir şekilde– bu soruların kendisi için ne kadar önemli olduğunu düşünecek olursa, karısının ona hiç değilse bu kadarını borçlu olduğunu öne sürünce, kadın birden düpedüz düşmanca bir tavır takınmış ve lafı hiç do-

landırmadan çocukluğunun Brian'ın üstüne vazife olmadığını söylemiş. Brian özellikle kırılmış bu sözlere, çünkü flört ettikleri dönemde kadının çocukluk anılarını kendisiyle samimiyetle paylaştığına inanmışmış. En sonunda kadın, Sen benim sahibim değilsin Brian, demiş ve elinden hiçbir şey gelmeyen Brian da çareyi pansiyondaki odasına dönmekte bulmuş. O giderken kızlar çoktan yatmış olduğundan onlarla vedalaşamamış ve ertesi sabah kızlar okula giderken uğrayıp veda etmeye de cesaret edememiş.

Şimdi Brian yeni sezonun açılışını yapmak ve otelin misafirlerine güleryüz göstermek için gereken cesareti nasıl olup da bulacağını hiç bilemiyor. İşi düşünmek bile moralinin sıfırlanmasına yetiyor. Otelin sahibi olan kalantor adamın geçen yılın çok üstünde bir hasılat bekleyeceğini biliyor; oysa çoğu insan, hatta bu otelde kalan türden insanlar dahi, halen paradan yana sıkışık durumda. Sarf etmesi gereken çabayı düşündükçe paniğe kapılıyor Brian. Üstelik artık aile tarihçesiyle uğraşarak kafasını dağıtma imkânı da yok. Karısının o kırıcı sözlerinden sonra kendini o uğraştan âdeta men edilmiş hissediyor.

Eddie yine geldi. Bana bir avuç dolusu beyaz nergis getirdi ve vazoyu işaret ederek ağır başını büyük bir neşe ve memnuniyetle salladı. Nergisler odamı mis gibi kokuttu. Ama ziyaretinin en güzel tarafını anlatmadım daha. Nergisleri bana uzattıktan sonra, ben vazonun içine maşrapayla su doldurup çiçekleri vazoya yerleştirdim. İkimiz birden bir süre çiçeklere beğeniyle baktık, derken Eddie büyük bir sükûnetle yatağıma oturdu, her zamanki o çocuksu eveleme geveleme sesleri hepten kesildi, tamamen sessizleşti ve sakin, huzurlu bir hale büründü. O kadar ki bir süre sonra ona gülümsedim ve ziyaretiyle yarıda kesilen yazıma kaldığım yerden devam ettim. Bir saat kadar sonra onu aramaya geldiğinde annesi aynı halde buldu

bizi. Sessizdik. Eddie buraya gelmeyi seviyor, dedi Lucy. Gittiğinde seni özleyecek.

Geçen yıldan ya da birkaç yıl önceden kalma, uzamış dik dalın budandığı yerden sürgün veren yeni dalların kenedinde takılıp kalmış kuş yuvaları. Bir iki kez yavru kuş iskeletleri buldum içlerinde, kusursuzca yapılmış ve derin bir koruma sağlayan yuvalarda kırılgan kemikler. Altı metrelik sık iğ ağaçlarının ya da yıldız çalılarının arasından sıyrılmayı başararak topraktan yukarı serpilen ve nihayet, daima aramak için doğdukları şeye, ışığa kavuşan böğürtlen çalıları. Gümüşi merdivenim, dökülen inceli kalınlı dalların ve yaprakların gri-yeşil yığını arasında duruyor. Yapraklar, ağla denizden çekilen ve güneşin altında parıl parıl can çekişen balıklar gibi çırpınıp titreşiyor. Ve rüzgâr, neredeyse her gün, budamakla yükümlü olduğum bakımsız bayırın arasına dalıp telaşla sağa sola koşturan rüzgâr... Çalıları biçmekle rüzgârı, kendi varlığını hissedilir kılan bir dirençten mahrum bıraktığımı hissediyorum.

21 Ocak

Kadın büstünü atölyedeki tezgâha, lambanın altına koyup ona alıcı gözle baktım. Usta bir el üstünde birkaç saat daha çalışsaydı, neredeyse her şeyiyle meydana çıkmış olacaktı, gizlendiği yerden çıkıp kendini açıkça gösterecek, bir kadın tasarısı olmaktan çıkıp gerçeğe dönüşecekti. Kabataslak oyulmuş yüzü, saç örgüsü ve ileride göğüsleri olup çıkacak o şişkinlikle, şu haliyle bile oldukça etkileyici. Mary'nin babasının bütün kesme ve oyma aletlerini bileyip yağlı bir beze sardım, istendiği an kullanılmaya hazır olacaklar bu sayede. Bir eşya sandığının bir kenarına oturup baktım. Ellerimi inceledim. Aslında, büstün hatlarını biraz daha belirginleştirmeyi denesem başarabilirim belki. Asla nihai haline getiremem onu, öyle bir yete-

nek yok bende. Ama bir biçimde, kadını ortaya çıkarmaya doğru bir adım olurdu yine de. Kimse beni bunu yapmaktan men etmiş değil. Mary bile söyledi babasının kaldığı yerden devam edebileceğimi. Yine de bunu yapamam ya da yapmayacağım.

22 Ocak

Çoğu gece hemencecik uykuya dalıyorum, sonra uyanıp bir de bakıyorum ki yattığımdan bu yana iki saat bile geçmemiş. O kadar erken kalkıp katlanılması gereken koca gecenin yükünü omuzlarımda bulunca, içim hayal kırıklığı ve endişeyle doluyor. Senden uzaklaştığımdan beri uyku düzenim giderek bozuldu, her gün biraz daha fazla uykusuzluk çeker oldum. Dayanılması olanaksızca uzun gecelerde gözümü dahi kırpmadan yatarken, gün içinde kendi yaptığım ya da bana yapılmış bütün iyilikleri geri alıyorum. Bütün sevinçlerin balonunu söndürüyorum. İyiliğin her türlüsünü toza dönüştürüyorum. Bir şeyin içyüzünü anlamaya dair her çabayı, bir şeyden keyif alma duygusunu ve keyif alınabilecek daha başka şeylerin karşıma çıkabileceği umudunu, kendimi endişeyle yiyip bitirerek göz açıp kapayıncaya dek öldürüyorum. İnan ki bana gülümseyen, gözbebeklerinde kendimi baş tacı edilen bir arkadaş olarak gördüğüm bir çehreyi gözümün önüne getirebilir ve o çehreyi, o gülümsemesiyle birlikte bir kalemde yalan dolanın ve gülünçlüğün çamuruna bulayabilirim. Sonra bana karşı olan bütün savları bir araya getiriyorum. Yaşamaya layık olmadığıma dair kanıtlar biriktiriyorum. Bazı geceler korku öyle bir hal alıyor ki beni yatağımdan, tahta bir çatının altında ve dört tahta duvarın arasında güçbela denkleştirdiğim o azıcık sıcaklıktan, rahatlıktan ve yuva hissinden dışarı sürüyor. Ben de yürüyüp ılgınlarla kaplı canım at nalı koyumun güzelim açıklığına çıkıyorum, kum tepeciğine tırmanıyorum, ölü bir adamın asker paltosuna sarınarak denize bakıp onun sesine

kulak kabartıyorum. Bir zaman sonra, nabız gibi atan yıldızların altında, deniz fenerinin her on beş saniyede bir sektirmeden göz kırpan ışığında, her şeyin büyük bir saçmalık olduğu hissine kapılıyorum. Çaresizliğim canıma kıyma zahmetine değmez, kendimi öldürme fikri ise gülünesi derecede kendini beğenmişçe gelmeye başlıyor ve o zaman, battaniyelerin altındaki o küçük sıcağıma, sığınağıma kavuşmak ve biraz uyumak istiyorum yalnızca.

23 Ocak

Ortalığı şenlendiren bir fırtına. Rüzgârlar Atlantik'in kabarmış sırtlarına binerek ılgar etti adaya, ben de dışarı çıkıp antik mezarların arasına gittim; yüzümü gösterdim, kollarımı açtım onlara ve kudretlerini nefesimle ciğerlerime çekmeye çalıştım. Buranın hemen kuzeyindeki, mağarayı andıran bir kovuğun içine; ahşap bir kulübe inşa edip *arı vızıltılarıyla dolu bir kayranda*[1] bir başıma yaşamama el verecek kadar bol miktarda kereste yığılmış. Ne zaman, ey Huzur, ey vahşi güvercin, o ırak kanatlarını acaba örteceksin üstüme?..[2] O zulayı keşfedeceğim derken tuzlu suya batmış vaziyette eve döndüğümde, sular çekilince oraya tekrar gidip keresteleri buraya taşıma zahmetine değip değmeyeceğini düşündüğüm sırada, kocaman avcunda yine bir demet nergisle Eddie'yi buldum karşımda. Nergisler bir kez daha kendi armağanı olan vazonun içinde nefes almaya başladıklarında, Eddie ile sessizlik ve huzur içinde oturduk, kırk yıllık arkadaşlar gibi son derece uyumluyduk, bu kez ona sırtımı dönüp yazı yazmadım, bunun yerine Lucy onu aramaya gelinceye dek öylece oturup birlikte fırtınanın seslerini dinledik.

[1] W.B. Yeats'in "The Lake Isle of Innesfree" şiirinden alıntı. (ç.n.)

[2] Gerard Manley Hopkins'in "Peace" şiirinden alıntı. (ç.n.)

24 Ocak

Mary atölyenin kapı ağzından içeriye bakındı. Masanın üstüne kek bıraktım sana, dedi. Tezgâhın başında durmuş, yarım kalan oymayı inceliyordum. Babamın paltosuyla görmeyi özleyeceğim seni, dedi. Aslında giderken paltoyu da beraberinde götürmeni tercih ederim.

Bu son dört günün mektuplarını beraber göndereceğim. Aslında pul masrafına bile değmezler ya, neyse.

28 Ocak

Bu kalemin, defterlerimin, senin fotoğrafının ve anneme ait olan bir kolyenin sana gönderilmesi için masanın üzerine, siyah vazonun altına bir pusula bırakacağım. Posta ücretini de bırakacağım. Çöplükten aldığım şeyleri gerisingeri çöplüğe, sahilden topladığım ganimetleri de sahile geri götüreceğim. Elaine ile Sarah kitaplarımı aralarında paylaşabilirler, vazoyu da Lucy almalı. İyisi mi, bunları da pusulaya eklemeyi unutmayayım. Eski püskü giysilerime ve kamp malzemelerime gelince, ne isterlerse yapsınlar onları. Çöplüğü boylarlar herhalde. Mary bana ödünç verdiği şeyleri gelip alır zaten.

O kolyeyi hep sana vermek istedim, ama bir türlü vermeye cesaret edemedim. Boncukları kiraz rengi kehribardan. Kolyenin sende nasıl duracağını çok kez hayal etmişimdir.

Defterlerimi okuman, bu mektupları okumandan da beter olacak. Mektuplarda, hiç değilse muhatap aldığım, açıldığım biri vardı. Bu mektupların benim iyi yüzüm olduğunu söylersem, nasıl zavallı bir yaratık olduğumu daha iyi anlayacaksın. Defterlerime, kendi yoksullaşmama karşı savaştığımı ve bu savaşı kaybettiğimi tekrar tekrar yazdım. Zenginliği takdir etmekten

âciz değildim, onu bütün çevremde görebiliyordum, yaşayanlar için olan bir hayatı, adamakıllı sevinçleri, adamakıllı hüzünleri, diğer insanların arasına derinlemesine kök salmış bir hayatı. Onu görmeye görebiliyordum, ama başaramıyordum. Ben de sevdim, hiç değilse bunu söylediğimde inan bana. Ama sevdiğime sarılıp onu elimde tutamazdım asla. O hünere başından beri sahip değildim her nasılsa. Ya da o cesarete sahip değildim asla. Böylece hayatın zengin, ölesiye zengin, kıyasıya zengin olduğunu bile bile yoksulluk içinde yaşayıp gittim. Ve itaatkâr bir yaşam sürdüm. Bana zarar verecek emirlere boyun eğdim. Başta, Tanrı'nın ve keşişlerin emirleriydi bunlar, onlardan kurtulmayı başardığımda ise kendime önlerinde eğileceğim daha da zalim, öte yandan bir o kadar da saçma sapan ve en nihayetinde daha çılgın diktatörler yarattım. Yegâne amaçları içimdeki hayatı öldürmek olan ayartılara ve buyruklara boyun eğerek yaşadım. Arada bir itaatsizlik ettiğim de oldu, onlara küstahça cevap yetiştirdim, hayır dedim, neşeyle karşı geldim buyruklarına. Bir süreliğine, kendi yaşam hakkını talep eden bir adamın iyi kötü iş görecek taklidi oldum. Ama sonunda hep dize geldim, teslim oldum, isyanımın cezasını çektim. Defterlerime bunların hepsini yazdım – bu döngünün işleyişini, bütün ayrıntılarıyla. Onu tam olarak tanımlayabilirsem, onunla daha iyi mücadele edebileceğimi düşündüğüm bir zaman da oldu. Ama bu bir hataydı. *Neden* böyle olduğumun sırrına asla eremedim, ama *nasıl* olduğumu, hayatıma karşı ölümün tarafını tutan içimdeki o düzeneğin nasıl işlediğini daima çok net bir şekilde görebildim. Böyle oluşumun nedenini anlamadığımı biliyordum, ama şayet onun işleyişini anlarsam bir kurtuluş ümidinin olabileceğini sandım. İlla da niyesini bilmeli mi insan? Nasılını bilmek yetmez mi sanki? Yetmedi işte. O düzeneği her şeyiyle kâğıda dökmekle elime geçen en büyük kazanç, duru cümleler kurmanın iç karartıcı tatmini oldu yalnızca. Onu tahlil edebiliyor, ayırt edebiliyor, en

ince ayrıntılarına varıncaya dek ortaya koyabiliyordum ve yine de hiçbir faydası olmuyordu. Hiçbir şeyin faydası olmuyordu. İçimde kendimi kurtarma gücü olmadığını anladım sonunda. Kendimden ziyade başka insanları ve doğanın şahane olaylarını konu eden bu mektupları da, kendimi bir başkasıyla ilişkide tutmayı sürdürmek üzere yazdım – yiğidi öldür hakkını yeme, hiç değilse bu kadarını başardım.

Hafta sonu dolunay var. Hava çok durgun. Terk edilmiş çiçek tarlalarında fulyalar ve nergisler çiçek açmış. Ölü eğreltiotlarının, karaçalıların ve böğürtlen çalılarının arasından yollarını bulup güneşe doğru uzanıyorlar. En son terk edilmiş tarlalarda, kanunun ve nizamın kuvvetleri çoktan göçüp gitmiş olmasına rağmen, elden bırakmadıkları bir disiplinle asker alayı gibi muntazam sıralar halinde kümelenmişler. Ama en eski harabelerde, çiçekler birbirlerinden ayrılmış, dört bir yana yayılmış ve bütün o ölü şeylerin içinde canları nereden isterse oradan muhteşem bir şekilde baş veriyorlar. Bu hafta sonu gelgitler yine muazzam olacak.

30 Ocak Cumartesi

Özür dilerim, fikrimi değiştirdim. Annemin kolyesini denize fırlattım ve defterlerimle senin fotoğrafını otelin Puflayan Billy adını verdiğimiz çöp fırınına attım. Anlayacağın bundan sonra, kimse sana bir şey yollamayacak buradan. Defterlerimden utanıyordum ve onların senin zihninde yer etmelerini istemedim. Arada bir kendisinden bahsettiğimi duymuş olsan da hiç tanışmadığın bir kadının kolyesini sana vermeye cesaret de edemedim.

Bazen, eline ulaştıkça bu mektupları yakarken hayal ediyorum seni, hepsini hiç açmadan, hiç okumadan yaktığını. Onla-

rı sahiden okuyor ve saklıyor olabileceğin ihtimaline ise nadiren, belki bir anlığına inanmışımdır. Son zamanlarda ise onları açmadığını, ama geliş sıralarına göre, yani son gelen en başta olacak şekilde dizerek güvenli bir yere kaldırdığını söylüyorum kendime. Ve şimdi, birkaç hafta geçmesine rağmen yeni bir mektup gelmeyişinin izahını ararken de önce bu son mektubu eline alacağını umuyorum. Bir açıklamam yok – yalnızca bir ricam var senden: *Lütfen* mektupların kalanını okumadan yak. Onlar benim gayretlerimdi ve gayretlerim başarısız oldu. Artık onları okuman için bir sebep kalmadı ortada.

Perşembe gününün mektubunu postaya verdiğimde Bayan Goddard, Sayenizde bize de iş çıkıyor Bay Smith, dedi bana. Siz gidince ne yapacağız bilmem. Son günlerde Bayan Goddard'ın ağzı kulaklarında, zira kızı kocasıyla birlikte Yeni Zelanda'dan adaya geri dönüyor, üstelik Bayan Goddard'ın henüz tanışmadığı erkek torununu da getiriyorlar yanlarında. Üç ay kalmayı planlıyorlarmış adada, kim bilir belki de daha uzun kalırlar.

Bu mektubu Bayan Goddard'a götüreceğim ve o da, sana cumartesi günü mektup yollamaya kalktığımda bana her zaman söylediği şeyi söyleyecek: Pazartesi gününe dek yola çıkmayacağını biliyorsunuz değil mi? Özellikle de inceliğinden dolayı ilk günden beri sevdim bu kadını. Bir kere bile, Size de hiç cevap gelmiyor, öyle değil mi, demedi bana. Bunun son mektubumun olacağını söylemeyeceğim ona.

Mary'nin atölyesi son derece derli toplu görünüyor. Nathan'ın tarlalarından da geçip bir bakacağım. Çalı çitler gayet düzgün görünüyor. Kitaplarımı halkevine götüreceğim, Elaine ile Sarah'ya ayırdığım birer kitap hariç, onları burada bırakacağım. Eddie'nin annesine vermesini arzu ettiğim vazo hariç,

kalan her şey ya çöplüğü ya da kumsalı boylayacak. Bu ağır paltoyu üstümden çıkarmayacağım. Bu kalemi de paltonun o derin içcebinde tutacağım.

TEKE

Yakın tarihin en soğuk ve kendi ömrünün de sonuncusu olan o Noel'de Teke, eski Bluecoats Okulu'nun kaptan köşküne yerleşti. Kış gelmeden çok önce oğlanlar, binanın çatısında kurşun ve bakır kaplama namına ne var ne yoksa hepsini talan etmişler ve Teke taşındığında, binanın neredeyse tamamını su basmıştı. Ana merdiven âdeta bir şelaleydi. Ama Teke okul müdürünün çalışma odasına yerleşip yuvasını orada kurdu ve dondurucu soğuklar gelip çattığında bile, odasında şömine olduğundan kendini talihli sayıp haline şükretti.

Rahip, Teke'yle ilk ve son karşılaşmasını asla unutmadı. Hayatının uzatmaları oynadığı o kasvetli son yıllarında, ailesinin kendisi için seçtiği M25 otoyolunun yanındaki o huzurevinde, Teke'nin ve o meşhur Noel Arifesi'nin hikâyesini kendisini dinlemeye gönlü olan herkese, yani aslına bakılırsa hiç kimseye anlatıp duracaktı. Evet, derdi, gece yarısı ayinine gitmek üzere çarşıdan geçiyordum ki, Lord Londonderry'nin atlı heykelinin yakınlarında, Noel ağacının altında Fay adında genç bir kadınla tanıştım. Nereye gidiyorsun, diye sordu bana. Katedrale, diye yanıtladım. Genç kadın yürüyüş botları, kot pantolon, lacivert bir denizci paltosu giymiş, kırmızı eldivenler, kırmızı bir atkı ve yine kırmızı bir külah-bere takmıştı. Katedrale gidiyorsan, pekâlâ benimle de gelebilirsin, dedi Fay. Çorba dağıt-

ma seferimi yapıyorum, son durağım da Teke. Böylece Rahip Fay'e eşlik ederek az önce indiği yokuşu gerisingeri tırmanmaya koyuldu. O ayazda kutsal ayine yetişmek için acele edenler içinde rahibi tanıyan birkaç kişi, yanlarından geçerken onlardan yana bakıp buz tutmuş kaşlarını kaldırdı.

Beni buralarda mutlaka görmüşsündür, dedi Fay. Ben *seni* gördüm. Hatta tıraş olurken aklından ne geçtiğini merak etmişimdir sık sık. Yani şu yüzünün aynadaki görüntüsü eminim düşünceye sevk ediyordur seni.

Rahip'in o kuzey kasabasındaki uzun ikameti boyunca birkaç bin kez tırmanıp inmiş olduğu yokuşun yarısına geldiklerinde Fay, bir kundura tamircisinin dükkânı ile bir müzayede evi arasında kalan ve Rahip'in bugüne dek nasılsa gözünden kaçmış olan bir çift demir kapı önünde durdu. Kapıyı itip açtı ve Rahip'i iki yapı arasındaki boşluğa kemer gibi yayılmış harap bir binanın altına çekiştirdi. İşte geldik, dedi. Artık sokakta olmadıklarından, yalnızca yıldızların ışığı, parıldayan don, bir de cam kırıklarıyla buz kırıklarının donuk ışıltısı aydınlatıyordu önlerini. Demir ve beton molozlarıyla tuğla kırıkları ve paramparça tahtalar, parlak gri donun nazik kürküne sarınmıştı. Burası okulun avlusuydu, dedi Fay. Şunlar da eski tuvaletler. Küçük Harry de bazı geceler oraya sığınıyor, ama şu an çok soğuk. Teke de onun sıcağı kendisiyle paylaşmasına müsaade etmiyor. Paramparça olmuş bir sürü camı, cephesinden kurtulup sarkmış yağmur olukları, eğilip bel vermiş su boruları ve içi dışına çıkmış çatısıyla okul önlerinde bütün heybetiyle yükseliyordu. Fay derin ceplerinin birinden bir fener çıkardı. Dikkat, dedi. Yerler buz. Buraya ilk geldiğimde lastik çizmelerim olsa keşke demiştim. Şimdiyse krampona ihtiyacımız var.

Güneye göçtüğünde Rahip o buzdan, ömrünün sonuna dek âdeta Xanadu misali bir efsaneymiş gibi söz edecekti. Yıkılmayı bekleyen bir vakıf binası olan eski Bluecoats Okulu'nun gi-

rişini; her iki tarafında sivri birer diş, ortasında ise tıpkı bir lunaparktaki en güzel, en yasaklı oyuncak gibi dalga dalga kıvrılarak onu yukarı çıkmaya ayartan buzdan bir merdiven bulunan şeytani bir cennetin ağzı olarak anımsıyordu. O yedi basamak ne kadar tehlikeliydi, anlatamam, diyordu. Bir zamanlar dövme demirden bir korkuluk olan şeyden artakalan parçalara dört elle sarılarak ardına kadar açık duran heybetli cümle kapısının önüne çıktık.

Geniş giriş holünde Fay ile Rahip bir an sessizlik içinde durdular. Kız fenerinin ışığını parçalanmış tahta levhaların ve levhalardan pul pul dökülen alçının arasında, kılıcı andıran buz sarkıtlarının asılı olduğu yüksek tavanda gezdirdi. Buzun pürüzlü bir perdah gibi örttüğü ayaklarının altındaki parke zeminde dikit olma yolundaki birtakım topaklar ve tümsekler oluşmuştu. Sağda solda, buzun zamkı içinde çözünmüş ve çürümüş sıçan ve güvercin leşleri vardı. Şişeler, tenekeler, şırıngalar, dergiler ve prezervatifler o parlak soğuğun bağrında mıhlanmış gibi kaskatı duruyorlardı. Herhalde kendi okul günlerini hatırladığından olacak, en çok da duvarların en tepesini süsleyen iftihar listeleri duygulandırmıştı Rahip'i: Takım kaptanlarının, sporcuların ve savaşlarda ölenlerin adları dondan olma bir pasın altına altın harflerle yazılmıştı. Sessizlik; o anki biçimi buz olan sudan tek bir fısıltı bile çıkmıyor. Suyu görseydin bayılırdın, dedi Fay. Şu ana merdiven, Galler'de, dağ yamaçlarında bulunan o derin su çukurlarına ulaşmak için insanın içine girmek zorunda kaldığı ırmaklardan farksızdı, ayağını bastığın her yerden pınarlar fışkırıyordu ve başın fıskiyelerin suyundan sırılsıklam oluyordu. O an buzun üstünde duran Rahip, Fay'in bu sözleriyle kendinden geçerek hayat sularının, durdurulamaz bir şekilde, son sürat dizginlerinden boşandığı bir hayal âlemine sürüklendiğini hissetti. Seni buraya getirince tam da böyle afallayacağını düşünmüştüm, dedi Fay. Teke yu-

karıda. Dikkatli ol. Ona neden Teke diyorsun, diye sordu Rahip. Adı öyle de ondan, dedi Fay. Hem cuk oturuyor kendisine bu isim. Alnında, birer boynuza benzeyen iki yumru var. Ayrıca da çok azgın bir adam. Priapizm diye bir hastalıktan mustarip. Hastalık mı, diye sordu Rahip. Ama Fay merdivenden yukarı tırmanmaya başlamıştı.

Bu tırabzandan geriye yalnızca duvara bağlı ayakları kalmıştı ve Fay ile Rahip bunlara tutunarak yavaş yavaş, son derece dikkatli adımlarla buzul merdivenleri çıkmaya koyuldular. Kız boyuna dönüp Rahip'e bakıyor, fenerin ışığını adamın bastığı yere tutarak temkini elden bırakmadığından emin oluyordu. Belki bir dahaki sefere tutunulabilecek bir ip uydururum buraya, dedi. Ömründe dağcılık yapmamış olan Rahip, bu kadar az korktuğuna hayret ediyordu. Ayakkabılarım bu işe hiç uygun değil, dedi kendi kendine. Oysa onun botları var. Fay adamı sakince övdü. İyi gidiyorsun, dedi. İyi gidiyorum, diye mırıldandı Rahip. Kız alnıma bu lafın dövmesini yaptırsa daha iyi olacak ya.

Sahanlığa ulaştılar. Burada buzlanma daha azdı. Ama adımını attığın yere dikkat et, dedi Fay. Döşeme tahtalarının bazıları, borulara ya da kablo tesisatına erişmek için ya da yakacak olarak kullanılmak üzere sökülmüş yerlerinden. Sakın araya düşme. Teke buralarda bir yerde. Birkaç sınıfın ve sanat odasının önünden geçtiler. Dört bir yanda kırık dökük bir yığın şey vardı ama sistemli bir yıkım değildi bu, yalnızca üst kapakları ya da birkaç ayağı eksik sıralar ve sandalyelerle, yerlerinden koparılmış ama halen sağlam duran süpürgeliklerle kendini belli eden, yaygın bir talan başlangıcıydı daha ziyade. Burası daha yıllarca talan edilir, yine de kökü kurumaz, diye geçirdi içinden Rahip. Buzlar eriyene dek yakacak bol bol malzeme var. Sanat odasının üç duvarı boyunca, Elgin Mermerleri'nin alçıdan yapılmış bir maketi uzanıyordu; camları kırılmış pen-

cerelerin altına, oldukça yükseğe asılmış maket, hırsız lordun bizzat çaldığı aslından daha fazla hasar görmüş sayılmazdı. Rahip başını kaldırıp makete bakakaldı, don hayaletsi bir ışık saçıyordu; atlar, adamlar, kadınlar, kurbanlık hayvanlar bir hayalet ordu gibi ilerliyordu. Orada o kadar uzun kaldı ki Fay ne olduğuna bakmak için geri döndü. Yanaklarındaki gözyaşları donmaya başlamıştı Rahip'in. Teke'nin orası sıcaktır, dedi kız, adamın yanında bir süre dikildikten sonra.

Teke'nin karargâhı koridorun ucunda, bir barikatın ardındaydı. Ziyaretçilerden hoşlanmaz, dedi Fay. Ben hariç. Bana bir şey der mi peki, diye sordu Rahip. Hayır, sana bir şey demez, diye yanıtladı Fay. Ona senden bahsettim bile. Bu köşede çok daha fazla sayıda döşeme tahtası eksikti, ama tahtalardan birkaçı kirişlerin üstüne gevşekçe geri yatırılmıştı. Bu tahtalar onun asma köprüsüdür, dedi Fay. Biz gittikten sonra tahtaları söküp köprüyü kaldırır. Tahtaların üstünden geçtiler, ardından da barikatı aştılar. Şurası tuvalet, dedi Fay feneriyle işaret ederek. Tuvaletin kapısı yerinden sökülüp Teke'nin savunma barikatına katılmıştı. Tuvalette, yalnız klozet kapağının değil –haydi o yanabilecek bir malzemedendi– klozetin kendisinin de büyük bir bölümünün yerinde yeller esiyordu. Lavabonun da öyle. Görünüşe göre balyoz darbeleriyle başarılmıştı bu iş. Şebeke suyu bulunan bu oda, çalışma odasına bitişik duvarda seçilen azıcık ıslaklık sayılmazsa, artık büsbütün bir buz mağarasına dönüşmüştü. Bokların hepsi bir yerde toplanıyor en azından, dedi Fay, hurdahaş klozeti feneriyle aydınlatarak. Ve buz sayesinde koku da olmuyor. Fevkalade, dedi Rahip. Hayatının son yıllarındaki dışkıseverlik nöbetleri sırasında, Teke'nin bir zamanlar okul müdürüne ait olan tuvaleti hakkında, imkân verilse, saatler boyu konuşacaktı. Yandaki oda çok daha sıcak ve konforludur, dedi Fay.

Fay kapıyı tıklattı ve ikisi birden kulaklarının tekini –kız

sağ kulağını, Rahip sol kulağını– kapıya dayadılar. Soğuktan ağızlarından çıkan buharlar birbirine karıştı. Siktir git, diye bağırdığını duydular sesin. Derken ses usulca ekledi, Sen değilsen tabii. Benim, dedi Fay. Gir, dedi Teke. İçeri girdiler. Oda yanan ateşle ve dibine gelmiş birkaç mumla aydınlanmıştı. Teke üstünde bol bir pantolon, kiraz kırmızısı bir gömlek ve okul müdürünün cüppesiyle, sırtını duvara yaslamış, yerde yalınayak (ayakları da kapkaraydı) oturuyordu; elinin altında tütün paketiyle bir şişe vardı ve kucağına bir tomar kâğıt yığılıydı. Kırık bir burnu, keçeleşmiş, pis kıvırcık saçları, birkaç dişi ve evet, sahiden de alnında bir zamanlar pekâlâ boynuz olmuş olabilecek ya da halihazırda bir ihtimal boynuza dönüşmeye çabalayan yumrular vardı. Üstünde bir paltoyla bir kâğıt tomarı bulunan şiltesi karşı duvarın dibinde duruyordu. Mutlu Noeller, Teke, dedi Fay. Sana biraz çorba getirdim. Sana da Mutlu Noeller, tatlım benim, dedi Teke. Sana da Papaz. Dünyaya barış hâkim olsun ve Tanrı katledilmiş masumlara huzur versin. Papaz değil, söylemiştim ya, bir katedral rahibi o, dedi Fay, sırt çantasından bir termos, bir fincan, bir şişe şarap ve küçük bir flüt çıkarırken. Katedral rahibi *idi*, dedi Rahip önüne geçemediği bir dürtüyle. Eski, bir zamanlarki, sabık rahip. Bir zamanlar din adamı. Onlar beni rahiplikten atıp cüppemi elimden almadan önce buradan gitmeye kararlıyım, günün ilerleyen saatlerinde belki de. Günün ilerleyen saatlerinde belki alenen duyururum bu durumu. Bu meyanda, sevgili Fay, sevgili Teke, ilk size söylemiş oluyorum. Ve lütfen, bana içinizden nasıl gelirse öyle hitap edin. İnsan bir kere rahip olunca, hep rahip kalıyordur belki de. Bu konuşmanın ardından paltosunun altına elini sokup, –onlara anlattığına bakılırsa– hiçbir kutsal ayinin sonunu onsuz getiremediği, belindeki cep şişesini arandı. Benimle birlikte için dostlar, dedi, önce Teke'nin önünde eğilerek.

Oda sıcaktı. Halen sağlam duran pencere camlarındaki don çiçekleri eriyip gidiyordu. Teke, okul müdürünün çalışma masasını yakmakla meşguldü, güzel maun bir parçaydı bu, tamamen paramparça edilmiş halde, yarın yokmuş gibi yanan şöminenin mermerinde bekliyordu. Masanın alt çekmesinde ne bulduğuma bir bakın hele, dedi Teke, Rahip'e bir tomar fotoğraf uzatarak. Öğrencilerden toplanıp el konmuş fotoğraflardır bunlar kesin, dedi Fay. Verin onları bana. Fotoğraflar kıvrıldılar, karardılar ve alevlerin arasında kayboldular. Bırakın şimdi fotoğrafları da, size çorba ikram edeyim, alın. Alın size kan kırmızı şarap. Alın size ekmek. Fay üstündeki denizci paltosunu çıkardı. Teke, cüppesinin eteklerini kucağındaki kâğıtların üzerine topladı. Kusuruma bakma, dedi. Müzmin bir rahatsızlık. Çok utanç verici. Söylesene evlilik hayatın nasıl gidiyor Peder? Çok kötü, dedi Rahip. Bu öğleden sonra tamamen sona erebilir. Bir duyuru daha olabilir. Kendilerinin canına tak etti, desene? Öyle oldu, dedi Rahip. Oğlum ve kızım evlenip güneye taşındılar, çocuklarını ıslahevini aratmayan pahalı yatılı okullara gönderiyorlar ve okul parasını çıkarabilmek için de eşleriyle birlikte Golden Mile'da çalışıyorlar. Karım açıkça, benimle yaşamaktansa onlarla yaşamayı yeğlediğini söyledi bana.

Teke, kâğıtlarını yeniden meydana çıkardı, onları önceki gibi kucağında tutarak bir şeyler yazmaya koyuldu. Cep şişesi elden elde saat yönünde döndü, kırmızı şişe saatin ters yönünde. Çorba ekmek derken bir yandan bir şeyler karalamaya devam eden Teke, pek dalgın bir şekilde, bir kesekâğıdından bir kutu Noel çöreği çıkardı. Rahip paltosunu ve hırkasını üstünden çıkarınca, kar beyazı yakalığının altından yanardöner mor renkli bir önlük çıktı meydana. Piskopos önlüğü bu, dedi. Kıyafet balosu için almıştım. Sana yakışmış, dedi Fay. Teke başını kaldırdı ve Fay'i süzerek, şömineye maun masanın birkaç parçasını daha attı. Fay kazağını sıyırıp çıkardı. Fazla ümitlen-

me Teke, benden bu kadar, dedi. Odayı istersen cehennem gibi harla, yine de başka bir şey çıkarmam üstümden. Ama yine iyisiniz, ikinize bir ezgi çalacağım.

Fay odanın bir köşesine kaydı, dizlerini göğsüne çekerek oturup çalmaya başladı. Dansa çoktan koyulmuş alevler yüzünü titrek ışıklarıyla aydınlattı; azat edilmiş, maddeden sıyrılmış ve doğanın sonsuza dek yaşayan temel bir parçası haline gelmiş okşayışların hayaletleri gibi oynaştılar kızın yüzüyle çıplak kollarında. Rahip ânında fark etti bunu, elinde olsa bütün gece gözlerini hiç ayırmadan izleyebilirdi bu manzarayı. Ne var ki o kamış düdük yüzünden yerinde duramıyordu bir türlü. Bir kez daha, tıpkı Fay'in buzdan öncesini anlattığı zaman olduğu gibi, suyu işitti. Kızın çaldığı müzik bir anda, suyun bütün o gizli saklı usulleriyle ve enerjileriyle aynı dalga boyuna taşıdı onu. Terk edilmiş okulun donmuş borularında yüzeye çıkmak için uygun zamanı kollayarak beklediğini hissetti suyun. Belediyenin yerin dibindeki şebeke borularından, Teke'nin şahsi tuvaletindeki başıboş boru ağızlarına varıncaya dek dört bir yanda yeniden fısıldayabilmek, şırıldayabilmek, kıs kıs gülerek anarşi içinde bayram etmek üzere sıcağın yolunu gözleyen suyun varlığını keskin bir şiddetle hissetti. Alesta bekleyen o girift hayat, Fay çaldıkça daha da elle tutulur bir hal aldı gözünde. Ya buzdan muhafazası altındaki nehir, o çok mu farklıydı sanki? O da aynı bekleyişte değil miydi? Miskin sel sularının, nehrin dibindeki o balçığın ve çamurun, bisikletlerden, market arabalarından, şişelerden, bıçaklardan, öfkeli kadınların yüzüklerinden ve son savaştan kalma bombalardan meydana gelen bütün o tortunun üstünde halen alttan alta devinmekte olduğunu hissetti. Hissettiği bununla da sınırlı kalmadı. Batıda kalan donmuş tepelerdeki yılankavi derelerin katılaşmış, susturulmuş, atalete kelepçelenmiş olduğunu; samanyolunun tülden buzu ve akla hayale sığmaz bir soğuğun

milyarlarca keskin bıçak ağzı altında beklemeye durduğunu da hissetti. Dahası da vardı –kamış pek kurnazdı çünkü– o sıcak odada bütün anayolların ve onlardan çatallanarak dört bir yana uzayan bütün daha tali, daha ufak yolların; vücudunda devinmekte olan sıvıların en cılızlarına varıncaya dek tamamının, buz tarafından zapt edilmiş ve sımsıkı tutulmakta olan yıkık dökük heybetli bir sarayın içindeki sıcak bir sığınak misali düpedüz kendi içinde akmakta olduğunu hissetti. Tepeden tırnağa sulandığını ve duyuların, iskeletindeki tüm ıslak iletkenlerden elektrik gibi geçtiğini hissetti.

Fay yavaşladı, kara gözleri düdüğün ve mahir parmaklarının üstünden adamlara gülümserken çaldığı ezgiyi, kuş ötüşü gibi sorgularcasına yükselen, soran, tekrar tekrar soran ve davetkârca çağıran yinelemeli yarım düzine notaya indirgedi. Teke kâğıtlarını ve kalemini yere bıraktı. Sol avcunun köküyle alnındaki yumruları ovuşturdu. Rahip bağcıklı kunduralarını ayağından çıkardı. Teke kıkırdamaya koyuldu. Yaa Piskopos Efendi, dedi kesik kesik gülerek, şöyle bir dön de endamını görelim Kutsal Peder. Rahip dans etmeye başladı, ellerini teslim olmuşçasına o yamru yumru kafasının üstüne kaldırıp ağır ağır dönerek dans etti önce. Fay'in düdüğü ısrar edip bastırdı. Teke el çırpmaya başladı, onun el çırpışları ile kızın kuş ötüşü bir ritimdir tutturdu. Derken Rahip bir gülle misali atılarak harekete geçti. Kolları aşağı indi, yumrukları göğüs uçları hizasında, dirsekleri fazladan kanatlar gibi iki yana açılmış olarak başını geriye yatırdı ve ayaklarını hızla yere vura vura komşu notalar arasında bir aşağı bir yukarı gezinerek şakımaya koyuldu. Artık ritmi belirleyen *oydu*, Teke ile Fay el çırpıp düdüğü çalarken ona ayak uydurmak zorunda kalıyordu. Dizlerini havaya ata ata dodo kuşu gibi kanat çırpıp mırıldanarak müziğe eşlik eden Rahip çok geçmeden, sırıtmakta olan Teke'ye elini uzattı ve onu da ateşin ışığında kendisine katılmaya da-

vet etti. Fay tempoyu hızlandırdı, her iki adamı birden düşünmeyi, müziğin ikisinin birden kanına girmesini sağlamayı ve ikisinin de yumuşak karınlarını bulmayı bir şekilde başarıyor gibiydi. Adamlar kol kola girdi, kâh zamanın yönünde, kâh zamana karşı döndüler, derken birbirlerinden ayrıldılar, başlarını eğerek karşılıklı reverans yaptılar ve birer boz ayı gibi hantal hareketlerle oynayarak tek başlarına devam ettiler gösterilerine. Teke okul müdürünün cüppesi içinde yarasa gibi çırpınmaktaydı ki başının o gamsız belası, bütün akılsızlığı, soytarılığı ve âcizliğiyle ayaklanıp fermuarından dışarı fırlayıverdi, eşek aleti gibi de kapkaraydı meret. Onu görünce, Teke ile Rahip'i bir gülmedir aldı. Makinedeki hayalet, diye bağırdı Rahip, yırtık dondan bizzat fırlamış hem de. Ben de orada sizlerin arasında olacağım,[1] diye haykırdı Teke. Ve Fay kamışını kaldırdı, giderek tırmanan delibozuk seslerle, sarmallar çizerek makineli tüfekten çıkarcasına fışkıran notalarla, tempoyu artırdıkça artırarak, perdeyi yükselttikçe yükselterek adamları peşi sıra sürükledi. Derken Rahip din adamlığının nişanesi olan o pürüpak yakalığının düğmelerini açtı, boynundan çıkardı, elinde yeniden düğmeledi ve insana ancak rüyalarda birdenbire bahşedilen bir beceriyle, yinelenmesi olanaksız bir keskin nişancılık örneğiyle, yakayı attığı gibi Teke'nin kalkık naibine bir halka misali şak diye geçirdi.

Fay durdu. Buraya kadar beyler, dedi. Teke edep yerini örttü ve Rahip'le birlikte yere serildi. Fay üstünü giydi. Gitme zamanı Rahip, dedi. Rahip itaatkârca hırkasını buldu, koca paltosunu ve ayakkabılarını toparladı. Teke üzüntülü bir yüzle doğruldu. Yine gelicen mi kız? Ya sen patron, yine gelicen mi? Rahip başını salladı ve Teke'nin elini sıktı. Çok yakında, dedi. Yarına kalmadan, özgür bir adam olacağım sanırım. Fay cep şi-

[1] Matta 18:20. (ç.n.)

şesiyle kamış düdüğü kaldırdı ve çantasından bir paket çıkardı. Noel hediyen, Teke. Eğilip adamı alnından öptü. Teke derhal hediyesinin kâğıdını yırtıp açtı. Kapağı siyah köstebek derisinden bir defterdi bu, bembeyaz sayfalarını kucağında araladı. Bana bir şeyler yaz, olmaz mı, dedi Fay. Emrin olur, seve seve yazarım, dedi Teke, elimden gelenin en âlâsını hem de.

Koridora çıktığında, ne olursa olsun düşmemesi ve sakatlanmaması gerektiği gerçeği, tıpkı soğuğun kendisi gibi bir anda, tokat gibi indi Rahip'in yüzüne. Benim dans etmem lazım, dedi kendi kendine. Şu andan itibaren, dans edebilecek durumda olmam lazım benim. Bütün dikkatini toplayarak ayağını nereye bastığına odaklandı: Eksik döşeme tahtalarının üzerinden geçti, buzdan basamaklardan aşağı adım adım indi, bahçedeki can yakıcı moloz süprüntüsü arasından sıyrıldı. Fay de onun bütün hareketlerini izliyor, elini ayağını nereye atması gerektiğini feneriyle ışık tutarak gösteriyordu.

Sokağa çıktıklarında ilk duydukları sarhoşların çarşıdan yükselen naraları oldu, ardından bazısı hızla uzaklaşan, bazısı da hızla yaklaşan siren sesleri geldi kulaklarına. Yıldızlar, soğuk kendilerinin soluğu ve gıdasıymışçasına titreşiyordu, bir gücün kalbi gibi atıyordu, en ücra köşelerdeki yaşamların dinamosu gibi. Sen şu yöne gidiyorsun, dedi Fay yokuşun tepesini işaret ederek. Ya sen? Şuradan, diye yanıtladı kız, nehre doğru inen yolun karşısını göstererek. Buralarda görüşürüz artık, dedi Fay. Evet, dedi Rahip. Sana bakınacağım.

O akşam piskoposuna bir mektup yazıp karısına gerekli açıklamayı yaptıktan sonra dayanılmaz bir huzursuzlukla kıvranan Rahip, bir fener buldu, en uygun ayakkabılarını ayağına geçirip kendini dışarı attı. Demir kapıların önüne gelince pusuya yatıp yoldan geçenlerin iyice uzaklaşmalarını bekledi, sonra çabucak okulun bahçesine süzüldü. Acelesi vardı, birkaç kez tökezledi ve kaydı, ama sonunda bedenine söz geçirmeyi

başardı ve önceki gece kendisine yol göstermiş olan o düşünceye odaklandı. Bu rüyaya yeniden bir başına girme cesaretine sahip olduğu için sevinçten havalara uçarak, kaplumbağa hızıyla tırmandı ilk basamakları. Giriş holünde, tavandan asılı buzdan kılıçların altında dururken bazı sporcuların ve takım kaptanlarının okuldan savaşa uzanan yolculuklarını izleyerek oyalandı, bir iftihar listesinden öbürüne geçerek isim isim izlerini sürdü onların. Bu, hayatta kalma kararlılığını güçlendirdi. Aşırıya kaçan bir temkinle, tırabzanın destek ayaklarına sarılıp basamaklardan teker teker çıkarak sahanlığa tırmandı ve koridora çıktı. Barikat karşısındaydı işte – ama asma köprü görevi gören döşeme tahtalarının yerlerinde yeller esiyordu. Kirişten kirişe basarak ilerledi, sonra sıraların, sandalyelerin ve tuvalet kapısının üstünden tırmandı. Neden özellikle Teke'yi görmeye geldiği sorusunu ancak o zaman sormayı akıl edebildi kendine. Neden Fay'e rastlamak umuduyla sokakları arşınlamamıştı ki? Kapıyı çaldı, cevap gelmedi, içeri girdi. Şöminenin dibinde upuzun kollu ve pek parlak gözlü, cüce gibi bir adam çömelmişti. Ateş alaz alaz yanıyordu. Adam elyazısıyla doldurulmuş sayfalarca kâğıtla durmaksızın besliyordu ateşi. Teke yok, dedi. Artık benim burası. Küçük Harry misin sen, diye sordu Rahip. Beriki başını aşağı yukarı salladı. Nereye gitti peki? Bilmem. Umarım cehennemin dibine gitmiştir. O sayfalar, dedi Rahip, Teke'nin mi? Bir zamanlar öyleydi, dedi Küçük Harry. Ateşimi harlamaya yarıyorlar şimdi. Giderek daha büyük bir hızla alevlere yem etti kâğıtları. Yazılar kara kelebekler gibi bacadan yukarı uçuştular. Kalanını bana versen olur mu, dedi Rahip. Harry başını iki yana salladı. Ahmak herif boyuna bir şeyler karalıyordu. Sana para veririm, dedi Rahip. Çok geç kaldın, dedi Küçük Harry. Kâğıtların hepsi kül olmuştu. Ya defteri, diye sordu Rahip, yeni siyah bir defteri vardı. Şunu mu diyorsun, dedi Küçük Harry kıçının altından defteri çıkararak.

Onu diyorum, evet, dedi Rahip. Bir onluk yeter mi? On beş diyelim ona, dedi Küçük Harry. Meryem'e şükürler olsun, şerefsiz cehennemi boyladı ya. O yosmasına söyle, benim de ziyaretime gelsin ha.

Rahip ancak bir hafta sonra görebildi Fay'i. Çarşıda bir kahvede oturmuş çevreyi izliyordu. Kahve kapanınca, at heykelinin altındaki basamaklara oturdu. Derken epeyce geç bir saatte, ayaz da iyiden iyiye bastırmışken, kız nereden çıktığı belli olmadan gelip yanına oturdu ve Rahip'in elini tuttu. Teke kayıp, dedi Rahip. Biliyorum, dedi kız. Defterini sakladım senin için, dedi Rahip. Baksana o gece ne kadar çok yazmış. Ben tek kelimesini okumadım tabii. Sana özel ne de olsa. Kız defterin kapağını açtı ama hemencecik kapattı. Küçük Harry, bir delikten aşağı düşmüş olmasını umuyor Teke'nin. Bana bunu söylerken iblis gibi gülüyordu.

O geceyle Paskalya arasındaki süre içinde, Fay ile Rahip çarşıdaki kahvede otururken, kasabanın nispeten daha kötü şöhretli bir iki birahanesinde takılırken ya da sırf sokakta yürürken sık sık birlikte görüldüler. Kız hâlâ çorba seferlerini yapıyordu. Küçük Harry'yi dahi ziyaret ediyordu. Bu işte seçmece olmaz, diyordu. Rahip'le birlikte sokakta yürürken genelde onun koluna giriyor ve adam da –herkes aynı şeyi söylüyordu– yanında Fay olmayınca pek yalnız görünüyordu. Oturup bir şeyler okuduğunda, çapraz bulmaca çözdüğünde, ayakta dikildiğinde ya da yürüdüğünde, daima Fay'i beklermiş gibi görünüyordu. Tuhaf bir çifttiler; ne var ki, o kuzey kasabasında yaşayan uçuk kaçık kişiler bir elin parmağıyla sınırlı değildi ve şayet imkân verilmiş olsaydı, Fay ile Rahip de gayet güzel yaşayıp giderdi orada. İlişkilerinin cinsel bir boyutu var mıydı? Kimilerine göre kesinlikle vardı, kimilerine göreyse kesinlikle yoktu ve iki taraf da bunun bir bakışta anlaşılacak kadar bariz olduğu iddiasındaydı. Öte yandan Fay ile Rahip'in, bir kah-

vede ya da bir birahanede oturduklarında konuşacak konu sıkıntısı çekmedikleri hususunda herkes hemfikirdi. Bir şeyler kaynatıyorlar, illa ki bir dolap çeviriyorlardı, en azından dışarıdan öyle görünüyordu. Aslına bakılırsa Fay'in aklında sahiden de kışkırtıcı bir tür propaganda ya da bir eylem planı vardı – bunu nasıl bir isimle anması gerektiğinden henüz emin değildi– ve bu plan olur da gerçekleşirse, dünyayı değiştirme yolunda başarısız olma ihtimali neredeyse sıfırdı. Aklındaki fikir, bölgenin düştükleri duruma müstahak olan ya da olmayan beş bin yoksulunu; savaşlar, modernleşme hamleleri ve kapanan işyerleri yüzünden varoşlara sürüklenmiş bütün o itilip kakılmışları ve talihsizleri bir araya toplamaktı. Sonra Rahip'in eşliğinde, kamışının nağmeleriyle bu yoksullar ordusuna öncülük ederek onları katedrale sokacaktı ve hep birlikte koro halinde söylenen akşam duasını yarıda kesip katedrali işgal edeceklerdi. Katedrale bir kez yerleştikten sonra danslar edecek, şarkılar söyleyecek, şiirler okuyacak, hikâyeler anlatacak, oyunlar sahneleyecek ve zamanı geldiğinde, altında yürüyüşe geçerek bu hareketi bütün katedral şehirlerine yaymalarını sağlayacak pankartları boyayacaklardı. Fakat bu girişimi bütün ayrıntılarıyla masaya yatırdıklarında dahi Teke'nin yokluğu öyle derinden hissediliyordu ki sonunda bütün hevesleri kaçıyor ve birbirlerine mahzun gözlerle bakarak oturup kalıyorlardı. Bir şekilde yeniden ortaya çıkacak diye düşünüyorum hep, diyordu Rahip.

Rahip'in karısı güneye taşınmıştı; kendisi de kilise evinden tahliye edilmişti ama demiryolu manzaralı tek göz evinde gayet rahat bir şekilde yaşayıp gidiyordu.

Soğuklar bitti, nehir taştı, kasabanın aşağı sokaklarında koca ağaçlar ve ölü koyunlar pis buz kütleleriyle itişip kakıştı. Bluecoats bir harika, diye anlatıyordu Fay, ama gidip görmeye gönlü el vermiyordu Rahip'in. Erkenden gelen Paskalya,

ılıman havası, kardelenleri ve çakal eriğiyle tatlı tatlı kandırıyordu insanı. Yıkım başladı, koca okulun molozu peyderpey kamyonlara yüklenip atıldı. Rahip, çarşıdaki tezgâhların arasında gözyaşları içinde dolaşırken buldu Fay'i. Teke, daha doğrusu Teke'nin zavallı naaşı bodrumda bulunmuştu. İki kat aşağı düşmüştü. Bir kefenin içindeydi, öyle dediler, üstünde başkaca bir giysi olmaksızın kara bir kefene sarılmıştı. Bundan sonra Fay ile Rahip paralarını birleştirdiler ve birlikte yaşamaya başladılar, ama fazla uzun sürmedi bu.

M25 otoyolunun halesinin hemen sınırında kalan o huzurevinde birisi Rahip'in kapısını tıklattığında, ilk duyduğu, alabildiğine yüksek sesle koyuverilen o Siktir git! nidası oluyordu. Ardından, çok yumuşak bir sesle, Sen değilsen tabii, diyordu. Her durumda içeri giriyorlardı ve gelen asla o olmuyordu. Ama içeri giren ister bir doktor, ister bir papaz, ister Filipinli bir hemşire olsun, hiç fark etmiyor, her önüne gelene, yeniden evlenmeye niyetlendiğini duyan ailesinin daha hayırlı evlatlara sahip olacağından korkarak ve mütevazı mirasına konma telaşıyla onu kaçırıp cehennemin dibindeki bu odaya kilitlediğini anlatmayı asla ihmal etmiyordu. Ve herhangi bir insandan en ufak bir ilgi kırıntısı görecek olursa, Teke'nin, Fay'in, o harikulade soğuğun, pas ve bakır renkli buzdan şelalelerin, o unutulmaz dansın ve dizginlerinden boşanan suyun hikâyesini başından sonuna anlatmaya girişiyordu derhal. Şaşırtıcılık dozu her seferinde daha da artan bir mucizeydi bu hikâye onun gözünde. Tıraş olurken, pes doğrusu dercesine kendi kendime başımı sallıyorum ve o olanları düşünüyorum, diyordu.

İMDADA YETİŞECEK KADAR GÜÇLÜ

Fakat ekim sonundaki o cumartesi sabahı, bir şiir yazmaya uğraşmak yerine, birdenbire ve nedenini bilmeksizin, annesinin, anneannesinin ve büyük teyzesinin konuşmalarını renklendirmek ve ona ciddiyet katmak üzere başvurdukları atasözlerinden ve deyişlerden aklında ne kaldıysa hepsini kâğıda dökmeye girişti. Belli bir sırayla değil, paldır küldür üşüşüyorlardı aklına, kadınların sesinden, açık seçik bir biçimde duyuyordu onları; öte yandan bu deyişleri, anne tarafındaki kadınların kuşaklar boyunca aile için müşterek olarak yastık altı ettikleri dağarcıktan çıkarıp dillendiren o üç kadından herhangi biri olabilirdi. Onlara kulak vererek yazdı: Çocuktan al haberi, söz gümüşse sükût altındır, azı karar çoğu zarar, yüzünden düşen bin parça, kapı dışarı edilmiş aşk, beti benzi atmak, baca sırtı gibi kara, şanslı doğmak zengin doğmaktan iyidir, kafadan üşütük, rahat kıçına battı, eşek hoşaftan ne anlar, sakla zamanı gelir zamanı, kaderine razı gelmek, uyan da balığa çıkalım, boşan da semerini ye, başınızdan bir bela daha eksilsin, oturmaya para almıyoruz – Orada durdu. Aklının bir köşesinde ya da arkasında, ensesine ve omzuna baskı yapan odada, kadınların yozlaşmamış dilinin o uçsuz bucaksız da-

ğarcığının varlığını hissetti, orada biraz daha oturup o seslere kulak verecek ve duyduklarını yazmaya devam edecek olursa bu varlığın onu masanın üstüne yamyassı yapıştıracağını hissetti. Her cumartesi sabahı kahvaltıdan kalma öteberiyi kaldırıp masa örtüsünün birazını arkaya doğru katlayarak kendine yer açtığı, dolmakalemi ve boş kâğıtlarıyla başına geçip oturduğu koyu renkli masanın bulunduğu yemek odasında, o tanıdık odada görüyordu bu işkenceyi. En iyisi durmak, dedi yüksek sesle. Dışarı çıkıp alışverişimi yapayım iyisi mi. Belki bu öğleden sonra devam ederim. Ama sonra, yazdığı son şeye baktı. Benson Nine'nin sesiyle yüksek sesle söyledi onu: Oturmaya para almıyoruz. Ve bir anda ihtiyar kadını, beyaz saçları, küçülüp iki büklüm olmuş vücuduyla cılız bir ateşin yanı başında ahı gitmiş vahı kalmış koltuğunda ete kemiğe bürünmüş halde gördü, bahçeden gelen ve kirli camlardan arkasına vuran ışığı, sağ yanında bacaklarına yaslanmış yatan köpeği Sam'i bile gördü. Hepsi bu kadarla da kalmadı. Ninenin sözleri hâlâ havada asılıydı ve korkuyu andıran bir heyecanla aralarında bir uçurum, bir boşluk açıldığını anladı, daha bunun ne olabileceğini sorgulamaya fırsat bulamadan, bir ürpertinin buz gibi şoku ve gözlerine dolan yaşlar eşliğinde o boşluğa ait olan sözcükler de çıkageldi: Otur aşağı çocuk. İşte buydu, tastamam onun ses tonu. Bir şala sarınmış beyaz saçlı ihtiyar kadın, başını onun ayaklarına yaslamış dost canlısı kırma köpek, kadının sol yanı birkaç parça kömürün ateşiyle iyi kötü ısınmış, içeri giren, sonra bir köşede dikilip kalan çocuğu süzüyor, çocuk kadının soğuk, pürüzsüz alnına bir öpücük kondurduktan sonra bile, kuşkusuz elini kolunu nereye koyacağını bilemediğinden kararsız görünerek halen ayakta dikilmeyi sürdürünce kadın başını kaldırıp şöyle diyor ona: Otur aşağı çocuk. Ve ekliyor: Oturmaya para almıyoruz.

Böylece yemek odasındaki cilalı siyah masada, kendi zev-

kine göre seçmediği, sadece birlikte yaşamayı sürdürdüğü mobilyaların arasında oturdu; yalnızlık, umutsuzluk, derin mi derin bir keder onu bütünüyle kıskacına aldı, elinde duran kalemiyle âdeta donakalmasına neden oldu. Öyle ki, o an karşısındaki duvarı ve babasının bir Wastwater resminden kopyalayarak yaptığı resmi, yalnız gözyaşlarının değil, sanki bir buz tabakasının ardından görür gibiydi.

Derken kapı çaldı.

Kapının zili korkuttu onu, anlamsız geldi. Kendi evinde başka bir dünyadaydı, üstesinden gelemeyeceğini hissettiği bir şeyle yüzleşiyordu. Zil de nereden çıkmıştı şimdi? Sesi korkuttu onu, içinde bulunduğu âlemde onun çalıyor olmasına anlam veremedi.

Kapı zili yeniden çaldı. Yalnızca itaat ederek ön kapıya gitti.

Altın kuşanmış siyahi bir kadın vardı karşısında. Bu iki rengin yan yana gelişi, göz alıcı bir görünüm bahşetmişti ona. Bay Barlow siz misiniz, diye sordu. – Evet, diye yanıtladı adam. Benim. – Bay Arthur Barlow, değil mi? – Evet, dedi. – Memnun oldum, benim adım da Gladys, dedi kadın, KMSB'den geliyorum, bu da –paltosunun yakasını kaldırdı– bunu kanıtlayan Görüşmeci Kimlik Kartım. Umarım sizi uyandırmamışımdır Bay Barlow. Listemdeki ilk kişisiniz. – Hayır, dedi Arthur Barlow, hafta sonları da dahil her sabah saat altıda kalkarım, kitap okumak için. Gladys büyük bir sevinçle gülümsedi. Demek kitap okuyorsunuz Bay Barlow? – Evet, dedi Arthur Barlow. Şiir kitapları. Çok şiir okurum. Sormamda sakınca yoksa eğer, kimsiniz siz? Emlakçı filan değilsiniz, değil mi? Dini bir topluluktan da gelmiyorsunuz sanırım? – Hayır hayır, dedi Gladys. Kesinlikle öyle değil. Kültür, Medya ve Spor Bakanlığı'ndan geliyorum ben, vaktinizi nasıl geçirdiğinizi ve bu kasabanın boş zamanınızı değerlendirebilmeniz için sunduğu etkinlikler ve imkânlar hakkında ne düşündüğünüzü sormaya geldim size.

On gün kadar önce, anketimize katılımcı olarak seçildiğinizi bildirmek için bir mektup göndermiştik. – Öyle mi, dedi Arthur Barlow, belki de henüz açmamışımdır onu. Çok meşgul olduğumda o tarz şeyleri hemen açmamak gibi bir eğilimim var da. – Zarfın içinde birinci sınıf pullardan oluşan bir de pul defteri vardı, dedi Gladys, seçilmeyi kabul ettiğiniz için bizden size ufak bir teşekkür mahiyetinde. Mektup yazar mısınız Bay Barlow? Eğer mektup yazma alışkanlığınız varsa, pullar işinize yarayacaktır. – Posta yoluyla şiir kitapları ısmarlıyorum, dedi Arthur Barlow. O yüzden size çok teşekkür ederim, pullar siparişlerimde çok işe yarayacak.

Gladys parlak kırmızı dosyasını açtı, ama ardından hemen sordu: İyisiniz değil mi Bay Barlow? Daha sonra ya da başka bir gün gelmemi tercih eder miydiniz? – Hayır hayır, dedi Arthur Barlow, bir şeyim yok. Ufak bir şok geçirdim, hepsi bu. – Hay Allah, dedi Gladys. Çok üzüldüm. Kötü bir haber mi aldınız? Bir yakınınızı mı kaybettiniz yoksa? – Takım elbisem yüzünden soruyorsunuz bunu herhalde, dedi Arthur Barlow. Hayır, şiir okurken ya da şiir yazmaya çalışırken, ki cumartesi sabahlarını hep bu uğraşlara vakfederim, daima bu takımı giyerim. Ne var ki bugün başka bir şey oldu ve bu da beni sarstı. Bu takımı cenazelere de giydiğim bir gerçek, fakat kendimi şiire adadığım zamanlarda da giyiyorum onu, çünkü sahip olduğum en iyi takım bu ve doğrusu, bir insanın şiir okurken, hatta bizzat şiir yazmaya çalışırken en güzel giysilerini kuşanması gerektiğine bütün kalbimle inanıyorum. Annem bu takımı vaktiyle bir iş görüşmem için almıştı, tabii onu daha sonra cenazelere de giydim, ama o iş görüşmesinin üzerinden nice yıllar geçmiş olmasına rağmen, gördüğünüz üzere, bir gram bile şişmanlamadım. Hiç değilse bu konuda hakkımı teslim etmek gerekir. – Tersine, zayıflamış olmalısınız, dedi Gladys. Bana öyle geldi, en azından. Geçirdiğiniz şok sizi fazla sars-

madıysa, size soracağım birkaç soruya cevap verebilir misiniz, ne dersiniz Bay Barlow? Ardından kadın dosyasını yeniden açıp adamın yüzüne dosdoğru baktı. – Madem bana birinci sınıf pullarla dolu bir pul defteri gönderdiniz, dedi Arthur Barlow, şüphesiz ben de sizin birkaç sorunuza yanıt verebilirim. Gladys gülümsedi.

Ama Arthur Barlow'un içine bir kurt düştü birden, soluk renkli gözleri pörtledi, bir tutam sakalından, seyrelmeye yüz tutmuş cansız saçlarından, bütün bir çehresinden bir tedirginlik anlatımı yayıldı. Soracağınız bu sorular, mahrem şeyler olmayacak, değil mi, dedi. Mahrem konular hakkında konuşabilecek biri değilim zira. – Hayır, olur mu hiç öyle şey, dedi Gladys halden anlarcasına. Dediğiniz gibi olsaydı, ben de asla girişmezdim bu işe. Sorularım etkinlikler ve tesislerle sınırlı kalacak. Adınız ve adresiniz, cevaplarınızla ilişkilendirilmeksizin bizde gizli kalacak. Katılımcıların kimliği sonuçlara bakılarak teşhis edilemeyecek. – O halde, içeri girip öyle sormayı mı yeğlersiniz, diye sordu Arthur Barlow. Yoksa burada, kapıda mı soracaksınız sorularınızı? – Orası tamamen size kalmış, nasıl isterseniz, dedi Gladys. – O halde içeri gelin, dedi Arthur Barlow.

Ama kapıyı Gladys'in ardından kapatıp alıp onu yemek odasına aldığı anda Arthur Barlow, o şoku halen atlatamamış olduğunu anladı ve şayet yalnız olsaydı, Eyvah, derdi, bu sandığımdan da ciddi bir durum. Kadına oturması için az önce oturmakta olduğu kendi yerini işaret etti yanlışlıkla, masanın başına, Wastwater Gölü'nün resminin karşısına oturttu onu, bu yüzden de bir an ne yapacağını bilemeden kalakaldı, sonra masa örtüsünün yarım metresini daha katlayıp kaldırarak pencereyi ve bahçe çitini görecek şekilde kadının sağına oturdu. – Bunlar da şiirleriniz herhalde, dedi Gladys, dosyasını Arthur Barlow'un dolmakalemiyle kâğıtlarının üstüne koymaktan im-

tina ederek. Bir şairin masasına hiç oturmamıştım bugüne dek. En azından bildiğim kadarıyla. – Arthur Barlow eşyalarını kadının önünden kaldırdı. Tam olarak şiir sayılmaz, dedi.

Pekâlâ, dedi Gladys girişkence. Fazla vaktinizi almayacağım. Yaşınızı öğrenebilir miyim Bay Barlow? – Elli beş. – Medeni durumunuz? Bekâr mısınız, evli mi, dul mu, boşanmış mı? – Bekâr. – Etnik gruba beyaz Britanyalı diyorum herhalde, değil mi? – Evet, herhalde, dedi Arthur Barlow. – Peki ya mesleğiniz? – Hastanede dosya memuruyum. Ama bu işte günlerim sayılı. – Bir iş değişikliği mi söz konusu Bay Barlow? – Pek sayılmaz, dedi Arthur Barlow. Noel'den sonra eleman fazlalığı sebebiyle işten çıkarıyorlar beni. Benim gibi insanlara giderek daha az ihtiyaç duyuluyor. – Hay Allah, üzüldüm buna, dedi Gladys. Ama en azından şiirlerinize daha fazla vakit ayırabileceksiniz bu sayede. – Ben de öyle avutuyorum kendimi, dedi Arthur Barlow. – Pekâlâ, dedi Gladys: Boş zaman etkinliklerinize gelelim. Bir spor insanı mısınız, yoksa kültür insanı mı? – Kültür sanırım. – Yani futbol izlemiyorsunuz, yüzmeye gitmiyorsunuz, golf oynamıyorsunuz ya da o tarz rekabetçi bir spor dalıyla uğraşmıyor ya da spor salonuna devam etmiyorsunuz, öyle mi? – Evet, öyle. – Kültür diyorum o zaman, dedi Gladys. Sinemaya, tiyatroya, operaya, baleye, herhangi bir konsere, bir sanat galerisine, bir müzeye en son ne zaman gitmiştiniz? – Öyle şeylere gitmem ben, dedi Arthur Barlow. Trenle ya da otobüsle ulaşabileceğim bir mesafede olduğu zaman şiir okumalarına giderim. – Peki, haftada ortalama kaç saatinizi televizyon izlemeye ayırıyorsunuz? – Televizyonum yok. Radyom ve kasetçalarım var. Radyoda şiir programlarını takip ediyorum, teypte de şiirlerini kendi seslerinden okuyan şairlerin kasetlerini dinliyorum. – İnternet erişiminiz var mı? – Hayır, dedi Arthur Barlow, öyle şeyler yok bende.

Gladys tükenmezkalemini masaya koydu ve Arthur Bar-

low'un yüzüne, gözlerini hiç kaçırmadan dosdoğru baktı. Birden kadının ne denli hayat dolu ve güzel olduğu dikkatini çekti adamın. Önce ahı gitmiş vahı kalmış koltuğunda oturan Benson Nine'nin hayaleti (pekâlâ öyle de denebilirdi buna) yüzünden, şimdiyse Gladys'in açıkça hissedilen duygudaşlığı yüzünden felce uğramış olan Arthur Barlow omuz silkti, Korkarım pek kayda değer bir insan değilim Gladys, dedi. Yalnızca şiir var hayatımda. Hakkımda söylenebilecek yegâne şey bu doğrusunu istersen. – Peki ya halk kütüphanesi, dedi Gladys. Mutlaka kütüphane üyeliğiniz vardır, yanılıyor muyum Bay Barlow? – O var işte, dedi Arthur Barlow canlanarak. Onsuz yaşayamazdım. Özellikle de kaynakça bölümü olmadan. Yabancı şairlerden yapılan çevirileri sözcüğü sözcüğüne takip edebilmek için sözlükleri kullanıyorum sizin anlayacağınız. Kiralama kütüphanesinden de satın almaya gücümün yetmeyeceği ya da kataloglar vasıtasıyla bulamadığım eserleri ödünç alıyorum. Tabii şiirlerini okumak üzere burnumuzun dibine dek gelen şairlerden de kütüphane sayesinde haberdar oluyorum. En azından bunu kayda geçirebilirsiniz benim hakkımda Gladys. Halk kütüphanesinin en sadık kullanıcılarından biriyim ve kütüphane çalışanları bundan daha iyi olamazdı. Orada beni iyi tanırlar. Çok da naziktirler bana karşı. Evimdeymiş gibi rahat hissederim kendimi orada. Tabii burada kendi kütüphanem de var, yine de halk kütüphanesi olmadan yaşayamazdım. Haftada en az bir kere, yağmur çamur demeden kütüphaneye yürüyüp geri gelirim, bu da en az yüzmek ya da golf oynamak kadar formda tutuyor beni bir bakıma.

Gladys dosyasını kapattı ve altın renkli paltosunun düğmelerini iliklemeye koyuldu. Teşekkür ederim, Bay Barlow, dedi. Değerli vaktinizi daha fazla almayacağım. – Kitaplarıma da bakacaksınız ama, değil mi, dedi Arthur Barlow. O zaman kendimi nasıl meşgul ettiğimi çok daha iyi anlayabilirsiniz. Bir kıs-

mı hemen yandaki odada, annemin deyişiyle salonda. – Gladys adamı takip etti. Salon soğuktu, bütün duvarlar kitaplarla kaplıydı; üçlü bir koltuk takımı, vitrinli bir dolap, bir saksıya ya da vazoya ait bir sehpa, kitaplara yer açmak için duvardan ortaya doğru çekilmişti. Burası üçüncü oda, dedi Arthur Barlow. Yukarıdan başlayarak alfabetik sıraya dizdim kitapları, benim odamla yukarıdaki boş oda ilk iki oda oluyor, buradaki kitaplarsa S'den başlıyor, antolojiler pencerenin önünde, şu köşede. – Hepsi de şiir kitapları mı? – Şiir değilse de şiir üzerine olan kitaplar, şairlerin hayatları ve mektupları, şiir üzerine yazdıkları şeyler. – Üstelik görünüşe bakılırsa, yenilerine pek yer kalmamış. – Evet, kalmadı, dedi Arthur Barlow. Bu da epeyce dert oluyor içime. Korkarım sonunda annemin yatak odasını kullanmak zorunda kalacağım, işin oraya varmasını hiç istemiyordum oysa. Sormamı bağışlayın Gladys ama, buralı olmadığınızı düşünmekle yanılıyor muyum acaba? İçimden bir ses sizin benim doğup büyüdüğüm taraflardan bir yerlerden geldiğinizi söylüyor, haksız mıyım? – Evet, Moss Side'lıyım, başka nereli olacağım, dedi Gladys. Ama ben sizde daha ziyade bir Ordsall havası sezinliyorum, nehrin öte yakasından, Seedley ya da Weaste'ten olabilirmişsiniz gibi, doğru mu? – Ordsall, dedi Arthur Barlow, ama gecekondular tahliye edilince Pendleton'a taşındık. Fakat ilk geldiğinizde ufak bir şok geçirdiğimi söylemiştim ya size, işte bana o şoku yaşatan Weaste'ten çıkma bir manzaraydı. Weaste'te, bir cephesi boşta kalan bitişik nizam bir evde oturan Benson Nine'yi görür gibi oldum karşımda. Ben küçük bir çocukken trenler, ninemin evinin o boş yan duvarının o kadar yakınından ve öyle bir hızla geçerlerdi ki, ev sanki temellerinden sarsılırdı. Ama taşınmamızdan hemen önce ziyaretine gittiğimde tren yolu artık yoktu, karayolunu genişletme çalışmaları yapılıyordu ve yolun yeterince geniş olabilmesi için ninemin evini istimlak etmek istiyorlar-

dı. Gece gündüz, o nasıl bir gürültüydü yarabbi! Ya o toz toprak ve ışıklar! Asıl anneannem, Nuttall Nine o zaman çoktan ölmüştü ve onun kız kardeşi olan Benson Nine, bizimle güneye taşınmayı reddediyordu. Kendi eşi dostu arasında ölmek istediğini söylüyordu. Hâlâ hayatta olan kimi kimsesi de kalmamıştı, bir tek köpeği Sam vardı. Kızı öleli epeyce olmuştu, damadı da öyle. Torunları ise Avusturalya'ya göçmüştü, o yüzden Sam'le bir başına kalakalmıştı. Annem sürekli onu görmeye gidiyor ve bizimle güneye gelmesi için onu ikna etmeye çalışıyordu. Ama kadın Nuh diyor peygamber demiyordu. İsteseydi belediyenin o sosyal konutlarından birine de geçebilirdi, ama o zaman da köpeği yanına almasına izin vermiyorlardı. O yüzden yerli yerinde kaldı. Biz de güneye taşınmaya o kadar meraklı değildik aslında, sizin de tahmin edebileceğiniz üzere. Ama babam orada daha rahat geçinebileceğimizi düşünüyordu ve hastaneden, eğer isterse güneye tayinini çıkarabileceklerini söylediler babama, yine dosya memuru olarak. – Maalesef artık gitmek zorundayım Bay Barlow, dedi Gladys. Sizin sokağınızda uğramam gereken bir ev daha var, 97 numara. – Son bir şey daha sorayım o zaman, dedi Arthur Barlow. Anneannenizin ya da büyük teyzenizin size, "Otur aşağı kız" ya da "Dağ doğura doğura bir fare doğurmuş" gibi şeyler söylediği olur muydu hiç? Ya da sözgelimi yatmaya gitmeden önce, "Haydi başınızdan bir bela daha eksilsin" diyorlar mıydı? Gladys bir kahkaha attı, öyle göz kamaştırıcı bir gülüştü ki bu. – İlahi Bay Barlow, tabii ki demiyorlardı. Benimkiler, "Nerede hareket, orada bereket", "Tok, açın halinden anlamaz" ve "Yalnız adam ölünce kefeni çalı çırpıdan olur" gibi şeyler diyorlardı. – Ah Gladys, dedi Arthur Barlow, bana Karayipli şairlerden şiirler okusan ne güzel olur! Benim sesimi duyuyorsun işte, pek etkisiz. Senin kendi halkının şiirlerini okuduğunu duyabilseydim, o güçlü erkekler ve kadınlar âdeta sayfalardan fırlayıp can bulurdu!

Ama Gladys soğuğa karşı, altın renkli paltosunun düğmelerini ilikledi, Arthur Barlow'un elini sıktı ve adamın evinden çıktı.

Arthur Barlow mutfağa girdi. Kendisine bir bardak kahve koyduğu, günün o saati gelmişti. Tam da ona kendisine katılıp katılmayacağını sormanın eşiğindeyken gitmişti Gladys. Mutfak tertipli ve temizdi. Mutfak aletlerini ve tabak çanağı daima büyük bir titizlikle, yerli yerinde kullanırdı. Asla gereksiz bir tava, bir tabak ya da bir kaşık çıkarmazdı ortaya. Halen etkisini yitirmemiş olan hayalet, Gladys'in içinde uyandırdığı bütün o duygularla iyiden iyiye belirginleşerek zihnindeki yerine gerisingeri yerleşti ve Arthur önünde uzanan hayatın daha ne kadarıyla başa çıkabileceğini bundan böyle kendi kafasına göre tayin edemeyeceğini anladı. Bu andan itibaren meşhur iş çizelgesi, halen yaşanmayı bekleyen yalnızlık dolu yılların seline göğüs geremeyecekti. İki saat boyunca okuyup yazacağım, sonra kendime kahve koyacağım, bir buçuk saat daha okuyup yazacağım, sonra öğlen için yiyecek bir şeyler hazırlayacağım, öğle yemeğini yer yemez alışverişe gidip oradan da kütüphaneye uğrayacağım, diyerek istediği kadar avutabilirdi kendisini. Bomboş evde, bu gündemi isterse yüksek sesle kendine tekrar edebilir, kendisini bekleyen haftaların, ayların, yılların karşısına bir kale duvarı gibi dikebilirdi onu. Ne var ki, o dev gelgit dalgasının giderek kabarmakta olduğunu ve kapısına dayanıp mutlak bir yalnızlıkla yoğrulmuş bir hayatın nasıl bir şey olacağını kafasına kakmasının, bu acı gerçeği şimdiye ve buraya taşımasının an meselesi olduğunu gayet iyi biliyordu. Bahçeye baktı. Oldukça nemli bir gündü. Sağ taraftaki çitin üzerinde dolu dolu çiçek açmış ve hâlâ capcanlı duran sarı bir gül, gözün görebildiği yegâne iç açıcı şeydi. Su ısıtıcısı tık edip durdu. Yeni Yıl Kararlarımın en başına şunu ekliyorum, dedi Arthur Barlow: bu bahçeyi eski ihtişamına kavuşturmak.

Kapı çaldı. Gelen Gladys'ti, gülümsüyordu. 97 numarada kimse yoktu, dedi. Ben de buraya geri döndüm.

Kahve. Ne güzel bir gül bu böyle, dedi Gladys. – Evet, dedi Arthur Barlow, onu yetmişinci doğum gününde anneme hediye olarak almıştım. Mevsiminden geç açıyor, ta kasımın ortasına dek de çiçek açmayı sürdürüyor. – Yarım saat içinde çıkmam lazım, dedi Gladys. En ufağıma sadece bire kadar bir başkası bakıyor. Buraya on yıl önce taşındık. Kocam burada iş bulma şansımızın daha yüksek olduğunu düşündü. Bir yardım kuruluşunda muhasebeci olarak çalışıyordu. Ama ek iş olarak haftada üç gece bir ardiyede forklift operatörlüğü yapıyordu ve ne yazık ki bir kazada öldü. Kuzeye geri dönmeyi düşündüm düşünmesine ya, çocuklar çoktan benimsemişlerdi burayı. En ufağım on bir yaşında, ama bir engeli olduğundan yaşıtı çocuklar kadar olgun değil henüz. Ben cumartesi mesaimi yaparken yardımsever komşum sağ olsun, kızıma göz kulak oluyor. Oğullarım ise kocaman oldular, güçlü kuvvetli çocuklar. Umarım sevecekleri işler bulurlar. – Siz işinizi seviyor musunuz Bay Barlow? Arthur Barlow aniden ayağa kalktı ve bahçeye bakarak yanıtladı kadını. Bir zamanlar tuhaf bir biçimde de olsa zevk alıyordum işimden, ama son zamanlarda o tuhaf biçimde dahi zevk almaz oldum. Beni dosyaları ayırıp imha etme işine kaydırdılar ve doğrusunu isterseniz, hele de bu işi özellikle iç karartıcı bulmaya başladım. En az sekiz ya da daha fazla yıldır ölü olan eski hastaların dosyalarını bulup bunları yakılmak üzere fırına yollamam gerekiyor. Aklınız hayaliniz almaz Gladys, sadece benim çalıştığım yerde bulunan tıbbi kayıtları uç uca ekleseler on dokuz kilometrelik yol olur. – Önüne döndü ve tekrar oturdu. – Birkaç dakikalığına da olsa bana yeniden uğramanız büyük incelik, ne iyi ettiniz de geldiniz. Kapı çaldığında, çoğunlukla yeni bir şiir kitabı getirmiş olan postacı oluyor gelen, ben de herhalde yine o

gelmiştir diye düşündüm, ama karşımda sizi görmek çok daha mutlu etti beni. Yoksa genelde yalnızca doğalgaz ya da elektrik sayacını okumaya gelirler kapıma. Yılda iki sefer de, iki oğlan ta North Shields'ten buraya balık satmaya gelir. Balık pişirmeyi sevmesem de genelde bir şeyler alırım onlardan. En fenası da o emlakçılar. Ha bire, evi satmayı düşünür müyüm diye sormak için dayanırlar kapıya. Bu evde bir başıma yaşadığımı biliyorlar. Evime sahip olmak için gerekirse adam öldürecek denli gözünü karartmış müşterileri var portföylerinde, evimin konumu güzel ya, satın alıp sonra da oda oda kiraya verecekler akıllarınca. – Annemle babam, dedi Gladys, Salford Doklarında gemiden inince, oraya üç dört yıl önce göçmüş olan teyzemle amcamın Seaton Sokağı'ndaki evinde kalmışlar. Ertesi sabah İş ve İşçi Bulma Kurumu'na kayıtlarını yaptırmışlar ve aynı hafta annem Ancoats'ta Yahudilere ait bir gabardin fabrikasında bir iş bulmuş, babam da memlekette profesyonel fotoğrafçı olmasına rağmen, otobüslerde şoförlük yapmaya başlamış. Bir süre sonra Darcy Sokağı'nda kendilerine ev tutup oraya taşınmışlar, iki erkek kardeşimle ben de bu evde doğmuşuz. Buraya taşınmadan önce o evleri arayıp bulmaya çalıştım, ama ne Seaton Sokağı kalmış, ne de Darcy Sokağı, o taraflardaki bütün sokaklar yok olmuş gitmiş. İyi de olmuş bence. Oralarda insan gibi yaşanacak doğru düzgün ev yoktu. Semtin insanlarının o sefilliği annemle babamı şok etmişti. Üstüne bir de sürekli çiseleyen o yağmur ve sis, asla insanın kulağına müzik sesi gelmemesi, eksik olsun aman.

Arthur Barlow yeniden pencerenin önüne gitti. Gladys, dedi, muhtemelen durumum daha da kötüye gidiyor. Sabah yaşadığım şok da bunun kanıtı. Hep o emlakçılara gidiyor kafam, emlakçı diyorum ya aslında ne oldukları belli değil. Geçen ay bir gece 19 numaranın gürültüsü her zamankinden de beter bir hal aldı. Cuma gecesi geç bir saatti ve ertesi sabah yaz-

ma uğraşıma zinde bir biçimde girişebilmek için uyumaya çalışıyordum. Düşündüm taşındım, biraz daha sessiz olmalarını rica etmeme herhalde kızmazlar, dedim sonunda. Ayakkabılarımı, robdöşambrımı giydim, yolun karşısına yürüdüm. Kapı açıktı, içeri baktım. Ömrümde böyle bir manzara görmedim ve bana öyle geldi ki, onlar da benim kapının eşiğinden içeri bakan o halim kadar tuhaf bir manzarayı ömürlerinde görmemişlerdi. Rica etsem biraz daha sessiz olabilir misiniz ya da hiç değilse ön kapıyı kapatabilir misiniz? Gürültüden uyuyamıyorum da, dedim onlara güzellikle. Hepsi birden gülmeye başladı. Uyuyamamaktan korktuğum için yüzüme gülen gençlerin kopardıkları o felaket şamata hâlâ kulağımda. Derken oğlanlardan biri, Siktir ol geber babalık, –beni mazur görün Gladys ama dediği aynen buydu– dedi bana. Alış buna, artık burada bizim gibiler yaşıyor. Bu laf çok dokundu bana –babalık değilim bir kere– ve sanırım oracıkta ağzım açık kalakalmış olacağım. Sonra irikıyım bir delikanlı, zebella gibi ve güçlü kuvvetli bir oğlan, kızların arasından kalkıp yanıma geldi ve beni tuttuğu gibi havaya kaldırdı. Havaya kaldırdı ve ağırlığım ona vız gelirmişçesine kollarında tuttu beni. Sonra diğerlerine dönüp sordu: Nerede oturuyor bu? İki numarada, yolun karşısında, diye cevap gelince, beni öylece yolun karşısına taşıdı ve açık bıraktığım kendi sokak kapımın önüne koyup, Tatlı rüyalar, dedi bana. – Arthur Barlow mutfak masasının yanına geri döndü. Sizin gibi bunca kitap devirmiş bir beyefendiye reva mı bu yaptıkları, dedi Gladys gözlerini kaçırarak.

Gladys gitmek üzere ayağa kalktı. Arthur Barlow sokak kapısına doğru peşinden gitti kadının. Ama kadın, Arthur Barlow'un alt kattaki kütüphanesini oluşturan salonun yanından dümdüz geçeceği yerde içeri girdi. – Ne kadar çok şiir, dedi. Üstelik yukarıda şiir kitaplarıyla dolup taşan iki oda daha var. Postacı da sürekli yenilerini getiriyor kapınıza. Bir yan-

dan da siz Bay Barlow, yazıyorsunuz da yazıyorsunuz. Söylesenize, yazdıklarınızı bugüne dek hiç kimseye gösterdiniz mi? – Bir keresinde gösterdim, dedi Arthur Barlow, annemin ölümünden sonra. Kafam karmakarıştı ve hastanedeki genç bir kadına âşık oldum. Ona kendisi için yazdığım şiirleri verdim, her pazartesi sabahı bir tomar şiir tutuşturuyordum eline maalesef. – Neden maalesef diyorsunuz ki? – Çünkü şiirlerimi istemiyordu, çünkü edepsizlikti bu yaptığım, çünkü bu işe bir son vermemi söylemişti bana, çünkü kendimi kapıp koyvermiştim, çünkü kimse o şekilde kapıp koyvermemeli kendisini. Sonunda hakkımda şikâyette bulundu ve Müdür'den bu yüzden ihtar aldım. Bundan kısa bir süre sonra da beni, size az önce bahsettiğim, on dokuz kilometrelik tıbbi kaydın bulunduğu o depoya sürdüler. – Anlıyorum, dedi Gladys. Biraz önce söylediğiniz bir şeyden, şiir okuduğunuzda yüksek sesle okuduğunuz izlenimine kapıldım, acaba yanılıyor muyum böyle düşünmekle? – Tam tersine, çok haklısınız, dedi Arthur Barlow, en güzel yüksek sesle okunur şiir. Böylece içinizde hayat bulur, çok daha canlı bir hale gelir okuduğunuz, bilmem anlatabiliyor muyum? Tabii bir de yalnızca yüksek sesle okuyarak bir şiiri ezberinize alabilirsiniz. – Ezbere bildiğiniz şiirler var mı Bay Barlow? – Var tabii. Sanırım çoğu insan gibi ben de, sözgelimi hücre hapsine konsaydım hayata tutunmayı nasıl başarırdım acaba diye merak ediyorum ya da günün birinde burayı terk etmek zorunda kalsam ve kitaplarımı yanıma alamasam ezberimde bir şiir dağarcığı olmaksızın nasıl olup da hayatta kalacağımı soruyorum kendime. – Çocuk şiirleri de var mı kitaplarınız arasında, diye sordu Gladys. Kızım Edith şiire bayılır. Bizim şarkılardan birini söylediğinde ya da bir şiir okuduğunda yüzünün aldığı hali görmeniz lazım Bay Barlow. – Şurada, dedi Arthur Barlow, pencerenin dibindeki o koltuğun arkasında, çocuklara özel şiirlerle dolu en az iki üç raf var.

Öteden beri özellikle toplarım onları, eskiler de var içlerinde yeniler de, dünyanın dört bir yanından derlenmiş şiir kitaplarıdır. – Peki içlerinden ezbere bildiğiniz bir tane var mı? – Arthur Barlow cevaben kravatını düzeltti, dimdik durdu, camdan dışarı, çirkin sokağa gözünü dikerek söze girdi:

Kördüğüm Ormanı

Kördüğüm Ormanı'nın derinliklerinde
Yaratıcıların Kralı oturuyordu
Kaplan için deste deste çizgiyle avcunda
Ve yarasa için pırpır eden kanatlarla.

Timsaha dişlerle pençeler yetiştirdi
Tilkilere foklara havlamalar çığlıklar
Bileğitaşı vardı kılıçbalığını sivriltmeye
Yılanbalıkları içinse sonsuz elektrik şarjı

Çalılara, asmalara, sarmaşıklara
Yüzlerce kanguru kesesi kundakladı
Baykuşlar için ötüşler ve ateşböceklerine
Pare pare kim bilir kaç türlü yalaz yaptı

Kurbağalar için düzinelerce vıraklama
Yılanlara özel yüzlerce çıngırağı vardı
Sinekkuşlarına hımhımlar, arılara vızvızlar
Fillere borazanlar bahşetti kıyamet kadar

Deniz balıkları için yüzgeçleri vardı
Havanın içinde süzülebilsinler diye kıvrakça
Kirpilere dikenler, sürüsüne bereket gagalar kuşlara
Ayılara türlü çeşitli postlar sebil etti.

Devamı da var, dedi Arthur Barlow, ama sanırım burada kessem iyi olacak. – Teşekkür ederim, dedi Gladys. Artık ben de kalkayım. – Yeniden Arthur Barlow'un elini sıktı, Arthur Barlow bir kez daha onu sokak kapısına kadar geçirdi. Adam güle güle dedi, kadının altın rengiyle köşeyi dönüp gözden kayboluşunu izledi. Koyu renk kravatının düğümüyle oynadı. Çoğu gitmiş azı kalmış sabah, rutubetliydi.

Postacı sokağın öbür ucundan, ağır ağır 2 numaraya doğru ilerliyordu. Burada bekleyeyim de neymiş göreyim bari, nasıl olsa bir şey fark etmez, dedi Arthur Barlow. Böylece bahçe kapısına çıktı ve kaldırımda durarak, getirdiği paket bir kitabı andırdığında onun adına daima mutlu olan postacı Naz'in gelişini izledi. Arthur Barlow arkasını dönüp duyduğu ayak seslerinin kime ait olduğunu görme fırsatı bulamadan, geri dönen Gladys neredeyse yanı başına gelmişti. Arthur, dedi Gladys, müsait olduğunuz bir gün buraya kızım Edith'le birlikte gelsem, ona bir şiir okur muydunuz acaba? Belki bizi kırmaz, antolojilerinizden de bir iki şiir okursunuz ona, olmaz mı? Dilerseniz ben de memleketimin şairlerinden kendi sesimle şiirler okurum size, böylece o güçlü erkekler ve kadınlar, bakarsınız tıpkı sizin dediğiniz gibi âdeta sayfalardan fırlayıp can bulur. Naz yanlarına geldi. Günaydın Bay Barlow, dedi. Görünüşe bakılırsa, yeni bir kitap daha geldi size.

FAY

İçimden geçen bir fay var, dedi adam, bir fay hattı... Arada sırada fay hareket ediyor ya da o kırık boyunca bir yerlerde bir çeşit kayma oluyor, hepsi bu. Yapacak bir şey yok. Neyse geldik bile. Senin için sakıncası yoksa buradan gerisini yürüyerek gidelim. Bütün yolu yayan gelmeliydik aslında. Niçin bir şeyleri doğru dürüst yapmaya asla zaman olmuyor ki?

Adam arabayı park etti, dışarı çıktılar, yol kenarında, çuhaçiçekleri arasındaki bir taşın üstüne oturarak botlarını bağlamaya koyuldu. Gece yağan yağmur, öylesine bereketli, merhametli, kararlı. O yanı başında uyurken kopardığı bu uyanıklık molasından gayet memnun bir halde yatakta gözleri açık yatarak, canı istediği an uykusuna geri dönebilecek olmanın güveniyle yağmuru dinlemişti kadın. Şimdi uyandıkları gün ise ılıktı, hoş kokular yayıyordu, suları hemen hiç süzülmemişti. Her yamaç kendi su sesleriyle dile gelmişti. Yükseklerde bir yerde bir şahin, havada dönenmekten, o yapayalnız teyakkuzundan ve öldürmeye devam etme ihtiyacından sıkılmışçasına hüzünle mızıldanıyordu. Phil, dedi kadın, ne oluyor söylesene, *asıl derdin* ne? Adam kadının yüzüne bakmamakta direniyordu, botunun uzun bağcıklarını çaprazlamasına çengellere geçiren ellerinin üstünden boşluğa dikilmişti gözleri. Hiç, dedi. Bir şey olduğu yok. Derdim kendimle sadece. Colette, bir çare-

sizlik başlangıcının göğü kaplayan bulutlar gibi içine çöreklenmekte olduğunu hissetti. Çörekleniyor da neden işe yaramıyor? Neden yapması gerekeni yapmıyor? Ama çabucak adamın elini tuttu. Bana gölü göster, dedi. Adam bir bakış attı ona. Tıpkı hatırlatıcı bir alarm gibi, tekrar tekrar ürkütüyordu onu kadın. Evet, tabii, göl, dedi adam. Ama bunu söylerken, kendi yükünü doğanın sırtına çullamaya hakkın yok, doğa senin malın değil, varlık sebebi sana hizmet etmek değil, diye homurdanır gibiydi bıyık altından.

Patikadan hallice yol, taş duvarlar arasında sırılsıklam parlayarak yukarı tırmandı. Batıda güneşe bulanmış, arduvaz mavisi, sonsuz deniz akıyordu. Derken yol tepenin bir çıkıntısının etrafından dolaşabilmek için gerisingeri ters yöne uzandı ve kuzeydeki dağlar serildi gözlerinin önüne. Belki uzaktaydılar ama dağların huşu uyandıran o hissi, ırmak ağızlarının ve ta uzaklardaki batı-doğu karayollarının üstünden bacaklarını bir çırpıda aşırarak adamın içine girdi, hayretle ve utançla donup kalmasına sebep oldu. Aşağıda yağmur yağarken yukarılara kar yağmış dün gece, dedi. Yeni yağan kar nasıl da yakınımızda hissettiriyor dağları. Bir gün o en tepeye çıkmak ister miydin? İster miydin sahi? Evet, diye yanıtladı kadın, tabii ki isterdim. Ama şu anda burada olmaktan mutluyum. Adamı bir çocuk gibi elinden tutup çekiştirdi. Yol yeniden güneye kıvrıldı, kademe kademe yükselerek dümdüz ilerledi, derken taş duvarların arasından sıyrılıp geçen yıldan kalma ölü süpürgeotlarıyla, sarı ölü çimenlerle ve her yerdeki katırtırnağının arada bir baş gösteren altuni parıltısıyla kaplı bir araziye açıldı. Sahipsiz topraklar bunlar, dedi adam. Burada yoldan ayrılıp istediğin yöne özgürce yürüyebilirsin. Doğuya doğru ilerleyip yüz metre kadar yukarıdan yürürsen tek tük yollar çıkar karşına, ama İngiltere'ye varıncaya dek hiç kimsenin toprağına izinsiz girmiş olmazsın, girsen dahi o toprağın sahibiyle hayatta karşılaşmazsın.

Fakat yol kolay lokma değildi. Şimdi adam da kadın da yolun gayesine odaklanmıştı bütünüyle, o sürekli tırmanışa, her iki yandaki çıplak toprağa ve ileride, yumuşacık mavi bir gökyüzünde bekleyen hedefe. Kadın giderek yoğunlaşan bir önsezi taşıyordu içinde; öngörü ile hatıranın bir karışımı, bir uyurgezerin emin adımlarıyla yönelmekte olduğu, çocukluğa ait bir yer, bir haldi bu. Eli kulağında olma haliydi! Bir özgürlük tasavvurunun eşiği! Bu şeyler nasıl da yeniden canlanıyor insanın hatırında, su yüzüne çıkacaklar o fırsatı kollayarak nasıl da yaşıyor içimizde. Ve bir tarlakuşu havaya yükseldiğinde, şakıması en yüksek perdeye çıkıp sonra düştüğünde, yeniden dirileceği yeri bulup hemen şu anda, bir toprak parçası üstünde, gökyüzünün aydınlığında ve membaında hayata dönüveren saf bir mutluluk misali gönendirdi kadını. Bu bana ait, bu benim içimde olan bir güç, ben buyum. Adamdan yana baktı, her şeyin yoluna gireceğine dair kendi minnettarlığının gücü üstüne yemin etti.

Adam, yolun bittiği ve ıssız bir göğün altında boşluğun başladığı o noktaya dikmişti gözünü. Gölün orada olacağını bilmeye biliyordu; öte yandan orada hiçbir şey, en azından işe yarayacak bir şey olmadığını da aynı kesinlikle tahayyül edebiliyordu. Yine de kadının yardımıyla her şey yeniden yoluna girecekti muhakkak, hiç değilse bir süreliğine ve hatta belki sonsuza dek. Evet, niçin sonsuza dek yoluna girmesindi ki? Mücadele etmesi gereken ne duruyordu ki yolunda sahi? Hangi engel dikilmişti karşısına? O olmayan tehditleri nerede görüyordu acaba? Adımlarını sıklaştırdı, kadın da kendisini bu konuda bir an önce kararını vermeye zorlarcasına ayak uydurdu ona.

Sonra durdular, göl her zaman olduğu ve en azından yaşadıkları müddetçe muhtemelen her zaman da kalacağı haliyle bütünüyle meydana çıkmıştı. O anda adam yeni bir şey fark etti ya da tanıdık bir şeyi yeni yeni fark etti: Alçak tepe-

lerin suyun toplanması için oyduğu o kıvrımlı, sarıp sarmalayan çukuru, o biçimi gördü; suyun o çukurun boşluğunu doldurarak ona sunulan oyukta kendi biçimini buluşunu gördü. Bir aydınlanma yaşar gibi oldu. Sunulan şey, bütünüyle doğrudur: Biçim, içinin doldurulmasını ister; suyun içine girmesini, yayılmasını, yükselmesini ister. Bütünüyle belirlenmesini ister kendisinin; o kütlesinin, o koyların, alçak burunların, daha düz kıyı şeritlerinin, sığlıkların, derinliklerin, akıntıların; durmaksızın değişen göğün altındaki o görünüşün, varoluşun ta kendisi olan o biçimin bütün hatlarıyla ortaya çıkarılmasını ister. İnanç yeniden içine doldu adamın, bu yüzden utanıp tedirgin oldu ve bakışlarını gölden yanında duran kadına çevirmeye cesaret edemedi.

Aşağıda sağda nehir, gecenin yağmurunu sazlarla otların arasından hızla göle boca ediyordu. Yol aşağı doğru meyletti, gölün biçimi bütünüyle kavranabilir olmaktan giderek çıktı. Şuradan karşıya geçiliyor, dedi adam. Orada geçit gibi bir sığlık var. Yoldan çıkıp çamurlu bir patikaya girdiler. Adam şimdi bildiğinin doğruluğunu teyit etmiş olduğundan, o bilgiye sahip olmaya değdiği hissine kapıldı, artık onu uygulamaya koyup bir işe yaramasını sağlayabilirdi. Kadın onu izledi, adamın hoşnutluğu içini ferahlattı ve keyfini yerine getirdi, artık çevreye bakmakta, o ânı yaşamakta çok daha özgür hissediyordu kendini. Bir kuyrukkakan sürüsü, tam iki düzine kuş, kâh konup kâh uçarak sarımsı kahverengiye çalan bataklığın üstünden geçti, kuşlar da arazinin rengindeydi, yalnız daha parlaktılar. Derken kadın gölün ötesinden guguk kuşunun sesini duydu ve bambaşka bir âlemden çıkıp gelen çocukluğu ufak, soğuk bir el gibi kalbini kavradı. Kadın adama yetişti, onu ceketinden yakaladı ve adam arkasını döndü. Guguk kuşu, dedi kadın, küçük bir kızken korkardım ondan. Sanırım bir bedeni yokmuş gibi havada gezinen sesi yüzünden. Aynı şeyin benim

de başıma gelebileceğinden, bedenimi yitirip aidiyeti olmayan bir sesten ibaret kalacağımdan korkuyordum belki de. Öyle bir şey olmayacak sana, dedi adam.

O noktada hızla, fakat bazıları üstlerine basılabilecek kadar büyük olan taşlar arasından akan nehirden geçtiler. Gölün son yağmur sularının içine aktığı bölümü bulanıktı ve yüzeyini tendeki ürpertilere benzer, belirgin esintiler kırıştırıyordu. Şu kıyıdan girip yüzebilirsin, dedi adam ileriyi işaret ederek. Yüzülebilecek derinliğe ulaşabilmek için sığlıklarda uzun uzadıya yürümek zorunda kalmayacağım bir yer keşfettim. İstersen soyun gir. Çok kolay. Buraya hayatta kimse gelmez. İster miydin? – Şu anda mı? – Hayır, şu anda değil. Yazın bir ara. Bir gün benimle birlikte gölde yüzmeye gelmek ister miydin? Tabii ki isterdim, diye yanıtladı kadın. Ne saçma bir soru bu! Sanki hayır dememi beklermiş gibi soruyorsun bir de. Adam omuz silkti. Benim için büyük bir şey bu, dedi. Oysa inancım küçük. Burada yüzerken hep bir başıma oldum, bugüne dek başka birini de hiç davet etmedim. Çoğunlukla kuşluk vakti yüzüyordum. Bir Allah'ın kulunu görmedim burada. Gölün tam merkezi olduğunu sandığım yere yüzüyordum, sonra mümkün olduğunca az hareketle su yüzünde kalmaya çalışarak sırtüstü yatıyordum orada. Bu işte epeyce ustalaştım da. Birkaç sefer balıkçıl geçti üstümden. Suyun üstünde elimden geldiğince hareketsiz bir şekilde dümdüz yatıp üşüyünceye dek havaya bakıyordum. Sonra çabucak suyun içine daldırıyordum vücudumu. Bir keresinde, çok sıcak bir günün ardından, akşama doğru yaptım bunu. Üstüne yattığım su, hele de yüzeyde ılıktı, hem de bayağı ılıktı. Sonra doğrulup bacaklarımı suya daldırdım ve suyun soğukluğundan ta göğsüme dek resmen buz kestim. O zamanlarki halim, bir oğlan çocuğuyken olduğum kişi enikonu hoşuma gidiyor: Çok soğukkanlı ve kendime güvenliydim.

Kendisiyle ne zaman bu şekilde –alçak sesle, hızlı hızlı,

gözlerinin içine dimdik bakarak– konuşsa, adamın kendince tuhaf bir güce sahip birtakım imgeleri içine aşıladığını hissedebiliyordu. Bir kur yapma biçimi gibiydi bu: Sözlerini ve bu sözlerle şekillenen manzaraları ve duyguları, asla yerlerinden sökülemeyecekleri, unutulamayacakları bir güçle mıhlamayı arzuluyordu kadının içine. Gelgelelim, asla hesaplı kitaplı bir adam gözüyle bakmamıştı ona. Daha çok, onun kendi yarattığı şeylerin insafına kalmış olduğunu hissediyordu. Ve sanki çaresizce, kadının da bu şeylerin insafına kalmış olmasını diler gibiydi.

Bir süre sonra, kıyıda adamın bir zamanlar göle yüzmeye girdiği yeri geride bıraktıklarında adam yeniden durdu, gölün başındaki bir adacığa ve onun üstündeki, genel hatlarıyla arı kovanı biçiminde bir mezarı andıran bir taş yığınını işaret etti. O kuru toprak parçasında öteden beri illa bir yapı olmuştur, dedi. Hikâyeye göre yüzyıllar önce bir münzevi o adacıkta kendisine ufacık bir şapel ile içinde kalabileceği bir baraka inşa etmiş ve ölene kadar da orada huzur içinde yaşamış. Öldüğünde buralılar kayıklarla adaya gidip onu defnetmişler. Ama şu anda gördüğün, İngiliz'in kulesinden geriye kalanlar.

Bu noktada Phil'in ses tonu başkalaştı, bir hezeyana kapıldığı zamanlardaki haline büründü yeniden. Göle arkasını döndü ve adacıkla Colette'in arasına dikilerek bu hikâyenin kendisini nasıl büyülediğine tanıklık etsin diye gözleriyle yakardı kadına. 1890'lı yıllarda olmuş bunlar, dedi. İngiliz Londra'dan buraya gelmiş ve kıyının daha aşağısında sanatçıların uğrağı olan bir yerde kendisine bir ev almış. Evi, nehrin denize döküldüğü yere tepeden bakan bir çeşit platformun üstündeymiş. Bir yaz sabahı erkenden kalkmış, suyu dinlerken birden onu kaynağına dek takip etme yolunda dayanılmaz bir dürtü duymuş içinde. Sahiden de yapmış bunu, en azından göle kadar ulaşmış. Zira adacığın arkasındaki gölden çıkan nehir, evinin

olduğu yerden denize dökülüyormuş. Yüzerek adaya çıkmış, kalıntıları incelemiş ve şapelden artakalan taşlarla, canı istediğinde gidebileceği, hatta içinde yaşayabileceği bir kule inşa etmeye karar vermiş kendisine. Parası varmış ve istediğini elde etmeye de alışkın bir adammış. Büyük masrafa girerek ufak bir kayığı, gereken alet edevatı, çimentoyla kumu, keresteyi, yapı iskelesi kalaslarını, bir kaldırma tertibatını, iyi kötü bir barınak yapabilmek için gereken malzemeyi ve daha nice şeyi nehrin son bulduğu kıyıya naklettirmiş. Adayı keşfettiği günün haftasında da inşaata başlamış. Karışanı görüşeni olmadığından, kendi kendisinin patronu olduğundan epeyce de çabuk ilerlemiş. O kadar ki, iki adam bir anda ortaya çıkıp kendisine karşı kıyıdan seslendiğinde, o çoktan bir üst katın kirişlerini kaldırmaya girişmiş vaziyetteymiş. İngiliz ufak kayığıyla adamların yanına gitmiş. Bunu yapamazsın, demişler ona. Burası kamu arazisi. Kimsenin üzerine inşaat yapmaya hakkı yok. İngiliz, o küçük adada kendisine bir kule inşa etmeye kararlı olduğunu ve bu imtiyazı elde etmek için ne kadar para gerekirse seve seve ödeyeceğini söylemiş cevaben. O hakkı parayla satın alamazsın, demişler. Umumi arazi burası. İngiliz, adamlara makul bir teklifte bulunmuş olmanın gönül rahatlığıyla omuz silkmiş, gerisingeri adaya kürek çekmiş ve kirişleri yerlerine yükseltmeye devam etmiş. İki adam da ortadan kaybolmuş. Bir hafta sonra, nehir ağzındaki evine yaptığı zorunlu bir ziyaretten geri döndüğünde İngiliz, onca emekle ördüğü duvarların tamamını yerle bir edilmiş ve bir taş yığınına dönüştürülmüş halde bulmuş. Kerestelerinin ve malzemeleri içinde yakılabilecek ne var ne yoksa her şeyin bir köşeye istiflenip kül edilmiş olduğunu, ufak kayığının delik deşik edilerek batırıldığını görmüş. Malum adamlar yine ansızın çıkagelip karşısına dikilmiş ve nezaketi olabildiğince elden bırakmaksızın, Buraya inşaat yapamazsın, burası umumi arazi. Yine yaparsan, yine yıkarız,

demişler İngilize. Böylece elini kolunu bağlamışlar. İngiliz nehir ağzındaki evine geri dönmüş dönmesine, ama geceleyin ve sabahın erken saatlerinde duyduğu o su şırıltıları onu dayanılmaz bir kedere boğuyormuş ve çok geçmeden her şeyini satıp savdığı gibi ortadan kaybolmuş.

Bu İngiliz amma da büyülemiş seni, dedi Colette. Biraz öyle sanırım, dedi Phil. Ve biraz sonra sana bunun nedenini göstereceğim. Küçük bir çocukken sık sık adaya yüzer, karaya çıkıp onun o taş yığınını seyrederdim. Bir kulede yaşayıp dünyaya onun tepesinden bakmanın hoşuma gideceğini düşünürdüm hep. – Bir kadının kendisine bir kule inşa ettiğini düşünsene, dedi Colette. İstesen de başaramazsın. Akla hayale sığmaz bir şey çünkü. – 1890'larda belki akla hayale sığmazdı. Ama şimdi neden olmasın ki? Mesela *senin* kendine bir kule inşa ettiğini ben pekâlâ hayal edebiliyorum. – Yalnız bu benimkilerden çok, senin fantezilerini dışa vuruyor, dedi Colette.

Nehrin gölden ayrıldığı yerden sağa dönüp ıslak bir açıklığa ulaştılar ve tepelerin arasındaki geçitten yukarı tırmanarak asfalt kaplı daracık bir yola çıktılar. Gölün batı kıyısını çevreleyen uzun tepe yavaş yavaş aşağı doğru bir eğim kazandı, giderek alçalan bu çıkıntının içinden geçen yol, az sonra daha da dar başka bir yolla birleşti ve işte bu yol ağzında Phil sağa saptı. Artık dönüşe geçiyoruz, dedi. Sana göstermek istediğim diğer şeyler de yakında. Başta onları, her iki yanını birden saran dişbudak ve kayın ağaçlarının dehlizinden geçiren yol oldukça düz bir hat izliyordu, hava serindi ve ağaçlarla bitki örtüsü, gece yağan yağmurun ıslaklığını hâlâ üstlerinde taşıyordu. Kademe kademe dikleşmeye ve yükselmeye devam eden yolun neredeyse hemzemin uzandığı yamacın altına yaklaşmışlardı. İki yüz, üç yüz metre sonra ağaçların arasından çıkıp yeniden açıklığa ve güneş ışığına kavuşacaklardı. Ağaçlardan olma dehlizin sonu açıkça görülüyordu. Colette o serinlikten

bir an önce kurtulabilmek için acele etti, ama Phil kolundan tutup durdurdu onu. İçimden bir fay geçtiği hissine işte tam burada kapıldım, dedi. Çok olmadı, daha geçen hafta dank etti kafama. Durduk yere çocukken jeolojiye ne kadar düşkün olduğumu hatırladım birden, nasıl olup da bu tutkumun peşini bıraktığıma bir türlü akıl sır erdiremedim ve derhal eski haritalarımı ve bölgenin el kitabını arayıp buldum. İşte onlara bakarken, daha önce hiç görmediğim –bu mümkün olabilir mi?– ya da unutmuş olduğum bir şeye rastladım. Bir yanında tepe, diğer yanında düz bataklık uzanan bu yolun altından bir fay hattı geçiyormuş meğer. Sana biraz sonra göstereceğim harabelerin ve arabaya varmadan yanlarından geçeceğimiz, halen meskûn olan üç dört evin hepsi de fay hattı üzerinde. Aslında bunun gibi ufak bir fay hattının üzerine ev kurmak son derece güvenli bir teşebbüs. Buradaki kayma milyonlarca yıl önce olmuş ve bu evlerin altındaki toprağın yeniden kayması ya da göçmesi için insanın epeyce talihsiz –kesinlikle benden çok daha talihsiz– olması gerekir. Bu insanlar da deprem riskini düşünüp tartıp onu göze alarak evlerini yapmış değiller zaten buraya. Evlerinin altından fay hattı geçtiğinden tekinin bile haberi yoktur bana sorarsan. Onlar kaynak suları yüzünden yerleşmiş buraya. Çünkü fay hattı üzerinde kaynaklar olur. Her hane kendi kuyusunu bizzat kazar. Eğer şansları yaver giderse kendi arazilerini kazarak tertemiz suyu gün yüzüne çıkarabilir ve onu ister topraklarını sulamakta, ister evlerinde dilediklerince kullanabilirler. İşte, bir fayın üstünde yaşamak aslında böyle bir şey: Toprak, bütün cömertliğiyle ödüllendirir insanı.

Phil, dedi Colette, gerçekleri bilmene rağmen yine de onları kendi canını yakacak şekilde çarpıtıyorsun. – Yalnızca bir imge, diye yanıtladı adam. Bir açıklama değil bu, gerçeği dile getirmenin farklı bir yolu o kadar. – Ben üşüdüm, dedi kadın. Yürümeye devam etsek olur mu?

Ilık güneş ışığının altında yüz metre kadar yürümüşlerdi ki adam yeniden durdurdu onu. İşte burası, dedi. Senin özellikle görmeni istediğim yer. Tepenin altında, yola çok yakın bir yerde harabe halinde ufak bir ev vardı. Evin çatısı ile kalkan duvarının bir parçası göçmüştü ve hâlâ ayakta duran diğer her şey de her an yerle bir olabilirmiş gibi görünüyordu. Yerlere yığılmış arduvazların, taşların, kalasların ve alçının arasından bir dişbudak boy vermiş, nasıl serpildiyse evin çatısı göçmeden önceki yüksekliğini bile çoktan aşmıştı. Bir uçtaki dikenli defne ağacı, diğer uçtaki kuşkirazı ağacı evin temelleri atıldığından bu yana oradaydılar ve şimdi ondan da ömürlü olmayı başarmışlardı. Bu ninemin eviydi, dedi. Bütün Paskalya tatillerimi burada geçirirdim, yaz tatilinde ve izin koparabildiğimde kışın da gelirdim buraya. Göle giderken bizim demin yürüdüğümüz yolu değil, ninemin arka bahçesinden çıkılan bir patikayı kullanıyordum; göle çaprazlama uzanan dik bir patikaydı bu. On beş dakika içinde suyu görebiliyordum, on dakika sonra da çırılçıplak içine girmiş oluyordum. Sonra da tepenin bu yanından dökülüp yolun altından geçerek bataklığı besleyen derelerin seslerini dinliyordum. Ama onlardan da güzeli kuyu ve kaynaktı. Kuyu artık tıkalı, ama nerede olduğunu bilen herkes –gel de bak– kaynağı yerli yerinde bulabilir.

Kadını elinden tutup yıkılmış kalkan duvarının etrafından dolaştırarak bir zamanlar bahçe olan yere soktu. Isırganlar, kuzukulakları, devedikenleri ve dişbudak, mürver ve çınar ağaçlarına ait bir sürü sürgün dört bir yanı bürümüştü. Adam bahçenin bir ucunda, paslı bir demir kapının yakınında dizüstü çöktü, yeri örtü gibi saran uzun ve gür çimenleri önce araladı, ardından da onları yolmaya koyuldu. Köklerin, çamurun içine dalan elleri kazdıkça kazdı ve giderek daha derinlere gömüldü. Colette adamın başında dikildi. Çıplak elleri suya aç hayvanlar gibiydi. Bulup kendisine göstermeyi kafayı taktığı o şeyi

ya bulamazsa diye endişelendi onun adına. Öte yandan, toprağı kazışındaki o sabırsızlık ve şiddet, ucunda sanki ölüm varmış gibi davranışı, işte bunlar tedirgin etti onu. Bu yaptığı tuhaf değil miydi? Yetişkin bir adamın dizüstü çöküp açlıktan gözü dönmüş bir hayvanmışçasına toprağı kazıp eşelemesini itici bulmuyor muydu sanki? Derken adam birden topukları üstüne çöktü. İşte burada, dedi, su. Eğil de dikkatle bak. Dediğini yapınca adamın elleriyle açtığı, berrak suyla dolu o oyuğu gördü. Oyuğun içinde ise gözle görülebilecek en belli belirsiz, en nazlı, handiyse havayı andıran o kıpırtıyı seçti; sanki toprak bizzat soluk alıyordu, ama dışarı saldığı nefes değil, hava kadar saydamken narin bir kütleye de sahip olan ve çoğalmaya, doldurmaya, taşmaya muktedir olan suydu. Çocukken burayı tamamen temizleyip açardım, dedi. Yerde çanak şeklinde kocaman bir oyuk açar, çevresine de yassı taşlar döşerdim. Suyun tam olarak hangi noktadan yüzeye çıktığını biliyordum, sarımsı balçıktan oluşmuş bir yarıktan çıkıyordu ve beni büyülüyordu. Zulama dolan o dupduru, buz gibi suyun fısıltısıyla efsunlanmış bir halde otururdum orada.

Kadın doğruldu ve insaftan eser olmayan bir sesle, Eve ne oldu peki, diye sordu. Neden senin değil? Ne zorun var da bu harabeye bir hayalet gibi geri dönüp hayvanlar gibi ellerinle toprağı kazıyorsun? – Ninem ölünce ev annemle babama kaldı. Bana haber vermeye dahi tenezzül etmeden sattılar onu. Tek çocuklarıydım, bu evi ne kadar çok sevdiğimi bal gibi biliyorlardı, yine de eve zerre kadar kıymet vermeyen ve şu gördüğün harabeye dönüşmesine göz yuman bir adama üç kuruş için sattılar onu. Ben de onsuz kaldım.

Bunları söylerken kadının yüzüne bir kez olsun bakmamış, bakışlarını birleştirdiği avuçları içindeki sudan hiç ayırmamıştı. Ama şimdi suyun avuçları arasından kaymasına izin vererek ve tepesinde dikilen kadına bakarak, Beni seviyorsun, de-

ğil mi, diye sordu. Adam kendisine el kaldırmışçasına irkildi kadın. Nasıl sorabilirsin bunu, dedi. Neden illa sormak zorundasın? – Başlarda, asla sormak zorunda kalmıyordum. Sık sık söylüyordun bana, sanki elinde değilmiş gibi, sanki seni seviyorum lafı içinden kendiliğinden fışkırıyormuş gibi. – Senin karşında âciz olmam hoşuna gidiyordu, değil mi? Şu aptal kaynağından başka bir seçeneğim olmaması hoşuna gidiyordu. Bu arada, sanırım daha önce hiç tepeden bakmamışım sana, diye ekledi. Kafanın kelleşen kısmı neredeyse keşiş dazlağına dönmüş. Biliyor muydun bunu?

Adam ayağa kalktı, kaynağın başından çekilip yeniden peşine düşmesi için el etti kadına, ama onu yola doğru yöneltirken bahçenin içinden ve gerçek olamayacak denli tuhaf bir açıyla eğilmiş halde ayakta duran kalkan duvarının altından geçirmeye çalıştı. Ve orada, o yan yatmış duvarın altında durup yeniden yüklendi kadına. Söylesene, dedi. Alt tarafı seni seviyorum diyeceksin. Çok şey mi istiyorum senden?

Onu o duvarın altında görünce korktu kadın. Adamdan uzakta, kuş kirazı ağacının altında duruyordu; üçgen duvarın ucu bir gagayı andırıyordu; bütün o yapı, o ölümcül ağırlığıyla, başlıklı bir pelerin misali kapandı adamın üzerine. Kadın geriledi, arkasına aldığı ellerinde pürüzsüz serinliğini duyarak kiraz ağacının gövdesine yasladı sırtını. Adam, omurgasının ardında yükselen o canlı güç sütununun emniyetine sığınarak karşısında durduğunu gördü kadının; kadınsa taştan çıkıntının altında duran adama, kiraz ağacının seyrek çiçekleri arasından baktı. Phil, dedi usulca, gel gidelim artık, olmaz mı. Yürüyüşümüzü bitirelim. Bana göstereceğin o diğer şeyleri göster hadi.

Adamın vücudu tuhaf bir açı almıştı, duvar gibi yan yatmış değildi ama, duvara göre garip bir şekilde çarpık duruyordu. Suratının sol tarafı sarkmış gibiydi, bir felce uğrayıp yüzü-

nün geri kalanıyla bir çatışmaya sürüklenmiş, sonra da öylece donup kalmıştı sanki. Özellikle ağız çevresinde daha da belirgindi bu zıtlık, öyle ki konuşmaya başladığında çıkan ses hem onun sesiydi, hem de değildi; gırtlaktan yükselip dudaklar arasından geçerken kırılıyordu sanki. Söyle hadi, dedi adam bir kez daha. İşte o zaman kadın derinden sarsılarak, adamın gözlerinde görüp görebildiği yegâne şeyin bir zorbalık taslama çabası olduğunu, o bakışlarda ne imdat çığlığından ne de sevgi uğruna bir yakarıştan en ufak bir eser olmadığını fark etti. Ve kelimeler bir anda içinde ayaklanıp kendisinden asla beklemediği, kurabileceğini o ana dek aklına hayaline getirmediği cümlelere dönüştü, oysa pekâlâ kendi cümleleriydi bunlar, bir kaya gibi sabit, keskin ve kaskatı olup çıkmış kendi sesiyle söylenmişlerdi. Bir zorbasın sen, dedi, başka bir şey değil. Beni eğip büküp kendi zevkine göre şekillendirebilmek, anca bu şartla sahip olmak istiyorsun bana. *Sahip olmak*, her şeyin başı sonu o senin gözünde –sen sahip ol! sen al! hep sen al!– ben de hep vereyim. Çiçeğe durmuş kuşkirazı ağacının altında yapmacık bir poz takınıp ezberinden okudu: Giysilerinden sıyrılıp çırçıplak kalan / Her kadının verdiğini verdim ben. Ya da –bu kez başka bir poz takınarak– sana kaynakları, dereleri ve o kadar bayıldığın o gölü veren yağmurum ben belki de. Yağmur, tek bir yaprağın, tek bir çiçeğin bile kılına dokunmayan o güvenilir yağmur; severken veren kadınım ben. Sen de sahip olan! Ben kendimi veriyorum, sen bana sahip oluyorsun.

Derken kadının sesi yumuşadı, ama hâlâ rahatlıkla işitilebilir düzeydeydi ve hâlâ, emniyette olan kendisi ile tehlikede olan adam arasındaki uçurumu aşabilecek ölçüde ısrarlıydı. Demek evinden mahrum kaldın, öyle mi, dedi. Bir evlat sıfatıyla hakkın olan mirası üç kuruşa sattılar demek, öyle mi? Peki sen niye geri almadın onu? Neden ne pahasına olursa olsun, yeniden satın almaya çalışmadın? Nineni çok seviyordun

hani, yalan mı? Sana her fırsatta bu evin senin hakkın olduğunu söyleyen o değil miydi? Niçin uğruna mücadele etmedin peki? Niçin varını yoğunu elden çıkarıp o parayı bir şekilde denkleştirip evi geri almaya teşebbüs etmedin? Kendi hususi kaynağı, kuyusu olan; sen yarım saat içinde cennetten çıkma bir gölde yüzebilesin diye dik bir çapraz çizerek tepeyi tırmanan kendine ait patikası olan bu yeri nasıl gözden çıkarabildin? Bu kuşkirazı ağacını, şu babayiğit güzelim dikenli defneyi nasıl gözden çıkardın? Sığınabileceğimiz bir yer olurdu burası bize oysa, bir ocağı, şöminesi, bir bahçesi, gökten inmiş meleklerce solunmaya layık bir havası olan bir yerimiz olurdu bizim de. Niçin bu ev uğruna mücadele edip onu geri almak için elinden geleni ardına koymadın? Sana nedenini ben söyleyeyim: Çünkü bir hayalet olmaktan hoşlanıyorsun sen, mahrum kalmayı seviyorsun, kendi sahip olmadığın güzellikleri göstermekten zevk alıyorsun bana.

Colette, dedi adam, öne doğru bir adım atıp ardından eğilerek, söyle hadi, bir şeyim kalmayacak bir söylesen, iyi olacağım. Aynen dediğin gibi, bana ait olmayan bu viran evden başka daha nice şey var sana göstermek istediğim. Yolun hemen karşısında, kimseye ait olmayan o bataklıkta, yüzlerce ağaç var: Üvez ve huş ağaçları, dişbudaklar ve söğütler, hele de söğütler. Islaklığın içinden, su gölcüklerinden boy verir onlar, upuzun dalları aşağı sarkıp o ıslaklığın içinde kök salar, sonra yosundan yumuşacık olmuş halde yeniden büyür, dev şamdanlar gibi sere serpe uzanırlar göğe, yosunların yeşilden ve altından eldivenine sarınmış olurlar tepeden tırnağa. Çocukken o söğütleri nasıl severdim bir bilsen, aralarına tırmanır, denize uzanan o geçit vermez bataklığın yukarısında ağaçların birinden ötekine atlardım, dallarda oturur, saatlerce tüner kalırdım orada, alakarga bir çığlıkla uçardı yanımdan ve alacakaranlıkta da baykuş, neredeyse burnumun dibinden, bir fısıltı kadar

yakınımdan bir ölüm sessizliğiyle süzülürdü. Bütün o ağaçlar ve su gölcükleri, likenler, eğreltiotları, yosunlar; rutubetin bağrında, başka hiçbir yerde göremeyeceğin bir ışıkta serpilen o mavi, mor, sarı çiçekler, orayı sen de görmek isteyeceksin inan. Yeter ki söyle beni sevdiğini ve çocukken onca mutlu olduğum o yeri sana göstermeme izin ver.

Kadın da öne doğru bir adım attı. Phil, dedi usulca, senin yitik cennetinden bıktım usandım, çocuklara cennet köşeleri gibi gelecek yerlerden bahsetmenden bıktım. Güvenli bir ev ve çocuklar. Hangi çocuklar? Kimin çocukları? Bir başına sensin çocuk, ağaçlara tırmanan, bir gölün tam merkezine yüzen, kendine küçük bir adada bir kule inşa edeceğini zanneden o tek çocuk. Tek çocuk! Tek çocuk, diye bağırdı kadın. Senden bir tane yetmiştir annenle babana, yetmiştir de artmıştır eminim. Sonra arkasını döndü, üç adımda yola çıktı, Ama tek çocuk hiç olmamasından yeğdir tabii, diye bağırdı omzunun üstünden. Adam peşine düştü, derken durdu. Söylesene Colette, o zaman bak nasıl düzelecek aramız göreceksin. Ama kadın tüm bedenini tepeden tırnağa ele geçirmiş bir öfkeyle, yoldan aşağı uzun adımlarla yürüyüp gitti.

Adamın sözünü ettiği ağaçlarla aynı seviyeye gelince duraladı. Lafı ağzına tıkamadan önce adamın anlatmaya çalıştığından bile daha baş döndürücü bir güzelliktelerdi. Aralarından süzülen ışık; o açıklı koyulu benekleri, o gölgeleri, yansımaları, oynaşıp yer değiştiren parıltıları hem kendi elleriyle yapıyor, hem de bizzat nasibini alıyordu onlardan. Kadının durduğunu görünce, bir an yumuşayacağını, insafa geleceğini sandı adam. Kadın dönüp adamın dikildiği yere baktı; parmağını adama, ninesinin evinden kalan harabeye, yeşile çalan su gölcüklerine muhteşem bir güzellikle sarkan ağaçlara doğrulttu sırayla. Sonra adamdan yüz çevirdi – ve o anda guguk kuşunun, ağaçların arasından, çok yakından bir yerlerden gelen se-

sini duydu. Adam da duydu sesi, Duydun mu Colette, diye bağırdı, bak guguk kuşu, burada hiç guguk kuşu olmazdı halbuki, bunca yıl bir kez olsun duymadım onun sesini buralarda. Ses birkaç yüz metre uzaklaştı, ağaçların derinliklerine çekildi; söğütleri, gümüşi huşları, üvez ağaçlarını hem besleyen, hem de çürüten suyun yukarısındaki bir daldan geliyordu. Ve çocukluğundan kalma o korku yeniden kıskacına aldı kadını, adam da fark etti bunu, kadının korku içinde olduğunu, ağaçların derinliklerinden yükselen o kuş sesinin, onun biteviye yinelenişinin kadını korkuttuğunu anladı ve kadının bu zayıf ânında kendisine ihtiyaç duyarak yüzünü ona döneceğine, böylece her şeyin düzeleceğine dair utanç verici bir umudun bir kez daha yeşerdiğini hissetti içinde. Daha da derinlere dalıp büsbütün uzaklaştı ses. Kadın, peşi sıra tehlikelerle dolu bir yere sürükleneceği bir tuzak olarak algılamadı onu, tersine tıpkı çocukluğunda olduğu gibi kendisiyle özdeşleştirdi. Guguk kuşu sanki içinden azar azar uçup giden o cevherin, ruhunun ta kendisiydi de kadın benim deyip sahiplenebileceği bir hayatın ruhundan yoksun bir halde kalakalacaktı o kaskatı yolda. Dönüp yeniden adamdan yana baktı: Hem çocuksu, hem de yaşlı duruyordu; hem iki büklüm, hem çevik. Ve sanki yüz yüze, bir soluğu paylaşıyorlarmışçasına, kendisine sahip olmaya duyduğu ihtiyaca söz geçiremediğini anladı adamın. Guguk kuşunun iyiden iyiye uzaklaşmış sesi şimdi daha ısrarlıydı, o sesin zayıflığı, bir başkasına köle olmayı çoktan kabullenmiş olan kendisinin zayıflığıydı sanki. Kadın döndü ve tepenin eteğiyle neredeyse aynı hizada uzanan o daracık, düz yoldan aşağı koşmaya başladı. Yolun her iki yanında kaynaklarla kuyular, tıpkı adamın dediği gibi dört beş sevimli ev, evlerin içinde de kendi hayatlarını yaşayan aileler vardı.

CHARIS

Charis, Zoë ve Felix, dedi Zoë, Prosper ile Felicity'nin kızları ile biricik oğulları. Bu meymenetli isimler belki alın yazılarının gözünü boyar da onu ters köşeye yatırır diye, bir ümit, bu şekilde vaftiz edilmişler, İntikam Tanrıçalarına tutup Kharitler demek gibi bir şey anlayacağın, tabii bir o kadar da beyhude. Çünkü işin aslı şu ki, sen ne yaparsan yap, ister kendini onların şerrinden korumak için bildiğin bütün büyüleri seferber et, ister irili ufaklı ne kadar tanrı varsa hepsini rüşvete boğ, annenle baban allem eder kallem eder yine de senin ağzına sıçar, hele Tantalos'un lanetlenmiş soyundan hiç de aşağı kalmayan bizim sülalede, hınçla yaparlar bunu. Sevgili kız kardeşim Charis, sülalemizde kendi canına kıyan ilk kız çocuklarının üçüncüsü; ne senin yakılma töreninde, ne yaşadığın o Güzel Hayat'ın şerefine Şükran Günü'nde yapılan ayinde, ne de küllerinin Kutsal Irmak Alph'e saçılışında hazır bulunamadım, elveda ölü ablam, arkandan gözyaşları döküyorum. Bok yiyenin önde gideni olan (bütün o bokun pisliğin, öfke nöbetlerinden birinde annem tarafından savrulan bir tekme marifetiyle genç yaşta içinden def edildiğini önüne gelen herkese anlatmasına rağmen) İsa babamız tarafından biraderimiz Felix, Karmel Papazları nam mezhep adına hayır işleri yapacağım diyerekten ilk fırsatta soluğu cici New England'da alan sevgili erkek kar-

deşimiz Felix, o kalıbı kıyafeti pek yerinde olan üst düzey yönetici; seni Tanrı'nın Annesi Meryem'in kollarında gördüğünü, Meryem anamızın seni o biricik oğlundan bile daha çok sevdiğini, orada nurlar içinde, huzur içinde olduğunu ve mutluluktan ışık saçtığını dünya âleme ilan ediyor. Facebook'undaki milyon tane arkadaşı içinde bu mutlu haber karşısında kardeşimizin sevincine katılmayan bir Allah'ın kulu yok, dedi Zoë. Sevgili Charis, beni dünyada onunla baş başa bıraktığın için seni bağışlamayı başaramazsam bağışla beni.

İnternet siteni görmen lazım asıl! Şöyle söyleyeyim sana, o siteye bir kez baksan Sağlık Bakanlığı'nca onaylı bulantı önleyici ilaçların tekmili dahi kusmaktan alıkoyamazdı seni. Charis'i göklere çıkaran melekler korom benim, diyor o siteye, ablacığım. Dünya âlem görsün diye, Şükran Günü ayininde verdiği o dokunaklı vaazı da koymuş siteye: Charis Işık'ın içinde. Charis cesurdu. Charis bizler için dua ediyor. Charis Işık Kilisesi'nin temellerini atmamız için yardım istiyor bizlerden. Charis bir Kelebek. Kelebek lafı da şuradan çıktı, küllerinin Kutsal Irmak Alph'in nurlar içindeki sularına saçılmasından sonra, külleri muhafaza eden sepetin üstüne bir kelebek konmuş ve bir süre hiç kıpırdamadan durmuş orada. Doğrusunu istersen canımın içi, ölmek suretiyle kardeşimizin içindeki o bok cevherinin zirve yapmasını sağladın, dedi Zoë. Ama dur seni güldürecek bir şey anlatayım. Eğer sahiden Meryem Ana'nın kolları arasında sağ salim oturuyorsan, şu anlatacağımdan sonra ikiniz birden gülmekten donlarınıza edeceksiniz. Hani dans ederken çekilmiş bir fotoğrafımız vardı ya, seninle benim, bir de onun kızı (!) Allegra'nın, hatırladın mı? Sen şelalelerden döndükten sonra Powys'te mi etmiştik o dansı? Yoksa, benim pes edip o eşitsiz mücadeleden vazgeçmemden önce Beaurepaire'de mıydı, bizi her adımda daha da derinlere salıp Gaia'nın gizemlerine yaklaştıran turna dansını, o labirent dansını yapıyorduk hani?

Ah o dans! Fotoğrafta üçümüzdük, Charis, Zoë ve o mutluluk saçan çocuk Allegra, üstümüzde allı pullu güzelim elbiseler, turna dansını yapıyorduk hepimiz. Her neyse, çok mutsuz göründüğüm ve fotoğrafı berbat ettiğim için beni fotoşopla sildiğini bildiren bir e-posta gönderdi bana. Böylece şimdi iki kişi var o fotoğrafta, Allegra ile Charis Halası (merhum); ikisinin arasında, İsa tarafından kardeşimiz Felix yüzü sirke sattığı için onu oradan uçurmadan önce, bir zamanlar zavallı Zoë'nin olduğu yerde ise bir delik. Ve işte, canım ablacığım, böylesine muhteşem bir kuyruklu yalanla açılan internet sitesi, bu kusursuz başlangıcın ilhamıyla, göz boyamanın kırk türlüsünü gözler önüne serip bundan katbekat fazlası için de linkler bahşederek başarıdan başarıya koşuyor, dedi Zoë.

Cennet'te internet var mı? İnternette uzun uzadıya takılıyor musun? Sana söyleyeyim Charis, dedi Zoë, o mecrada aziz adına atfen daha şimdiden yazılıp çizilmiş olan şeylerin yarısını dahi okuyup hazmedebilmek için bir ahiret yetmez, ikincisi lazım olur. Diğer Fotoğraf da yırtık dondan fırlar gibi durmadan her yerden çıkıyor karşıma. Seaford Head'e giden uzun bayırdan yukarı kararlı adımlarla yürüdüğün fotoğrafı diyorum canımın içi, hani yapayalnız olduğun, önünde bomboş bayırdan, bayırın tepesinden ve gökyüzünden başkaca hiçbir şeyin olmadığı fotoğrafı. Sanırım birkaç yıl önce, mayıs ya da haziran ayında holistik tıpla kafayı bozmuş olan ve seni iyileştirebileceğini iddia eden o şişko çömlekçi kadın çekmişti onu – Neydi adı Angie miydi? Fran miydi? Isolde miydi? Yüzlerce şanslı insanın sıradan yöntemlerle hoşça vakit geçirdikleri o ufak, işlek kasabayı geride bırakıp tepelere tırmanıyorsun o fotoğrafta. Yerel gazetede adın çıkar çıkmaz şişman hanım hiç vakit kaybetmeden onu, o fotoğrafı e-postayla bizim Felix'e yolluyor, Felix'in eline geçmesiyle birlikte fotoğrafın zürriyeti gökteki yıldızlar, denizlerdeki kumlar kadar çoğalıyor ve beş ayrı

kıtada ne kadar insan varsa hepsi bir anda ekranlarında görüveriyor onu. Acaba sen hayattayken Felix o kadar çok gözyaşı dökmüş müydü uğruna? Ben hiç hatırlamıyorum. Gel gör ki şimdi Blackberry'sinden yabancılara gösteriyor seni, sonra da gözlüklerini çıkarıyor, kar beyazı bir mendille gözlerindeki yaşları silerek neredeyse umut dolu olduğun o günlerde Seaford Head'e tırmanırken çekilmiş o fotoğrafının kendisiyle babamıza ne büyük bir teselli olduğundan dem vuruyor. Söylesene Charis, kardeşimiz Felix'e akıl sır erdirebildiğin oldu mu hiç? Meryem'in olmuş mudur sence? Baba, Oğul, Kutsal Ruh, üçü bir araya gelip kafa kafaya verseler, hatta kafayı kırsalar çözebilirler miydi acaba kardeşimizi? Ama doğruya doğru, harika bir fotoğraf o, dedi Zoë. Herkesten yüz çevirmişsin, başını almış gidiyorsun, o uzun bayırdan yukarı bir başına tırmanıyorsun. Hayatımda hiç gitmedim oraya, hiç de gitmeyeceğim, ama havanın oralarda nasıl tertemiz olduğunu tahmin edebiliyorum ve etrafta tarlakuşları, sonra kireçtaşını seven çiçekler de vardır muhakkak, dört bir yanının ferahfeza açık oluşu ve denizin yakınlığının verdiği o his de cabası. Ama o bembeyaz yüz yok mu, kendini son anda gösteren o sarp yüz, o mutlak dikey yükseklik ve uçurum; bir insan nasıl bu derece insanlık dışı bir yola başvurabilir ki? Merak etme abla, oranın yamacına bile uğramayacağım.

Akıl hastanesinde kilitli koğuşta yatarken belki moralini yükseltir diye sana ödünç verdiğim, ama senin okumaya tahammül edemediğin Eleanor hakkındaki o kitabı bana geri yolladılar. Kim olduğumu ve nerede yaşadığımı bilmeleri biraz tedirgin etti beni, dedi Zoë. Ama kitaba kavuştuğuma sevindim.

Babam Kutsal Irmak'taki törenden kaytardı, dedi Zoë. Ama yakılışına ve Şükran Günü'nde şerefine yapılan ayine katıldı, tabii Ealing'e geri dönüp annemizi yatırmak için ayinden erken

çıktı, o ayrı. Bu hayatta ya da sonraki hayatta kesin olarak cehennemde olan birisi varsa o da annemizdir diyerek, ayin sırasında anılan diğer insanlar gibi annemin ruhuna da dua okunmasını istedim Felix'ten; sırf onu gıcık etmek için. Tabii ki izin vermedi. Yakışık almayacağını söyledi. Bu konuda fikirlerini almak üzere Karmel Papazlarına danıştığını ve onlardan, cehennemdeki bir ruh için dua etmenin teolojik olarak manasız olduğu yanıtını aldığını söyledi. Ben de cemaati saçma sapan bir şey yapmaktan kurtardığı için teşekkür ettim bizim Felix'e.

Elektronik posta, cep telefonları ve internet müthiş kolaylıklar, dedi Zoë. Bakınız Swindon'da her yerden kilometrelerce uzakta bir başımayım ve buna rağmen her şeyden ânında haberim oluyor. Heyhat, isteyip isteyebileceğim son şey olmasına ve eminim senin de özellikle amaçladığın bir durum olmamasına rağmen bu yediğin halt mübarek Felix efendiyle beni yakınlaştırdı, Tanrı yardımcım olsun diyelim. Artık ondan hem Kutsal Söz'ü hem de Word dosyalarını gani gani alır oldum. Resimleri de öyle. Senin, yaşayanlar olarak halen çilemizi doldurmakta olduğumuz bu yılın o tatlı yaz sabahına adım adım yaklaşana dek yıllar içinde geçirdiğin evreleri görebileyim diye bir slayt gösterisi yolladı bana. Ealing'de üçtekerli bir bisikletin tepesinde yola koyulurken görüyorum seni ve yüzündeki ifade umuttan çok korku dolu. Okullu kız yılların tedirgin ediyor beni. O yaşa geldiğinde her şey apaçık ortada artık. Sonra sen farklı farklı derslerde ve akıl hastanelerindeyken, sen dans ederken, şarkı söylerken, resim yaparken, davul çalarken, sepet örerken, maske ve çömlek yaparken, harap kiliselerin dımdızlak koro kısmında ya da doğadaki bir açıklıkta *tai chi* ve meditasyon yaparken çekilmiş fotoğraflar. Seni son olarak Seaford Head'e savuran yolculuğunun sayısız merhalesini, Felix sayesinde kare kare izlemek mümkün.

Ve şuna inanabiliyor musun? (Tabii inanabiliyorsundur.)

Travma koğuşundayken seni ziyaret etmek üzere Boston'dan uçağa atlayıp geldiğinde, ilk işi Martha'nın evine uğramak oldu. Yanında seni bulan komşu, o yardımsever vatandaş olduğu halde, kendi deyimiyle olay mahallinden, yani Martha'nın tavan arası odasından, komşuyla birlikte dikildiği açık pencerenin önünden telefon etti bana. Pencerenin eşiği bayağı yüksek, dedi. Oraya tırmanmak için altına sandalye koymuş olması lazım. Hasar gören çatının ötesinde görünen manzaranın, bahçeden, açmış çiçeklerden, mavi gökyüzündeki küçük beyaz bulutlardan ibaret olduğunu ve bütün bunları olsa olsa Tanrı'nın sevgisinin mutlak kanıtları olarak gördüğünü söyledi bana. O pencereden bakıldığında, bahçenin dibindeki duvarın hemen üstünden ruh ve sinir hastalıkları hastanesinin kayın ağaçlarının, çimenlerinin ve koğuşlarının da tabak gibi göründüğünü söylemedi ama, oysa canımın içi, sen de ben de bal gibi biliyoruz bunu. Fakat hemen başının üstündeki çatıda şakıyan bir karatavuk –ya da karatavuk sandığı başka bir kuş– olduğunu söylemeyi ihmal etmedi. Hatta sesi duyabileyim diye telefonu çatıya doğru tuttu, ablacığım.

Ertesi gün uçağa binmeden önce Felix birader, ona sonsuza dek lanetlenmiş olduğunu söylediğini, ama kendisinin Meryem'in seni sevdiğine, seni Çarmıh'tan kaldırıp kucağına alacağına dair sana söz verdiğini anlatan bir e-posta yolladı bana havalimanından. Ardından da ailevi yükümlülükleri ne denli acil olursa olsun, Papazların bir iki günden fazla onsuz yapamayacağını ekledi. Dünyadaki herkes Karmel Papazlarını Google'da aratsın diye yalvarıp yakarıyor. Aldığımız her tıkla, diyor, sanki Tanrı'nın sevgisinden bir doz daha zerk edilmiş oluyor içimize. Ve insanlar, New England'ın kadim kızıl servileri arasındaki bir açıklıkta bulunan o hibe edilmiş toprakta halen devam eden çalışmaları gördüklerinde; senin, sevgili Charis, mutluluğu bulduğun Beaurepaire'in harap şapelinin ve

revaklı avlularının Papazların ellerinin kutsal emekleriyle yeniden hayata döndürüldüğünü gördüklerinde, paralarını şaşırıp kalan gözlerinin baktığı yere yağdırıyorlar. Martha'nın evinden Meryem Ana'nın bağrına taşınmakla, mübarek Felix'in bağış toplama potansiyelini ciddi bir şekilde artırdın Charis, kendi de söylüyor bunu. Önceden bin bir çığırtkanlıkla zor denkleştirdiği o on milyon doların üzerine, sen gittin gideli iki milyon daha ekledi. Papazlar yıllardır onun gibi bir adamın karşılarına çıkması için dua ettiklerini söylemişler kendisine: Hem beti bereketi bol, hem de maneviyatı geniş bir adamın. Papazların, Norman ve Erken dönem İngiliz mimarisini yansıtan harabelerinde, bakir bir pınarın yanı başında, insanların seni düşünüp dualarla yâd edebileceği bir yer olacakmış tatlı Charis, öyle anlattı bana Felix, dedi Zoë. Dahası, orada istediğin kadar kalmana izin vermedikleri için Beaurepaire'e ve seni gözlerinin önünden ayırdıkları için de sinir ve ruh hastalıkları hastanesine ayrı ayrı dava açmayı düşünüyormuş. Bu davaların hukuken yeterince sağlam temelleri olup olmadığı konusunda Karmel Papazlarının hukuk danışmanlarından da tavsiye istemiş.

Felix, beyaz bir yarın eşiğinden kendini bırakıp evrensel sevgiye atladığını söylüyor senin, dedi Zoë. Huzur Deryası uğruna Istıraplar Dünyası'ndan vazgeçtiğini. Dünya âlem ışığına gıptayla baksın diye *Stella Maris*, Denizlerin Yıldızı Meryem seni aydınlatıyor. Ve Meryem Ana, kardeşimiz Felix'in ağzından dile geldi ve dedi ki, ey kucağımdaki bu hemşirenin kız ve erkek kardeşleri varın gidin, anlatılması gereken o hikâyeyi anlatın ki dünyadaki her insanın kalbinde izini bıraksın. Dahası da var, dedi Zoë. Siteyi her gün güncelleyip yeni halini bana e-postayla gönderiyor ve giderek daha fazla telefon ediyor bana.

Kendimden nasıl nefret ediyorum, bir bilsen, dedi Zoë. Aslında bilgisayarın fişini çekmeliyim, o koca aptal kutusunu

götürüp çöplüğe fırlatmalıyım, telefonumu da peşinden atıp karanlıkta hiç kıpırdamadan yatarak seni apaçık görmeliyim Charis.

Şelalelerden döndüğünde Charis, yüzün sevinçten ışıl ışıldı, dedi Zoë. Powys'teydik, mayıs ya da haziranda bir akşamüstüydü, bana seninle gelmek isteyip istemediğimi sormaya sordun ya, nehirden yukarı yalnız yürümek istediğin her halinden belliydi. Şimdi gözlerimi kapayıp dikkatimi toplayacak olursam, geri dönüp beni yurdun bahçesinde yolunu gözleyerek kitap okurken bulduğun o halini capcanlı gözümün önüne getirebiliyorum. Yurdun arazisinden çıkıp nehri takip ederek varlıklarından habersiz olduğun şelalelere doğru nasıl yürüdüğünü hatırlamak ve hayalimde canlandırmak ise benim için çocuk oyuncağı. Yalnız yürümene rağmen, nehrin yukarısına doğru çıkarken ağaçlarını, çimenliklerini ve çiçeklerini geride bıraktığın o yurdun sevgi dolu yarenliğini taşıyordun yanında. Yıldızların altında yanan o ateşin etrafında şarkılar söyleyerek ve sessizce meditasyon yaparak geçirilen saatleri, o dinginliği, bütün duyguların engelsizce dışa vurulduğu o dansları taşıyordun içinde; bütün bunları ve daha da fazlasını. Dağların arasından çıkıp aşağı dökülen o nehrin kıvrımlarını izleyerek yukarı tırmanırken nehrin bedenini ve ruhunu meydana getiren her şeyi taşıyordun içinde: Onun o telaşını ve coşkunluğunu, sonsuzca hercai çokseslilığini, parlaklığı, sıçramaları, handiyse mutlak bir durgunluktan olma geçitleri, sonra fındık ağaçlarını, söğütleri, yabansümbüllerini, eğreltiotlarını, suyun onlar sayesinde kendi varlığının ayırdığına vardığı ve kendisini ifade ettiği kayaları ve yosunları, bütün bunları ve daha da fazlasını taşıyordun içinde, dedi Zoë. Yeşilliklerin örtüsü altından çıkıp kendini, bir havuzun etrafını neredeyse dikey bir kucaklamayla saran yamacın o geniş at nalında bulduğunda; o göletin içine şaşmaz bir güç ve gürültüyle dökülen, sonra taşıp akar-

su olarak aşağılara, ta kendini evinde hissettiğin o yurdun arazisine dek akan o üç şelaleyi gördüğünde neredeyse esrimeye varan bir sevinç taşıyordun içinde. Ve işte şelalelerin altındaki o yerde, ömründe daha önce hiç etmediğin gibi dua ettin Charis, kendin söyledin bunu bana, dedi Zoë. Sesleri kulakları sağır eden o şelalelere hem göz, hem kulak kesilmiş olmakla, sularından bir avuç alıp dudaklarına götürmekle, sana o sulara karışıp aşağılara akma olanağı verilsin, o cılız bedenin bundan temelli sevginin ve sevincin elçisi ve taşıyıcısı kılınsın, bu müjdelerini sadece o kutlu yurdun dostluk kapısından değil, bundan böyle eşiğinden geçeceğin her kapıdan sokabilmene, tanışacağın her insanın gönlüne kazıyabilmene imkân verilsin diye dua ettin. Şelalelere ve at nalı şeklindeki yüksek sete sırtını dönüp sulak yeşilliklerin arasından bana doğru dikkatle inişe geçerken içtenlikle ettiğin dua buydu işte.

Şayet Meryem'in sevgisi sana her şeyi bilme gücünü vermediyse bunu bilmiyorsundur ama, dedi Zoë, kilitli koğuşa ikinci kez düştüğünde ziyaretine geldiğim o tek seferde, sen daha Seaford'un ve o çatlak çömlekçi arkadaşının adını dahi anmamışken, ben senin aklından ne geçtiğini çoktan anlamıştım kardeşim. Ve seni kararından caydırmaya ya da bakıcılarını tetikte olmaları için uyarmaya kalkışmadım. Bu yüzden vicdanım sızlıyor mu diye soracak olursan, inan ki bilmiyorum. Felix, Didcot İstasyonu'ndaki rayların önünde bir türlü karar veremeden geçirdiğin saatlere, ardından Martha'nın penceresinden aşağı o salakça atlayışına dair raporunu –babamızın evinden– bana e-posta ile geçtiğinde, aklımda tek bir düşünce vardı, o da şuydu: Bu iş illa olacaksa, hiç değilse temiz bir şekilde olsun. Felix gönderdiği e-postaya kiremitlerdeki deliğin, hasar gören pis su borusuyla antenin ve bir kısmı yerinden kopan yağmur oluğunun fotoğraflarını iliştirmeyi tabii ki ihmal etmemişti. Ortalığı yıkıp geçmişsin resmen! Sahi ne yap-

maya çalışıyordun söylesene? Validemizle ödeşmeye mi çalışıyordun? Yoksa azizlere taş çıkaran pederimizin göğsüne bir hançer daha saplamak mıydı derdin? İnan bana Charis, seni annemin yanı başında bir tekerlekli sandalyede, babamı da siz tahtalıköyü boylayıncaya kadar ikinize birden bakarken görmek en son isteyeceğim şey olurdu. İntikam nedir ben de bilirim, benim de kafa yormuşluğum var o konuya ve emin ol, senin bulduğundan çok daha iyi yöntemleri var o işin. O yüzden de kilitli koğuşta seni üstün başın pırıl pırıl halde görünce, yürüteç ya da koltuk değneği bir yana, bir bastona bile ihtiyaç duymadan eskisi gibi rahat hareket edebildiğine tanık olunca, hele de sana kasabaya inip saçlarını yaptırmana izin verecek kadar güvendiklerini duyunca, neyin peşinde olduğunu iyi kötü kestirdim. Derken Seaford'dan bahsederken lafı lastik gibi uzatman, orada o kaçık çömlekçi kadınla ne kadar mutlu olduğunu anlata anlata bitirememen kuşkularımı teyit etmiş oldu; madem öyle, orası olsun, dedim içimden, hiç değilse temiz olur. Bu yüzden vicdan azabı çekiyor muyum çekmiyor muyum? Eğer bakıcılarını uyarsaydım, onlar da beni ciddiye alıp sana tanıdıkları o küçük imtiyazların musluğunu kesseler ve seni günde yirmi dört saat gözlem altında tutsalardı, bana duyacağın kardeşçe nefret vicdan azabından çok daha dayanılmaz olurdu. Böyle bir şey olmasını istemezdin, öyle değil mi Charis, dedi Zoë.

Felix'in fotoğrafını Karmel Papazlarının internet sitesinde görünce, sırtını sıvazlayıp bol keseden atarak ona kâh İsa, kâh Midas demekte hiç beis görmeyen Amerikalı o şen Papazlar arasında görünce onu, birbirinize ne kadar çok benzediğinizi bir kez daha fark ettim, Charis'im benim. Aynı kırlaşmış siyah saçlar, aynı zayıf surat, gözlüklerin ardından köşeye sıkıştırılmış böcekler gibi, her an ayaklar altında ezilmeyi beklercesine dünyaya bakan aynı kara gözler. Seni kilitli koğuşta bırakıp dı-

şarı çıktığımda, yanımdan geçen bir doktor, Çok daha iyi, öyle değil mi, dedi bana. Gerçekten de daha iyi, dedim. İntihara eğilimli hastalarının tek ihtiyaçları olan şeyin doğru bir tedavi olduğunu zanneden şu doktorlar amma da saf. Benim gördüğümse, iyileşmekte olan bir kadın rolünü gayet inandırıcı bir şekilde oynadığındı. Ama gözlüklerinin ardında korkudan sinmiş gözlerini de gördüm. Sende, bizim ailenin alametifarikası olan o gözler var Charis, o korkulu gözler.

İnternet sitesinde senin bir kelebeğe dönüştüğünü dünya âleme duyurduktan sonra, dedi Zoë, Felix gönül gözüyle vasıl olduğu bir rüyette seni o çelimsiz ve dünya güzeli kanatlarınla cesurca çırpınarak stratosferden yukarı yükselirken gördüğünü anlatmak için aradı beni. Uçmuş uçmuş Meryem'in ta göklerdeki evine dek varmışsın, açık bir pencereden içeri girip onun gök mavisi elbisesinin koluna konmuşsun. Bir sessizliğin ardından, dedi Zoë, bu kez bambaşka bir ses tonuyla, tırtır sineğinin ne olduğunu bilip bilmediğimi sordu bana. Biliyorum dedim, ama o yine de anlattı. Dişisi kelebeğin krizalitine yumurtalarını bırakır, sonra tırtır larvaları krizaliti yiyerek büyürler, anlayacağın kelebek kendisini içten içe yiyip bitiren bir şeyi barındırır kozasında. Felix'e göre olay bundan ibaretmiş, dedi Zoë. Bütün hikâye buymuş, bundan daha basit ve net bir şekilde özetlenemezmiş. Ama sonra yine Meryem sesiyle konuşmaya devam ederek kelebeğin ölmeyi, ölmek suretiyle o katil asalağı semirtmeye bir son vermeyi tercih edebileceğini, bir bakıma kendi kendini kurban ederek bu laneti kırabileceğine inandığını söyledi bana. Charis o kelebekti işte, dedi. Charis cesurdu.

Felix'in anlattığına göre, babam engelli arabasıyla olay mahalline son anda yetişip seni ambulansla götürüşlerini görmeyi başarmış. Acaba diyorum, Didcot'ta bu yüzden mi fikrini değiştirdin? Bir trenin altında harcanıp gideceğini mi düşün-

dün? O yüzden mi adamcağız ta Ealing'den taşıdığı bir yorganla ve alışveriş torbalarıyla Martha'nın tavan arası odasındaki yeni evine geldiğinde, o büyük sürprizi yapmaya karar verdin ona? Ah Charis!

Seni özlüyorum Charis, dedi Zoë. Bayağı yalnızım. Bundan böyle, ailenin gözü eskisine nazaran çok daha fazla üstümde olacak diye korkuyorum. Ölmüş olman takatsiz bırakıyor beni. Aramızda ne kadar mesafe olursa olsun, hep el ele kol kolaydık seninle. Bu lanet bizimle birlikte son bulsun diye ömrümüzün sonuna kadar çocuksuz kalmak üzere yaptığımız sözleşmeyi hatırlıyor musun? Sen sözünü tuttun, ben de tutacağım. Aklımı çelip de sözümü tutmamama yol açacak bir durum olduğu da yok ya. Bazen elimde bir şakşakla yürüdüğüm, bir yandan da, Mekruhum ben! Mekruh, diye bağırdığım hissine kapılıyorum. Labdakos soyundanım ben, uzak durun benden! uyarısının alnıma kazınmış olduğunu hissediyorum. Felix'in ne ayrıcalığı var acaba? Özel bir test mi yapıldı ona? Tohumunun zararsız olduğunu tasdik eden bir belge mi var elinde? Zavallı Allegra. Tek umudu, o şapşal annesinin – bu arada Felix terk etmiş kadını, geçen hafta Papazlara ve onların o uyduruk harabelerine kendisini tam olarak adamaya karar verdiğine dair bir e-posta yazdı bana– kendisini ormanda gizli bir yere ya da uçsuz bucaksız bir bozkıra ya da kocaman yabancı bir şehre kaçırması, sonra da kökenleri hakkında hiçbir bilgi, en ufak bir ipucu dahi vermeden, soyadımızı bile çıtlatmadan büyütmesi onu. Ama söylenleri sen de en az benim kadar bilirsin Charis, dedi Zoë. Günün birinde, tam da endişelenmeyi bıraktığı bir anda, illa bir ulak gelir Delfi'den ya da trende bir adam onu süzüp bu yüzü bir yerden tanıyorum, der ve bir de bakmışsın ki anne kız yeniden onca zaman kaçtıkları o çarkın dişlileri arasına düşüvermişler, sonra da zavallı kız birini bulur ve ilk iş bir çocuk peydahlar, bak gör.

Bir keresinde terapide –sana hiç bahsetmiş miydim bundan?– evde tanık olduğum en kötü şeyin ne olduğunu sordular, dedi Zoë. Hiç düşünmeden, hemen cevap vermem gerekiyordu soruya. O anda açık asansörle salondan kendi yatak odasına çıkmakta olan annemizin tekerlekli sandalyesindeki hali geldi gözümün önüne ve asansörün yarı yolda birden takılıp kalışı. O hamurumsu yüzü anında öfkeden mosmor kesildi, bastonuyla uzanabildiği her şeye kıyasıya vurmaya başladı annemiz. Babam duvardaki kumanda düğmelerini kurcalıyor, duruma bir çare bulmaya çalışıyordu. Aşağıda sızlanışını duydum onun. Annem o aşamada artık doğru düzgün konuşamaz haldeydi ya, ağzından çıkan o yarım yamalak seslerin küfür olduğunu anlamamak için aptal olmak gerekirdi. Bütün bu telaşın arasında, kakasını altına kaçırdı. Başımın hemen yukarısında, tam yarı yolda asılı kalmıştı, kafamı kaldırıp gözlerimi ona diktim, çaresizce anneme dönen babam da aynı şekilde bakakaldı ona. Böylece ikimiz birden başlarımızı kaldırmış, öfkeden köpüren ve leş gibi kokan anneme bakarak, onun o yarıda kalmış miracının iki yanında dikilip kaldık. Babam servisi aramaktan başka çare olmadığını, onlar gelinceye ya da kendisine telefonda işe yarayacak bir akıl verinceye kadar sabırlı olması gerektiğini söyledi anneme. Gördüğüm en felaket şeyi, zihnimdeki o dehşetler dağarcığını arayıp taramadan şıp diye söylememi istediklerinde, aklıma gelen görüntü buydu işte. Annem babama isabet ettirmeye çalışarak bastonunu aşağı fırlattı, ama tabii ki ıskaladı. Ve babam telefon etmeye gidip beni orada bir başıma bıraktığında, o şişmiş mosmor yüzünü bana çevirdi, salyaları çoktan akmaya başlamış ağzından püskürttüğü tükürük topunu bu kez de bana isabet ettirmeye çalıştı. Sana bunu anlatmadığımdan oldukça eminim, dedi Zoë. Uykusuz gecelerin bana sunduğu o sınırsız vakti fırsat bilerek bana, Çabuk söyle, aklına gelen en kötü şey neydi, dedikleri zaman kafam-

da canlanan o manzaraya denk olabilecek ya da onu solda sıfır bırakabilecek daha nice şey düşünüp buldum tabii.

Terapistime göre, dedi Zoë, bazı insanlar sevgi görmek, bu olamıyorsa da hiç değilse ilgi çekmek uğruna akla gelen her çareye başvurur, kimileyin korkunç şeyler yapmaya kadar vardırırlarmış işi. Belden aşağısı tutmayan birine üst kat penceresinden nişan almak duyulmamış şey değilmiş, öyle dedi adam. Ama bu iş iki taraflı tabii, öncelikle hedef alabileceğin birisi olmalı ve o kişinin kafanda planladığın fesatlığı hak ettiğinden de içten içe emin olmalısın. Aynı terapist annemizle babamızın durumu için; anneniz, babanızın içinde haysiyetsizce ve zalimce köleleştirilmeye fevkalade eğilimli bir adamın gizlendiğini çok iyi biliyor olmalı, şeklinde bir yorumda bulundu, ki ben de buna aynen katılıyorum, dedi Zoë. Babam kişilik olarak annemin taban tabana zıddıydı; köleleştirilmek için duyduğu o büyük arzuyla âdeta insanüstüydü ve çok ama çok güçlüydü. O sonsuz metaneti yüzünden oldum olası acımışımdır babamıza. Eğer onlara dayanamayacağı bariz bir şekilde ortada olsaydı, bunca felaket gelir miydi hiç başına? Belki de her şeye bunca metanetle göğüs gerişiyle, bunca yıl dimdik ayakta kalışıyla bilhassa kışkırtmıştır Kader Tanrıçalarını, o yüzden her seferinde daha da kötü belalar göstererek sınayıp duruyorlardır onu böyle. Ruhunu ânında teslim eden bir adama eziyet etmek pek eğlenceli olmasa gerek sonuçta.

Babanıza hükmetmek suretiyle, dedi o terapist, anneniz çocuklara da hükmeder olmuş. Anneniz ne zaman, Ver, dese babanız sizi ona yem etmiş. Bu size mantıklı geliyor mu, diye sordu terapist. Bense omuz silktim, dedi Zoë. Sen ne düşünüyorsun Charis? Sence babamız, o talep ettikçe üçümüzü parça parça annemize yedirmiş midir? Üstelik şimdi kala kala iki çocuk kaldık.

İki zehirli ırmağın kesiştiği noktada tohumları atılmış Cha-

ris, Felix ve Zoë... Merak ediyorum, o meşum miraslarını peşlerinden sürükleyen atalarımız *Daily Telegraph*'ın Ruh Eşleri sayfasına mı ilan veriyorlardı acaba? Klytaimestra, hepten mahvedebileceği bir Oidipus arıyor. Çocuk sahibi olmaya can atan Thyestes bir Medeia arıyor.

Charis, dedi Zoë, ortadan kaybolmayı planlıyorum. Bugünlerde bu işin çok zor olduğu söyleniyor biliyorum, ama yine de elimden geleni yapmaya kararlıyım. Seni buldukları gün pasaportumun süresinin bitmesine ramak kalmış olduğunu fark ettim. Hemen koşa koşa bir Boots mağazasına gittim, vesikalık fotoğraf çektirdim; postaneden gereken formları alıp doldurdum, acele postayla pasaportumun süresini on yıl daha uzattırmak için başvuruda bulundum. Uzatmamaları için de bir neden göremiyorum, ya sen?

Ama istemediğim bir şey varsa, dedi Zoë, o da polislerin sokağa dökülüp beni aramaya başlaması. Babamla Felix, sağ olsunlar, bana telefon açtıklarında ya da e-posta yazdıklarında onları cevapsız bırakacak olursam ânında, Eyvah işte yine başlıyoruz, diye düşüneceklerdir ister istemez. Kimsenin yarların dibini arayıp da gelgit sularında yüzükoyun yatar halde bir başka kayıp kadınla burun buruna gelmesini istemiyorum. Bu yüzden de, bunu hiç vakit kaybetmeden herkese yetiştireceğinden hiç şüphe duymadığım Martha'ya, işlerimi yoluna koyar koymaz, bu baharın ve yazın korkunç olaylarını geride bırakıp biraz kafamı dağıtmak umuduyla Compostela'ya bir başıma yürüyeceğimi söyledim. Tabii ki kendisi bu masala – ki uyduracağım masalların henüz ilki bu– bayıldı ve yürüyüşü tek başıma yapmam gerektiğine de bütün kalbiyle katılıyor. Akşamları tadını çıkaracağım sevgi şöleninin ve yatakhanede esen o kardeşlik havasının beni kendime getireceğini söylüyor. Arabasına atlayıp bir tomar harita ve broşürle ziyaretime geldi ve ardı arkası kesilmeyen pratik tavsiyeleriyle saatler boyun-

ca kafamı şişirdi. Onun sayesinde, Compostela yolundaki maceralarımı, Swindon'dan ve şu iğrenç kiralık odadan bir yere kımıldamama gerek kalmaksızın son derece inandırıcı bir şekilde bloguma yazabilecek durumdayım artık. Ama bunu yapmayacağım. Pasaportum geldiğinde ne yapacağımdan ya da nereye gideceğimden henüz emin değilim ve karar verdiğimde dahi bunu seninle paylaşmayabilirim Charis. Senin Ealing'in ve Karmel'in başına en az bir yıl daha musallat olacağını tahmin ediyorum ve ablalara özgü o endişeyle, babamızın ve Felix'in rüyalarına girip de ağzından bir şeyler kaçırmanı istemiyorum. Ama ne yaparsam yapayım, temiz olmayacağı kesin Charis. Senin son kertede vasıl olduğun o temizliği asla yakalayamayacağım ben. Nereye gidersem gideyim, yine yıldönümlerinin gölgesinde, Annemizin bastonunun ve tükürüğünün, Babamızın karaciğer lekelerinin, çipil çipil gözlerinin, o korkunç dayanma gücünün dünyasında olacağım. Felix'in lacivert takım elbisesi, açık mavi gömleği, mokasen ayakkabıları, seninkilerin tıpkısı gözlükleri ve kar beyazı mendiliyle faaliyetlerini sürdürmekte olduğunu bileceğim, Ealing'in işkence odalarını, o pis su borusunu, tekerlekli sandalyeyi ve böceği andıran yürüteci nereye gidersem gideyim peşimden sürükleyeceğim Charis'im benim. Yüreğin, o leş kokulu eskici dükkânında olacağım. En azından bir süre orada olacağım, belki yepyeni pasaportumun geçerlik süresi boyunca, belki de sonsuza kadar, dedi Zoë, ben de bilmiyorum. Tabii ki istediğim bu değil, ama buradan başlamak zorundayım.

İyi olacağım, dedi Zoë. İyi olmazsam bile, babamızın ve Felix'in yardımı olmadan da idare edebilirim, aman eksik olsun onların yardımı. Şunu unutma ki Charis, annemin karnı acıktığında ona yem edilebilecek bir ben kaldım geride. Felix, New England'da Kutsal Pederleri ve onların o taklit Beaurepaire'leri arasında oldukça emniyette bana sorarsan. O yüzden de

Annemiz, akşam olmadan bana yarım kilo et, yarım litre kan, bir parça da ruh getir, olmaz mı hayatım, dediğinde, kutsal olmayan pederimizin engelli arabasıyla trafiğin jet gibi aktığı M4 otoyolunda gaza basarak peşine düşeceği kişi benim. Bu yüzden de ne onların, ne senin tatlı Charis, ne de lanetli soyumuzun başka bir kalıntısının beni bulamayacağı bir yerde olmam gerekiyor.

Pasaport fotoğrafımda sana da Felix'e de zerre kadar benzemiyorum, seyahatlerimde benim için bir avantaj olsa gerek bu, dedi Zoë. İmzayla ya da bir belgeyle kimliğimi kanıtlamam gerekmeyen durumlarda hangi takma ismi kullanacağıma henüz karar vermedim. Ama Kader'i kışkırtmayacak ve imkânsız beklentiler yaratmayacak, Joan ya da Margaret gibi sıradan bir isim olacağı kesin – Joan Thompson, Margaret Evans, ne dersin? Uyuyamadığım gecelerde, sözgelimi bir kafede ya da bir otobüs durağında yabancılara kendi yaşamöyküm gibi sunabileceğim ufak tefek yaşamöyküleri uydurarak teskin etmeye çalışacağım kendimi. Tanışacağım insanlara illa kendim hakkında gerçeğe iyi kötü yakın düşen bir şey söyleyeceksem de, yakın zamanda bir kayıp yaşadığımı, çok sevdiğim kız kardeşimi yitirdiğimi ve bu yüzden tebdili mekânın bana iyi geleceği kanısında olduğumu söylerim diye düşündüm en fazla. Derken dün gece şu ufak masalı içimde bir sevinç kıpırtısı uyandıracak şekilde geliştirmeye çalıştım. Yurtdışına seyahat etmeye niyetli olduğumu, ama önce moral toplamak için İngiltere'nin kuzeyindeki küçük bir çiftlikte yakın bir arkadaşımın yanında birkaç hafta geçireceğimi söyleyeceğim. Bu yakın arkadaşım ben yaşlarda olacak, kocasını yakın zamanda kaybetmiş olmasına rağmen yüksek tepelerdeki o çiftliğinde bir başına karların, rüzgârın, yağmurun ve güneşin insafına kalmakta kararlı bir kadın. Evet, çiftliğinden bir yere kıpırdamayacak, tarlalarını ve hayvanlarını, kocasıyla birlikteyken olduğu gibi

çekip çevirmeyi sürdürecek. Ben de ona bu işte ne kadar başarılı olduğunu söyleyeceğim, ama kadın küp gibi sağır olduğu için dediğimi duymayacak. Charis, dedi Zoë, bu küçük masala bayılıyorum. Ömrümde gitmediğim bir dağ köyünde otobüsten iniyorum ve beni karşılamaya gelmiş canım arkadaşım Eleanor'u buluyorum karşımda, kendi koyunlarından kırkıp eğirdiği ve yine kendi eliyle birbirinden canlı, neşe dolu renklere boyadığı yünlerden o karakışın ortasında bizzat ördüğü rengârenk yün kaşkolu, bereyi ve eldivenleri giyiyor Eleanor. Beni gördüğüne ne kadar seviniyor, sana anlatamam! Ve küp gibi sağır olanlara özgü o tekdüze sesle kendisine, koyunlara, köpeğe, kediye, tavuklara ve ördeklere bulunmaz bir yoldaş olacağımı söylediğinde, ona inanıyorum. Tepelerdeki o otlaklarda, asla unutmayacağım, nereye gidersem gideyim hatıralarını sonsuza dek sevgiyle yaşatacağım güzellikler göstereceğine söz veriyor bana, sevgili Charis'im, dedi Zoë.

SU BENDİNİN VE YOLUN YAMACINDAKİ EV

Derken yaz sıcağının anısının bile evin belleğinden silinip gittiği ve günlerini aşağıdaki taş zeminli odalardan birinde geçirir oldukları aralık ayında Odile, karanlık koridorda tökezleyip düştü ve sağ kalça kemiğini o kadar fena bir şekilde kırdı ki cerrah onu derhal kalça protezi ameliyatına almaya karar verdi. Hepsi de göz açıp kapayıncaya kadar oldu bunların: Bir gün sapasağlam ayaktayken ertesi gün büsbütün kötürümdü, daha sonraki gün ise yatağa çakılı halde nekahet dönemine girmişti. Sabela bakıyordu ona, doktorlar çok yakında eski sağlığına kavuşacağını tahmin ediyorlardı.

Yine de büyük bir darbeydi bu. Yıllar yılı geçiştirilmiş onca endişe birden gün yüzüne çıkmış, hiçbir yere gitmemecesine, ayan beyan karşılarına dikilmişti. Bu koca ev kadınların hakkından gelecekti, onunla başa çıkmak için çok yaşlıydılar, Sabela'nın kendi sağlığı da çok parlak sayılmazdı, şimdiyse kendisinden on yaş büyük olan Odile'in eski gücüne kavuşabilmesi için belki de aylar geçmesi gerekecekti. Seksen küsur yaşındaki bahçıvandan yardım istediler, adam babayiğit torunlarından bir ikisini eve çağırdı ve delikanlılar Odile'in yatağını aşağı kata, salonun karşısındaki odalardan birine taşıdılar.

Şimdi kullandıkları her iki odada birden, taş oyma kenarlıkları nefis süslemelerle bezenmiş, mağara ağzı gibi kocaman şömineler vardı ve her iki şöminenin de içine, kurutulmuş çiçeklerin, çanak çömlekten ve heykellerden oluşan birkaç parça aksesuvarın arasına ufacık ve çirkin birer yağlı kalorifer konmuştu. Sessiz yola ya da bahçeye bakan devasa pencereleri dışarıdaki havayı olduğu gibi geçiren üst kat odalarını –ki sayıları bir düzineyi aşıyordu– kullanmaktan vazgeçmişlerdi artık. O alçı tavanlar, o kartonpiyerler, o kollu ağır şamdanlar, etekleri yerleri süpüren ağır perdeler; içinde heybetli gardıropların, sandıkların ve büfelerin, cafcaflı tüllere sarınmış dört direkli karyolaların bekleştiği gıcırdayan, çatırdayan huzursuz bir sessizliğe kol kanat geriyorlardı şimdi. Bir sürü ağır aynanın içinde ölgünce toplanıyordu ışık. Odile ile Sabela aşağıda, daracık bir alana sığdırılmış o sıcaklığın içinde yaşıyorlardı.

Sabela ömrü sahnelerde geçmiş bir tiyatro oyuncusuydu. Odile'in onun için yazdığı, arasına bolca pantomim serpiştirerek ve akordeonuyla çaldığı ara fasıllarıyla süsleyerek sahnelediği, dokunaklı monologlarıyla meşhurdu en çok da. Ne var ki epey zaman önce, hatta meşum kazadan bile önce, bu iş ortaklığı ve aralarındaki nice başka şey, hiçbir dirençle karşılaşmaksızın arka plana, deyim yerindeyse kadınların artık uğramaz oldukları o buz gibi odaların unutulmuşluğuna düşüvermişti. Sabela artık, Odile'e göz kulak olarak geçiriyordu bütün vaktini; hasta ise bakıcısının kendisini hayatına yeni bir amaç kılmasını alaycı gözlerle izliyordu.

Dışarıya ve üst kattaki odalara amansız bir soğuk hâkimdi. Ama biricik salonlarında, sigara dumanının, yemek kokularının ve yağlı kalorifer kokusunun birbirine karıştığı ağır havada, hele de bir iki kadeh şaraptan sonra, hayat Sabela'nın gözüne epeydir olmadığı kadar sıcak ve keyifli göründü. "Güvende olmak" ya da en azından "iyi kötü güvende olmak" tabirleri

geldi aklına; kendisi de samimiyetle hayret etti buna, Odile'e bir söylese onun bu fikrini pek gülünç bulacağını gayet iyi biliyordu. En bariz meseleler –ev, para, sağlıkları– söz konusu olduğunda, güvende olmaktan çok uzaktılar. Ne var ki Sabela, orada salonda, yatalak Odile'in bakımını üstlenmişken, cesaretinin tuhaf bir biçimde yerine geldiğini hissetti. Bu bizi güçlendirecek, dedi kendi kendine. Odile'i sağlığına kavuşturup yeniden ayağa kaldırdığımda ikimiz de daha güçlü olacağız ve bundan gerisi de eminim gereken şekilde gelecek. Sabela yemeğin ardından sofrayı toplamadan önce, Odile son bir kadeh bir şey içerken, köşedeki gömük koltuğa bağdaş kurup oturdu ve akordeonunu eline alıp otuz yıllık ortak çalışmanın semeresi olan dağınıklığın ortasında eski ezgileri usulca çalmaya koyuldu.

Odile zor bir hastaydı. Başlarda salonun karşısındaki odada bulunan yatağından hiç çıkamıyorken –Sabela sık sık odasına uğrayıp başında oturuyordu onun– her nasılsa Noel yemeği için ayağa kalkıp giyinmekte (beyaz ipek bir gömlekle ezilmiş dut moru bir pantolon tayyör giymek istemişti) ısrarcı olmuştu. Sonra evi kasıp kavuran dondurucu cereyanda yürüteciyle kaplumbağa hızıyla ilerleyerek, Sabela'nın fenerler ve çelenklerle süslediği salona gelmişti. Kendisi de bayram ruhuna yaraşır şekilde giyinip kuşanmış olan Sabela sevecen bir telaşla, âdeta üstüne titrercesine servis yaptı ona. Odile kadehine uzanarak, Henüz fırsat varken tadını çıkar sevgilim, dedi. Sonsuza dek sürmeyecek bu. Sabela onun ne demek istediğinden pek emin olmasa da, Odile'in sesinde hiç değilse zalimce bir tonlama sezmediğine şükretti. Yemeklerini yediler, Odile içkisini normalden hızlı içti ve çok geçmeden neşeli ortamlarda her zaman olduğu haline büründü: Sabela'nın hep dediği gibi, Püsküllü Bela haline. Saçları gençlere özgü kıvırcık buklelerin gülünç bir taklidiyle kıvrılmış, boyanın üstünden haftalar geçti-

ğinden kızıl turuncu renginden eser kalmamıştı. Ama sonra bir anda yorgunluk çöktü üstüne, kıpkırmızı yüzü bitkindi. Yaşlıydı, ıstırap içindeydi. Sabela yürütecine tutunup ayağa kalkmasına yardımcı oldu, salonun ve yatak odasının kapılarını açtı, dondurucu ayaz yüzünden havası neredeyse bir nehir gibi elle tutulur hale gelmiş koridoru geçerken Odile'e ağır ağır eşlik etti. Odile ayağına gelen her hizmeti –yatmaya hazırlanabilmesi için ihtiyacı olan her türlü yardımı– şükran ya da minnettarlık duymaksızın kabul ediyordu şimdi ve Sabela sofrayı kaldırıp ortalığı toplamak üzere salona gittiğinde, Gel buraya, çabuk ol, gel de ısıt beni, diye seslendi huysuzca. Sabela elini çabuk tutmasına tuttu ya, yapacak bir sürü iş vardı ve kendisi de yorgun düştüğünden, Odile'in aksiliği başta olmak üzere kafasına üşüşen sürüyle endişeyi bu defa güçbela savuşturabildi.

Yeni yıl sabahının erken saatlerinde Sabela, Odile'i kahvaltı masasının başında sigara tellendirip kitap okurken bıraktı ve eve lazım olan öteberiyi almak üzere arabayla kasabaya indi. Dondurucu bir soğuk vardı, yüksek dağların karlı tepelerinden esen kuzey rüzgârı soğuğu bıçak ağzı gibi biliyor, açıkta kalan tenin her milimini kesip sızlatan bir silaha dönüştürüyordu onu. Sabela geri döndüğünde Odile masada değildi, sancısının tuttuğu ve keyifsiz olduğu bazı sabahlar yaptığı gibi salonun karşısındaki odasına çekilip yatağa da yatmamıştı. Sabela ona seslendi, fakat bir yanıt alamadı. İçine çöreklenen korku, kalbinin yerinden fırlayacakmış gibi atmasına yol açtı. Bir daha seslendi, açık kapıdan bahçeye seslendi: Odile! Odile! Yine cevap gelmedi. Terastan, Büyük Kanal adını taktıkları donmuş çamurlu suyun üstündeki köprüye koştu. Orada durup biraz daha seslendi. Sonra geri döndü. Odile'i daha uzakta arayabilmek için çizmelerine ihtiyacı olacaktı.

Terasta, yıllar yılı ayazı donu yemekten enikonu çatlaklar

içinde kalmış kocaman, güzel saksıların arasında dikilip yukarı baktı Sabela. Odile birinci kattaki pencerelerden birinin önünde durmuş ona bakıyordu yukarıdan. Onu panik içinde fellik fellik aramamı seyretti, ona seslendiğimi duydu, onu ne kadar çaresizce sevdiğimi gözleriyle gördü, diye düşünmeyi sonra sonra akıl edebildi Sabela – ve bu kafasına dank ettiğinde öyle canı yandı ki! O anda ise, Odile'in görüntüsü Sabela'da hiçbir düşünce uyandırmadı, içinde buz gibi bir şok hissettiğiyle kaldı yalnız. Odile'in (onca sevdiği) o bildik çehresi bir yabancının yüzüne dönüşmüştü sanki ve Sabela pencerede duran kişinin de kendisine âdeta bir yabancı gözüyle baktığını hissetti. Evet yabancı, ne var ki ezelden beri, bütün gizli saklısıyla bilinen bir yabancı. Camın ardındaki Odile, ona tepeden bakıyor olmanın mesafesiyle seyretti Sabela'yı, tartarcasına, kıymet biçercesine süzdü onu. Öyle soğuk ve tuhaf bir biçimde bakıyordu ki, buna bir anlam vermeye çalışan Sabela, Herhalde bir felç geçirmiş olacak, yüz hatları o yüzden böyle çarpılmış, çehresi o yüzden bu kadar farklı görünüyor, beyne bir anda çullanan o idraksizliği ve yabancılaşmayı ifade etmek için çırpınıyor da ondan, diye düşündü. Derken Odile bu düşüncesini yalanlarcasına gülümsedi ve camın ardından donuk bir ifadeyle el salladı ona, işte bu daha fenaydı. Demek bir şeyi yoktu; tabii birkaç dakika boyunca dostunu bir yabancının mesafeli bakışıyla, üstelik de yüz hatlarının ürkütücü bir şekilde çarpılmasına yol açacak denli sert bir bakışla süzmüş olduğu sayılmazsa.

Sabela koşarak eve girip yukarı çıktı. Basamakların geniş tahtalarının birkaçı tahtakurtlarına neredeyse tamamen yem olup gitmişti ve ilk sahanlıkta sola kıvrılan tırabzanın bir parçası duvardan kurtulmuştu. Odile halen pencerenin önünde dışarı bakıyordu. Daha düz yerde yürüyemiyorsun, bir de o merdivenleri tırmanıp buralara çıkmışsın, diye fırça atmaya koyuldu Sabela. – Manzara, dedi Odile, manzarayı yeniden

görmek istedim. Sabela dostunun yanı başında durdu. Odile'in yüz hatları acıyla gerilmişti, hepten yana doğru eğrilmiş vücudunun bütün ağırlığını bir bastona veriyordu. Zavallı koyunlar, dedi. Devasa sekoyaların altında, çamurlara batıp sırılsıklam olmuş bir düzine sersefil koyun, erimeye yüz tutmuş bir kar yığıntısının üstünde sefilce sokulmuştu birbirine. Seni nasıl geri indireceğim aşağı acaba, diye sordu Sabela. İki kadın, bir zamanlar yatak odaları olan odada tir tir titriyordu. Nehre baksana, dedi Odile. Asıl onu görmek istedi canım. Sabah gözlerimi açtığımda ilk gördüğüm şeyin nehir olmasını özledim. Gerçekte, nehrin kendisinin doğru düzgün göründüğü yoktu, ama arazinin en uzak köşesinde çağlayan sesi, hava akımını olduğu gibi geçiren o kocaman pencerelerden içeri taşardı çoğun, bir su bendinin üzerinden eğimli bir şekilde akarak uzanan o su kütlesinin curcunası odalarında her daim iyi kötü gür bir sesle var olmuştu. Ve insan nehrin orada olduğunu, onu görebilmek için nereye bakması gerektiğini bilince, hele de ağaçların yapraklarını döktüğü kış mevsiminde, daha aşağılardaki ağaçların ve çalıların arasından o bulanık gümüş rengiyle doludizgin akışını da kolayca görebiliyordu onun. Nehrin ötesindeyse açık arazi vardı. Bir el ver de beni aşağı indir şimdi, olmaz mı Sabela'm, dedi Odile. Aptalın tekiyim ben, bağışla beni. Merak etme bir şey olmaz, rahat rahat ineriz eminim.

Şubat sonu gelip çattığında Odile, bastonla enikonu rahat hareket eder hale gelmişti. Yürüteç hastaneye iade edilmişti, hastane artık fizik tedavi seansları için kliniğe gelmeye mecbur tutmuyordu onu. Taburcu edildim ben, diyordu Odile, kısa zamanda kaydettiğim büyük ilerlemeden dolayı takdirnameyle hem de. Sabela onu beş dakikalık mesafedeki kasabaya arabayla götürüyor, Café des Sports'a bırakıyor, kasabadaki işlerini gördükten sonra yine kafeden alıp arabayla eve götürü-

yordu. Onu getirip götürmek dışında, Odile için yapması gereken işler her geçen gün biraz daha azalıyor, öte yandan yılın yüzü yavaş yavaş bahara dönerken, kendi iç huzursuzluğu her geçen gün biraz daha artıyordu. Bundan böyle hep aşağıda kalsak daha iyi olmaz mı, ne dersin, dedi Odile'e. Bu iki oda gayet sıcak ve rahat oldu. Odile, ben senin ciğerini bilirim, dercesine bir bakış attı ona ve kesin bir dille itiraz etti: Hiç de değil, eski düzenimize ne kadar çabuk geri dönersek o kadar iyi. Jean-Luc'u ara da torunlarıyla birlikte odamızı yeniden yukarı taşımasını rica et ondan, olmaz mı. Sabela onun, Odile'in, eski gücüne henüz yeterince kavuşmadığını, merdivenlerin tehlikeli olduğunu, tamir edilmeleri gerektiğini, aynı şekilde tırabzanın da elden geçirilmesi gerektiğini, yatak odasının rutubetli ve soğuk olduğunu bir bir sıralamaya koyuldu telaşla. Fakat bütün bu laf kalabalığının arasında Odile çoktan ahizeyi kaldırmış, ilk çevirişte Jean-Luc'a ulaşmış ve taşınma işini bir çırpıda ayarlamıştı. Sonra Sabela'ya dönüp başını salladı, Böylelikle bu da aradan çıktı, dedi. Ha unutmadan söyleyeyim, diye ekledi, kafede yeniden iş almaya başlayıp başlamadığımı soruyorlardı geçende, haberin olsun, eski düzenimize döner dönmez çalışmaya başlayacağım. O pek mühim işini mi kastediyorsun, dedi Sabela. Evet, o pek mühim işimi kastediyorum. Bana bir meşgale oluyor, hiç değilse evden çıkmama vesile oluyor. Beni arabayla kafeye atarsın, değil mi bir tanem?

Sabela karşı taarruza geçti. Er ya da geç evi satmak zorunda kalacağız. Başka bir yerde daha küçük bir ev almamız lazım bizim. Odile omuz silkti. Yıllardır hep aynı nakarat, yeni bir şey söyle bana, dedi. – Nakarat aynı olabilir ama artık şakası kalmadı. Düşüp oranı buranı kırıyorsun, sonra da yataktan çıkamıyorsun. – Şu anda yatakta değilim ya. – Yeniden yatağa düşmeni mi bekleyeceğiz illa? – Niçin illa yatağa düşecekmişim ki? – Çünkü yaşlandın artık, ikimiz de yaşlandık. – Odi-

le gülüyordu. – Niçin gülüyorsun, dedi Sabela. Hiç komik değil. – Yıllar önce senin için yazdığım bir rol geldi aklıma, aynı o roldeki haline benzedin şu an, dedi Odile. Hiç unutmuyorum, büyük sükse yapmıştın o rolle. Meğer kâhinlik varmış serde, senin ileride ne hallere düşeceğini ta o zamandan görüp gelecekten haber vermişim.

Ertesi gün alacakaranlıkta Jean-Luc torunlarıyla çıkageldi. Gerisingeri yukarıya, desenize hanımlar, dedi. Eh, fena mı işte, ne güzel. Ne bahçıvanın, ne de torunlarının Sabela ile Odile'in arasındaki ilişkiye dair edepsizce en ufak bir imada bulundukları vakiydi. Kadınlarla ahbaplık etmek hoşuna gidiyordu adamın, evinde iki lafın belini bükeceği kimi kimsesi yoktu. Koyunlara bakarken, bahçede ya da su bendinde çalışırken arada bir eve uğrar, onlarla kahve içer ya da bir iki kadeh yuvarlardı. Onlar sayesinde istemediği kadar yakacak odunu vardı ve toprağı pohpohlayıp onu karınca kararınca bir ekin vermeye kandırabildiğinde, hasattan payına düşenden de fazlasını veriyorlardı ona. Jean-Luc ile torunları işe koyulmadan önce bir şeyler içip içlerini ısıttılar, ardından çift kişilik kocaman yatağı söktüler, parçalarını yüklendikleri gibi itinayla üst kata taşıdılar ve o buz gibi yatak odasında yatağı yeniden kurdular. Jean-Luc bir sepet çırayla odun getirmesi için oğlanların en ufağını dışarı yolladı. Çok güzel bir oda bu, dedi. Hele ateşi de yakınca, siz hanımlara yaraşır şekilde sıcacık ve keyifli olacak. Derken genci yaşlısı hep bir ağızdan Sabela ile Odile'e iyi geceler deyip veda ettiler.

Oda sahiden güzel görünüyordu. Yalnızca bir başucu lambası ve şömine ateşiyle aydınlandığından bütün kusurları gözden kaybolmuş, sadece hoş yanları ortaya çıkmıştı. İşte, dedi Odile. Ben sana demedim mi. Şimdi artık yeniden başlayabiliriz. Beyaz mermer şöminenin üstündeki büyük ayna, alev alev yanan kütüklerin karşısında yan yana gösteriyordu ikisini;

Odile'i gülümserken, Sabela'yı ise gülümsemezken. Sabela'nın yüzü, yıllarca pantomim yapmış olmanın verdiği alışkanlıktan olacak, ne kadar karmaşık olursa olsun her türlü ruh halini olağanüstü bir berraklıkla yansıtırdı. Odile ona bakarken omuz silkti, sana yardımcı olamam sevgilim, demeye getiriyordu bu hareketiyle. Sonra kolunu Sabela'nın omuzlarına doladı –aynadaki iki kişi de bu eylemin gerçekleşmesini izledi– ve Sabela o anda tıpkı yıllar önce olduğu şekilde, yaşça daha büyük olan kadının aklını çelip üstünde hak iddia ettiği o genç kadın gibi göründü yeniden. Bunu görünce, kendi çaresiz yüzü hüznün pantomim maskesine büründü bir anda. Onun bu hali Odile'i hem duygulandırdı, hem de tahrik etti, Yatağa gel haydi, dedi Odile aynadaki kadına. Bir şey olduğu yok, her şey yolunda bak. Ama her şey yolunda değildi, yolundaymış gibi yapmak boşunaydı, sırtları birbirlerine dönük uyudular ve ateş için için yanıp küllendiğinde, evin içindeki soğuk dışarıdaki soğuğa handiyse denk hale geldiğinde, ördek tüyünden yorganlarının altında bile, soğuğun sırtları arasındaki boşluğa sinsice sokulup yerleştiğini hissettiler.

Kahvaltı ederlerken –önce Sabela kalkmış, odayı ısıtmış, her şeyi hazır etmişti–, Haplarını her sabah illa böyle asker gibi sıraya dizmek zorunda mısın, diye sordu Odile. Sabela hiç beklemediği bir anda yüzüne tokat yemiş gibi hissetti bu soru karşısında. Özür dilerim, dedi. Ânında, gururunu hiçe sayarak pişman olmuştu yaptığından. Seni rahatsız ettiğinin farkında değildim. Hiç söylemedin ki. – İçimi karartıyor, dedi Odile. Sonra ekledi: Hiç söylemediğim daha çok şey var. Bu lafın üzerine sessizlik içinde ettiler kahvaltılarını, Sabela bir daha başını kaldırmadı. Ancak kahvaltının sonunda yüzüne baktı Odile'in, İşe gidecek kadar iyi olduğuna emin misin, diye sordu. Bir hafta daha istirahat etsen daha iyi olmaz mıydı? – Canım benim, dedi Odile, beni düşündüğün için teşekkür ederim ama gayet

iyiyim ben, hem içimizden birinin biraz para kazanması lazım. Sen beni kasabaya götürüp kafeye bırakıver olmaz mı?

Odile'in "pek mühim işi", bu modern çağda en fazla geçici bir hayatta kalma çözümü olan arzuhalcilikti. Yazması olmayan ya da söylemek istediklerini Odile'in kendilerinden çok daha yetkin bir biçimde kâğıda dökebileceğini düşünen insanlar için sipariş üzerine yazılar yazıyordu. Önünde Olympia daktilosu, bir deste kâğıt ve küçük bir şişe daksille; Café des Sports'ta hiç eksik olmayan at yarışı, rugby, futbol ya da bisiklet yarışları gürültülerinin nispeten daha az duyulduğu sakin bir köşeye oturuyor ve kafenin âdeta kendine ayrılmış olan bu kuytu bölmesinde, önünde kahvesi ya da bir kadeh şarabıyla müşterilerini kabul ediyordu. Müşterileri genelde yoksul insanlardan oluşuyor, Odile cevval ve amirane bir edayla onlar adına yazılar kaleme alıyordu. Bu işten dişe dokunur bir gelir elde etmediğini ise –zira yüksek ücretler talep edemiyordu ve masrafları vardı– söylemeye bile gerek yok. Yirmi yıl aralıksız çalışsa, çatıyı aktarmak, evi tahtakurtlarından arındırmak ya da su tesisatıyla septik çukuru adamakıllı elden geçirmek için gereken parayı yine de denkleştiremezdi. Ama işi seviyordu, bu işte iyiydi, kendince bir şöhret ve itibar kazanmıştı ve en önemlisi, bu iş evden dışarı çıkmasına vesile oluyordu.

Sipariş edilen işlerin çoğu basmakalıp ve onun açısından basit yazılardı. Devlet dairelerine dilekçeler yazıyor, kırtasiyecilik yazışmalarıyla uğraşıyordu; bazen yalnızca on kilometre ötede, bazense dünyanın öbür ucunda bulunan dost ve akrabalara tebrikler yağdırıyor, başsağlığı ve acil şifa dileklerinde bulunuyordu; dilekçeyle ürün sipariş ediyor, ürünlerin kusurlu çıkması halinde bu kez de şikâyet mektubu kaleme alıyordu. Beyaz kâğıdı daktiloya takmakla başlıyordu her şey: Tuşları tıkırdatıp tıngırdatıyor, yazdıkça şaryo giderek sola doğru kayıyor, zil sesiyle birlikte kolu çekip şaryoyu gerisingeri sağa

alıyor, bitirdiğinde kâğıdı makineden çıkarıp üstündeki kara işaretleri yüksek sesle okuyor ve çoğunlukla çocuksu bir şaşkınlıkla yüzüne bakakalan müşteri imzasını atıp ücretini ödüyordu. Güzel işti, bu işten zevk alıyordu. Arada, daha fazla emek isteyen, daha ilginç siparişler aldığı da oluyordu. Yabancının biri onu Café des Sports'un âdeta kendine ayrılmış o kuytu bölmesinde buluyordu; talep edilen yazının ana hatlarıyla özetlenmesi, tıpkı günah çıkarmak gibi zaman alıyordu; Odile can kulağıyla dinliyor, notlar alıyor, hayal gücünü müşterisinin istekleri doğrultusunda işe koşuyordu. Ama öyle bir yazı oracıkta, ayaküstü yazılamazdı. Bu durumda müşteri yazıyı almak için iki gün ya da bir hafta beklemeliydi. Bu meyanda Odile notlarını ve kafasında oluşturduğu fikirleri eve taşıyor, işi bitirene dek kendini helak edercesine çalışıyordu. Ne zaman bu tarz siparişler gelse Sabela, kendi deyimiyle Odile'i hepten kaybediyordu; oysa sahne sanatçısı olduğu yıllarda Odile'in zevkle ve aşkla –yalnız yazma eyleminin kendisine değil, ona, pantomimciye, müzisyene, o monologların icracısına duyduğu aşkla– yazmasına hiç aldırmazdı.

İşe geri döndüğü ilk gün Odile, yokluğunda ne yapacağını şaşırmış ve epeyce bocalamış müdavimleri arasında gözüne tanıdık gelmeyen, gerek hali tavrı, gerekse giyim kuşamıyla düpedüz tuhaf görünen bir adam gördü. Adam kendisine yaklaşırken başından çıkardığı siyah bir fötr şapka takmış, ceketi, yeleği ve pantolonu apayrı tellerden çalan üç parçalı bir takım elbise giymişti. Leydim, dedi ve Odile'in önündeki kahve masasına bir pusula koydu. Şöyle yazıyordu pusulada: Benim adım Bay Vlad. Ben bir sürü dil konuşur ve yazarım, sade bu dili yapamam. Bu memlekette yabancıyım. Kocası ölen çok güzel bir hanım seviyorum. Lütfen siz ona yazın ve lütfen benimle evlensin, söyleyin. Ben iyi bir adamım. Çok güzel bir yerde evim ve keçilerim var. Bunları arkadaşım yazar. Lütfen

siz bu güzel hanıma benim için uzun ve iyi yazın. Odile başını kaldırdığında, adam ona son derece sevimli bir şekilde gülümsedi –birkaç altın dişi vardı– ve cüzdanından birtakım fotoğraflar çıkardı: Biri söz konusu hanıma aitti, yarım düzinesi ise başka bir ülkede kendi evinde, keçileri, meyve ağaçları ve çiçekleri arasında çekilmiş kendi fotoğraflarıydı. Tamam, dedi Odile. Perşembe günü gelip alın. Adamın hiçbir şey anlamadığını görünce, parmağıyla önce adamı, sonra aralarında duran masayı işaret etti ve parmaklarıyla üçe kadar saydı; bunun üzerine yüzü kocaman bir gülümsemeyle aydınlanan adam, sağ elini yumruk yaparak kalbinin üstüne üç kez yavaşça vurdu. Ayrıca fotoğraflara da ihtiyacım olacak, diye ekledi Odile. İlham almak için. Fotoğrafları toplayıp masadan kaldırdı, onları adamın pusulasıyla birlikte çantasına koyarmış gibi yaptı ve kaş göz ederek adama bunda bir sakınca olup olmadığını sordu. Adam gözlerini yumdu, fötr şapkasını karnına bastırdı ve başını eğdi. Onun bu halinden, Pekâlâ, madem öyle gerekiyor; kendisine kavuşamazsam hayatımı çorak bir toprağa döndürecek o hanımın kalbini bana kazandırma yolunda şayet size bir faydası dokunacaksa, en kıymetli varlığım olan resmini ve kendisine uygun bir eş adayı olduğumun şu zavallı kanıtlarını seve seve sizin emin ellerinize emanet ediyorum, manasını çıkardı Odile.

Sabela arabayla onu aldığında, heyecanla Bay Vlad'ın siparişinden bahsetmeye koyuldu Odile. Keyifli bir iş olacak bu, dedi. Üstelik dolgun bir ücret ödeyecek. Cüzdanında o pek kıymetli fotoğraflarından çok daha fazlası vardı. Sabela arabayı garaj niyetine kullandıkları fayton ahırına çekinceye dek tek kelime etmedi. Neden sonra, Para karşılığında yazdığın bu şeylerin doğurabileceği sonuçlar hiç umurunda mı acaba, çok merak ediyorum, diye patladı. Adamın kadını öldürmeyeceğini nereden biliyorsun mesela? Kendi tarafındaki kapıyı çarpa-

rak kapadı, Odile'i bir yandan çantası, bir yandan daktilosu, bir yandan da bastonuyla aynı anda cebelleşmek üzere bir başına bırakarak çekip gitti.

Akşam yemeği keyifsiz bir havada geçti. Sabela sofrayı kaldırdı, içkisiyle sigarasını koltuğuna götürdü ve akordeonu eşliğinde, epeyce de yüksek bir sesle Galiçya havaları söylemeye koyuldu. Odile daktilosunu masaya yerleştirdi, Bay Vlad'ın pusulasıyla fotoğraflarını önüne koydu. Bu adamdan zarar gelmez, dedi. Keçilerine şu gülümsemesinden belli zararsız olduğu. Hem şu hanımı evliliğe razı etmek için uzun boylu dil dökmek gerekirse şaşarım. Haline bakılırsa evlenip başka yere taşınmaya dünden razı. O yüzden yazacağım mektup olur da muhabbetlerini artırırsa, ben de sevineceğim. Eminim birlikte çok mesut olurlar.

Sabela şarkılarını söyledi. Denizin kabaran dalgaları gibi biri bitince, hemen diğeri geliyordu arkadan. Eski şarkılardı bunlar, ama bağrından kopup yükseldiklerinde, derken dudaklarından döküldüklerinde, sesinin olanca dürüstlüğüyle dile gelen kendi şarkıları olduğunu hissediyordu onların. Sabela aşkı ve ölümü, birbirine ebediyen kenetlenmiş bu ikilinin hayaletlerini, sonsuz sayıda çeşitlemesi olan o biricik hikâyeyi anlatan ara fasıllarını terennüm etti, hepsi de kendine özgüydü fasılların, hepsi de o dinmek bilmez yaygın kederin yığınla hayaletini peşlerinden sürükleyerek geliyordu. Odile tuşları dövdükçe dövüyor, hırsını alamayıp şaryoyu yeniden hışımla sağa çekiştiriyor, kâğıdın birini takıp birini çıkarıyor, en hoşuna giden kısımları bıyık altından kıs kıs gülerek, Sabela'ya doğru yüksek sesle okuyordu.

Sabela şarkı söylemeyi kesti, şarabıyla sigarasını içmeye kaldığı yerden devam etti. Yüzü uykusuzluktan ve sağlıksız yaşamaktan bembeyazdı ve gözleri etraflarını saran kara halkaların içinden bakıyordu dünyaya. Şunu bir dinle, diye hay-

kırdı Odile. Şevke geldim resmen, tek kelimesini bile değiştirmeyeceğim bu yazdığımın. Mektubu başından sonuna okudu, en az bir on dakika sürdü bu. Bitirdiğinde, Fahişe, dedi Sabela.

Ne var ki perşembe günü Bay Vlad, Odile'in Café des Sports'taki masasının karşısında bir parçası bir parçasını yine tutmayan bir başka üç parçalı takımla boy gösterdiğinde şapkasını başından çıkardı ve Odile'in güzel hanıma onun ağzından yazdığı mektubu yüksek sesle okumasını vecd içinde dinledi. Mektubun tek kelimesini dahi anlamadı, ama metnin tartımı, tonlamasındaki ve temposundaki değişimler, kulağı okşayan o işitsel ahengi ve en çok da müellifinin onu yüksek sesle okurken açıkça hissettirdiği o samimiyet içindeki bütün kuşkuları silip attı. Bu sözcüklerin, tastamam bu sırayla ve kulağı aynen böyle okşamak suretiyle işini göreceğine bütünüyle ikna oldu. Gözlerinden yaşlar boşandı adamın, diye anlattı Odile kendisini almaya gelen Sabela'ya, sel olup akan gözyaşları içinde teşekkür etti, şişkin cüzdanını açtı ve eliyle işaret ederek istediğim ücreti almamı söyledi bana. Ben mütevazı davranıp iki yüzlükle yetinince, üç yüz daha almam için o ısrar etti. Kendimize çalışan bir çamaşır makinesi alabiliriz! Ya buna ne diyorsun sevgilim? Fahişe, dedi Sabela. Enayiliğine doymasın adam, eğer o mektuba kanacak olursa kadın da doymasın enayiliğine.

Hava yumuşadı. Ev yıllık mutat göz boyama mesaisine girişti: Bakın ne kadar da güzelim, akıl sır ermez, tuhaf bir cazibem var hem, başka hiçbir eve benzemem doğrusu. Neden beni satıp başka bir yere taşınmak isteyesiniz ki? Tahtakurtları, akan çatı, bozuk su tesisatı yüzünden, diye cevap verdi Sabela. Çünkü cereyan yapmayan tek bir yerin yok, çünkü pencerelerinin teki bile çerçevesine doğru düzgün oturmuyor, çünkü içinde küften, rutubetten yana ne ararsan var, çünkü ihtiyarız biz. Ama her bahar yaptığı üzere yine Büyük Kanal'ın tahta

köprüsünün üstünde durdu ve oluru vermeleri halinde Jean-Luc'un, altlarındaki bu çamurlu su hendeğini tereler, naneler ve altıntoplar arasından çağlayan bir dereye dönüştürebileceğini anlatmasını dinledi. Bir müsaade etseler burayı su karatavukları ve yalıçapkınları için yeniden bir cazibe odağı kılacağından dem vuruyor, savaktaki paslanmış kapağı onarmaktan başkaca bir şey yapmaya gerek olmadığını, bunun da çok para tutmayacağını, torunlarını yardıma çağırıp bu işi kolayca halledeceğini söylüyordu adam ısrarla. Ve ısınmaya yüz tutmuş ıslak toprak, Jean-Luc'un bu inancına arka çıkarcasına bağrındaki yüzlerce kırlangıçotunu biraz daha şeneltti. Kardelenlerin mevsimi geçiyor olabilirdi, ama sırf kardelenlerin ölümüne seyirci kalmaya tahammül edebilesiniz diye o döngüyü sürdüren adasoğanları, kurtboğanlar ve tavşankulakları yok muydu sanki? Unutuyorsunuz, her yıl soğuklar gelip çattığında unutuyorsunuz, hemen karanlığın saflarına geçiyorsunuz, ölüme boyun eğiyorsunuz, oysa her yıl tam bu vakitte, siz sevseniz de sevmeseniz de, şişkin bağrı yüzyılların tohumuyla hıncahınç patlayasıya dolu toprak, o kara cefakâr toprak, şu anda pes edecek olursanız neler kaçıracağınızı isteseniz de istemeseniz de hatırlatır size, sizi aptallar, ödlekler, ey sizi kıt inançlı yaratıklar. Terasta, dondan çatlamış aile yadigârı saksılar, soğuktan yiyecekleri her türlü vurguna rağmen yine de konuşturmayı bildikleri o marifetlerini konuşturmuşlardı: Bağırlarından nergisler fışkırtmışlar, ısınmaya başlayan havayı mis gibi kokularla doldurmuşlardı. Ve evin medarı iftiharı –daha doğrusu medarı iftiharlarından biri– olan morsalkım, yapının temellerinin çok daha derinlerinde bir yerden gizli güçlerini seferber etmiş, bu güçleri alıcınkinden de kalın bir gövdenin içinden o sayısız özsu damarlarına pompalamış, el yordamıyla yolunu çizerek evde acilen elden geçirilmesi gereken her şeyi bir yaz boyunca daha gözlerden gizleyecek, önü alınmaz bir yapraklanmaya ve

tomurcuklanmaya yürümüştü. Tamir edilmesi gereken o duvarlar, pervazlar, çerçeveler, çatı parapetleri ve yağmur olukları, bütün o can sıkıcı işler, birkaç güzelim ay daha katmer katmer sarkan o göz okşayıcı morların altında hem gözden, hem de gönülden ırak olacaktı.

Odile'e sorarım, dedi Sabela. Jean-Luc başını salladı ve azıcık bir teşvikle tamir edebileceğinden emin olduğu, su bendinin oradaki tertibata bir kez daha göz atmak üzere o koca kara sekoyaların altında paytak paytak yürüyerek uzaklaştı. Ve aynı gün, o pespaye koyunların en beter halde olan ikisini kamyonetine koyarak kasabadaki kasap arkadaşına götürdü. Öteden beri, İnsanın göz zevkini bozmalarındansa, karın doyurmaları yeğdir, düsturuyla hareket ederdi.

Jean-Luc'un önerisini Odile'e sormanın bir anlamı yoktu. Odile son zamanlarda her şeye tamam diyordu, ki Sabela'ya kalırsa suya sabuna dokunmamak için elinden geleni ardına koymayışının ve büyük sorumsuzluğunun göstergesiydi bu. Ev senin evin hayatım, diyordu. Canın ne istiyorsa onu yap. Bu aralar keyfi yerindeydi, güler yüzlü ve sevecendi, ayakları yere neredeyse kazadan önce olduğu kadar sağlam basıyordu artık. Ama bütün bu hallerine; para, ev ve bahçe meselelerine kaygısızca kayıtsız kalışına rağmen Sabela, Odile'in kendisini azat etmekte olduğunu, hatta onu âdeta başından savarcasına kendi payına çoktan tepe tepe kullanmaya başladığı o özgürlüğe doğru itelediğini biliyordu. Sabela istemiyordu o özgürlüğü. Bu yüzden de dostundan nefret ediyor, onun o lakaytlığı içine dert oluyordu. Güneş gören kırık bir sandalyede, eski bir çoban paltosunun üstünde oturmakta olan Odile, çiçeklerle bezeli terasın ve kışın keyifsizliğinden henüz sıyrılamamış bakımsız çimenlerin üzerinden gözlerini aşırttı. Erimiş tonlarca kar ve buzla gücüne güç katmış, şimdi su bendinin üzerinden ve yeşile durmuş ağaçların arasından şen bir curcunayla atıla-

rak uzaklara, ta uzaklara çağlamakta olan nehre doğru muhabbetle gülümsedi. Bu güneş iyi geldi, dedi. İşler düzeliyor.

Odile, Café des Sports'ta hoşça vakit geçiriyordu. Eline, boşta kalmamasını sağlayacak kadar iş geliyordu ve her ilkbaharda olduğu üzere günde en az bir kez, daha önce hiç görmediği bir insan karşısına dikilip aşk hayatını renklendirmek üzere yardımına başvuruyordu. Bu yabancıların hepsi de çetin bir kışı sağ salim atlatmayı başarınca âdeta birden uyanıp gerçeğe aymış, hayatın gündelik akışının başlamasından önceki o alacakaranlıkta yüksek sesle, Şimdi değilse ya ne zaman, diye sormuş gibiydiler kendilerine. Sonra da kendi güdük ifade güçlerinin boyunu aşan şeyleri bir bir söyleyen, insanın gönlünden geçenleri harfi harfine yazan bir kadından bahsedildiği geliyordu hatırlarına. Bay Vlad geri dönmemişti; Odile büyük bir memnuniyetle, sihrinin işe yaradığı; Bay Vlad ile gönül verdiği o hanımın, adamın memleketine çoktan göçmüş oldukları, keçiler ve bağlar arasındaki o evde mutlu mesut yaşamaya başladıkları sonucunu çıkarıyordu bundan. Öyle bir yerde yaşamaya başlamak için bulunmaz bir zamandı üstelik, doğanın göverdiği, yapılacak bir sürü işin olduğu kösnü mevsimiydi tam ve bir elin nesi iki elin sesi vardı. Sabela'nın alaycı şüphesi Odile'i güldürüyordu. İşte senin sorunun bu sevgilim, diyordu. Ve Sabela'nın sözcüklerin ifade edebildiğinden çok daha fazlasını yansıtmakta üstüne olmayan yüzü, istemeden de olsa Odile'e katılıyordu.

Her akşamüstü Sabela, başka insanların hikâyelerini dinlemekten patlayacak hale gelmiş dostunu kafeden alıyor ve her akşam sofrayı toplayıp içkisi, sigaraları ve akordeonuyla koltuğuna çekildiğinde, bu hikâyelerin Odile tarafından Olympia daktilosunun yoldaşlığında ve bir parlak fikirler sağanağı altında, neşeli bir hengâme içinde geliştirilmesini izlemek ve dinlemek zorunda kalıyordu. Kocasını terk eden bir kadının mutfak

masasının üstüne bırakacağı bir mektup yazdı. Rüştünü yeni ispat etmiş bir kızla birlikte bir kanal mavnasında yaşamak üzere manastırdan kaçmış olan; baş keşişten ve onun mesleği namına yaptığı her şeyden ne kadar tiksindiğini yüzüne vurmak isteyen, okuması yazması olmayan bir keşiş için bir başka mektup yazdı. Ömrünün son demlerinde karısına, metresine, çocuklarına ve torunlarına yediği naneleri olduğu gibi itiraf ederek vicdanını rahatlatmak isteyen ve Odile'den hoşgörülü değil, dürüst olmasını bilhassa talep eden yaşlı bir adam için bir mektup döşendi. Odile kurguladığı metinleri, dokunaklı kısımlarının ve oluşturduğu ahengin tadını çıkararak yüksek sesle okuyor, bu meyanda Sabela ise Galiçya dilinde, kâh kendisini elma ağacına asarak canına kıyan bir kızın, kâh ordudan firar edip yavuklusunun evinde yakalanan ve evin bahçesinde vurulan asker delikanlının hikâyelerini anlatan türküler çığırıyordu. Yılın bu tuhaf döneminin en tuhaf macerası ise, Odile'in bir aşk üçgenine müdahil üç kişiyi birden müşteri olarak kabul edip onların ağzından yazdığı mektuplarla bu ilişkiyi üç taraftan birden idare edişi oldu. Tam anlamıyla içinden çıkılmaz bir durum vardı ortada: Kadın bir kıza âşıktı, kız bir adama âşıktı, kızın âşık olduğu adamsa kadına âşıktı. Odile bu kişileri farklı günlerde –toplam dokuz gün– sırayla kabul etmiş ve olaylar iyice sarpa sarıp artık baş edemeyeceği bir hal alınca, Sabela'nın deyimiyle "Tanrı rolüne soyunma"nın ne kadar akıllıca olduğundan sonunda kendi bile şüphe etmeye başlamıştı. Çareyi Café des Sports'un *patronuna* haber göndererek adama, âdeta özel olarak kendisine ayrılmış o bölmedeki masasına uzun bir müddet ihtiyaç duymayacağını bildirmekte buldu, *patrona* nerede yaşadığını kesinlikle kimseyle paylaşmamasını özellikle tembihleyerek zaten evde olmayacağını, bir seyahate çıkacağını söyledi. Böylece bütün karakterleri bir anda kendi kaderleriyle baş başa kaldı.

Sabela su bendinin başında durdu. Odile, Café des Sports'taydı. Öldürecek bir sürü vakti vardı. Jean-Luc'un kapağı onarıp Büyük Kanal'ı eski görkemine kavuşturma yolundaki artık gelenekselleşmiş teklifini bir daha düşünmüştü, ne ki bir yığın derdin içinde olsa olsa yeni bir dert ve üzüntü kalemi olarak aklından geçirmişti onu. Yine de cazip bir yanı vardı bu teklifin, ya da su bendinin kendisinin cazip bir yanı vardı. O ses, su bendinin tasavvuru Sabela'yı kendine çekmiş, çiçeklerle bezeli terastan aşağı inip bakımsız çimenlerde yürümeye, koyunların arasından ve dev sekoyaların koruluğundan geçerek ona biraz daha, biraz daha yaklaşmaya sevk etmişti ve sonunda şimdi olduğu yerde, bendin yanı başında bulmuştu kendisini.

Su bendi, bir nehrin ne kadar kudretli olduğunu açığa çıkarır. Su bendi, nehrin yalnızca bir kısmını sergilediği kütlesinin üstünde uzanan insan elinden çıkma bir basamaktır ve nehre temas eden şeylerin, bu ister bir yaprak, ister bir kütük, ister bir koyun ya da insan leşi olsun, onun akışını nasıl zerre kadar etkilemeyeceğini iyice anlamanızı sağlar. Nehirlerin kokusu, su bentlerinde çok daha güçlü hissedilir: Bentlerde diplerin, çamurlu nehir yatağını tarayarak gelmiş o alt gövdenin kokusunu alırsınız; yüzeydeki beyazlığının altında su, sürülmüş nehir yatağının kokusunun ve bu kendine has ortamda yaşayabilen canların rengindedir. Su bendinin kopardığı gürültü şamata korkutucudur. Hele bir yanı başında durun, kafanızda başka hiçbir düşünce barındırmanıza izin vermez, sille tokat girişip her şeyi siler aklınızdan. Gök gürültüsü gibi kulakları *durmaksızın* sağır edici bir sestir. Dikkat kesilecek olursanız, bu gürültüye ait bazı ince ayrımları, ağırlık, kuvvet ve hızla ilgili belli belirsiz birtakım dalgalanmaları ayırt etmeye başladığınız zannına kapılabilirsiniz. Ne var ki işitme duyunuz o kadar hassas, daha doğrusu o kadar güçlü değildir aslında ve

ayırt etme sanatındaki acemilik döneminiz, dört bir yanı saran o kükremenin altında ezilerek çok geçmeden gümbürtüye gider. Su bendi bir kükreme sesi çıkarır, bir çığ nasıl sizin sorularınıza kulak asmazsa, o da öyle kendi işine bakar daima. Olduğu gibi olan kendidir o yalnızca, her şeyi silip süpüren bir gürültü azmanıdır, ne kadar ezici de olsa bundan ibarettir salt. Gözler de onu kavramakta yetersiz kalır. Zira su bendi akıntıya karşı düz bir şekilde değil, eğik olarak uzanır, bu yüzden de gözlere, su kütlesinin akışını kasten kıyıya doğru saptıran bir yanılgı hâkim olur. Su o basamağın üstünden telaş içindeki yekpare bir kütle halinde atlamak isteyebilir belki, ne var ki önüne dikilen o enine engel onu öyle bir vira eder ki –gözlere ve onlara eşlik eden bilince– suyun bir dolusu kenarlara hücum ediyormuş, oradan da tabiri caizse sıvışırcasına karaya doğru akıyormuş gibi görünür. O kuvvetin ve hızın haşmeti suyu çapraz bir şekilde aşırtırken, yalnızca buna odaklanan zihin kendini baş aşağı durmaktan da beter hisseder, bir insanın öz iradesinden artakalan cılız ve âciz bir tortu misali bozguna uğramış hisseder ve bu durumda kendinize çıkarabileceğiniz bir paye varsa şayet –ki ne bir övgüdür bu, ne de bir yergi– o da o suya hiç tereddütsüz atlamamış olduğunuzdur; çok uğraşırsanız belki kendinize mal edebileceğiniz zavallı bir iradenin sizi nasılsa zapt etmiş, bir açıda tutup son âna dek kıyıda kalmanızı sağlamış olduğudur.

Sabela su bendinin o şamatasının ve ağır kokusunun yanı başında durdu, bendin üstünden aşağı yıkıla devrile boşanan su onu büyüledi. Daima burnunun dikine giden bu doğa olayı yılın bu vaktinde, bildiğini her zamanki gibi okurken şiddetinin de doruğunda oluyordu. Nehir baharda işte bunu yapıyordu ve bu marifetinin ne denli yeğin bir tabiata sahip olduğu da en iyi su bendinde anlaşılıyordu. Nehir dağlardan inen karı ve buzu gövdesine indiriyor, onlarla daha gürbüzleşiyor, sonra

uzaklardaki denize doğru doludizgin akıyordu. Sabela başını iki yana salladı ve Jean-Luc'un gelenekselleşmiş önerisine yeniden kendini vermeye çalıştı.

Zira Büyük Kanal dedikleri gölcüğün suyu nehrin sol yanına açılmış bir suyolundan geliyordu; su bakımsız çimenliğin ve dev sekoyaların etrafından dolanacak şekilde yönlendirilerek evin terasının önüne, hatta bir zamanlar akıntı yönünde bulunan bir değirmene taşınıyordu. Bunu mümkün kılan savak kapağı yıllardır kullanılmadığından kapalı durumda sıkışıp kalmıştı, ama Jean-Luc kapağın yeniden açılmasını sağlayabileceğini düşünüyordu, tamamıyla olmasa da –zira tamamıyla açılmasının tehlikeli olabileceğini kendi de teslim ediyordu– hiç değilse kapağın boyunun yarısına ufak bir ağız ya da kapakçık açılabilirdi. Bu kadarı bile ihtiyaçları olan suya bol bol kavuşmalarını sağlayacaktı; sonra da ya kendisi ya da güvenilir başka biri yeni kapakçığı indirip kaldırarak kanalın su seviyesini hanımların uygun gördüğü şekilde ayarlayacaktı. Fakat o öğleden sonra Sabela'nın gözü son sürat akan nehrin o vahşetinden başka bir şey görmez oldu ve kendi eğlenceleri uğruna nehrin bedenini kanatmanın düşüncesi bile onu korkudan dehşete düşürmeye yetti. Hem iş eğlenceye gelince, Sabela'ya yeni monologlar yazmak ne kadar umurundaysa böyle planlar da ancak o kadar umurundaydı Odile'in; bu taraklarda hiç bezi yoktu. O büyüleyici, harikulade mekânda beraber geçirdikleri güzel günler miadını doldurmuş, birliktelikleri ruhunu teslim etmişti. Ve Sabela'da eski günlerden geriye yalnızca maddi kaygılar ve başlarına daha da beterinin gelebileceği korkusu kalmıştı kala kala.

Savak kapağının orada, çamurlu suyolunun üstünde demirden bir köprü vardı. Sabela köprüden karşı tarafa geçti, üç adım yukarı tırmandı ve nehrin kıyısında durdu. Nehrin yukarısında manzara kuzeye, akıntının ters yönünde yükselen

dağ silsilesine ve yaz kış erimemeye direnen karlara açılıyordu. Dağların o heybetli cüsselerinin yamacında ise hac yolu uzanıyordu, yol güneye doğru kıvrılıp bir müddet nehre paralel ilerliyor, derken güneye ve Pireneler yönüne sadık kalmak üzere nehirden ayrılıp bayır aşağı Sabela'nın biricik Galiçya'sına doğru iniyordu. Nehrin karşı kıyısından Sabela'nın bulunduğu yöne doğru genç bir kadın yaklaşmaktaydı. Su bendine gelince durdu ve nehrin karşısından Sabela'ya döndü yüzünü.

Sabela, Odile'i Café des Sports'tan aldı. Bugün kızın günüydü, dedi Odile. Kadının ağzından ona yazdığım mektubu getirdi yanında. Benden mektubu yüksek sesle okumamı istedi. Onun adına bir cevap yazmama gerek olup olmadığını düşündü. – Bir konuğumuz var, dedi Sabela. Bir hacı. Onu Kırmızı Oda'ya yerleştirdim. Adı Béatrice. Eleman fazlalığı yüzünden hizmetlerine artık ihtiyaç duyulmadığından yakın zamanda işten çıkarılmış. O da aldığı tazminat parasıyla Compostela'ya yürüyor. – Şu işe bak sen, dedi Odile. Kırmızı Oda'da bir hacı, desene. – Evet, dedi Sabela. Jean-Luc, ısınsın diye şömineyi yaktı. Kuş gibi özgür ruhlu, gencecik bir kız. Ya iki gece ya da biraz daha uzun kalacakmış. İşler düzeliyor.

Fayton ahırında arabanın içinde oturup Béatrice'i seyrettiler. Kızın sırtı onlara dönüktü, iki yana alabildiğine açtığı kollarını sekoyaların en büyüğünün gövdesine yaslamış duruyordu. Doğal olarak ağacın gövdesinin pek cüzi bir kısmını sarabiliyordu kollarıyla. Derken avuç içlerini kabuğun üstünden ayırmaksızın ağaca mümkün olduğunca yakın durmaya çalışarak, sekoyanın göğe doğru dallanıp budaklanan kökleri yüzünden fazlasıyla engebeli olan toprağın üstünde, saat yönünün tersine doğru geniş adımlarla ilerlemeye koyuldu. Gözden kayboldu. Arabanın içinde beklediler. Yörüngesini tamamlaması epeyce uzun sürermiş gibi geldi onlara. Derken kolları

halen ağacın gövdesinde, toprağı biçimsizce arşınlayarak yeniden belirdi. Çocuksu bir konsantrasyon içinde yüksek sesle adım saymakta olduğunu görebiliyorlardı. Dikkatini dağıtmamak için, başladığı noktaya varıncaya dek beklediler.

Béatrice tahta köprüden geçerek eli kolu alışveriş torbalarıyla dolu Sabela'yı ve daktilosuyla kâğıtlarını yüklenmiş olan Odile'i karşılamaya geldi. Tam on dokuz adım, dedi. Dile kolay, on dokuz! – O ağacın etrafını sarabilmek için tam yedi kişi el ele verdiğimiz günden kalma bir fotoğraf göstereceğim sana, dedi Sabela. Annem, babam, babaannem, dedem, ikiz ağabeylerim ve ben varız fotoğrafta, ama ağacın arkasında kaldıklarından yetişkinlerin hiçbiri görünmüyor, çocukların arasında da öbürleri hep başka tarafa baktığından yalnızca benim yüzüm görünüyor, o anda tesadüfen omzumun üstünden fotoğraf makinesine baktığım için o da. O fotoğraftaki herkes çoktan göçtü gitti, hem de yıllar önce, bir ben kaldım geride, yalnızca iki buçuk yaşındaydım o resimde. Odile beceriksizce yana çekildi, kalçasının ağrısı tutmuştu. Béatrice'in, neredeyse kendinden geçmişçesine yoğun bir ilgiyle Sabela'ya çevrilmiş yüzüne bakmaktan kendini alamıyordu. Kızcağız Sabela'nın anlattığına çaresizce teslim olmuş gibiydi ve onun bu hali, söz konusu fotoğrafı defalarca görmüş ve Sabela'yı defalarca ondan bahsederken dinlemiş olan Odile'in içinde küllenmiş duyguları yeniden canlandırdı. Ne var ki bu duyguların kaynağı ve odağı, otuz yıl boyunca birlikte yaşadığı kadından ziyade, şahane bir biçimde dikkat kesilmiş dinlemekte olan o kız, o yabancıydı bu kez. Bu yüzden de dostunun konuşması ilk kez sinirine dokunmadı, Sabela dev sekoyalar hakkında, özellikle de içlerinde en uzun olanı –ki Sabela'nın dediğine göre en az 165 yaşında olmasına rağmen yaşlı olmak bir yana, daha olgunluğa bile erişmemişti– hakkında konuşmayı sürdürdüğünde, genelde yaptığı gibi sözünü de kesmedi dostunun. Dev sekoyalar

büyük dedesinin doğumundan önce bir yıldönümü şerefine, daha o zamandan müzelik haldeki evin epeyce aşağısına, nehir seviyesinde dikilmişti toprağa; şimdiyse evin boyunu katbekat aşmış tepeleri halen serpildikçe serpiliyor, âdeta göğün kapılarını zorluyordu. Elini kolunu dolduran yükün ve kalçasındaki ağrının olsa olsa belli belirsiz farkında olan Odile, Sabela'yı sadece ve sadece, Béatrice'in yüzündeki o hayretin aynasından dinliyor, güzelliğin bu derece ifade dolu olabilmesine kendisi de hayret ediyordu. Yemek yapması ve Béatrice'i kendileriyle birlikte yemeye davet etmesi gerektiğini söyleyip, böylece büyüyü bozan da yine Sabela oldu.

Odile ile Sabela'nın Noel akşamını aratmayan bir şıklıkla giyinip kuşanmış oldukları yemekte de Odile, âdeta mahcubiyete kapılmışçasına çoğunlukla sessizdi. Tıpkı Sabela gibi o da birkaç kadehi peş peşe hızla yuvarladı, ardından da sohbeti takip etmeye koyuldu. Béatrice kendisine sorular yöneltip büyülenmişçesine bir merakla onu giderek daha da fazla konuşmaya sevk ettikçe, Sabela çabuk çabuk ve hararetle anlattıkça anlatıyor, böylece onun yüzüne bir an bile bakmayan Odile, Sabela'nın ruhunun zenginliğini, tutkulu tabiatını sil baştan keşfediyordu. Ne var ki bu keşfine önayak olan, iki yakalarını bir araya getirme mücadelelerine ufak da olsa bir katkıda bulunur umuduyla evlerine gezginleri her kabul edişlerinde Odile'in defalarca, çoğun da zar zor tahammül ederek dinlediği Sabela'nın kendi sözlerinden ziyade, bunların Béatrice'in yüzünde yarattığı etkiydi.

Babam bu evi istememiş, dedi Sabela. Babası onun aile işini devralmasını ve ailenin kuşaklarca yaptığı üzere bu evde yaşamayı sürdürmesini arzu ediyormuş, ama babam bir türlü yanaşmamış buna, vaktinin çoğunu nehir kıyısında, su bendinin hemen üstünde, hani seni ilk gördüğüm yer var ya Béatrice, işte orada balık tutmakla geçirirmiş. Canı ne zaman isterse ora-

ya gider, elinde oltasıyla bir yere oturur, nehrin karşı kıyısından geçen hacılara el sallayarak balık tutarmış. Aylarca böyle devam etmiş bu, derken babasının durmadan başının etini yemesi canına tak etmiş ve bir gün sabahın kör karanlığında, kimseciklere haber vermeden nehrin karşı kıyısına geçip kendisinin de el salladığı o hacılar gibi Compostela yoluna düşmüş. Dindar bir adam olmadığı halde böyle bir işe kalkışmış olması annesiyle babasını hepten çileden çıkarmış, sorumluluklarından kaçan korkağın teki olarak damgalamışlar onu. Babam Roncesvalles'ten bir kartpostal yollamış onlara. Kartpostal ellerine geçinceye dek babamın nereye kaybolduğuna dair en ufak bir fikirleri yokmuş, nehirde boğulup gitmiş olabileceğinden dahi şüpheleniyorlarmış. Ondan ikinci kez haber aldıklarında bu kez Compostela'daymış. Katedralin resminin bulunduğu bir kartpostal göndermiş onlara, arkasına da sağ salim vardığını, bundan böyle de muhtemelen orada kalacağını, zira âşık olduğunu ve evlenmeyi düşündüğünü yazmış. Hikâyeye göre, dedi Sabela, Compostela'ya vardığında, katedralin tipini de, din kisvesi altında çevresinde dönen işleri de hiç gözü tutmamış babamın, bu yüzden de kapısından dahi girmeden arka sokaklarda bir bara atmış kendini. Annemle de bu barda tanışmış, kendisine bir karafa şarap servis ediyormuş annem, ilk görüşte aşk, çok romantik, dedi Sabela.

Béatrice'i süzmekte olan Odile, kızın yüzündeki bakış nedeniyle Sabela'yı, hikâyenin anlatıcısını da nazarı dikkate almak zorunda kaldı. Odile, sandalyesinde sanki bir yana doğru kaykılmış olduğunu hissederek oturdu, gözlerini dostunun yüzünden yabancının, Béatrice'in yüzüne çevirdi; sonra kendisine ebediyen sürmüş gibi gelen sessizlikte yeniden bir Sabela'ya bir Béatrice'e baktı, her birinin çekiciliğine aynı şiddetle kapıldı ve bu süre içinde ne Sabela ne de Béatrice bir kez olsun dönüp de ondan yana baktı. Pantomim sanatçısı Sabela, o yemek masası-

nın başında sessizliğe gömülmüşken, tebeşirle kat kat beyazlatılmışa benzer bir çehre takınmıştı; mağara gibi kapkara gözleri içten içe kömür karasına bulanmıştı âdeta, bin bir karmaşayla dolu bir karambolde o yegâne yalın gerçeği dile getirmek üzere yalınlaştırılmış bir yüzdü bu: Gerçek bu işte, bir ömür kadar uzun bir zaman önce annemle babam Compostela'da birbirlerini buldular ve ben bu akşam burada, bu evdeyim, bu hikâyenin yüzü bu gördüğün yüz artık, onu sana anlatırken şimdi buna benziyor içimde. Béatrice de sözcüklerin bitimindeki sessizlikte, anlamaya çalışırcasına baktı o yüze; Odile'in gözleriyse birinin üzerinde durup derhal karşı konulmazcasına bir diğerine çekilerek, ikisi arasında gidip gelmeyi sürdürdü.

Béatrice, Odile'e döndü yüzünü; diğer kadını nezaketen sohbete dahil etmek üzere değil de (bu kadarı açıkça belliydi) şaşkınlıktan ağzını açık bırakacak yeni bir şeyler duyabilmenin bariz beklentisiyle döndü ona. Sabela, başkaları için yazılar yazdığınızı anlattı bana, dedi. – Evet, dedi Odile, arzuhalciyim ben, amme hizmetindeyim bir bakıma. Kendi aramızda en eski meslek deriz buna biz, o malum meslek sayılmazsa tabii. – Evet, dedi Béatrice, yazmayı kesinlikle reddedeceğiniz bir şey olup olmadığını merak ediyordum ben. – İstedikleri kadar çok para versinler, yine de yazmayacağım bir şeyi mi kastediyorsun? – Hayır, meselenin özünün para olduğunu hiç düşünmedim. Sabela, yoksul insanlardan ya hiç para almadığınızı, ya da çok cüzi bir ücret aldığınızı söyledi bana. Kastettiğim şu: Sizden yazmanızı istedikleri şeyi kaleme almanızın doğru olmayacağını hissettiğiniz oluyor mu hiç? – Hayır, olmuyor, dedi Odile. Aslına bakarsan durum bundan da vahim. Söylemeyi akıllarının ucundan dahi geçirmedikleri şeyler yazıyorum, sonra yazdıklarımı duyunca, Hah, tam da bunu kastediyordum, diyorlar. Eşeğin aklına karpuz kabuğu düşürüyorum, onlar da bunun için bana teşekkür edip imkânları varsa üstü-

ne bir de para veriyorlar. Anlıyorum, dedi Béatrice. – Ama asla imzasız mektup yazmam, dedi Odile. Onlar adına ne yazarsam yazayım, eğer mektubu almak istiyorlarsa benim önümde altına imzalarını basmak zorundalar. Mektubun gerçekten kendilerine ait olduğunu tasdik etmek zorundalar. Anlayacağın, asla imzasız iftira mektupları yazmam. Müşteri mektubun altına imzasını atar, ben adresi bir zarfın üzerine daktiloyla yazarım, sonra da postaya veririm. Anlaşma böyledir. Ne kaleme alırsam alayım, altına isimlerini yazmaları ve onun arkasında durmaları gerekir. Derken Odile, Sabela'ya döndü, Sabela'nın aylardır duymadığı bir ses tonuyla, Béatrice'e eskileri biraz daha anlatsana aşkım, dedi.

Franco'nun içsavaşı başlattığı gün doğmuşum ben, diye söze girdi Sabela. İkiz ağabeylerim o sırada iki buçuk yaşındaymış. Babam başını alıp savaşmaya gitmiş. Savaş Galiçya'da kaybedilince Katalonya'ya geçmiş, savaşın Katalonya'da ve diğer her yerde mağlubiyetle sonuçlandığı kesinleşince ise gizlice bizi almaya gelmiş, dağları aşarak Fransa'ya kaçmışız. Ve damdan düşer gibi buraya gelivermişiz, aile evinin, babamın miras almaya tenezzül dahi etmediği o evin kapısına el gibi dayanarak yanlarına sığınmamıza izin vermelerini istemişiz. Yedimizin birden o dev sekoyanın etrafında el ele tutuştuğu fotoğrafı verdiği gün annemden dinledim bunları, buraya nasıl geldiğimizi, Kader'in birbirimize tutunmamıza nasıl mani olduğunu bir anlattı bana. Babam bu sefer de Fransızlarla birlikte kuzeyde savaşmak üzere tekrar gitti, o savaş da kaybedilince Naziler babamı esir aldı ve İspanya'da Franco'ya karşı savaştığını öğrenince onu Avusturya'ya, Mauthausen toplama kampına yolladılar. Tabii ki bir daha geri dönmedi babam, o kamptan tek bir çıkış yolu vardı, o da bacadan duman ve kül olarak çıkmak. Çok geçmeden polisler dayandı kapıya, annemi, ağabeylerimi ve beni arıyorlardı, ama geleceklerini haber aldığımızdan ka-

çıp başka bir yere saklanmıştık. Daha sonra bir kampa düştük ve ikiz ağabeylerim orada tifüsten öldü. Savaş bittiğinde annem kendi deyişiyle vatanımıza, Galiçya'ya geri götürdü beni, ne var ki iyi karşılanmadık orada, bizim vatanımız filan değildi orası, gel gör ki ben orada büyüdüm, sonunda orada dünya evine girdim ve kendi çocuklarımı da orada dünyaya getirdim, dedi Sabela.

Odile ayağa kalktı. Yine sancın tuttu, değil mi, dedi Sabela. Dur bastonunu getireyim. – Hayır, gerek yok, dedi Odile. Béatrice ile seni baş başa bırakıp yatmaya gideceğim ben, siz sohbetinize kaldığınız yerden devam edin. Béatrice, Sabela'nın sofrayı toplamasına yardım etmek için üsteledi, ama Sabela yalnız kalmayı tercih ettiğini, ortalığı toplayıp odayı sabaha hazır hale getirdiğinde kendi kendine biraz akordeon çalıp şarkı söylemek istediğini öne sürerek kızın yardımını geri çevirdi. Böylece Béatrice kararsızlık içinde kalakaldı. Nihayet Sabela, Odile'in yukarı çıkmasına yardımcı ol, olmaz mı, dedi kıza, tabii sana izin verirse.

Odile merdivenlerden yukarı ağır ağır çıkıyordu. Yarı yolda durdu. Atalara selam durmadan geçmeyelim, dedi. Ta aşağıdan başlıyorlar, birinci kata çıkıyorlar, bir üst katın merdivenleri boyunca devam ediyorlar, yetmezmiş gibi her iki sahanlığın duvarlarını da çepeçevre kaplıyorlar. İç karartıcı mahlûklar ne olacak, kadını erkeği hiç fark etmiyor, al birini vur ötekine, peş peşe dizilmiş düzinelerce nemrut tip, o beş karış sefil suratları bitmek bilmiyor. Sabela'nın zavallı annesiyle babasının, bu meşum ailede Béatrice, ikimizin de sevebileceği o yegâne istisnaların resimlerinin burada olmadığını söylemeye bile gerek yok. Sabela'ya karşı zalimliğim tutunca, geçmişte yaşadığını söylüyorum ona. Benim ânı yaşadığımı, onunsa o içler acısı atalarıyla birlikte geçmişe saplanıp kaldığını söylüyorum. Böyle de zalim bir tarafım var işte.

Kırmızı Oda, Sabela ile Odile'in yatak odasının karşısındaydı. Odile odanın aralık kapısında durdu ve içeri baktı. Odanın koyu pembe şöminesindeki ateş korlaşmıştı. Yatağın yukarısındaki yassı tavan lambası içeriye soluk kırmızı bir aydınlık veriyordu. Odanın dekoru ne kadar da tuhaf, ne kadar da gülünçtü. Tavan lambasının çevresine tüller, örümcek ağları kadar narin ve yarı saydam kumaşlar asılmıştı ve bunlar çift kişilik yatağın üzerinde âdeta bir cibinlik gibi havadar ama belli belirsizce kırmızıya çalan bir sayvan oluşturuyordu. Genelev aydınlatması, diye gözlemledi Odile. Duvar kâğıdı iri gelincik motifleriyle bezeliydi. Şöminenin karşısında, açısı ayarlanabilir geniş aynasında yanan ateşin ve yatağın aksinin seçildiği bir tuvalet masası vardı. Pencereye doğru, gölgede kalan heybetli bir gardırop ve üstünde atlıkarınca biçiminde bir müzik kutusunun durduğu bir piyano seçiliyordu. Atlıkarıncanın çadırı koni biçimindeydi ve bu koni, aynalardan oluşan bir silme perdeyle çevrelenmişti. Bunu hepten unutmuşum, dedi Odile. Aksayarak müzik kutusuna doğru gitti, düzeneği kurup kutunun çalmasını bekledi. Çalmaya başlayan ezginin kendisinden dahi gıcırtılar yayılıyor, boyalı atlar ve binicileri ara sıra duraklayarak güçlükle yükselip alçalıyor, zoraki dönüyordu; fakat atlıkarıncanın aynalardan olma perdesi dönenirken şömineden ateşten artakalan koru ve tavandan süzülen o soluk kırmızı ışığı yakalıyor; bu parıltıları, ömürlerinin bir müddet daha uzamasına yataklık eden, tuvalet masasının üstündeki o kocaman aynaya yansıtıyordu.

Bu ev, dedi Odile, yatağın yanı başında onu izlemekte olan Béatrice'ten çok kendi kendine söylercesine. Sabela ağırladığımız konuklara, birbirimize âşık olduğumuzda ikimizin de geri dönecek bir yuvadan mahrum kaldığı bir anda kucağına düştüğünü anlatıyor bu evin. Ailesinden başka hiç kimse istememiş burayı –neden istemediklerini kolaylıkla tahmin edebi-

lirsin– ve bu mülkle ilgilenen avukat da önünde hukuken hiçbir engel bulunmadığını, evi istediği an üstüne geçirebileceğini bildiren bir mektup yazmış Sabela'ya. Tam da aynı gün, hayatımızı birlikte geçirmeye yemin etmiştik, tesadüfe bak. Kaderin cilvesi, der buna Sabela, ona kalırsa, Kader'in lütfuna mazhar olmuştuk. Benimle gelmek uğruna her şeyden vazgeçti; kocası da, çocukları da yüzünü dahi görmek istemiyorlardı artık, onunla bir daha asla konuşmayacaklarına yemin ettiler ve sözlerinde de durdular. Derken avukatın mektubu geldi, buraya taşındık. Bu eve yerleştik, bütün odaları ayrı ayrı dekore ederek bir bir dayayıp döşedik, odalara isimler taktık, burası Kırmızı Oda, bizim yattığımız Nehir Odası, onları soğuğun ve rutubetin pençesinden aldık, aslında zevk için yaptık bunu, arada bir gelen misafirler, gezginler kalabilsin diye, yoksa ailemizden birinin gelip kalması söz konusu değildi ve bu asla da olmadı. Zaten kalan akrabaları da şu son yıllarda birer ikişer kaybettik. Daha fazla tutmayayım, haydi sana iyi geceler. Güzelce uyu. Sırt çantanın üstündeki o deniztarağı ne kadar da güzelmiş öyle. Tuvalete giderken feneri yanına almayı unutma. Yürürken ayağını nereye bastığına dikkat et. Yatağa girmeden şömineye bir odun daha at. Ateşin o aynada yansımasını seyrederek uykuya dalmanın tadına doyum olmaz. Kalçam yine ağrıyor. Ne can sıkıcı iş, tam da atlattım diyordum. Kapını aralık bırakırsan, zannederim ki Sabela'nın akordeon çalıp şarkı söyleyişini işitirsin. İstersen dünyanın bütün yollarını yürü, asla bundan daha hüzünlü bir ses duyamazsın, haberin olsun. İyi geceler Béatrice. Şahsen bir yıl daha dayanabileceğimi sanmıyorum.

Odile tam gitmeye davranmıştı ki durdu, kapının ağzında yeniden kıza dönerek, Dindar biri misin Béatrice, diye sordu. – Sayılır, dedi Béatrice, tuvalet çantasını ve büyük feneri eline almış usulca kızıla çalan yatağın yanında duruyordu.

Yani, Tanrı'ya ya da ölümden sonraki hayata filan inanmıyorum ama... Gülümsedi, Odile onaylar biçimde başını sallayınca Béatrice sözünün gerisini getirdi: İşten çıkarıldığıma memnunum. Yürümeye başladığımdan beri her şeyin özel bir anlamı olduğuna inanıyorum. Odile başını salladı. Söylesene Béatrice, bu yürüyüşü ne tür insanlar yapıyor genelde? – Her tür insan. – Mesela ihtiyarlar, pek rahat yürüyemeyenler de yapıyor mu? – Evet, tabii, yürüyenlerin çoğu benden çok daha yaşlı. – Sabela kadar, benim kadar ihtiyar olan var mı içlerinde? – Var tabii, olmaz olur mu, dedi Béatrice.

Ertesi sabah Sabela, diğerleri aşağı inmeden haplarını içti. Kahvaltı çok neşeli bir havada geçti. Güneş sel gibi akıyordu içeri. Arkalarına yaslandılar. Odile bir daha Café des Sports'a gitmeyeceğini, bir pusula yazdığını, Jean-Luc'un oğlanlarından birinin pusulayı patrona ileteceğini ilan etti. Derken Béatrice ne kadar iyi uyuduğunu ve odanın ne kadar güzel –tuhaf olmaya tuhaf ama bir o kadar da güzel– olduğunu, şöminede yanan ateşin büyüsü Sabela'nın söylediği şarkılarla birleştiğinde kendisine nasıl da unutulmaz bir deneyim yaşattığını bir kez daha dile getirdi. Ardından ikinci bir gece daha kalmaktansa bu unutulmaz deneyimi tadında bırakmayı yeğlediğini, şimdiyse hazırlanıp onlarla hesap görmek, sonra da yola koyulmak niyetinde olduğunu söyledi. Sabela'nın yüzü hemencecik trajedi maskesine büründü; görünmez buz gibi bir el sanki bir anda oracığa ayasıyla sıvayıvermişti bu maskeyi. Sabela, hayatım, dedi Odile, hepten aptala dönmüş duruyorsun şu anda. Ayağa kalktı, aksayarak odadan çıktı, koridorda çoban paltosunu giydiğini işittiler, derken terastan Büyük Kanal'ın üstündeki köprüye geçerken gördüler onu camdan. Yine o şapşal şapkayı geçirmiş kafasına, dedi Sabela, iyi ama bastonu nerede? Sabela, Odile'in peşinden dışarı fırladı. İnatçı keçi, dedi

biraz sonra geri döndüğünde. Ama bastonunu zorla tutuşturdum eline.

Sabela eli kolu bağlanmış halde oturuyordu masanın başında. Gitmek zorunda mısın, dedi. Neden illa gitmek zorundasın ki? Neden kalamıyorsun burada? Compostela'ya gidip de ne yapacaksın sanki? Compostela berbat bir yerdir. Hoş, Galiçya'nın tamamı öyledir ya, ne kadar yobaz, ne kadar baskıcı olduklarını bir bilsen. Neden burada bizimle kalamıyorsun ki? Yeniden bir kızımız olmuş gibi olurdu. Seni evlat edinirdik. Bu ev senin olabilirdi. Üçümüz el ele verince, yeteri kadar para da kazanırdık elbet. Her şeyi yoluna koyabilirdik. Evi satmak zorunda da kalmazdık o zaman. Jean-Luc, Büyük Kanal'ın yeniden dupduru, güzelim sularla çağıldamasını sağlayabileceğini söylüyor. Bir günlük işmiş, öyle diyor, hem pahalıya da patlamazmış bize. Su yeniden akmaya başlayınca karatavuklar ve yalıçapkınları da geri dönermiş. Bir düşünsene.

Béatrice, o ilk andaki büyüye yeniden kapılmışa benziyordu. Odile, onunla olabilmek için ailenizi terk ettiğinizi anlattı bana, dedi. – Buna mecbur etti beni, dedi Sabela. Başka çarem yoktu. O benden daha güçlüdür. O da birini terk etti benim uğruma: yıllarca birlikte olduğu kadını, Odile'le yaşamak uğruna ailesini terk etmiş olan sevgilisini. Hem de öylece, dünden bugüne terk etti kadını, bir daha da asla konuşmadı onunla, çünkü bana sahip olmayı aklına koymuştu bir kere. Kocam ve iki çocuğumla yaşadığım evin yakınlarında bir kulübe kiraladı. Haftanın üç gecesi o kulübede kendisiyle birlikte olmam için kanıma girdi. Sonra evime gelip benimle orada birlikte olmaya başladı. Kocamı misafir odasına postalayayım diye diller döküyor, sonra da zifaf yatağımızda yatıyordu benimle. Bu olaydan, kocama patronun kim olduğunu defaten göstermekten de hevesini alınca bu sefer kaçıp gitmemiz, kendimize ait bir yer bulmamız gerektiğini söylemeye başladı. – Ve o gün

avukatın mektubunu aldınız, dedi Béatrice. – Sana anlattı mı bunu? – O mektubun Kader'in cilvesi olduğunu söyledi bana, sizden yapmanızı istediği şeyin doğru olduğunun bir kanıtı olduğunu söyledi. – Bunu dedi mi sahiden? İşin doğrusu, onu seviyordum. Başka seçeneğim yoktu. Hâlâ da seviyorum onu. Yalnız benden beklediği şeyi –cinsel anlamda yani– işte onu veremiyorum artık. Birbirimize bulunmaz birer can yoldaşı olmadık mı ama, diyecek olduğumda, Olmaz olsun öyle can yoldaşlığı, diyor. O sıcaklık, o rahatlık, o güllük gülistanlık, şöminenin başında karşılıklı baş sallamalar, hay bunların topunun içine tüküreyim, diyor. Böylece geberip gitmeyeceğim ben, diyor, hayır efendim, illa Aşk'la dans edip Ölüm'ün hayalarına tekme savuracakmış, ta ki düşüp bayılıncaya dek döne döne dans edecekmiş o. Tutku, onun istediği bu işte. Delinin teki. Yine nereye kayboldu acaba? Çıkıp baksam iyi olacak. Benimle gel olmaz mı, bir yerlerde düşüp kaldıysa, onu kaldırmama yardım edersin. Neden gitmen gerekiyor ki? Burada kal, bu evin mirasçısı ol. Kalsan, yeniden eski neşemize kavuşurmuşuz gibi geliyor bana. Üçümüz birlikte çok mutlu olabiliriz. O zaman muhakkak yeniden bana replikler yazmaya başlardı Odile, ben de onun yazdıklarını pantomimle canlandırır; güzel, sıcacık bir odada ya da yazın fenerlerin ışığında terasta ikiniz için akordeon çalardım, bülbüllerin şakımasını dinlerdik birlikte. Bana ne harika şeyler yazıyordu bir bilsen. Benim duymamı ve kendi ağzımla söylememi istediği şeyleri yazdığını söylüyordu. Mesela, dinle bak – Sabela ayağa kalktı, hem kendisinin olan hem de olmayan çehreyi, en az aşk ve hüzün kadar geçkin o genç kadın yüzünü takındı, gençliğin çehresini buz gibi bir peçe misali örttü yüzüne, sükûnetini topladı, Béatrice'e gözlerini dikip uzun uzun baktı ve nağmeli tiradına girdi: "Güzelliğinin fani yıllarında o ebedi güneşin altında / Pek çoktur bir kadının gönlünü çelenler / Çiçeğe duran bu

kara toprakta / Nice şey cezbeder letafetini, hepsi de birbirinden bambaşka / Lakin ne şan şöhret, ne servet, ne de aile ocağındaki saadet / Varsın koymasın elinden geleni ardına yine de / Aşk gibi çıkaramaz onu baştan, savuramaz onu yolundan dilediğince, canı çektiği anda / İşte bu yüzden ey sevgili Anactoria...” Sabela birden durdu, Bak görürsün bir yerde düşüp kalacak, kalçasının ağrısı yine azdı zaten, toprak da çok engebeli, haydi benimle gel de bulalım onu, yardım et de geri getirelim eve, dedi Béatrice’e.

Odile su bendinin hemen yukarısında nehir kıyısında duruyordu. İnsanın aklını çelen bir gündü; hava öylesine ılıktı, mis gibi de kokularla doluydu; o uçsuz bucaksız dağ silsilesinin eriyen karını içine katıp götüren sular öylesine paldır küldür akıyordu ki. Nehrin yukarısındaki yataklarından yaklaşık bir saat önce kalkmış olan hacılar yola düzülmüştü artık, devamlı birer ikişer geçiyor, suyun öbür yakasından ona selam veriyor, sonra su bendinin ötesine ve aşağısına geçiyor, ağaçların arasına inip gözden kayboluyorlardı. Hakikaten de tıpkı Béatrice’in dediği gibi, çoğunluğu gençlerden ziyade yaşını başını almış kişilerdi, bazıları düpedüz ihtiyardı ve ihtiyarların pek çoğu da şiddetle muhtaç oldukları bastonlara sarılarak ilerliyorlardı. Odile onlara el salladı. Hem gülünç hem de muhteşem geliyordu hacılar ona. Kendi payına, hacı olmak için en ufak bir arzu duymuyordu içinde; öte yandan, hemen şu anda ölmemeyi, biraz daha yaşayabilmeyi büyük bir hararetle arzuluyordu. Béatrice’i düşünüyordu, kızın yüzündeki bakışı: Kendinden geçmiş, büyülenmiş, önyargılardan enikonu arınmış bir bakıştı o. Béatrice için önemli olan tek şey, yoluna çıkan her deneyimin özel bir anlamı olmasıydı, en azından Odile’e öyle geliyordu. İşten çıkarıldığına memnun olduğunu söylerken bunu kastetmiş olmalıydı. İşsiz kalmak onu azat et-

mişti, mekânlardan geçip gidiyordu ve hiçbir yerde kalıcı olmaması âdeta ona geleneksel değer yargılarından muaf tutulmak gibi bir imtiyaz bahşetmişçesine, yol boyunca karşısına çıkan istisnasız her şey büyülüyordu onu, hem de öyle yoğun bir biçimde büyülüyordu ki, onların özel bir anlamı olduğu hissine kapılıyordu kız. Belki de hayatı boyunca yalnızca geçip giden birisi olarak kalacaktı. Nasıl da cazip bir varoluştu bu, nasıl da baştan çıkarıcı. Başına buyruk Béatrice. Odile elinden geleni ardına koymasa, hatta gönlünce dans edip ulusa bile asla iğrenç olmaz, kızın gözüne yine de olsa olsa bir mucize gibi görünürdü; Béatrice'in yüzündeki bakıştan çıkardığı buydu. Bu düşünce, tıpkı bir davet gibi içinin kıpır kıpır olmasına yol açtı.

Hacılar kâh birer birer, kâh çifter çifter, kâh gruplar halinde ve en hızlıları dahi, su bendine doğru eğimli bir şekilde, hevesle çağlayan nehre kıyasla daima çok daha yavaş kalarak geçiyorlardı. İçlerinde bir haftadır ya da daha uzun süredir yollarda olanları kolayca ayırt edebiliyordunuz. Giderek artan bir ayrıksılığın dünyadan soyutlanmış bakışı vardı yüzlerinde. Kendilerini önceden ne gözle görüyor olurlarsa olsunlar, artık o imgeleriyle hesabı kesmişler, modern bir şekilde giyinip kuşanmış olarak ya da Aziz James'in ete kemiğe bürünmüş hali olduklarını düşündürecek kıyafetlerle, belli bir istikamette yavaş yavaş yürümekte ya da seğirtmekteydiler; hayatlarının izlediği bu yeni yolda bir önyargıları vardı artık. Kutsal sersemler sizi, dedi Odile, su bendinin her şeyi boğan kükremesine doğru, bulunduğum yerde kuyruğu titretmektense sizin saflarınıza katılıp öyle kuyruğu titretmeyi bin kere yeğlerim.

O bakmalara doyum olmaz yeniyetmenin yularından çektiği eşeğin sırtındaki kadını işte o zaman, su bendinin şamatasında düşünceleriyle baş başa kaldığı o uzunca arada gördü Odile. Sahne, onların geçişi için özellikle boşaltılmış gibiydi.

İlk göründükleri andan gözden kayboldukları son âna dek bir kişi dahi araya girip de onlardan rol çalmadı. Odile düşünmeyi kesti, su bendinin gürültüsünü ve kalçasındaki ağrıyı tali ve önemsiz birer ayrıntı gibi algılayarak onlara bakakaldı. Kırmızı bir etek, gümüş renkli bir bluz ve siyah bir ceket giyen, geniş kenarlı simsiyah bir de fötr şapka takan iriyarı kadın, bineğinin bek sırtına rahatça yerleşmişti. Güneşten ve yolda geçen günlerin kirinden pasından yüzü kapkara kesilmişti; kız-oğlanın darmadağın kara buklelerle çevrelenmiş yüzü ise âdeta bir su perisine aitmişçesine dupduru ve solgundu. Kadının sağ omzuna çapraz olarak asılmış ve bu yüzden de kalçasının sol yanına sarkan deri bir çanta vardı. Çantanın üstüne ise o mahut deniztarağı, o Venüs istiridyesi, taraktan ve Venüs dağından müteşekkil o deniz kabuğu yarısı, avuç içine cuk oturan o tansökümü simgesi iliştirilmişti. Kadın Odile ile aynı hizaya gelince, hiç gülümsemeden, vakur bir yüce gönüllülükle başını eğdi ve bir Papa Ioanna kutsamasıyla sol elini havaya kaldırdı. Eşek hiç oralı olmadan yoluna devam etti. Oğlan-kız ağzı kulaklarına varırcasına gülümsedi ve hoplayıp sıçrayarak bir köy dansının birkaç adımını oynadı. İkili hiç acele etmeden geçip gitti, su bendinin ötesinde ve aşağısında gözden kayboldular. Su bendinin şamatası yeniden kulaklarına doldu ve kalçası az önceki şiddetiyle ağrımaya devam etti. Olay bu işte, dedi Odile. Béatrice eğer daha gitmediyse, bir eşek satın alırım ve o da beni çeker. Gittiyse de bir otobüse atlar, daha ileride bir yerde eşekle yolunu keserim. Evet, aynen böyle yapacağız. Bu iş böylece olacak.

Sabela ile Béatrice güven içinde otlayan koyunların ve kara dev sekoyaların arasından geçerek nehre ve su bendine ulaşmışlardı. Durup çevreyi kolaçan edince, kıyının epeyce ilerisinde ve onlara göre tepede kalan bir noktasında, Sabela'ya kalırsa, çok tuhaf bir biçimde davranırken gördüler Odile'i. O da

onları görmüştü ve bağıra çağıra çok önemli bir şey anlatmaya çalışıyor gibiydi onlara, fakat suyun sağır edici gürültüsünden anlatmaya çalıştığı şeyin tek kelimesini dahi duyamıyorlardı. Çabasının karşılıksız kaldığının farkında olup olmadığı pek belli değildi, ağzı açılıp kapanmaya devam ediyor, heyecanla el kol hareketleri yapıyor, bastonunu sallıyor, onunla bir şeyleri işaret ediyor, bastonu kâh toprağa saplıyor, kâh kolunu kaldırıp onunla havayı kırbaçlıyordu. Deli bu, dedi Sabela. Hepten delirmiş. Ne var ki Béatrice'in yüzü, o hafifçe dalgın, o kayıtsız şartsız büyülenme ifadesine bürünmüştü bile. Odile bulanık suyun ardı arkası kesilmez daimi heyelanının hemen yukarısındaki bir eşikte, suyun kıyameti andıran o hengâmesinde izleyicilerine meramını anlatma çabasıyla bir sahne canlandırıyordu. Bu çabasından sonuç alamayınca, daha anlaşılır bir yöntem bulmak gerektiğini düşünen bir kadının taklidi yaptı. Önce bastonunu, peşinden de kırmızı beyzbol şapkasını nehre fırlattı, son olarak da epeyce bir mücadelenin ardından sırtındaki çoban paltosu izledi onları. Bu sonuncu, Sabela'nın midesinin dehşet içinde düğümlenmesine yol açtı, sele kapılan palto içinde biri varmış gibi görünüyordu düpedüz. Ne var ki böylece hafifleyen Odile hiç oralı olmaksızın bu kez de onlara doğru yan dönerek durdu, bacaklarının arasını iyice açtı, çömeldi ve olmayan bir şeyin, havayla cıvanın üstünde bir aşağı bir yukarı yaylanmaya koyuldu. Yukarı tırmanıp onu almalıyız, dedi Sabela. Yatıştırıcı verip uyutmak gerekecek onu. Yaylanmayı sürdüren Odile onlara ısrarla deli deli bakıyor, ardına doğru salladığı sağ eliyle bir yandan sürekli Béatrice'i çağırıyor, bir yandan da Sabela'yı kışkışlıyordu. Haa, şimdi anladım, diye bağırdı Béatrice, ah Sabela anladım, eşek taklidi yapıyor, eşeği görmüş herhalde. Yanında siyah saçlı güzel bir kız ya da oğlan çocuğuyla eşek üstünde seyahat eden bir kadının geldiği, barınaklardaki herkesin dilindeydi. Bizim arkamızdaydı-

lar, ağır ağır yol alıyorlardı. Odile az önce onları görmüş olmalı mutlaka. – Ve seni yanına istiyor, dedi Sabela. Ne olur yardım et bana Béatrice. Fakat kollarını göğsünün üstünde kavuşturan Béatrice, suya sabuna dokunmamaya kararlı bir şekilde yalnızca seyretmeye vakfetmişti kendisini. Odile hoplayıp sıçrayarak dans etmeye başladı – kıyı boyunca birkaç adım geri gitti, sonra ileri doğru kısa bir koşu tutturdu; alev alev yanan gözleri ondan başkasını görmezcesine Béatrice'e kilitlenmiş halde ellerini alt alta üst üste döndürüyor, derken birden havaya savuruyor, pişmiş kelle gibi sırıtıyor, o şamatanın arasında Allah bilir bağıra çağıra bir de türkü çığırıyordu. Çağıldayan sular çıkardığı tüm insanca sesleri boğarken, kızın büyülenmiş yüzündeki hayran bakışların kuşatmasında bir ileri bir geri sıçrayarak, beceriksizce oynadı da oynadı, kendi etrafında döndü, kalçalarına şaplaklar vurdu, belki de gaipten gelen çalparaları, tefleri ve gaydaları işiterek coşkuyla tepindi. Bir cinsel organı parmaklayıp yoklarmış gibi yaptı, derken tıpkı bir teke gibi öne doğru beline kuvvet abandı. Sabela ağlıyor, ellerini havaya kaldırmış aman dileniyordu. Béatrice ise tıpkı bir Gorgon[1] gibi Odile'den bir an olsun gözünü ayırmadan onu hayranlıkla izliyor, bir yandan da gülümsüyordu.

[1] Yunan mitolojisinde keskin dişli, başlarında saç yerine canlı yılanlar olan dişi canavarlar. (e.n.)

LEWIS İLE ELLIS

Onkoloji'yi geçince, aklı yerinde olanların ölmeye yattıkları Palyatif Bakım Koğuşu'nu geçince, her şeyden enikonu uzakta kalan ve bozkırı –ki bozkır yerine Tabiat da denebilir buna, o tercih tamamen size kalmış– andıran bir arazi üstündeki bağımsız bir birimde, şayet o güne dek tımarhanede kilit altında tutulmuşsanız, zamanı gelince sizi gönderdikleri o yer vardır. Bir bağışçının anısına, Crake Evi derler buranın adına.

Lewis ile Ellis yakın arkadaş değillerdi. Ellis'in de Lewis'in de hiç yakın arkadaşı yoktu aslına bakılırsa. Komik bir deyiş şu "aslına bakılırsa". İnsanlar her türlü beyanın peşine takıverir onu. Pek parlak bir adam değildi aslına bakılırsa. Mutlu bir hayatı yoktu aslına bakılırsa. Hakikaten anlamsız bir deyiş. Her neyse, Lewis ile Ellis yakın arkadaş olmamakla birlikte, 473 Doğu Arboretum Sokağı'ndaki güvenli evde ya Ellis'in ya da Lewis'in odasında çoğu akşam bir araya gelerek satranç oynarlardı ve iki adam, satrançtaki ustalıkları bakımından da oldukça denk sayılırdı. Bazen biri, bazen diğeri kazanır, ama bu iki sonuçtan da ziyade, çoğu kez uzun bir sessizlik hasıl olur, birinden biri –ya Lewis, ya Ellis– ta ki, Berabere sayalım mı, diyene dek her iki adam birden taşlara bakakalır, ne biri ne öteki işin içinden çıkıp da sıranın kimde olduğunu hatırlayabilirdi. Ve Doğu Arboretum Sokağı'ndaki hücre evinde birlikte geçir-

dikleri o üç yıl, yedi ay ve yirmi üç gün boyunca, ne biri ne de öteki bir kez olsun hayır demişti bu soruya cevaben.

Bazen hayat sonsuza dek sürüyormuş gibi gelir insana. Artık geride kaldıklarında, Ellis ile satranç oynadığı o akşamlar da Lewis'e ebediyen sürmüş gibi geliyordu çoğun. Kendi içki içer, Ellis sigara içer, "Şah", "Şah Mat", "Berabere sayalım mı?" dışında tek kelime çıkmazdı ağızlarından. Ev sessiz olur, sokaklar gürültülüyse bile oyuncuların ikisi de bunu fark etmezdi. Lewis iki üç kez çıkıp küçük su dökmeye giderdi, fakat Ellis asla yerinden kıpırdamaz, sigaranın birini bitirip izmaritiyle diğerini yakar, köküne dayanmış izmariti küllüğe bastırıp söndürür, tahtanın üstündeki siyah beyaz cisimlere uzun uzun bakardı. Huzurlu bir şeydi bu aslında, ölmek gibiydi bir bakıma, dünya kadar vakit varmışçasına ağır ağır ölmek gibiydi hem de. –Aslına bakılırsa– duygusal bir adam olmamakla birlikte Lewis, o akşamları muhabbetle, hatta bazı günler bundan çok daha beter bir hisle anıyor. İçinde bir boşluk hissediyor. Satranç takımı halen elinin altında, insanın kendi başına oynayabileceğini de biliyor bilmesine, bunu başvurulacak son çare, son bir koz olarak tutuyor elinde; bu meyanda da akşamı edip yatağa yatıncaya dek içkiye yüklenmekte buluyor çareyi.

Kötü alışkanlıklarından ve antika taraflarından yana da oldukça denk sayılırdı Ellis ile Lewis. Ellis sigara içiyordu, Lewis içki içiyordu. Lewis eski gazetelerden ve dergilerden, korkusuz ve kahramanca kadınların –azizelerin, dünyanın tüm mitolojilerinden tanrıçaların, süfrajetlerin, sinema yıldızlarının, ünlü sosyetik hanımların, yazarların ve şairlerin vs.– resimlerini kesiyor, bunları yatağının üstündeki eğimli tavana yapıştırıyordu. Olağan emekli maaşına ve sosyal haklarına ek olarak Santa Barbara'da Deneysel Psikiyatri Profesörü olan zengin erkek kardeşinden harçlık alan Ellis ise, dünya edebiyatının klasiklerine bir anda sahip olma ve bu eserlerden bir anda

kurtulma krizlerine giriyordu. Tıpkı ayın evreleri gibi, durmadan sürüp giden bir kısırdöngüydü bu. Sabah gözünü açtığında birden içine dolmuş olan bu karşı konulmaz ihtiyaçla uyanıyordu. Kahvaltı etmeden, tıraş dahi olmadan ilk otobüse atlayıp kasabaya giden o uzun yolu kat ediyor, kasabanın yegâne kitapçısı dükkânı açtığında kapının eşiğinde, elinde sigarasıyla tir tir titreyerek alesta bekliyor oluyordu. Derken yarım saat içinde, onlarsız edemeyeceği eserleri telaşla üst üste yığıyordu: Homeros'un, Vergilius'un, Dante'nin, Chaucer'ın, Shakespeare'in, Kral James İncili'nin en güzel baskılarından *Dört Kuartet*'e varıncaya dek klasik namına ne var ne yoksa toparlıyordu. Bu sonuncuyu daima yanında götürüyor, diğerlerini ise günbatımına dek 473 Doğu Arboretum Sokağı adresine yollamalarını istiyordu. Kitaplar eline geçince onları kronolojik sırayla çevresine diziyordu. Derken bir iki hafta sonra, kitaplardan duyduğu tiksinti onu kusacak raddeye getirdiğinde hepsini topladığı gibi çöp bidonuna atıveriyordu. Sonra da yatağında uzanıp sigarasını tellendiriyordu. Hiç değilse sigara konusunda istikrarlıyım, diyordu kendi kendine. Eğimli tavan koyu kahverengi lekelerle kaplıydı. Komodinin üstünde daima bir fincan soğuk kahve bulundururdu. Geceleyin uyanır, kahvesini yudumlar, sigarasını tüttürüp düşüncelere dalardı.

Binaya Tombul Babs'ın ölümünden sonra taşınmış olan Lewis, bir sabah boşlarını ve pizza artıklarını çöpe atmaya gittiğinde uyandı Ellis'in bu zorlantısına. Onca kitap! Çöp bidonunu eşeleyip birkaçını çıkardı, onları elinden geldiğince temizledi ve kasabaya giden yolda işportacılık yapan bir adama üç beş kuruşa sattı. Ellis ile arkadaş olduklarında, daha doğrusu birlikte satranç oynayacak kadar yakınlaştıklarında, o tiksinti hissi gelip çattığında kitapları temiz temiz verse de kendi de onlardan biraz sebeplense olur mu diye Ellis'e sormayı çok kere aklından geçirdi Lewis, ama bunu doğrudan sormaya ce-

saret edemedi. O yüzden de onları enikonu pisliğe batmış halde çöp bidonundan çıkarmayı sürdürdü. O benim kadınlarım hakkında asla tek kelime etmiyor, diyordu, ben de onun klasikleri hakkında tek kelime etmeyeceğim.

Son ya da sonun başlangıcı kışın, Ellis'in yıllarca besleyip semirttiği akciğer kanserinin nihayet ininden çıkmasından ve tüm doktorların ağız birliği etmişçesine Ellis'e en fazla üç ay ömür biçmesinden altı hafta sonra geldi. Ömür biçmek, lafa bak! Ellis bu haberi arkadaşıyla, öyle bir ses tonuyla ve yüzünde öyle tuhaf bir ifadeyle paylaştı ki Lewis o anda nasıl bir tepki vereceğini bilemedi, üzülse mi sevinse mi şaşırdı. Neredeyse sevinçliydi Ellis, gözden kaçırılması imkânsız bir memnuniyet vardı yüzünde, fal taşı gibi açılmış gözleri parıl parıl parlıyordu: Üç ay ömür biçtiler bana! Lewis başını önce öne doğru, ardından iki yana salladı, sonra da kimin siyah olacağını kararlaştırabilmeleri için içlerinden birinde bir vezirin saklı olduğu yumruklarını uzattı ona. Böylece ya Lewis'in ya da Ellis'in odasında, oldukça eşit bir mağlubiyet-galibiyet çetelesiyle ve berabere bittiğine karar verdikleri oyunlar, galibiyet ya da mağlubiyetle sonuçlanan oyunlara sayıca fark atmaya her zamanki gibi berdevam olarak satranç oynamayı sürdürdüler. Lewis içki içiyor, Ellis bir yandan sigara içiyor, bir yandan öksürüyor ve gözleri parıl parıl parlıyordu. Derken Noel'e doğru bir akşam Lewis üçüncü kez küçük su dökmeye çıktığında Ellis, belki de hastalığı yüzünden dermanı kesildiğinden gidip Lewis'in, korkusuz kadınların resimleriyle kaplı o eğimli tavanın altındaki yatağına uzandı.

Lewis geri döndü. Ellis sapsarı bir yüzle, tir tir titreyerek duruyordu Lewis'in önünde, yüz kemikleri her zamankinden de çıkıktı, kafatası neredeyse bütün hatlarıyla ortadaydı ve gözleri çakmak çakmaktı. Alçak herif seni, diye bağırdı, nikotinden sararmış elini arkasına, yatağa ve resimlerle kaplı ta-

vana doğru belli belirsiz sallayarak, seni aşağılık piç kurusu. Ellis'in kanser hastalığından çok daha eskiye dayanan bir şey varsa, o da Lewis'in ellerini kollarını sallayarak bağırıp çağıran insanlardan duyduğu hastalık derecesindeki korkuydu. Arkadaşını neyin bu kadar kızdırmış olabileceğine dair en ufak bir fikri yoktu. Tombul Babs, diye bağırdı Ellis, biricik Babs'ımı tavanına yapıştırmışsın. Nereden buldun o fotoğrafı? Eşyalarımı karıştırıp hırsızlık yapmaya mı başladın? Daha nerelere soktun o pis burnunu acaba? Tombul Babs'ı ne cüretle yapıştırırsın o aptal tavanına? Lewis başını iki yana salladı. Olaylar aniden ve şiddetle üstüne çullandığında öteden beri pençesine düştüğü o ruh haline girmişti yine. Münferit bir öğeyi anlamakta gösterdiği başarısızlık bir anda büyüyüp genleşti, bu soruyu meydana getiren sözcüklerin en düz anlamlarını bile anlamasına engel olan topyekûn bir kavrayışsızlığa dönüştü. Ellis koluna yapıştı. Arkadaşının nikotinden sararmış parmakları kolunu kavradığında, Ellis'in parmakları ne kadar da kemikliymiş, diye düşündü Lewis; o günden sonra da sık sık düşünecekti aynı şeyi. Ellis onu yatağa doğru sürükledi ve aynı derecede sararmış olan öbür elini, eğimli tavanı dolduran yüzlerce fotoğrafın arasından tek bir fotoğrafın üzerine sapladı. İşte, dedi, seni aşağılık iblis, hem de benim Babs'ımı! Lewis uzanıp dikkatle baktı. Alçak bir bahçe duvarının üstünde oturan çok şişman bir kadının fotoğrafıydı bu, kadının ardında boynunu bükmüş bir kelebek fundası vardı. Kadın kırmızı uzun bir etek giymişti ve kucağında da bir torba cips duruyordu. Gözleri ufacıktı ve tebessüm halindeki ağzı bile onca yağın arasında kendini göstermekte başarısız oluyordu. Dört bir yanı Bayan Thatcher, Aphrodit, Leydi Ottoline Morrell, Marie Curie, Boudica, Messalina, Meryem Ana, Freya Stark ve daha nicelerinin resimleri ya da fotoğraflarıyla çevrelenmiş olan şişman hanım, bu komşularından en yakınında olanların da yer

yer önüne geçerek onları gözlerden gizlemişti. Benim Babs'ım, dedi Ellis, ağzının sol köşesinden salyası sızarak. Tanrı şahidim olsun, dedi Lewis, onun Babs olduğunu hiç bilmiyordum. Yemin ederim Ellis, kim olduğunu dahi bilmiyordum, annemin mezarı üstüne yemin edeyim istersen. Bir çekmeceyi yerinden çıkardım, bu fotoğraf da çekmecenin arkasına düşmüş. Diğer hanımlarımla tavanda güzel durur diye düşündüm yalnızca.

Ellis, Lewis'in kolunu bıraktı, öfkenin kollarından aynı ölçüde yeğin bir kederin kollarına savrulmuştu bu kez de. Çektiğim son fotoğrafıydı bu onun, diye feryat etti. Ona bir paket cips alayım diye bakkala yollamıştı beni. Duvarın üstünde oturuyordu –o bizim bahçenin duvarı, tanıyamadın mı seni lanet olası sersem?– döndüğümde o kadar mutlu görünüyordu ki dayanamayıp fotoğrafını çektim. Ilık bir akşamdı. Bir karatavuk ötüyordu. Fotoğrafı çektiğimin ertesi günü öldü, kapının önüne öylece yığılıp kalmış. Günlük siparişini almaya geldiğimde kapıyı açamadım. Doktor pencereden tırmanıp girmek zorunda kaldı içeri. Aşırı yemekten öldürmüş kendini, öyle dedi.

Artık Ellis'i tutmak mümkün değildi. Hıçkıra hıçkıra ağlamaya, inleyip dövünmeye başladı. Ya o gemi yolculuğu, diye haykırdı. O lanet olası gemiye binebilmek için bana bilet aldırdığında nasıl da kırmıştı kalbimi, ah nasıl. Onun sigortadan aldığı maaşı, benim de harçlıklarımı olduğu gibi iç ettik bu uğurda, üç ay boyunca, belki de daha uzun süre beş kuruşsuz kaldık. O hazırlıklara harcanan onca emek, ankesörlü telefonlar için bulmak zorunda kaldığım bozukluklar, taksilere yağdırılan paralar. Uğraştığımıza değecek Ellis, diyordu. Uzun vadede değecek. Bir sağlık turuydu bu, uzman doktorların ve hemşirelerin nezaret ettiği bir zayıflama programıydı, geri döndüğünde Perdita kadar sıska olacağına yeminler ediyordu. Bütün o süre içinde tek bir kart aldım ondan, Bahamalar'dan yol-

lanmış adi bir kartpostal, o kadar iyi gidiyormuş ki görsem onu tanıyamazmışım güya, öyle yazıyordu. Gel gör ki her zamankinden de şişman bir halde döndü geriye, doktorlarla hemşireler karşısında çaresiz kalmış, tereyağından kıl çeker gibi bozguna uğratmış onları. Onu kapıya getiren taksinin şoförü bile ne yapacağını şaşırmış haldeydi. Eve adımını atar atmaz ilk işi de beni dışarıdan hazır yemek almaya yollamak oldu.

Lewis başını iki yana salladı. Yavaş dostum, sakin ol, dedi. Ama Ellis'in ağzı köpürüyor, yetmezmiş gibi köpüklerin arasından kanlı kanlı öksürüyordu. Bu haline tüy dikmek üzere, incecik gömleğiyle dışarı fırladı, karla karışık yağmurda gelip geçen arabalara aşkını ve kederini haykırdı. Birisi acili aradı ve Ellis'i karga tulumba götürdüler.

O gece üzüntüden içi içini yedi Lewis'in. Her zamankinden birkaç kadeh fazla yuvarlayıp korkusuz kadınların altındaki yatağına uzandı. Arkadaşının sonunu hızlandırdığı için kendini suçluyordu. O bahçe duvarını tanımalıydım, diyordu. Nitekim izleyen günleri ve geceleri azap içinde geçirdi. Satranç oyunlarını ve akşamları zamanın yavaşlamasını daha şimdiden özlüyordu. Ellis'ten bir daha haber alacağına ihtimal vermiyordu. Herhalde görevliler gelir, odasını boşaltırdı. O yüzden de postacının Ellis'ten gelen kartı eline tutuşturması büyük bir sürpriz oldu ona. Kartın üzerinde kırılgan büyük harflerle şöyle yazıyordu: LÜTFEN ZİYARETİME GEL. CRAKE'TEYİM. 135 NUMARAYA BİNİP MEZARLIĞA GİT. YOLUN KARŞISINA GEÇ, ORADAN SORA SORA BULURSUN BURAYI. E.

Ertesi sabah yağmur yağıyordu. Lewis girişten sarı-kırmızı çizgili bir golf şemsiyesi ödünç aldı, hemen yandaki Patel'in Yeri'nden bir paket zencefilli bisküvi satın aldı, 135 numaraya yetişti, mezarlığa varınca otobüsten indi, karşıya geçti ve Crake Evi'nin yolunu sormaya başladı. Onkoloji'yi geçince, diyorlardı, Palyatif Bakım Koğuşu'nu geçince. Yürümeye devam edin.

Orada yeniden sorun. Lewis ufak tefek bir adamdı, yürüyüş meraklısı olmadığı gibi, uzun boylu yürüyüşleri kaldırabilecek derman da yoktu dizlerinde; bu yüzden de o anda kendisini gören herkese tuhaf bir manzara olarak görünmesi kuvvetle muhtemeldi. O cam kulelerden, diyelim bir uzman doktor tutup aşağıya bakacak olsa, söz konusu doktorun aralıksız yağan yağmurun altında ayak sürüyerek yürüyen ve ikide bir duran Lewis'i o haliyle parlak bir şeye, yabancıl bir böceğe benzetmesi işten değildi. Kendi zihnindeyse, girdiği bu arazinin uçsuz bucaksızlığına hayret etmekteydi Lewis – kimine bir hastalığın, kimine bir hayırseverin ya da ünlü bir hekimin adı verilmiş ve hepsi de insanı olabildiğince uzun yaşatma işine vakfedilmiş ne kadar çok bina vardı öyle. Yürüyüşün sonu hiç gelmeyecekmiş gibiydi sanki. Ayakları sızlıyordu. Muhtemelen de yanlış yoldaydı. Crake Evi'nin nerede olduğunu tastamam bilen bir ziyaretçi şimdiye kadar kırk kere oraya varmıştı herhalde. Lewis yolu tekrar sordu, tarifi anlamak için elinden geleni yaptı, ambulanslar, yemek tedarik minibüsleri ve bir sürü başka ziyaretçi arasında işaret edilen yöne doğru yeniden ayak sürümeye koyuldu. Yol üstünde tam on yedi adet otopark saydı. Derken nihayet alnının akıyla Palyatif Bakım Koğuşu'nun önüne çıkmayı başardı, bu noktada epeyce yalnızdı artık, son bir kez daha sordu yolu ve yağmurun altında biraz daha ilerisini işaret ederek, Crake Evi için şuradan gidin, dediler.

Doğu Arboretum Sokağı'nda tek bir ağaç bile yoktur. Orada yaşayanların hatırlayabildiği kadarıyla hiçbir zaman da olmamıştır; oysa Palyatif Bakım ile Crake Evi arasındaki açık arazide kapladıkları yere henüz ihtiyaç duyulmadığından olacak, birçok ihtiyar alıç, hatta ufak ve körpe birkaç meşe halen sağ salim yerinde duruyordu. Crake Evi'nin kendisi yepyeni ve pırıl pırıldı. Cephesinde boyanabilecek her yer posta kutusu kırmızısına boyanmıştı. Resepsiyonda, kocaman şemsiyesini ka-

patan Lewis kimin ziyaretine geldiğini söyledi ve elinde koca bir deste anahtar taşıyan bir hemşire, önüne düşüp peş peşe bir sürü kapıdan geçirerek Dinlenme Salonu'na götürdü onu.

Nikotinden sararmış parmak uçlarını her iki işaretparmağı çenesine değecek şekilde üstü üste yapıştırmış olan Ellis, bir koltukta gözleri kapalı oturuyordu. Doğu Arboretum Sokağı'ndaki güvenli evden aniden ayrılışını izleyen o birkaç gün içinde, giysileri bollaşıp âdeta üstünden dökülür olmuş, takma dişleri gitmiş, kafatası o canlı yüzü neredeyse bütünüyle sahiplenmişti. Kapalı gözkapaklarının siyahlığı, çukurlarının karanlığına kaçmış gözlerini gizliyordu. Birkaç yüz pek de ilgi göstermeden Lewis'ten yana döndü. Sessizlik. Derken Ellis soluk mavi gözlerini gösterdi ve konuştu. Hastalığı yüzünden çatallaşmış ve kısılmış olmakla birlikte sesi sanki daha bir kendisini bulmuş, daha bir gürleşmişti ve sesinden oldum olası yayılan o üst sınıf vurgusu iyice ortaya çıkmıştı. Bak nerelere düştüm, diye bağırdı. Aralarına düştüğüm şu insanlara bak! Charterhouse Düşkünlerevi bile bu kadar kötü değildi. Ne Kilise Ordusu ne de Kurtuluş Ordusu evleri. Sana zencefilli bisküvi getirdim, dedi Lewis. O zaman bir fincan çaya ihtiyacım olacak, dedi Ellis. İyice ıslatıp cılkını çıkarmadan hiçbir şeyi yiyemiyorum.

Trish tekerlekli çay arabasıyla çıkageldi ve ihtiyar adamların saflarında ufak da olsa bir kıpırdanma, dikkatlerini toplama yolunda bir çaba gözlendi. Attığı her adımla birlikte sancılı bir biçimde kalçasından yana eğrilen Trish'i daha genç üç kadın, Saba, Ranata ve Mila izliyordu. Animatörlerdi bunlar; çocuklardan, yolculuklardan, evden ve Noel'den söz açarak ölümcül hastalıklarının son aşamasındaki insanları neşelendirmeye gelmişlerdi. Zor işti onlarınki. Crake'te herkes bu kadınların birer melek olduğunu söylüyordu. Saba, Freddy'nin soğuk ellerini ovuşturdu. Ranata, Alf'in hırkasını doğru düzgün ilikledi. Mila üç ihtiyarı karşısına aldı ve onlara o yabancı ana-

dilinde bir şarkı söylemeye koyuldu. Adamlar baykuş gibi bakıyorlardı Mila'ya. Bu meyanda çay arabası herkesi teker teker dolaştı. Eksik olma Trish, dedi Ellis. Can dostum Lewis de bir fincan çayı hak etmiştir herhalde. Bak zencefilli bisküvi getirmiş bana. Adamlardan ikisinin pantolonlarının, bacak arasındaki o boynu bükük yere denk gelen kısımlarında lekeler vardı ve Basho adlı bir adam, usul bir iniltiyle sandalyesinde durmadan bir ileri bir geri sallanıyordu. Gözlük camlarının yerinde yeller esen çok iriyarı bir adam yanlarına geldi, sormaya dahi gerek duymadan Lewis'in zencefilli bisküvilerinden beş tane alıverdi. Ne demek istediğimi anladın mı şimdi, dedi Ellis. Ama elden ne gelir ki? Hiç değilse dışarının ayazına çıktığım müddetçe sigara içmeme izin veriyorlar.

Lewis, Ellis'in bu kadar yüksek sesle konuşmamasını diliyordu içten içe. Odadaki hiç kimsenin sesi bu kadar çıkmıyordu. Arkadaşının sesi, Mila'dan, Ranata'dan, Saba'dan çok daha yabancı geliyordu kulağa nedense. Ya o kafasına ne demeli, dedi Lewis kendi kendine. Ne kadar kocaman öyle. Artık gitsem iyi olacak, dedi Ellis'e. Yolum epeyce uzun. Ama rahatının yerinde olduğunu, sana iyi baktıklarını gördüğüme memnun oldum. Yine gelirim, olmaz mı. Dinle, dedi Ellis. Sonra öksürmeye başladı. Öksürüğü kesilmek bilmiyordu. Trish beyaz bir peçeteyle yanlarına geldi. Sağ kolunu Ellis'in omuzlarına doladı. Peçeteyi güçlükle nefes alan Ellis'in ağzının önünde tuttu. Yavaş Bay Ellis, işte böyle, dedi. Sıkmayın kendinizi, rahat bırakın.

Ellis yeniden konuşabilecek hale geldiğinde, Bir hafta biçiyorlar bana, dedi. Yeniden gelme. Odamdaki kitaplar senindir. Yepyeni bir parti, bütün klasikler. Bir sürü sıkı kadın var onların içinde, bir Truvalı Helen mesela, bir Leydi Macbeth. Ve tabii Perdita, hoş geldiniz yurduma, toprağa gelen bahar gibi. Okulda izlemiştim onu, sevdiğim bir çocuk canlandırı-

yordu, sahiden de öyle narin ve inceydi ki. Maggie Tulliver'ı da unutmayalım. George Eliot bir kadın bu arada, erkek değil. Biliyorum, dedi Lewis. Tombul Babs diye tutturup psikopata bağlamasaydın, sağ üst köşede Sappho, Emily Brontë ve daha niceleri arasında onu da görecektin, diyecek oldu. Ama arkadaşının dünyadan içinde bir buruklukla göçmesini istemediğinden dilini ısırdı, tuttu kendini. Ucubeler Meclisi, dedi Ellis, bu kez sahiden çok yüksek bir sesle. Çevrene bir bak, Ucubeler Meclisi nasıl olurmuş gör. Aç da Wordsworth'üme bak, Prelüd, Kitap 7, Bartholomeus Panayırı, Ucubeler Meclisi, başlar kıpır kıpır, ne kadar alışılmadık, akla gelmez, sapkın şey varsa, bilge at ve okumuş domuz.[1] Tamam, yavaş, dedi Trish. Lewis, onu tepeden tırnağa ezberine alabilmek, suretini gözlerine kazıyabilmek için âdeta düşmanca bakmaya başlamıştı Trish'e. Kutu birası elinde, üstesinden gelmesi gereken upuzun gece önündeyken karanlıkta yatağına uzandığında, onu tavanındaki kadınlardan biri gibi canlandırabilmek istiyordu hayalinde: Kolu halen Ellis'in omuzlarında, elinde hazır tuttuğu beyaz peçetesiyle eğri kalçasının üstünde ıstırap içinde dikilmiş halde, arkadaşını daha fazla öksürmemeye, kendine gereksiz yere acı çektirmemeye ikna etmeye çalışırken. Adı Michael olan, yemek borusu kanserinden mustarip iriyarı adam, zencefilli bisküvilerden almak üzere yeniden geldi. Basho ileri geri sallanmaya devam ediyordu, ama inlemeyi kesmişti. Onun arkasında Mila, Ranata ve Saba kendi anadillerinde Noel şarkılarını andıran, öte yandan pekâlâ ninni de olabilecek şarkılar söylüyorlardı sırayla. İşte böyle, geçti bile Bay Ellis, dedi Trish. Lewis arkadaşının nikotinden sararmış, buz gibi ellerini avuçları arasına aldı. Sana iyi şanslar ahbap, dedi. Sonra çizgili şem-

[1] William Wordsworth, *Prelüd: Bir Şairin Zihinsel Gelişimi*, çev. Nazmi Ağıl, YKY, Şubat 2010. (ç.n.)

siyesini bıraktığı yerden aldı, art arda üç ya da dört adet kilitli kapıdan geçirildikten sonra Doğu Arboretum Sokağı'nın bir ucundaki güvenli eve dönmek üzere, 135 numarayı bulmaya dışarı çıktı.

FRIDESWIDE'I GERİDE BIRAKMAK

Sıska bir Somalili oğlan bir dağ bisikleti üstünde getirdi haberi. Ansızın belirip açık kapının önünde sert bir fren yaptı, ardı sıra pirinç gibi kıpkızıl kesilmiş gökyüzü görünüyordu. Size mektup var hanımefendi, dedi. Bisikletinden inmeye davranmadan gidonun üzerinden uzattı zarfı. Beth oğlanın ayağındaki lastik ayakkabıların birbirini tutmadığını fark etti. Hiç değilse ayağına uyuyor olsalar bari, dedi. Umutlarını yüksek sesle –kendisine bir metreden yakın olmadıkça kimsenin duyamayacağı kadar usulca, ama yine de yüksek sesle– dile getirmeye alışmıştı, korkularını da öyle. Böylece dile getirdiğinde gerçekliklerini teslim etmiş oluyordu onların, umduğu ve korktuğu şeyleri bir biçimde kabullenmiş oluyordu. Mavi çizgili bir futbol forması vardı ulağın üzerinde, yalıçapkını mavisi. Olsa olsa yedi sekiz yaşındaydı. Üstüne düşen görevin ne denli önemli olduğunun bilincindeydi, bu önemi gururla ve korkuyla kuşanmıştı oğlan. Gözleri ne kadar da beyazdı.

Beth masasının ardından çıkıp kapıya geldi ve mektubu aldı. Adın ne senin, diye sordu. – Barnie hanımefendi. – Biraz elma suyu ister miydin Barnie? – Evet, lütfen hanımefendi. – Buzdolabından bir sürahi çıkardı ve oğlana bir bardak elma suyu doldurdu. Jeneratör yarım saat önce kapandı, dedi. Ama

hepten ısınmamıştır daha, idare eder herhalde. Barnie meyve suyunu bir solukta kana kana içti. Beth çocuğun bardağını yeniden doldurdu. Bu yıl pek meyve olmadı, dedi. Az oldu, bu da sonu.

İl meclisinin antetli kâğıdına yazılmış mektup son derece zarif bir elyazısıyla kaleme alınmıştı, Beth elyazısına bir süre hayranlıkla bakmaktan kendini alamadı ve ancak ondan sonra okumaya başladı:

30 Eylül Cuma

Sayın Bayan Atkins,

Otobüsler sizi ve bölge sakinlerini almaya yarın, yani 1 Ekim'de sabah saat 10'da gelecektir. Belirtilen saatte bölgeyi derhal terk edecek şekilde hazır bulunmanızı rica ederiz. 15 Eylül'deki arzınızda, mesuliyetinizde 43 kişi bulunduğunu belirtmiştiniz. Bayan Eaves'i burada bir hastaneye naklettirmek üzere bir ambulans yollayacağız. Otobüslerde beş adet tekerlekli sandalye için yer bulunacak. Bagajların ise, kişi başına bir bavul ve bir el ya da omuz çantasıyla sınırlı tutulacağını hatırlatırız. Ayrıca otobüslerde dosyalarınız için de yer olacak. Yola çıkmadan önce ofisin, okulun, Büyük Ev'in, tüm barakaların, müştemilatların, dükkânların ve atölyelerin olabildiğince güvenli bir şekilde kapatıldığından emin olunuz.

Sizlere iyi yolculuklar dilerim.

Saygılarımla,

THOMAS CARTWRIGHT
SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM

Bu imzanın altına, Lütfen Sayfayı Çevirin ibaresi karalanmıştı. Beth sayfayı çevirdi ve okumaya devam etti: Bir tanem,

elyazısına nasıl hayran kaldığını tahmin edebiliyorum, tadını çıkar! Harry'nin babası –bir zamanlar mektuplarımızı tasnif ederdi– eksik olmasın, bu konuda yardımımıza yetişti. Al sana varlığından bihaber olduğumuz bir yetenek daha! Yarın cesur ol. Ben de izin alır almaz peşinden geleceğim. Her zamanki gibi sevgilerimi yolluyorum sana. Tom.

Beth, Barnie'ye baktı. Oğlan yüzüne handiyse yalvarırcasına bakıyor, bu bakışları Beth'in boğazının kahırla düğümlenmesine yol açıyordu. Vah vah, diye fısıldadı. Hali nice olacak acaba? Barnie, dedi, senden rica etsem Bay Cartwright'a benden bir pusula götürebilir misin? Çabucak yazacağım söz. Tabii hanımefendi, dedi Barnie, gözlerini Beth'in yüzünden tam olarak ayırmaksızın. Beth yazmaya başladı: Sevgilim, lütfen yarın otobüslerin geliş saatinde Barnie'yi gönder bana. O zamana kadar sana bir mektup yazmış olurum. Barnie'ye mektubumu sana ulaştırmasını tembihle. Mektubumun eline geçeceğinden emin olmadan gitmeyi yüreğim kaldırmaz. Fakat bu olanlar kelimelerle ifade edilemeyecek kadar üzücü. Beth. – Kâğıdı katladı ve üstüne alıcının adını yazdı. Barnie pusulayı sağ çorabının içine tıkıştırdı ve sıcağın ortasına dalarak gözden kayboldu.

Burayı terk etmek zorunda olduklarını çoktandır biliyorlardı. En azından yetkililer ve yetkililerin sorumluluğunda olup da akılları halen başında olanlar haftalardır biliyordu bunu. Yine de Barnie'nin getirdiği haber çok ani geldi Beth'e. Titreşen sıcaklığa gözlerini dikip bir belirsizlik hissiyle bakakaldı. Havanın kendisi sıcaktı, güneşin nereden parladığını sorsalar bulup da gösteremezdi, kavurucu sıcağı insanların bakmak, hissetmek, koklamak ve soluyabilmek için ciğerlerine çekmek zorunda oldukları havaya sızmıştı. Belki yağmur yağar, dedi. Ama modası geçmiş bir umuttu bu, bir umut olarak yeterin-

ce büyük değildi. Muhtemelen yağardı yağmur. Gelecek hafta, yarın, belki de akşam olmadan yağabilirdi. Yağsa ne olacaktı ki sanki?

Kingston kapının ağzında durdu. Fırtına gibi sürer bisikleti o çocuk, dedi. Ah Kingston, dedi Beth, otobüslerin yarın geleceğini bildirmek için yollamışlar onu. Onun ulak olduğunu anlamıştım ben zaten, dedi Kingston. O oğlan doğuştan ulak. Kingston kızgın bir fırından çıkmışçasına ilerledi. Frideswide'daki hiç kimse yaşını kestiremezdi onun: Belki altmış yaşındaydı, belki de doksan. Ezelden beri oradaydı. Kingston hem geldiği yerin hem de kendisinin adıydı. Ona dair kesin olan yegâne şey buydu. Beth de dahil olmak üzere Frideswide'da Kingston hakkında kafa yoran herkes, henüz çocuk yaştayken başından kötü bir deneyim geçmiş olduğunu tahmin ediyordu onun. Belki de yalnızca kötü bir deneyim değil, olabilecek en kötü deneyim söz konusuydu; hayatın gösterebileceği en kötü şeyi görüp geçirdiğinden, başına artık daha beter bir şey gelmesi mümkün değildi sanki. O sükûnetinin, yüce gönüllüğünün ve yumuşaklığının akla en yakın gelen açıklaması buydu. Saçlarına kır düşmüştü, renkleri solmuş yumuşak giysiler giyer, ağır ağır yürür, yürürken etrafına çokça bakar, kendisiyle konuşan kim olursa olsun upuzun boyuyla tepesinde dikilmektense merhametle eğilerek onun seviyesine inmeye gayret ederdi. O zaman iyisi mi toparlanmaya başlayalım Elizabeth, dedi.

Ofis iyi kötü toparlanmış sayılırdı – evrakların tamamı 1'den 30'a kadar numaralanmış kutu klasörlere yıllara göre ayrılarak kaldırılmıştı, o güne dek Frideswide'dan gelip geçen herkesin kayıtları, kurumun amaçlarının, faaliyetlerinin ve hayal kırıklıklarının dökümü artık bu klasörlerin içindeydi. Kurumu resmi görevinin gerektirdiğinden çok daha sık ziyaret et-

miş bulunan Tom Cartwright, kendisine izin verilmesi halinde günün birinde, cüzam hastanesinden güneş panelli yeni odunluğa, Sir Philip Swithamley'den Bayan Beth Atkins'e varıncaya dek Frideswide'ın tüm dönemlerini tek tek anlatacağı eksiksiz bir tarihçe yazmak istediğini söylerdi hep. Beth geniş kenarlı hasır şapkasını taktı ve Kingston ile birlikte dışarı çıkarak haber verilmesi gereken herkese haberi vermeye yollandı.

Alfred yanından hiç ayırmadığı o fotoğrafla okul kapısının önünde duruyordu. Çoktandır duruyor orada, dedi Kingston. İçeri girmeye yanaşmıyor, dedi Beth. Denedim ama söz geçiremedim. Kötü günlerinden birini geçiriyor yine.

Beth'in ofisi eski okul binasında, ön bahçenin karşısındaydı. İlkokul çağındaki çocuklar birkaç yıl önce daha iç açıcı yeni bir binaya taşınmıştı, ama minikler halen bu binaya geliyordu, daha doğrusu bu okulun ve diğer tüm okulların yaz tatili nedeniyle kapandığı ve yeni bir öğretim yılının başlamayacağının kesinleştiği temmuz ayına kadar gelmişlerdi. Bir süre boyunca büyük salon ve sınıflar, hem gündüzleri hem de akşamları derslere, etkinliklere ve türlü çeşitli toplantılara ev sahipliği yapmayı sürdürdü. Sanat atölyeleri, Zinde Kal adlı bir spor dersi, bilişim, bölge tarihi, yoga ve yabancı dil olarak İngilizce kursları, ilkyardım kursları, bir kreş ve bir de oyun grubu vardı; Yurttaş Dayanışma Bürosu haftada iki kez, askeri inzibat ise haftada bir burada toplanıyordu. Disko geceleri düzenleniyor, küresel ısınma üzerine söyleşiler yapılıyor, Kadın Enstitüsü Yıllık Genel Kurul Toplantısı'nı burada yapıyor, Kaynak Bölüştürme Heyeti yine burada toplanıyordu, Noel'deki Kriz Masası da burada kurulmuştu. İnsanların karşılıklı yardımlaşma, eğitim ve eğlence amacıyla tertipledikleri bütün olağan faaliyetler bu eski okulun misafirperver çatısı altında bir süre hiçbir şey olmamış gibi devam etti; derken sıcağın giderek bas-

tırmasıyla hepsi teker teker bıçak gibi kesildi, insanlar pes etti, faaliyetlere son verildi. Girişte halen otuz beş ayrı dilde Hoş geldiniz! yazıyor, dersliklerdeki tüm demirbaş ve gereçler –o haritalar, resimler, fotoğraflar, bütün o rengârenk öteberi– yerli yerinde duruyordu durmaya, ne var ki çocuğuyla yetişkiniyle insanlar el etek çekmişti okuldan ve meydanı boş bulan sıçanlar daha şimdiden çatı aralarından bodrumlara dek dört bir yanı sahiplenmiş, merdivenlerde bir aşağı bir yukarı at koşturuyorlardı. Geç saatlere kadar çalışan Beth, birdenbire artan ve hızla çoğalan bu nüfusun varlığını ensesinde hisseder olmuştu.

Frideswide'ın eski merkezi olan ve bir zamanlar şehrin surlarının biraz dışında kalan cüzam hastanesiyle şapel, son yüzyılın ardından hudutları genişleyen şehre dahil olmuştu; öte yandan, diyelim bir polis helikopteriyle tepeden bakıldığında, eski merkezin tamamı hâlâ uzak düştüğü o kırsalın hasretini çeker gibi dururdu. Bu yüzden olacak, karman çorman bir şekilde kendi hudutlarının dışına taşarak kafa dengi toprak parçalarıyla –bakımsız bir mezarlıkla, bir parkla, bahçelerin arka kısımlarıyla, bir hobi bahçesiyle, kurumuş bir nehrin kara yatağı ya da kullanılmayan bir demiryolu hattıyla– bağ kurmaya çabalardı ha bire. Sıcak felaketinden önce bile, bu gümrah yeşilliğin başlı başına varlığı insanın içinin açılmasına yeterdi. Şimdiyse kavrulmuş zihinlerde bir art-imge olarak kalmıştı: korkunç bir kaybın ve aynı ölçüde büyük hasretin art-imgesi.

Bir zamanlar Frideswide sınırları içinde nereye giderseniz gidin, şehrin gürültüsü patırtısı illa kulağınıza çalınır, otoyollarda akan trafiğin, batıya doğru giden trenlerin sesi işitilirdi belli belirsiz; arada bir, kocaman bir askeri uçak açık arazide tel örgülerle çevrilmiş betondan üssüne doğru alçaktan uçuşa geçerdi. Ama dış dünyaya ait bu sesler, insan olur da onlara kulak verirse, korunaklı bir yerde olma hissini daha da pekiştirmeye yarardı en fazla. Şimdiyse Frideswide'a hâkim olan

dinginliğin kapılarını sessizlik zorluyordu sadece, bir zamanki sokak gürültülerinden çok daha fazla kulak vermek zorunda kalıyordunuz bu sessizliğe, düpedüz dinliyordunuz onu.

Frideswide'ın atölyeleri okulun arkasında, bostanların girişinde kümelenmişti; bostanların karşısında, ana meyve bahçesinin bitişiğinde ise şapelin ve cüzam hastanesinin harabeleri vardı, harabeleri biraz geçince bir zamanlar düşkünlerevi olarak hizmet veren ve şimdi Frideswide'ın nüfusunun büyük çoğunluğunun yaşadığı Büyük Ev bulunuyordu.

İlk atölye halen yoğun bir faaliyet içindeydi. Ahşap oyuncaklar –yük ve yolcu vagonlarına sahip trenler, çiftlik binaları, bebek evleri– yapıyorlar, daha sonra oyuncakları ve içlerine yerleştirecekleri insanlarla hayvanları göz alıcı renklere boyuyorlardı. Beth tezgâhlardan birine oturdu. Aldığı haberi paylaşmak içinden gelmiyordu. Kingston sırtını duvara dayayıp dimdik oturdu ve gözlerini yumdu. Kabuğuna çekilmişti. Uykuya benzer ama ondan daha derin, daha uzak, daha karanlık bir yerdi gittiği, kendi kendisinin alt katmanına çekilmişti, teselli bulamayacağı ve bulmak da istemediği bir yere. Frideswide'ın altın çağında, çocuklar için yaptıkları rengârenk şeylerin çabucak dükkânların vitrinlerine, oradan da dışarıdaki çocukların dünyasına yolculuk ettiği ve yapılması gereken bir dolu işin kendilerini beklediği parlak günlerde dahi Kingston bir anda kendini geri çekebilir, sırtını duvara yaslayarak oturup insanın düşünmesi kadar eskiye dayanan bir hüznün yüzünü sergileyebilirdi. Böyle zamanlarda kimse ilişmezdi ona.

Beth lafı hiç dolandırmadan, duygusuzca verdi haberi ve karşısındaki yüzlerde onun birer birer hazmedilişini izledi. Sonraki iki tezgâhta da aynı şeyler yaşandı. Gidiyoruz, dedi, akşam yemeği altı buçukta. Alçak sesle kendi kendine ekledi: Mum ve kandil lazım.

Diğer iki atölyede de tezgâh tezgâh dolaşarak insanlara yarın evlerini terk edeceklerini söyledi Beth. Bundan sonra bostanlara girerek en yakındaki barakanın kapı aralığında oturdu ve hasır şapkasını gözlerinin üstüne indirdi. Yüzler gözünün önüne geliyordu; bütün o yüzler haberi verdiği anda aldıkları anlatımlarla yeniden gözünün önüne gelmek için baskı yapıyorlardı Beth'e. İçlerinde katlanması en zor olanları da Sammy gibi, bu haber karşısında nasıl bir tepki vereceğini –sevinse miydi, üzülse miydi acaba?– bilemeyenlerdi. Böyleleri sözgelimi bunun kötü bir haber olduğunu bilen ve iyi haberlerden çoktan umudunu kesmiş olan Albert'e dönüp ondan medet umuyor ya da dünyaya her zaman gülümseyerek bakan, kötü tecrübelerinden asla ders almayan, dönüp dolaşıp daima o iflah olmaz güvenme eğilimine bel bağlayan Ethel'e bakıp onun vereceği tepkiyi bekliyorlardı. Nitekim Sammy önce birine sonra ötekine bakmış, ardından bakışlarını yeniden Beth'in yüzüne çevirmiş, sonra gözlerini tamamen Beth'e dikmişti. Kocaman ellerini bir bebek evinin kırmızı çatısının üzerine koymuştu, köşeye kıstırılmış yaratıklara benzeyen gözleri kötü bir şey olmayacağına söz vermesi için yalvarırcasına bakıyordu yüzüne.

Akşamüstüydü. Barakayla Büyük Ev arasında sepetçisöğütleri ve rüstik kemerler altından geçen patikalarıyla, boy boy, biçim biçim parsellere bölünerek ekilip biçilmiş o dönümlerce toprak uzanıyordu. Kümesler, sonra kafesli kameriyeler vardı, fasulyelerin ve bezelyelerin serpilmesi için çaprazlama çatılmış sırıklar, birkaç çeşit elma, armut, mürdümeriği ve erik ağacı, arı kovanlarının bulunduğu el kadar bir koruluk, evlekler, yağmur sularını toplamak için yalaklar, barakalar, orada burada hasırdan birkaç heykel, birkaç karga vardı. Onca yılın emeği, ince ince düşünülüp tasarlanmış onca ayrıntı, o özen, o yaratıcılık ve o haz; aşk dolu o zanaat yitip gidiyordu. Kimse çalışmıyordu şimdi. Oysa normalde o heykellerin ve kargala-

rın arasında Frideswide sakinlerinden en aşağı on, on beş kişi ve hem tatil yapmak hem de toprak hakkında bir şeyler öğrenmek üzere dışarıdan gelmiş bir on beş kişi daha olurdu; kimi meyve toplayan, kimi ekin eken, kimi budama yapan, kimi hasat kaldıran, bir sonraki yıla hazırlanan bir sürü insan görürdünüz ortalıkta, ağır ağır yanan bir iki şenlik ateşi olurdu mutlaka ve uzak bir köşeden Yemiş Bayramı'nda vereceği konserin provasını yapan Dixie Bandosu'nun sesi gelirdi kulağınıza. Bütün bunlardan neredeyse hiçbir şey kalmamıştı geriye, ne tavuklar, ne ördekler vardı artık, doğru düzgün mahsul de almamışlardı bu yıl, kendi ihtiyaçlarını karşılamaya bile zar zor yetiyordu çıkan, satılabilecek mahsul yok denecek kadar azdı, ambarları boştu. Mayısın buzul devrinden çıkma soğukları, ardından bastıran, yeri göğü dağlayan sıcak, onu izleyen dolu, sonra toz, sonra yine dolu, seller, fırtınalar, sonra yine sıcaklar, yine sıcaklar, yine sıcaklar bir enkaz bırakmıştı geride. Ne var ne yoksa ya kararmaya yüz tutmuş, ya kavrulmuş, çürümüş ya da kokuşmuştu ve her şey yağmurun bir sonraki geçişine dek kırmızı ince bir toz tabakasıyla kaplanmıştı.

Beth kızıl çaylakları seyretti. Suskun otoyolun bulunduğu yönden çıkageliyor, fırtına olmadığı sürece belki yirmisi otuzu birden Frideswide'ın üzerinde toplanıyor, casus gibi yeri gözetliyor, dişlerine göre bir şey olup olmadığını daha yakından görebilmek için yana yatıp aşağıya doğru süzülüyorlardı. İçlerinden birine, bulduğu ganimeti gelişinizden en ufak bir tedirginlik duymaksızın didiklerken yerde de rastlayabilirdiniz pekâlâ. Her şeyi silip süpürür, geriye hiçbir şey bırakmazlardı. Geyikler de geliyordu; yeşillik kabilinden bir şeyler bulma umuduyla kavrulmuş nehir yataklarının izini süren alageyikler ve munçaklar. Başıboş köpekler de geliyordu tabii, hatta bir iki kez neredeyse sürü denebilecek kadar kalabalık halde üşüşmüşlerdi ve kısmetlerini kasabanın dışında arayan bir başına

kediler de geliyordu. Üç gün boyunca ortalığı kasıp kavuran sıcak lodosların ardından, o kırmızı tozla birlikte on binlerce kelebek akın etmişti, kelebekler pirinç renkli göğü benek benek doldurmuşlardı, yerel kuşlar minnetle atılmıştı üstlerine. Sonra dört bir yana savruldular; kaskatı kesilmiş patikalara, asfalt çocuk parklarına, çatılara, yağmur oluklarına, pencere pervazlarına yumuşak bir süprüntü halinde yağdılar. Havaya üşüşen, fırıl fırıl dönenen, derken kar taneleri gibi usulca düşen o on binlerce mahlûkun gerçekte ne denli güzel olduğunu, nasıl da narin bir kumaştan biçildiğini, kanat bakışımlarının nasıl da çeşitli olduğunu ancak o zaman, kolları kanatları böylece kırılmışken ve sonları gelmekteyken anlayabiliyordu insan.

Büyük Ev'de akşam yemeği için iki uzun masa kurulmaktaydı. Akşamın mönüsünü, jeneratör ruhunu teslim ettiğinde buzdolaplarından bozulmadan kurtarmayı başardıkları şeyler oluşturacaktı. Enikonu bir şölen de denebilirdi buna aslına bakılırsa. Günün aşçıları tüp ocaklara ve altı adet piknik tüpüne bel bağlamak zorunda kalmıştı. Buna rağmen kendilerinden hoşnuttular. Buradaki son akşam yemeğimiz bu, dedi Beth. Tabii bir mucize olmazsa. O yüzden yapacağınız bu yemek tarihe geçecek. Tesadüf bu ya, o gün mutfak nöbetinde bulunanlardan ikisi mucizelere sahiden inanıyordu. Gençliklerinde Cuthbert piskoposluğundan ta Viggiano'daki Kara Meryem'e kadar yayan gidip aynı yolu geri yürümüş Elsie ve Carlo Viti adında bir çiftti bu. Tanrı sizi kutsasın, dedi Elsie. Efendimiz zamanı geldiğinde bizi bahçemize yeniden kavuşturacak. Carlo karısına, ardından Beth'e gülümsedi. Mumları, araya birkaç gümüş kandil serpiştirerek masaların ortasına yerleştirmeyi sürdürdüler.

Beth Bay James'e haber vermeye gitti. Bay James'in vazifesi koridoru süpürüp paspas yapmaktı ve işini bitirdiğinde, çalışmak üzere evin arka tarafındaki küçük odasına geri dö-

nerdi. Çalışmak için en güzel zaman akşam yemeği öncesiydi, ona kalırsa. Beth haberi verdi. Adam hiçbir şey demedi, başını çevirdi, camdan dışarı; yıllar yılı her ay, hatta her hafta hep daha farklı bir biçimde güzel olmaktan bugüne dek bir kez olsun geri durmamış meyve bahçesine bakmakla yetindi. Üstünde Liddell ve Scott'un Yunanca-İngilizce sözlüğü, bir dolmakalem, bir HB kurşunkalem, bir kalemtıraş, bir silgi ve açık bir defter bulunan ufak bir çam masanın başında oturuyordu. Defterin yanında, *Oidipus Kolonos'ta* adlı Yunanca metnin 1912 yılında Wadham Koleji'nden Eric Johnston diye birine ait olan ve Bay James'in tercüme etmekte olduğu bir baskısının, 669-95 numaralı satırları açık duruyordu. Kendi kendini yetiştirmiş ve bunu yapmakta da (kendi deyişiyle) bir hayli geç kalmış olan Bay James son derece yavaş çalışırdı. Önce Yunanca metni, satırların arasında geniş bir boşluk bırakmaya dikkat ederek kurşunkalemle defterine kopya ederdi. İşinin bu aşamasına bayılır, yazısına sonsuz bir itina gösterir, olur da hata yaparsa, hatalarını silgisiyle tek tek silerek düzeltirdi. Harfleri *tonos*larıyla ve vurgularıyla nakşetmek akıl almaz bir mutluluk verirdi ona. Ardından metne ait dipnotlarla lügatçe ve kendi Yunanca sözlüğü arasında mekik dokuyarak saatlerce düşünüp taşınır, sonra her bir satırın altına dolmakalemle, Yunanca metnin son derece sözcüğü sözcüğüne bir tercümesini yazardı. Ve ancak doğru sözcükleri bulmak uğruna gözleri o meyve bahçesine dalıp gitmiş halde günlerce kendini paraladıktan sonradır ki, Sophokles'in veznine tam olarak sadık kalmasa da ona kendi deyişiyle refakat eden manzum çevirisini, yine dolmakalemle bu kez bir yan sayfaya yazardı. İş burada da bitmez, ortaya çıkardığı metinle arasına bir mesafe koymak üzere bir hafta bekledikten sonra, çevirisinin nihai halini boş bir sayfaya yazarak temize çekerdi. Nasıl olmuş sizce, dedi omzunun üstünden Beth'e. Yalnızca bir taslak henüz, bir süre nadasa bı-

rakmam lazım. Beth kötürüm kalmış bahçeye bakarak adamın başında durdu. Bay James çevirisini okudu:

Yoktur boy ölçüşebilecek bir diyar daha
Güzelliğiyle bu geldiğin yerin, ey yabancı
Nice bülbülün cıvıl cıvıl ötüştüğü
Yemyeşil ağaçların dalları arasında
Ve altında şarabi yemişlerle yüklü sarmaşıkların
Atlarıyla meşhur görkemli Kolonos'un
eşi benzeri yoktur dünyada
Fırtınaların yamacına uğramadığı
Ne de kavurduğu amansız güneşin
Ayak basılmamış yollarına
Doğanın ezeli anaları
O ölümsüz Nymphalarla kol kola
Cümbüş etmeye
Dionysos Tanrı gelir revan olur.

Bu cömert göğün yağdırdığı çiyde
Öbek öbek güzelliklerini
Tanrıçaların daima baş tacı ettiği
Nergisler açar sere serpe doğan her günle
Yanı başlarında altın çiçeklere duran safranların
parıltısıyla
Ve asla kurumaz Kephissos'un dur durak bilmez
nehirleri
O gümrah çayırları sürgit gezer dolanır
Berrak sularıyla aşka getirir toprağın bereketini
Cömertçe fışkırtsın diye bağrından günbegün.
Musalar bayılır burada dans etmeye ve
altın dizginli Aphrodit...

Beth elini Bay James'in omzuna koydu, sonra alelacele çıktı odadan.

Tencereler ve elma suyu sürahileri elden ele geçirilerek masayı dolaştı. Önce engellilere ve tekerlekli sandalyede oturanlara servis yapıldı. Hüzünlü değil, daha ziyade neşeli bir ruh hali hâkimdi ortama. Sammy gibi, Beth'in duyurusuna nasıl tepki vereceğini bilemeyenler şimdi neşeden yana saf tutmuş, başlarını bir sağa bir sola çevirerek birbirine takılanları, şakalaşmaları izlemekteydi ve o korku, kötü bir şey olacağına dair o endişe gözlerinden silinmişti. Geçen yılın eriklerinden yapılan kıtırlı tatlıdan önce, Beth mumları ve kandilleri yaktırdı. Mumların yanmasıyla bir anda bir vakar çöktü ortama; masanın etrafını çevreleyen herkesin çehresi bu yeni ışıkta kendi benzersiz kişiliğini yansıtarak apayrı bir görünüme büründü. Durumun vahameti ve acı yanı tam da burada gizliydi, insani erdemlerde ya da zaaflarda değil, güzellikte ya da çirkinlikte değil, o benzersizlikte gizliydi asıl; masadaki her bir kişi bizzat kendisiydi ve Beth sesini her zamanki gibi alçaltarak, Hepsinin de yeri başka. Acaba sonları ne olacak, demekten kendini alamadı.

Beth, Lucy Eaves'in ölüm döşeğinde yattığı revire gitti. Hemşire Marija açık pencerenin önünde duruyordu. Gün battığı halde havanın bu kadar boğucu olması normal değildi. Beth, Lucy'ye bakıp ümitsizce iki yana salladı başını. Ardından, Sen git, yemeğini ye haydi, dedi Marija'ya.

Pencerenin altına bir sehpa yerleştirdi ve iki mumun ışığı arasında Tom'a mektubunu yazmaya koyuldu. Mumların alevi yalnızca kendi soluğuyla titreşiyordu, dışarıdaki hava nefes alma yeteneğini hepten yitirmiş gibiydi. Arkasında ölmekte olan kadın da zorla, sanki bu eylemi yarıda bırakmasına henüz müsaade yokmuşçasına, mekanik bir şekilde nefes alıp veriyordu.

Beth şunları yazdı: Sevgilim, yarın ambulansla aldıracağın kadının, Lucy Eaves'in başında oturuyorum. Umarım kadıncağız yarına kadar ölür de kurtulur. Marija'nın dönüşte ambulansta ona refakat etmesi lazım. Frideswide'ı ikimiz birlikte terk etseydik ne kadar mutlu olurdum. Birlikte olsaydık, ne olup bittiğini hiç umursamazdım. Buranın en yaşlı sakinlerinden Lucy. Hakkında kimse bir şey bilmiyor. Hiçbir zaman pek konuşkan biri değildi, teşekkür ederim dışında bir laf duymadım ağzından bugüne dek. Sık sık, teşekkür ederim der, bir de insanlara hal hatır sorardı. Normalde iş bu noktaya geldiğinde, akrabalarından birine ulaşmaya çalışır, onları durumdan haberdar ederdik herhalde. Oysa şu anda hayatta olan akrabaları var mı yok mu onu bile bilmiyoruz. Açık pencerenin başında oturuyorum ama hiçbir şey değişmiyor. Havanın biraz olsun serinlemesi de mi tarihe karıştı yoksa? Ne tuhaf bir deyiş bu da! Tarihe karışmış şeyleri alt alta yazacak olsam, epeyce uzun bir liste çıkardı ortaya herhalde. Ama aşk bu listeye girmezdi. Ya bebek sahibi olmayı istemek? O girer miydi acaba? Bu sabah Barnie'yi gördüğümde, oğlan kapının ağzında öylesine cesur, öylesine korku dolu belirdiğinde içim cız etti, duygularım yeniden zincirlerini kırmaya davrandı. Çocuk sahibi olmayı istemek henüz tarihe karışmamış demek ki. Marija Hırvatistanlı. Aslında memleketinde evlenecekti. Yalnızca bir yıllığına, kenara üç beş kuruş para koymaya gelmişti buraya. Gel gör ki mahsur kaldı.

Lucy'nin nefes alıp verirken çıkardığı eziyetli sesler şiddetlendi. Beth gidip hastanın yanına oturdu, elini tuttu, yüzüne dikkatle baktı. Hırıltılı bir şekilde, kesik kesik ve bin bir zahmetle soluk alıyordu, ama hepsinden de beteri nefesini tutuşuna seyirci kalmaktı. İradenin, nefesi dışarı salmamak suretiyle kalkıştığı bir ölme çabası gibi görünüyordu bu her seferinde, kadının kuş kadar kalmış bedeniyle tuhaf bir tezat oluşturan bir çabaydı bu. O arada yüzü allak bullak oluyordu. O kadar

da uzun sürüyordu ki bu işkence, hem de her defasında. Bu yalnızca mekanik bir şey, dedi Beth yüksek sesle. Acı çekmiyor. Ne var ki hiç de öyle görünmüyor, hele kulağa hiç öyle gelmiyordu. Nihayet salıverdiğinde soluğu kırık dökük bir şey gibi saçılıyordu ağzından ve bu olur olmaz da göğsü yeni bir nefesle şişmeye başlıyordu, derin mi derin bir nefesle. Sanki bir pencere açıp denizin getirdiği meltemi içine çekermişçesine. Oysa revirdeki hava kurşun gibi ağırdı, tıpkı yaşama el vermeyen yasak bir gezegeninki gibi.

Marija geri döndü. Beth, salondaki işler biter bitmez yukarıya nöbeti devralacak başka bir hanım göndermeye söz vererek çıktı odadan. Kingston ile yaşça daha genç adamlardan üçü, Frideswide'ın müştemilatlarından kilitlenebilecek olanlarını kilitlemişlerdi, ama Beth'in sabaha kadar halletmesi gereken bir sürü işi vardı daha. Yatma vaktini geçirmişti.

Beth baykuş seslerine uyandı. Baykuşların ötüşüne kulak vererek uykuyla uyanıklık arasındaki o eşikte salınıp durdu. Gece boyunca hem rüyalarında, hem de uyanıklığın sınırındaki monologlarında Frideswide'ı kapatmanın sırtına yüklediği sorumluluklardan ve Lucy Eaves'in kendi solunumundaki tutsaklığından mürekkep bir kahırla ve huzursuzlukla boğuşup durmuştu. Ama uyanmıştı artık, kulağı baykuşlarda, karanlıkta gözleri açık olarak uzanırken, o kötü hisler içinden uzaklaştı. Frideswide'ı çevreleyen dikenli tellerde ne kadar çok gedik olduğunu, nehir yatağını, ta göklere uzanan ağaçları içi rahatlayarak hatırladı. Yiyecek bir şeyler ve sığınacak bir yer arayan canlıların girebileceği birçok yer vardı. Gözü pencerede, baykuşların kâh oradan kâh buradan birbirlerine seslenmelerini dinleyerek tamamen uyanık halde yattı yatağında. Günün ağardığı belli belirsiz de olsa kesinleşince baykuşların ötüşü de kesildi. Beth yataktan çıktı, giyindi, bir mum yaktı ve revirin yolunu tuttu.

Lucy'nin başucunda Madge oturuyordu bu kez. Şimdi gitti, dedi, daha bir saniye önce. Zavallıcık, amma can çekişti, ama şimdi nasıl da huzurlu görünüyor bak.

Beth odasına geri döndü, bir piknik tüpünde kendisine kahve demledi ve artık yeterince ağarmış günün ışığında Tom'a yazdığı mektuba kaldığı yerden devam etti. Bir tanem, diye yazdı, Lucy öldü. Daha evvel ölmediğine sevinmemiz lazım bir bakıma, yoksa biz bir morga ulaştırmayı başarana kadar o sıcakta hırpalanacaktı kadıncağız – daha doğrusu cenazesi. Aşkım, sana anlatmam gereken çok tuhaf ve çok güzel bir şey geldi başıma. Bu sabah uyandığımda ya da uyanır gibi olduğumda dışarısı hâlâ karanlıktı ve baykuşların çok yakınımda bir yerlerden gelen sesini duydum, biri eski cüzam hastanesinden, diğeri de –bundan eminim– ölü bahçeden birbirlerine sesleniyor, âdeta cevap yetiştiriyorlardı. Madge'in dediğine göre, Lucy'nin son nefesini verip huzura ermesi de tam o zamana denk gelmiş, uyanıp kulağımda baykuşların sesiyle yatağımda yattığım âna. Beni uykunun sınırlarına sürdüklerini, birer kılavuz gibi önüme düşüp gün ışığının kıyısına kadar getirdiklerini hissettim ve gün ışığına çıktığımda, yeniden sessizliğe gömülüp kendi emniyetleri için zaruri olan o karanlığın içine geri çekildiler. Bu mucizeyi bana yaşatmaları beni o kadar onurlandırdı ve mutlu etti ki o güzel duygudan bir süre sıyrılamadım. Şimdi bile gözlerimi kapadığımda birbirlerine seslenip cevap verişlerini duyabiliyorum, ruhani olmaya ruhani ama bir yandan da öylesine gerçek, usul olmaya usul ama bir yandan da öylesine ısrarlı bir çağrıydı ki bu yepyeni bir cesaretle doldurdu içimi. O baykuşlar Lucy'ye öbür tarafa göçebilmesi için ulaşması gereken o eşiğe kadar eşlik ettiler, beni ise, her şeyden çok sevdiğim bu yeri terk edebilme cesaretini içime aşılayarak gün ışığına ve uyanıklığa çıkardılar. O baykuşları dinlerken yatağımda benimle birlikte olabilmeni nasıl istedim –hem nasıl–

sana anlatamam, hiç değilse Barnie'nin sana getireceği bu mektup sayesinde paylaşabileceğim seninle bu deneyimi. Böylece kendimi eskisinden daha cesur hissettiğimi öğreneceksin ve senin de cesaretin tazelenecek, tek tesellim bu. Şimdilik hoşça kal bir tanem. İzin alabildiğinde gelip beni bul. Beth.

Hamiş: Laciverttaşımı Barnie'ye vermeye karar verdim.

Herkes çocuk parkında bekliyordu. Otobüsler zamanında geldi; biri üstü açık ve iki katlı bir turistik gezinti otobüsüydü, diğeri ise tekerlekli sandalyeleri sığdırabilmek için koltuklarının çoğu yerinden sökülmüş olan, Günışığı Kulübü'ne ait bir minibüstü. Vaat edilen ambulans da arkalarından çıkagelerek yolun kenarına park etti

Beth'in gözleri Barnie'yi arıyordu ama oğlan ortada yoktu ve kendisinin de şu anda insanların otobüse binmelerine nezaret etmesi gerekiyordu. Kingston, Lucy Eaves'in cenazesini almak üzere ambulansla birlikte Büyük Ev'e gitti. Kırmızı turist otobüsünü görünce insanların birçoğu gülmeye, tezahüratlar etmeye başladı. Frideswide'dan ayrılış bir anda, bir sahil kasabasına düzenlenen toplu bir geziymişçesine neşeli bir havaya büründü. İşte bu iyiymiş, dedi Sammy. Ha Bert, ha Bayan Winters, siz ne dersiniz, gayet güzel görünmüyor mu? Uyumakta olan Bayan Winters tekerlekli sandalyesinde öne doğru düştü ve yıllar önce kendini Bayan Winters'ın uşağı ilan etmiş olan Bert, elindeki güneş şemsiyesiyle ona siper olarak bir adabımuaşeret timsali gibi kadının başında dikildi. Frideswide sakinlerinin bedenen en sağlam olanları turist otobüsüne binerek oflaya puflaya üst kata tırmandı ve daha şimdiden şiddetli olan sıcağa karşı hazır edilmiş kocaman beyaz şemsiyeleri açtılar.

Beth ofisinde, dosyaların taşınmasına nezaret ediyordu. Dosyalar haricindeki her şey geride kalacaktı. Barnie hâlâ ortada yoktu. Ofisin kapısını kilitledi. Geri dönen ambulans

Kingston'u bıraktı, Marija'yı aldı ve Lucy Eaves'in cenazesini yüklenmiş olarak vakit kaybetmeden yola koyuldu. Alfred bir elinde fotoğrafıyla yüzü okula dönük olarak duruyordu, asfaltın üzerinde bir yanında valizi, diğer yanında ise bir Fairtrade alışveriş çantası vardı. Kingston, Büyük Ev'in anahtarlarını Beth'e teslim etti. Anahtarların hepsi yavaş yavaş toparlanıyordu. Barnie ortada yok, dedi kendi kendine, bu kez Kingston, Beth'in dediğini işitebilecek mesafedeydi ama.

Beth valiziyle omuz çantasını turist otobüsüne taşıdı. Şoför bagajları içeri aldı. Bütün anahtarları ve Tom'a yazdığı mektubu bir naylon torbaya koyarak yeniden Kingston'un yanına gitti. Ansızın, yalıçapkını mavisi formasıyla âdeta şimşek gibi Barnie çıkageldi ve patinaj çekerek önlerinde durdu. Size mektup var hanımefendi, dedi öne uzanıp zarfı Beth'e uzatarak. Bu oğlan yaman bir ulak, dedi Kingston. Bir de Bay Cartwright anahtarları bana vermenizi ve başka mektup olup olmadığını sormamı rica etti. Var Barnie, dedi Beth naylon torbayı oğlana vererek. Bakın hanımefendi, artık bir omuz çantam var, dedi. Bay Cartwright verdi onu bana. Mektubu ve anahtarları sağ salim çantanın içine yerleştirdi. Tıpkı geçen gelişindeki gibi üstüne düşen görevin önemini endişeyle ve saygıyla sahiplenmiş görünüyordu. Elma suyu yok bu sefer, dedi Beth. Kingston ile burada bekle, sana biraz su getireceğim.

Alfred yanlarına geldi, çantalarını yere bıraktı ve Barnie'ye elindeki fotoğrafı gösterdi. Karım bu okulda öğrenciydi, dedi. Fotoğraftaki o, şu küçük kız. İnanabiliyor musun? Sana bir şey söyleyeyim mi, o vefat edince belki de o yüzden buraya geldim. Kingston, Alfred'in çantalarını yüklendi ve adamı otobüse götürdü.

Pek iyi bir su değil, dedi Beth. Sen yine de biraz iç şimdi, şişeyi de yanına al. Su içerken bile Barnie gözlerini Beth'in yüzünden ayıramıyordu. Bu da senin, dedi laciverttaşını oğla-

na vererek. Bana annemden yadigâr. Boynuna tak. Şans getirir sana. Belki günün birinde yine ulağım olursun benim. Sonra çocuk gitti, Beth tozlu havada, giderek küçülen bir parlaklık halinde gözden kayboluşunu izledi oğlanın.

Otobüsler hareket etti. Beth, Kingston ile birlikte aşağıda, içinde yazı malzemeleri, metinleri, meşhur Liddell ve Scott sözlüğü bulunan iplerle bağlanmış bir evrak çantasına sarılmış halde, bir başına oturan Bay James'in karşısına oturdu. Aşağıda da yukarıda da epeyce şamata kopuyordu. Yolcular turistler için konmuş olan kulaklıkları deniyordu; kulaklıkların bazıları çalışıyor, bazıları çalışmıyordu, açıklamaları dinlemek için on dört ayrı dil arasında seçim yapabiliyordunuz. Beth mektubunu avucunda sımsıkı tuttu. Şehrin, bir zamanlar dört bir yanı yeşilliklerle sarılı bereketli topraklara sahip olan dış mahallelerinden geçiyorlardı, şimdiyse yol kenarındaki ağaçların hepsi ölmüştü, araç trafiği yok denecek kadar azdı, etrafta bir Allah'ın kulu yoktu, meydan bir köpek sürüsüne ve sıcağa kalmıştı kala kala. Bay James kulaklıklardan birini başına geçirdi, çalışıyordu, dil seçimini yaptı. Beth adama gözucuyla baktı. Adamcağız hem dinliyor, hem ağlıyordu. Bu denli sessiz sedasız, bu denli çaresizce ağlayan birini ömründe görmemişti Beth, gözyaşları adamın yüzünü sırılsıklam edip ellerine ve evrak çantasına boşandı. Geride bırakmakta olduğu şehrin kiliselerinin, şairlerin yaşadığı o evlerinin, botanik bahçesinin, müzelerinin, sanat galerilerinin, bir şehit anıtının, o köklü ilim ve irfan yuvalarının bir bir anlatıldığı işitsel turu başından sonuna dek dinleyip bir yandan da ağladı Bay James. Beth adamın yanına oturup onu teselli etmesi gerektiğini hissetti, ama Kingston alçak sesle, Bay James'in bir şeyi yok Elizabeth, diyerek durdurdu onu. Sen mektubunu okumana bak, ben de biraz kestireceğim.

İKİZLER

Sen ve şu ikizlerin ah!

Senin için öyle demesi kolay tabii, diye yanıtladı kadın. Ben tek başıma yaşıyorum. Doğal olarak da fazlaca düşünüyorum, düşüncelerimi dağıtacak kimsem yok ki. Ondan sonra da haliyle bir şeyler görmeye başlıyorum.

Sadece kafanın içinde olan şeyler.

Hayır, hiç de bile, diye yanıtladı kadın. Gördüğüm her şey gerçek. Bu şeyleri evdeyken görmüyorum zaten. Dışarı çıktığımda, sokakta, bir parkta, bir köprünün altında ya da o an neredeysem orada görüyorum onları. Ayrıca şey değil, insan onlar. İkizler. Ve son zamanlarda da yalnızca seninki. Doğrusunu istersen, seni daha yakından tanıma fırsatı bulduğumdan beri yalnızca senin ikizini görüyorum. Öyle sık sık da değil. Seni bu denli yakından tanımaya başladığımdan bu yana hepi topu üç kere gördüm onu – yani seni.

Daima bir başınasın, bir başına yaşıyorsun, ama gerçekte hoşnut değilsin bu durumdan, yanılıyor muyum? Ve burası da sözüm ona yuvan, dikmeler üzerinde yükselen, denize doğru uzayıp giden

bataklığa tepeden bakan bu güzelim ev. Ne çorak, ne bereketli olan, bazen o tuzlu çoraklığı, bazen bereketi ağır basan o iki-arada-birderede toprakların tepesinde yaşamak ne kadar da hoş, ne kadar da ilginç halbuki. Gelgelelim, sen bir başına olmaya tahammül edemiyorsun, yalan mı, oysa buradan daha çok sevdiğin başka bir yer de yok dünyada.

Bu sözler içine oturdu kadının. Böyle konuşman haksızlık, dedi. Doğru bile olsa, tutup bunu yüzüme vurman çok zalimce. Tek başıma gayet güzel idare ediyorum ben. Benim yerimde olsan, eminim sen bu kadarını başaramazdın. İnsanın kimsesinin olmaması nasıl bir şey bilmiyorsun bile.

İyi de artık buradayım, ben varım ya.

Buradasın doğru, ama bir süreliğine buradasın, dedi kadın birden ağlamaklı olarak. Sadece kısa bir süreliğine yanımdasın. Ama canın istediği an gidersin. Kalmak istediğinden bir dakika bile fazla tutamam seni yanımda. Neyse, dedi kadın bir an duraklayıp kendini topladıktan sonra, ben de en az senin kadar, belki de daha fazla geziyorum ya sen ona bak. Çeşit çeşit insan tanıyorum, beni evlerine kabul ediyorlar.

Sorun da bu ya. Ancak kendileri orada değilken kabul ediyorlar seni. Onlar çekip gittiklerinde giriyorsun evlerine. Evlerine göz kulak oluyorsun, kedilerini besliyorsun, mektuplarını postaya veriyorsun.

Ve müziklerini dinliyorum, dedi kadın. Raflarındaki kitapları okuyorum, ama çok yavaş okuyorum, her seferinde ufak bir bölüm. Sonra gözlerimi kapıyorum, müziği dinleyip okuduğum kitaptaki hayatları ve evlerinde ya da apartman daire-

lerinde bulunduğum insanların hayatlarını geçiriyorum aklımdan. Bu da bir şey, öyle değil mi? Bu gözle bakıldığında ben de pekâlâ bir sürü insan tanıyor sayılırım.

Fotoğraflarına bakıyorsun onların. Her evin, her dairenin duvarlarında illa ki çoluk çocuğun fotoğrafları ya da ev sahiplerinin daha genç oldukları, belki de ilk tanıştıkları zamanlardan kalma fotoğraflar olur. Eminim odadan odaya gezerek bunlara bakıyorsundur. Hatta hep merak etmişimdir, acaba mektuplarını da okuyor musun onların. Genelde insanlar bir mektup aldıklarında zarfı çöpe atarlar, mektubun kendisini ise ya masanın üzerinde açık bırakırlar ya da katlayıp günün birinde cevap yazmaya niyetlendikleri bütün diğer mektupların arasına bir rafa kaldırırlar. İnsanların o derece kişisel ve mahrem eşyalarını temizlikçinin ya da yolculuğa çıktıklarında evlerine göz kulak olan kişinin görebileceği şekilde ortalık yerde bırakabilmeleri oldum olası hayrete düşürmüştür beni.

Yine zalimlik ediyorsun, diye yanıtladı kadın. Bu akşam neden bu kadar zalimsin sen? Ben yalnızca sevdiğim insanların evlerine göz kulak oluyorum bir kere. Bana güveniyor onlar. Arkadaş olarak görüyorlar beni. Onların kişisel eşyalarına burnumu sokmaya kalkışacağımı nereden çıkarıyorsun ki?

Başkalarının kendi sırlarını keşfetmesi fikri kimilerini cezbeder, özel eşyalarını sanki yanlışlıkla unutulmuş süsü vererek mahsus ortalıkta bırakır böyleleri. Günlüğünü mutfak masasının üzerinde mahsus açık bırakan bir kadın tanıyordum. Kahve içmeye masaya oturduğumda gidip pencerenin önünde olur olmaz işlerle oyalanır, sonra birden günlüğünün orada olduğunu hatırlamış da utanmış gibi yapardı. Özel hayatlarının içini dışını bilen bir başkasının göz hapsinde olma fikri bazı insanlara cazip geliyor sanırım.

Kadın ayağa kalktı, zalim konuğuna sırtını dönerek güneşle yıkanmış bataklığa dikti gözlerini. Özellikle baharın son demlerinde, bütün bir yaz boyunca ve sonbaharın bir kısmında kendini buradaki kadar evinde hissettiği başka bir yer daha tahayyül edemiyordu. Yalnızca kışın kendimi başka bir yere atmam gerektiği duygusuna kapılıyorum, dedi sırtı halen dönük olarak. Ve ikizleri de yalnızca kışın, Londra'ya gidip bir pansiyonda kaldığımda ya da birilerinin evine göz kulak olduğumda görüyorum. Bu da yılın büyük bir kısmında aklımın başımda olduğunu, kendime ve aklıma bir şekilde sahip olmayı başardığımı gösteriyor kuşkusuz. Yalnızca hava erkenden karardığında, o karanlık bir ömür gibi uzadığında çıkıyorum kendim olmaktan ya da kendimi zapt edemez oluyorum ve tutup başka insanların hayatlarının gizlisine saklısına sığınma ihtiyacı duyuyorum; sevdiğim, oysa gerçekte orada olmayan insanları görmeye başlıyorum.

Onu görüyor musun hiç? En son ne zaman gördün onu?

Ölüleri görmüyorum, diye yanıtladı kadın sorgucusuna yüzünü dönerek. Yaşayanları bulunmaları imkânsız olan yerlerde görüyorum arada sırada, meğer imkânsızmış orada olmaları, kendilerine bunu söylediğimde o sırada başka bir yerde olduklarını ispat edebiliyorlar. Ama onu, "o" diye andığın adamı – birden canlandı, yüzü gökyüzünün altındaki uçsuz bucaksız bataklığın mısır sarısı sazlarının akşam güneşinde aldığı renge benzer bir renge büründü. – Dinle bak, sana bir şey anlatacağım, dedi, bana kendimi iyi hissettiren, yaptığım için kendimle gurur duyduğum bir şey, kimselere anlatmadım bunu, yapabilmiş olduğuma hayret ederek hep kendime sakladım bugüne dek.

Durma, anlat madem. Gurur duyduğun bir şeyi senin ağzından dinlemek her zaman mutlu eder beni.

O konuda haklısın, dedi kadın, sözünü etmeye değecek pek az şey var hayatımda, ama artık bu var işte. Bunca yıldır her yıl bahar gelip çattığında güneye; ona âşık olduğum, kırmızı dağ laleleri arasında kol kola yürüdüğümüz ve aceleci alçak sesiyle kanıma girerek bende gördüğü cevherin sahiden içimde olduğuna beni kolayca ikna ettiği o adaya geri dönme arzusuna kapılmışımdır. Ama bu yıl, bu geri dönüşün ne denli aptalca olacağını fark ettim. Yaşım bu kadar ilerlemişken, sevdiğiminse ölümünün üstünden bunca yıl geçmişken onun zaten yaşlı olduğu, en azından ona âşık olan bana kıyasla yaşlı olduğu o yere gitmektense asıl genç olduğu, aşkımızın filizlendiği günlerde benim olduğum gibi genç olduğu yere gitmem gerektiği dank etti kafama birden: Çocukluğunda yaşadığı, nefret ettiği o okuldan geri dönüp sığındığı, sonra delikanlılığında savaştan geri dönüp sığındığı yere gitmeliydim asıl. Oraya gitmeye böylece karar verdim. Hampstead'de Heath parkına nazır bir daireye göz kulak oluyordum, ev sahiplerinin bilgisayarlarından internete girdim, güzergâhımı belirledim, hangi trenlere bineceğimi öğrendim ve arkadaşlarım geri döndüğünde planım hakkında onlara tek kelime etmeksizin çekip gittim. Şayet bir şair olsaydım, aklıma gelen en dâhiyane fikir sayardım bunu; sevdiğimin gençken yaşadığı eve geri dönmeyi.

Öylesine uzun bir yolculuktu ki. İç dünyama yoğunlaştım ve hemencecik sevdiğime dair derin düşüncelere daldım. Kararımın doğruluğuna olan inancım tazelendi, başımdan geçenleri daha iyi anlama yolunda bir adım atıyordum, bir toplu taşıma aracında yabancılar arasında heyecan içindeydim, çevremi dikkatle izliyordum ve sabırlıydım, kendi arzumun peşinden gidiyordum. Yeniden masanın başına oturdu, istese de

orada tutamayacağını az önce belirttiği konuğuna döndü yüzünü. Dinliyor musun?

Evet, dinliyorum.

Böylece, aklına ilk geldiğinde o fikri nasıl dâhiyane bulduysa, hikâyesinin de aynı şekilde alabildiğine sürükleyici, inandırıcı olduğuna, dinleyicisini dilediği müddetçe büyüleyebilecek güçte olduğuna bütün kalbiyle inanarak alçak sesle anlatmayı sürdürdü. Önce kuzeye, iç bölgelere doğru, oradan Shropshire'a geçip denize doğru yol alırken geride bıraktığım her bir kilometreyle birlikte şöyle bir düşünce billurlaştı zihnimde: Yurdumuz nasıl da güzeldi, korkunç bir yerden geri dönen biri kim bilir nasıl da tutkuyla severdi burayı, hele de ölümünün yakın olduğunu biliyorsa o kişiye kim bilir nasıl büyük bir işkence olurdu bu sevgi. Önce okuldaki cehennem hayatının ardından tatillerde kendisine cennet gibi gelen o mekânın yolunu tutmuşken canlandırıyordum sevdiğimi hayalimde, sonra bunun üzerine aynı mekâna askerden izinli olarak dönüşünü bindiriyordum. Asker delikanlı o okul çocuğundan yalnızca birkaç yaş büyüktü belki, ama savaştan dönüyordu, o günlerde dünya yüzünde görülüp görülebilecek en korkunç yerlerden geliyordu, bizzat tanık olduğu onca kaybın ardından, cennete kısa bir süreliğine de olsa yeniden kavuşmak çok daha tatlı gelmiş olmalıydı ona ve bir o kadar da zor. Tren bir kasabanın içinden kayarcasına geçtiğinde ve nihayet onu geride bıraktığında, pencereden pek çirkin manzaralar görülüyor doğrusu; nesnelerin sırtları, onarılamayacak durumda ıskartaya atılmış şeyler, sevimsiz mi sevimsiz bir keşmekeş. Her şeye rağmen genç biri bu çirkin manzaraya, bakışlarını yine de minnettarlıkla kenetlermiş, o sevimsiz keşmekeşten gözünü ayırmak istemezmiş gibi geldi bana; çünkü dünya iyisiyle, kö-

tüsüyle onsuz yoluna devam ederken hiçbir genç onun büsbütün dışında kalmayı kabullenmez. Hem o çirkinlik, güzel manzaraların bolluğu yanında devede kulak geldi bana, özellikle de o eski tepelerin arasına girince insanın bakmalara doyamadığı, göz okşayıcı nice güzellikler var halen. O tarlalar, bahçeler, o evler ve bostanlar, âdeta bin yıldan fazladır oraya aitmiş gibi görünen ve varlıkları sahiden de o kadar eskiye dayanan bütün o yerleşim yerleri, insan elinden çıkma bütün o yapılar. Ah daha neler neler gördüm, ama kelimeler yetmiyor anlatmaya, şu an sana anlatmayı başarabildiğimden çok daha derin duygular uyandırdı bunlar içimde inan.

Boşuna kendini yorma. Ben de geçtim o yollardan. Shropshire, Borders ve Galler çok güzeldir deyip geçebiliriz kısaca.

Bu yorumun hevesini kırdığını hissetti kadın; öyle ki, anlatmaya devam ettiğinde hikâyesinin bir önemi olduğuna sanki kendisini ikna etmesi gerekiyormuş gibiydi artık ve bu çabası içinde karşındakinin kendisini dinlemekten ziyade gözetliyor olduğu duygusuna kapıldı. Kuşkulu konuğunun gözleri, içindeki inancın yeterince sağlam çıkıp çıkmayacağını anlamak üzere dikilmişti üstüne âdeta. Her neyse, dedi bakışlarını çıplak ellerine indirerek, ister inan ister inanma ama büyülü bir deneyimdi. Taşkın ovasındaki yol ayrımında ikinci kez tren değiştirdiğimde ve nehri aşıp o güneşli koca koyu dolanarak ağır ağır kuzeye doğru yol almaya başladığımızda, dağlar sağımızda yükselip de birkaç geniş nehir ağzını ve eski köprüyü daha ardımızda bıraktığımızda parlak fikrim zihnimde öylesine berraklaştı, öyle capcanlı bir hal aldı ki bütün benliğimin bu fikir tarafından ele geçirildiğini hisseder oldum. Bir ömrüm daha olsa, onu da bu fikri gerçekleştirmeye vakfederdim gibi geldi bana.

Yolculuğunun bir anlamı olduğuna inanıp inanmamam bir şeyi değiştirir mi sence?

Değiştirmesine izin vermeyeceğim, diye yanıtladı kadın. İzin vermemeye çalışacağım. Yüzyıllar önce eteğindeki denizin duvarlarını yaladığı, şimdiyse denizden belki bir buçuk kilometreden fazla içeride kalan kalenin dibindeki istasyonda trenden indim. Okul çocuğuyken, izin alıp evine dönen bir askerken işte burada karşılıyorlardı onu, at arabası gönderip tam buradan aldırıyorlardı. Araba o dik yokuşlu yoldan önce köye tırmanıyor, oradan da kuzeye yönelip ağaçların arasında bir yedi yüz, sekiz yüz metre daha düz gittikten sonra aile evine ulaştırıyordu onu.

Ama sen tabii ki yürüdün o yolu, yanılıyor muyum? Hac yolculukları yayan yapılmalıdır.

Bu bir hac yolculuğu değildi, diye yanıtladı kadın. Peşimi bırakmayan bir hayalet hikâyesiydi. İki rolü birden üstleniyordum bu hikâyede – hem o hayaletin ta kendisi, hem de onun musallat olduğu kişiydim. Bunu anlamayacağını düşünmeye başlıyorum giderek. Ama evet haklısın, yürüdüm, kilisenin orada güzel bir pansiyon buldum, bir oda tuttum, kendime bir fincan çay koydum, yarım saat yatıp dinlendim ve evi ziyaret etmek üzere yola koyulduğumda akşamüstü olmuştu.

Daha önce hiç gitmemiştim oraya, ama mektuplarında evi hakkında yazdıklarını ve öldüğünde evdekilerin onun ardından yazdıklarını okumuştum. Ayrıca ona âşık olduğum ve zeytin ağaçlarının altındaki dağ laleleri arasında yürüdüğümüz o adada, ardında dağları gizleyen ve ön pencerelerinden batı denizini gören o evin kendisi için ne denli kıymetli olduğunu

çok kez anlamıştı bana. Ama o öğleden sonra odamdan çıkıp onun çocukluğuna ve delikanlılığına doğru bir ziyaretçi sıfatıyla yayan olarak yola koyulduğumda, okumuş olduğum korkunç bir şey geldi aklıma ansızın: Askerden izinli olarak memleketine döndüğünde ve kalenin dibindeki küçük istasyonda onu at arabasıyla karşıladıklarında, okusun diye *Times* gazetesini tutuşturmuşlardı eline; gazeteyi açınca içlerinde arkadaşlarının da isimleri bulunan son şehit listeleriyle burun buruna gelmiş ve eve varıncaya dek hüngür hüngür ağlayarak ölen arkadaşlarının ardından gözyaşı dökmüştü.

Ve sen de gözyaşları içinde vardın eve...

Ben de gözyaşları içinde vardım eve, dik araba yolundan yukarı bir rüyadaymışçasına, hiç tereddüt etmeksizin yürüdüm ve beni bekliyorlarmış gibi kendimden emin bir şekilde yan kapıya vurdum.

Ve kapıyı açan olmadı...

Kapıyı açan olmadı, ben de terasın olduğu tarafa dolandım ve büyük çift kanatlı pencereden içeriye, yemek odasına baktım, ama kimse yoktu. Ta aşağıda, çok uzağımda kalan denizi görebiliyordum buradan, ama derdim denize ulaşmak değil eve girmekti, o yüzden de biraz daha dolanıp arka kapıyı buldum ve yine kapıya vurdum.

Yine açan olmadı...

Yine açan olmadı, evde yoklardı, belki Londra'daydılar ya da adaya, dağ laleleriyle zeytin ağaçları arasındaki o öbür evlerine gitmişlerdi. Onca bel bağladığım o fikre olan inancımın

sarsılmaya başladığı hissine kapıldım o an. Kış çoktan kapıya dayanmış da o karanlık günleri atlatabilmek için evimi bir an önce terk edip başka birinin evine sığınmak zorunda kalacakmışım gibi, inancın içimden çekildiğini hissettim. Kendisini anladığına dair ufak da olsa bir belirti görme ümidiyle başını kaldırıp konuğuna baktı, hayrettir, gördüğü çehre somurtkan olmakla birlikte küçümser değildi. O çehredeki ağzın kıpırdayarak şöyle dediğini işitti:

Devam et, çekinme. Haneye tecavüz kısmına geç artık, eve nasıl izinsiz girdiğini sonuna dek anlat bana.

Yaptığım şey haneye tecavüz müydü gerçekten? Ben bir rüyada olduğumu hissediyordum daha çok, rüya görmekte olan bir hayaletin istediği her yere gitmeye, canının çektiği her yere girmeye sonuna dek hakkı varmış gibi geliyordu bana. Cesaretim bir an beni yüzüstü bırakır gibi olunca, belki de rüyadan uyanmakta olduğumdan; bir başkasının mülküne şuursuzca giren, sonra da yabancılar arasında pijamalarıyla gözlerini açan gülünesi bir uyurgezer gibi göründüğümden korkmaya başladım. Ama tam da uyanma hissi karşısında içimde kabaran bu panik esnasında bahçe kapısını gördüm ve beni kurtaran da o oldu; o adamın ruhuna yeniden tam olarak nüfuz ettim ya da o benim ruhuma yeniden tam olarak nüfuz etti. Parlak fikrimi ölümün eşiğinden döndürdüm ve anladım ki, uğruna bunca yol kat ettiğim şey evin içinde değil, bahçe kapısında gizliydi: Yarı açık duran, paslı, küçük, alelade bir demir kapıydı bu; yarı aralık halde sıkışıp kalmış, arka bahçenin oluşturduğu o şeridin dışında, evin arkasında uzanan o patikaya sonsuza dek yarı yarıya aralanmıştı. Parlak fikrimin tam olarak ete kemiğe bürünmesi için ihtiyacım olan ev değil, bu patikaydı asıl, bana lazım olan o mülkün arka kapısından dışarı çıkmamı sağlayacak yoldu.

Paslı demir bir bahçe kapısı ve bir patika, öyle mi?

Evet, aynen öyle, dedi kadın yeniden kendinden çok emin bir şekilde. Ona âşık bir genç kız sıfatıyla anlamamın imkânsız olduğu bir şeyi anladım. Ne tuhaf ki bu gerçeği anlamak bunca yılımı aldı; üstelik genç bir adamken yaşadığı eve bizzat gidip o patikayı bulmam gerekti. Sence de tuhaf ve olağanüstü değil mi bu? Yani bu kadar uzun süre beklemek zorunda kalmam ve sonunda da tıpkı bir hayalperest gibi aklıma gelen bir fikrin peşinden sonuna dek giderek gerçeği ancak o şekilde anlayabilmem? Konuğu pek de oralı olmadan omuz silkti, belki de kalkmak üzereydi, o yüzden kadın gerisini anlatmak için acele etti, anlatmak istediği dilinin ucundayken onu anlatacak bir muhatap bulamadan gece boyunca hevesi kursağında kalmak istemiyordu zira. Patika evin hemen arkasında dümdüz uzanıyor, dedi. Sonsuza dek yarı aralık kalmaya mahkûm paslı demir bir bahçe kapısından bir adımda geçip kendini o patikada buluyorsun, hiçbir zaman tam anlamıyla sana ait olmamış –çünkü ikisi de anneye aitti– olan o evi ve bahçeyi göz açıp kapayıncaya dek geride bırakıyorsun ve işte o zaman yoluna gitmekte özgürsün, kendine ait bir patika uzanıyor önünde. O akşamüstü patikanın iki yanı sık kuş otlarıyla ve yabani sarmısaklarla kaplıydı; ileride, ağaçların altında uzanan bayır yabani sümbüllerle dolup taşıyordu. Beni ve diğerlerini o şekilde, kendine özgü o tuhaf sevgiyle sevmesine hiç şaşmamalı. Cehennem çukurundan çıkıp gelmişti o; insanın tenini dalayan, burnunun direğini kıran, dilinde fena tat bırakan, gözüne alabildiğine bir iğrençlikle çullanan cerahatli bir yerden gelmişti, ölü arkadaşlarının etlerini kemiren kurtlarla kaynaşıyordu o yer, kokuşmanın gazları ve buharlarıyla kıvrım kıvrım kıvranıyordu. Burada, evin arkasındaysa Olwen'in patikası uzanıyor-

du, bizi sevmesine şaşmamalıydı, temiz paktık biz, körpeydik, mis kokuluyduk, tenimiz pürüzsüzdü; kirlenip körelmiş duyularına, o patika boyunca havaya saçılan çiçek kokuları kadar tatlı gelmiş olmalıydık.

Hepsi bu mu?

Evet, diye yanıtladı kadın tükenmiş halde. Son bir şey daha anlatacağım sana sadece –sonra gidebilirsin– o da şu: O patika, Olwen'in patikası bir yere çıkıyordu. Yabani sümbüllerle dolu ağaçlığın arasından geçip sola doğru kıvrılıyor, bayır yukarı tırmanıyor ve kendisinin gönlümde yatan yaban adını verdiği, dağ keçilerinin gezdiği, tarihöncesinden kalma taştan halkaların, üvez ağaçlarının, dağ mersinlerinin, fundaların, göğün altında ufak göllerin bulunduğu dağların arasına çıkarıyordu sizi. Askerden izne geldiğinde o bayırı tırmanırken gözümün önüne getirdim onu, o cehennem çukuruna geri çağrılacağını, er ya da geç öldürüleceğini bile bile orada yürürken hayal ettim – hayal etmek yanlış kelime, hayır, bizzat o *oldum*. Ve şuna inandım: Beni ve diğerlerini, kendisini bekleyen bu karanlık yazgının kısa bir süreliğine ertelenmiş olduğu hissiyle sevmişti ömrünün sonuna dek. Genç kadınların güzelliğine duyduğu o iştah da yetişkin bir erkeğe değil, tarifi imkânsız iğrençlikteki bir ceset yığının altında ölü zannedilerek bırakılmış bir delikanlıya, hem de çocukluktan yeni yeni çıkmış bir delikanlıya özgü bir iştahtı. Genç kadınlara ve el değmemiş doğaya gelince, bizler, bir daha asla ölme ve öldürme emrini alamayacağı bir yaşam düzenini temsil ediyorduk onun gözünde. O zamanda ve o sınıfa mensup bir erkek olarak doğmuş olmakla ister istemez saflarına katıldığı askerlik hayatının özgürlüğe yer olmayan, yalanlarla dolu dünyasının karşısına kendi elleriyle kurup diktiği dünyaydık, karşı-düzendik biz. Ve ölü-

münün üstünden bunca zaman geçmişken, ben de bu kadar yaşlanmışken o şekilde sevilmiş olmak, doğrusu en ufak bir rahatsızlık vermiyor bana. Ben kendimce sevdim onu, dünyadan haberi olmayan genç bir kızın saf tutkusuyla; o da, ancak o yarı aralık bahçe kapısından çıkıp tertemiz beyaz çiçeklerle çevrelenmiş patikaya ayak bastığımdan beri anlamaya başladığım bir biçimde kendince sevdi beni.

Hepsi bu kadar mı sahiden, hâlâ orada mısın sen, gözün ondan başkasını görmüyor mu, daldan dala konmakla geçen onca yılı bu uğurda mı heba ettin?

Ettimse ne olmuş, diye yanıtladı kadın, artık sesi de kırılan hevesi gibi kısılmaya başlayarak. Bu da bir şey değil mi? Ya bunca zaman sonra sırrına erdiğim o gerçek? Ona da bir hiç muamelesi yapmayacaksın herhalde? Septimus'tan hiçbir farkı yoktu Olwen'in, sonunda tıpkı Septimus gibi demir parmaklıkların üstüne çakıldı o da, o savaşta asker olanların hepsi de birer Septimus'tu, gerek ölü silah arkadaşları, gerekse o leş kokulu çamurun içinden onlara silahlarıyla diklenen, pekâlâ arkadaşları olabilecekken hasbelkader düşmanları olarak ölmüş karşı saflardaki gençler, onlar da aynı biçimde o demir parmaklıkların üstüne çakıldı ve aynı demir kazık onların böğrünü de müebbeden delip geçti. Olwen hayatta kalabilmek için sevmeye tutundu, şeytan şalgamının beyaz çiçekleriyle bezeli bir patikanın izini sürerek tepelere attı kendisini; yalanların, emirlerin ve zehirli gazların büründüğü modern kılıklara rağmen yaşadı. Ve bu da az şey değil. Bembeyaz bir yüzle, bitap düşmüş halde, konuğunun gözlerinin içine dosdoğru bakarak durakladı kadın. Gitmeden şunu dinle. Olwen'in gönlü benden geçtikten birkaç yıl sonra, bambaşka bir yerde kendi zavallı hayatımı yaşayıp giderken, başka bir genç kadından,

onun konuşmayı hepten kestiğini, dehşet içinde boşluğa bakarak saatler boyunca bir sandalyede oturduğunu duydum. Konuşmayı kesince, kelimelerin gücü bir kez elinden kayıp gidince, o dehşet alt edilmez bir biçimde bağrından yükselip ele geçirmişti onu. Dehşetin altına diri diri gömülmeye karşı koymasını sağlayacak hiçbir koz kalmamıştı elinde artık.

Pekâlâ, hepsi buysa, artık müsaadeni isteyeceğim.

Evet, git, dedi kadın. Ama son bir şey daha var. Daha önce, seni bu denli yakından tanıdığımdan beri yalnızca senin ikizini görüyorum derken tam olarak doğruyu söylemiyordum. Geçen hafta Londra'dayken, buraya dönmeden bir gün önce, Tavistock Meydanı'nda kendi ikizimi, kendimi gördüm sokakta, çok daha genç bir halimdi gördüğüm, kadınlığa adım atan bir genç kızdı. Onu takip ederek meydanın karşısına geçtim ve peşinden köşedeki çiçekçiye girdim. Sırtı bana dönüktü ama üç dört çeşit beyaz çiçekten oluşan bir buketi tezgâha götürdüğünü görebiliyordum. Bendim sahiden, çok daha genç bir halim. Birkaç metre gerisinde durdum. Derken arkasını döndü. Beni tanıdı. Yüzü kızardı. Çok daha yaşlı olmama rağmen kendisi olduğumu anladı. Sonra gülümsedi, elinde o beyaz çiçeklerle bana doğru bir adım attı. Bir metre vardı aramızda, birbirimizi tanımış, neredeyse kucaklaşacakmış gibi karşılıklı gülümsüyorduk. Derken kapının dışından biri adıyla seslendi ona – benim adımla. İkimiz de o yana döndük. Dışarıda bir gölge görebildim yalnızca, sokakta duran karanlık bir şekil, kadın mı erkek mi olduğunu seçemedim. Kollarımı ona doğru uzatmaya davrandım, ama ikizim benden özür dilercesine yüzüme baktı, beni öylece bırakarak kapıya koştu.

Bu kötü işte.

Böyle diyeceğini biliyordum, diye yanıtladı kadın. Hemen git, beni de rahat bırak. İnsanın kendi ikizini görmesinin kötüye alamet olduğunu söyleyeceğini biliyordum. Ama bence hiç de öyle değil. En azından bu durumda öyle değil. Öyle olmasına müsaade etmeyeceğim. Bunun nasıl da kötüye alamet olduğunu kanıtlayan örnekleri bir bir saymanı dinlemeye hiç niyetim yok. Gitmeni istiyorum. Bu gece yalnızlığa terk edilmiyorum, bizzat ben söylüyorum sana gitmeni. Benim kendi fikirlerim var, o fikirlere can veriyorum, işe de yarıyorlar.

EV'İN BAHÇESİ

Bir süre eski mezbahadaki işlerin ucundan tuttu Ev. Müdür akıl etmişti bunu. Ne yaptıklarını duyunca, Sana da iş çıkar orada Ev, dedi. İlk gün Ev fazlasıyla heyecanlı olduğundan Müdür de eşlik etti ona. Sonraki günlerde hep tek başına gitti. Buradaki ortamı da insanları da seviyordu. Eski kötü günlerde mezbahanın kanı doğruca nehre boşalırdı, sonra kan kokusuna nehrin yukarısından martılar, korunun oradansa kargalar üşüşür, derken martılarla kargalar mezbahanın çirkefinden bir pay kapabilmek uğruna cehennemdeki ruhlar gibi gırtlak gırtlağa gelirlerdi. Neden sonra bina mezbaha olarak kullanılmaz oldu ve içindeki sıçanlar sayılmazsa boş halde kalakaldı. Belediye Meclisi eski mezbahayı ne yapacağını bilemiyordu, göz zevkini bozan çirkin bir binaydı üstelik. Mısır Tohumu diye bir grup, bir sebze ve meyve kooperatifi açmak üzere burayı kullanıp kullanamayacağını sorduğunda, buna dünden razı meclis üyeleri topluca derin bir oh çekti, Lütfen buyurun, hiç durmayın! yanıtını yapıştırdı.

İşte Ev, bu kooperatife yardımcı oluyordu. En başından beri işin içinde olmuş, mezbahanın boşaltılmasına, temizlenmesine, kan lekeleriyle kaplı duvarların badana yapılmasına yardımcı olarak üzerine düşeni yapmıştı. Kooperatif atacağı her bir önemli adımı tartışmak üzere bir toplantı yapıyor, bu top-

lantılarda herkes serbestçe söz alıp fikrini söyleyebiliyordu. Ev hiç söz almamış da olsa bu toplantıların hepsinde bulunmuş, parıl parıl parlayan gözlerini bir konuşmacıdan öbürüne çevirerek insanları takip etmiş, konuşulanların hepsini dinlemişti. Örneğin, hayvanların baş aşağı asıldıkları kancaların sökülmektense yerinde bırakılmasına, temizlenip gökkuşağı renklerine boyanmasına ve sonra da kancalara sebze meyve dolu koca koca sepetler asılmasına karar verilmişti. Ufak ve yerel bir mezbahaydı burası, bir zamanlar kesim işleminin yapıldığı ve tavandaki raylar üstünde hareket eden kancalı sistemin bulunduğu uzun taş baraka kooperatifin ana satış alanına dönüştürüldü, sehpalı masalar mekânın bir ucundan diğer ucuna boylu boyunca uzanıyor ve arkalarında, hepsi de genç, hepsi de güler yüzlü, hepsi de birbirinden ilginç, kızlı erkekli Mısır Tohumu çalışanları duruyordu. Açılış günü utana sıkıla içeri süzülen, maden kazası konulu bir filmden fırlamış figüranlar gibi üstleri başları dökülen, gözlerinin feri kaçmış zavallı düşkünlerevi sakinleri, *o* gençlere bakmak bile insanın içini açıyor, demekten alamamışlardı kendilerini. Dışkılayan hayvanların kamyondan indirilip kapatıldığı ön oda, doyurucu çorbalar sunan küçük bir kafeye dönüştürüldü. Ah ne güzel! Meclis'in yüzü gülüyordu. Ne var ki Meclis çok geçmeden, bir kâse çorbayı mideye indirip çevresine şöyle bir göz gezdirdikten sonra orada Mısır Tohumu'nun aklından hayalinden geçmemiş bir potansiyel gören bir müteahhide satıverdi eski mezbahayı, müteahhit birazcık sıkıntıya girip basında hakkında çıkan bir iki kötü haberi savuşturduktan sonra kooperatifi oradan tahliye ettirdi.

Eski mezbahada çalışırken, avurtları çökmüş solgun yüzüne, dibine kadar kemirilmiş tırnaklarına bakanların kendisinden hiç ummayacağı derecede büyük bir mutlulukla dolmuştu Ev'in içi; oradaki işi elden gidince ise öylesine ufak tefek, öyle-

sine narin bir yaratığa kimsenin konduramayacağı ölçüde büyük bir üzüntüye kapıldı bu kez.

Böylece Ev, Papaz Evi –düşkünlerevini halen bu isimle anıyorlardı– ile metruk okul arasındaki eski mekânına geri döndü ve çoğu sabah hiçbir şey yapmadan, yalnızca etrafına bakarak orada öylece oturdu. Bazısı kırık dökük halde topraktan dışarı uğramış mezar taşlarının bulunduğu, her yanı yabani otlarla ve haddinden fazla büyümüş bitkilerle istila edilmiş bir setti burası. Burada çok dikleşen yokuşun üstünden batı yönü tabak gibi görünürdü; ticareti geliştirmek adına transit araç trafiğine yeniden açılmış olan bu fazlasıyla dik otoyoldan gelip geçen araçlar yokuşu tırmanırken öylesine zorlanırdı ki dükkânların vitrinleri, hatta onların yukarısında ve arkasında kalan Ev'in takıldığı teraslı mezarlık dahi âdeta deprem olmuşçasına zangırdardı. Karşı tarafta, sokağın öbür ucunda, yeni yeni kapanmış olan Majestic vardı. Sigortadan para aldıkları ya da ellerine üç beş kuruş geçtiği günlerde, Papaz Evi'nden dört beş adamın bir torba içkiyle çıkagelip mezarlıkta kafa çekmeleri görülmemiş şey değildi. Adamların Ev'e kasten bir kabalık ettikleri yoktu, ama birkaç bira devirdikten sonra sahiden çok gürültü yapmaya başlıyorlar, sistemde ve dünyada ha bire kusur bulmaya girişiyorlardı ve bu da mekânın Ev'in gözündeki büyüsünü bozuyordu. O da sokağın ve nehrin ötesinden kasabayı ta en batı ucuna, hatta daha da ilerideki ıssız tepelere ve gökyüzüne varıncaya dek görebildiği, Papaz Evi'nin en üst katındaki odasına geri dönüyordu.

Ne yapacaksın Ev? Böyle boş boş nereye kadar, diye sordu Müdür. Ev'i severdi, en azından sorun çıkarmıyordu ve yemek saatlerinde kimse onun yanına oturmaktan kaçınmıyordu. Bilmem ki Bay Sykes, diye yanıtladı. Derken Müdür'ün gözlerini Ev'e diktiği, Ev'inse yüzünü buruşturduğu bir sessizliğin ardından, Ölüler için bir bahçe yapabilirim belki, dedi Ev. Me-

zarlığı onlar için güzelleştirebilirim.

Kendi de çoğun umutsuzluğun kıyısında duran Müdür hiç tereddüt etmeden, Göster bakalım, dedi. Ev adamın önüne düştü, Müdür'ü kendisiyle sarhoşların, Papaz Evi'nin metruk bahçesindeki ısırganlar, çalılar, yer mürverleri ve çit sarmaşıkları arasında açtıkları yoldan geçirerek, bahçeyle mezarlığı ayıran tuğla duvardaki bir gediğin önüne çıkardı. Duvarın öbür yanına geçip Majestic'in hizasında duran Müdür geçen tırların sarsıntılarını hissederken bir kez daha yıkıma duyduğu günahkâr aşkın kıskacında buldu kendisini, Batsın bu dünya, diye mırıldandı, beni de, bana bel bağlamış bütün bu talihsiz garibanları da yanına alsın. Ama Ev, döke saça ekmek yiyen bir adamın gözünün içine bakan bir serçe misali, ağzından düşecek o kırıntıyı dört gözle bekleyerek bakıyordu yüzüne. Dünya kadar iş var burada, dedi Müdür. Bira kutularından birini tekmeledi. İçki âlemlerini okulda yapmaları gerekecek bu durumda. Kaç kere söyledim bunu onlara. Umarım o âlemlerden birinde başlarına çöker o okul. Ama neden olmasın? Quaker[1] mezarlığı burası. Babam da Quaker'dı, ama ben mezhebimden bile yakayı sıyırmayı başardım. Quaker'lar öldükten sonra cenazelerine ne olduğuna aldırmazlar pek. Bildiğimiz Protestan mezarlığı, Müslüman mezarlığı ya da o Haleluyacı güruhun mezarlığı olsaydı o zaman işimiz işti, kıyameti koparırlardı.

O akşam çay saatinin ardından Müdür, aralarında Ev'in mezarlığı güzel bir bahçeye dönüştürmesine yardımcı olmaya gönüllü kimse olup olmadığını sordu. Tek bir gönüllü bile çıkmadı. Teşekkür ederim, dedi Müdür. Yalnızca Quaker bile olsalar, Efendimiz Hıristiyan ölülerine el uzatmaya kalkan her-

[1] 17. yüzyıl ortalarında, İngiltere'nin kuzeybatısında ortaya çıkmış bir Hıristiyan mezhebi. Mevcut mezheplerden memnun olmayanlar tarafından kurulmuştur. Arkadaşlar ya da Religious Society of Friends olarak da adlandırılır. (e.n.)

kesi çarmıha gerer, dedi Sliv. Mezarlıkta içki içmek, işemek, haydi bunlara amenna, ama kutsal toprağa el uzatırsanız kaşınıyorsunuz demektir, belanızı bulursunuz işte o zaman. Başka hiç kimse bir şey demedi. Teşekkür ederim, dedi Müdür bir kez daha. Kale'ye telefon edeceğim.

Kale, Papaz Evi'nin yukarısında, çok sağlam bir tepenin üzerinde yükseliyordu ve yedi yüz, sekiz yüz yıl boyunca yalnızca bir kale olmakla kalmıştı: Başta kuşkusuz devasa ve alabildiğine çirkin olan ama aydınlanmanın gelişimiyle göze giderek daha az çirkin gelen, son zamanlardaysa turistlerin merakını cezbeden, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nın sorumluluğunda olan gayet zararsız bir yapıydı. Ne var ki ihtiyaç ağır basmış ve Kale mecburen de olsa Birleşik Krallık Hapishaneleri şirketine satılmıştı. Tam da Ev'in Quaker mezarlığını güzelleştirme hayalleri kurduğu sırada Kale, nehir ağzındaki hurda bir gemiden ibaret şimdiki konaklama yerlerinin bu amaç için uygunsuz bulunması üzerine, beş yüz mülteciyi barındırmak üzere bir tadilattan geçirilmekteydi. BK Hapishaneleri'nin Kale'de halihazırda bir ofisi vardı ve bu ofisi, belli bir bedel karşılığında aşağıdaki sivil topluma çeşitli hizmetlerde bulunan Alternatifler adlı kardeş şirketle paylaşıyordu.

Müdür, elindeki kısıtlı bütçeyle ancak düşük kaliteli personel tutabileceğini adı gibi bildiği halde onlara telefon etti. Ertesi pazartesi gönderilen altı işçi şirketin kırmızı tiril tiril üniformasını –sırtlarında yazan slogan: Disiplinli ve Adil; logoları: içlerine gülen surat çizilmiş kelepçeler– giyiyordu, ama gerçekte bu üniformanın yüz karasıydılar. Onları getiren Ustabaşı da bu konuda gayet açık sözlüydü. Ne kadar ekmek o kadar köfte, dedi, bunlardan ucuzunu arasan da bulamazsın zaten. Prangalara ihtiyacın olacağını sanmam ama gerekirse bana bir telefon aç.

Ev, Alternatif işçilerin önüne düştü, Müdür en geriden iz-

ledi onları. Rutubetli bir gündü. Alternatiflerin, Papaz Evi'nin balta girmemiş ormanı andıran bakımsız bahçesi içinden o kırmızı üniformalarıyla geçişi, Kale'nin cephesine kurulmuş iskelede çalışmakta olan işçilere ve Majestic'in çatısında toplantı halindeki bir grup şehir planlamacısına, hayat damarından süzülerek akmakta olan kan gibi görünmüştü belki de. Ev'in ve âlemcilerin aşmakta asla zorlanmadıkları göçük duvara vardıklarında ilk itiraz yükseldi. Halen 373 saatlik kamu hizmeti cezası bulunan Finn, onun gibi dizlerinde sorun olan bir adamın bu duvara tırmanmasını beklemenin saçma olduğunu söyledi. Onun ancak düz arazide çalışabileceğini herkes bilirdi. Nell (93 saat cezalı) ve Ali (773 saat) de itiraz etti, ilki psikiyatrik nedenlerden dolayı, ikincisi ise ilkesel olarak. Hiç şaşırmayan Müdür fazla uzatmadan, İtiraz kabul edilmiştir, dedi. Bu sabah mezarlığın girişini temizleyeceğiz. Tuğlaları şu yana yığın. İleride çok işe yarar bunlar. Ardından tuğlaların on sekizinci yüzyıldan kalma gibi göründüğünü ekledi.

Genç bir adam olan Ali hınçla doluydu. Yoksulluğun içine doğmuş, hırsızlığa başladığında da yoksul evlerinde doğru düzgün güvenlik önlemi olmadığından ve kıymetli birkaç parça eşyayı nerede bulacağını kendi evinden bildiğinden, yine yoksul evlerini soymuştu. Gayet güzel geçinip gitmiş, asla yakayı ele vermemişti. Derken bir gün, aşağılık bir hayat sürdüğünü, yoksulları ve kendi konu komşusunu soymanın cehennemde yanmasını kaçınılmaz kılacak bir günah olduğunu yüzüne vuran bir dervişle karşılaşmıştı yolda. Hemen ertesi gün bir barda kendisine, ev soymanın aptalların işi olduğunu, asıl kimlik hırsızlığına girmesi gerektiğini söyleyen başka bir adamla tanışmıştı, bu iş için zenginlere ait birkaç faturadan başka hiçbir şeye gerek yoktu adamın dediğine göre. Bu fikir Ali'nin aklına yatmıştı. Ne var ki ertesi gün zengin bir muhitte, katedral manzaralı şatafatlı caddelerden birinde, kafasını

kâğıtlarla dolu bir çöp bidonunun içine sokmuş halde enselenmişti. Kamu hizmeti cezası bu yüzden o kadar kabarıktı. Cezaya çarptırılınca dünyası başına yıkılmıştı. Islah olmaya karar verdiği an yakalanıp cezalandırılması haksızlık değil de neydi? Akıl sır erdiremiyordu bu duruma. Onun hayat hikâyesini dinleyen Müdür, Ali'nin ümitsiz bir vaka olduğu anlamakta gecikmedi. Oyalanma da tuğlaları istiflemeye başla, dedi. Elbirliğiyle çalışmaya koyulduğumuzda moralin düzelir, merak etme.

Ev göçük duvarın üstünden tırmanıp mezarlığa geçti, ölüler arasında bir sete oturdu. Müdür'ün Alternatifleri işe koşmamış olmasını diliyordu içten içe. Sürekli yakınmalarıyla her şeyi mahvetmekten başka bir işe yaramayacaklardı. Keşke Mısır Tohumu elemanlarıyla mezbahada çalışabilseydim yine, diye geçirdi içinden, asla ters bir söz çıkmazdı onların ağzından, hepsi de güler yüzlüydü. O anda içinde bulunduğu ruh halini bire bir yansıtan, kanlı canlı bir heykele bürünüvermek gibi bir yeteneği vardı Ev'in, tabii buna yetenek denebilirse. Müdür onu tepede, yabani otların ve bira boşlarının arasında, çenesi avuçlarının içinde, yıkılmaya yazgılı Majestic'in üstünden gözlerini batıya dikmiş halde oturur görünce, başını ümitsizce iki yana salladı ve bu işkenceye daha ne kadar katlanabileceğini merak etmekten kendini alamadı. Bir düzine battal boy çöp torbasıyla Ev'in yanına gitti. Haydi durma Ev, dedi. Şu boşları toplamaya başla ve Ali'nin ya da şehir planlamacılarının yerinde olmadığına dua et.

Böylece Ev çalışmaya koyuldu ve çok geçmeden, cezası hemen hemen tamamlanmış olan altmışlı yaşlarında, beyaz yakalı, yoksul bir suçlu olan Eric de ona katıldı. Adam yanında bir orakla çift kollu bir budama makası getirmişti. Bu yaptığımız büyük sevap, dedi. Belli olmaz, ahirette faydasını görürüm bakarsın. Ev ses etmedi. Şimdiden ağzına kadar doldurduğu ilk torbayı kenara doğru sürükledi. Eric aşırı uzamış otları kese

biçe kendisine yol açarak, ardında Kale tümseğinin etrafını çepeçevre kuşatan ve Papaz Evi ile metruk okulu birbirine bağlayan bir geçidin bulunduğu en üst duvara vardı. Tavşancılotu, dedi Eric. Çok çirkeftir. Senin icabına sonra bakarım tavşancıl efendi. Ev'in yüzü güldü. Ali, Finn, Nell, Petula ve Daft San, göçük duvarın başında, tuğlaları peş peşe kendilerine uzatmakta olan Müdür'ün önünde sıralanmışlardı.

Sabah böylece devam etti. Kahve saatinde –mutfak görevlisi Alice bir tepsiyle Papaz Evi'nin bahçesine getirmişti kahveleri– Ustabaşı duruma bakmak için uğradı, Ali hemen şikâyetlerini sıralamaya koyuldu, Ustabaşı prangaları takmayı teklif ettiyse de Müdür kabul etmedi. Keyfin bilir, dedi Ustabaşı, baktın çalışmıyor, kamu hizmeti cezasına birkaç gün daha ekleriz olur biter. Ev bir kez daha duvarı aşıp mezarlık tarafına geçtiğinde, çalışırken bir yandan davudi bir sesle ilahiler söyleyen Eric ile eşleşmiş olduğuna ve yeniden işinin başına döndüğüne sevindi. Derken akşam yemeğinden hemen önce bir kaza oldu. Kilolu bir adam olan Eric en üst setin harpuştası olmayan bir noktasında set kıyısına biraz fazla sokuldu. Set çöktü ve adamcağız yoluna çıkan bitkileri de kökünden sökerek toprak bayırdan aşağı on, on beş metre kaydı, ardı sıra sürüklenen döküntülerin arasına gömülmüş halde iki set aşağıda bulunan Ev'in hizasında durabildi ancak. Aşağıdaki Alternatifler hemen yuhalamaya, alaycı tezahüratlar yapmaya girişti. Hiç komik değil, dedi Ev kendi kendine, zira kılı kıpırdamaksızın oturmakta olan Eric'in kucağında bir kafatası, çevresindeki kara toprakta ise bir zamanlar insan vücuduna ait olan daha başka kemikler olduğunu görmüştü.

Yukarı koşup yanlarına gelen Müdür, Zararı yok, dedi. Bundan kurtuluş yoktu zaten. Ne de olsa mezarlık burası, hem demiştim ya, Quaker'ların yeniden diriliş anlayışı bedensel olarak tek parça olmalarını gerektirmiyor. Eric iki eliyle birden tuttu-

ğu kafatasını yakından incelemekle meşguldü. Bu gibi şeyler hakkında bir dolu şiir biliyorum, dedi, hem şiir hem düzyazı olarak bir sürü alıntı var ezberimde, böyle şeyleri konu eden epeyce şarkı da biliyorum. Birini söylememi ister miydin? Ölüler hakkında mı, dedi Ev. Quaker'ların bir başka tuhaflığı da, diye söze girdi Müdür, hızlı hızlı konuşarak, haftanın günlerini ya da yılın aylarını Paganların verdiği adlarla anmayı reddetmeleridir. Joseph Harrison'ın mezar taşına baksanıza: 1818 yılının ilk ayının üçüncü gününde öldü. Tesadüfe bakın, annemle tıpatıp aynı günde, aynı ayda ölmüş adam, dedi Eric. Beni babamın zalimce hırslarından sakınmak için elinden geleni yapmıştı annem, ama sonunda tabii ki yine babamın dediği oldu ve babam büyük bir masrafın altına girerek kendi mezun olduğu okula yolladı beni, yolladı da ne oldu derseniz işte sonuç karşınızda. Çoktan istimini almış Sliv, yakıtının devamını elindeki torbada taşıyarak yanında Müdür'ün tanımadığı iki adamla birlikte duvardaki göçükten geçip onlara doğru geldi. Eric'in kucağındaki kafatasını ve kökünden sökülmüş keçiayağından dışarı uğrayan diğer kalıntıları görmesiyle birlikte Sliv'in yüzü kireç kesildi, Geri basın çocuklar, dedi. Oturup huzur içinde bir iki kutu bira devirebileceğimiz bir yer olmaktan çıkmış burası. Size söylüyorum, sonumuz yakındır. Tanrı gün doğmadan biletini keser bu kâfirlerin. Burada içki içmenize zaten izin yoktu ki, dedi Müdür. Sidik Geçidi'nin etrafından dolanıp okula gidin, ne halt yiyecekseniz orada yiyin bir zahmet. Aman dikkat edin de okul siz içerideyken başınıza çökmesin.

Ustabaşı döndü, Eric'ten yana bakmasıyla adamlarını geri çekeceğini söylemesi bir oldu. Mahkûmlara toprakta insan kemikleri eşeletmek uğruna işini tehlikeye atacak değildi. Ya imana gelip bir anda dinle kafayı bozarlarsa, çık çıkabilirsen işin içinden. O zaman Alternatiflere ne hayırları dokunurdu ki? Eric iç çekti, kafatasının göz çukurlarının içine baktı ve devril-

miş bir mezar taşının üzerine saygıyla koydu onu. Özür dilerim, dedi Ev'e. Nereye gitsem uğursuzluk getiriyorum. Ustabaşı onu önüne katıp duvardaki göçükten geçirdi, diğer adamları da alıp uzaklaştı.

Ev fena halde asık bir suratla, sesini çıkarmadan yedi yemeğini. Yetti surat astığın, neşelen biraz tatlım, dedi oradaki yontulmamış arkadaşlarından biri. Her şey olacağına varır. Ev kuşkusuz iyi niyetli olan bu tesellinin sahibine şimşekler çakan gözlerle baktı, yemeğini bitirip tabağını mutfak penceresinden Alice'e verir vermez doğruca dışarı çıktı ve Eric'in aşağı düştüğü en üst sette oturdu. Kale'nin etrafını dönmekte olan alçalmış güneş, şimdi her yanı yabani otlarla sarılmış bayırı usulca aydınlatıyordu ve Ev eski mezbahada Mısır Tohumu ile çalışmaya başladığı o ilk günküne benzer, kararlı bir iyimserlik duydu içinde yeniden. Eline bir siyah çöp torbası daha aldı, en tepeden başlayıp yalnızca boş şişelerle teneke kutulara odaklanarak yeniden işe koyuldu ve bütün setleri bu şekilde bir bir dolanarak nihayet, bir zamanlar bir matbaaya ait olan ve ön cephesi işlek caddeye bakan boş mülke bitişik en alt duvara ulaştı. Teneke kutular ve şişelerle ağzına kadar dolu yedi adet battal boy çöp torbasını, Alternatiflerin homurdanmakla geçirdikleri o üç saati cezalarından indirmeyi başardıkları duvarın oraya sürükledi.

O akşam Papaz Evi'nin kapısını bir polis çaldı ve Müdür'e, Topraktan insan kalıntıları çıkardığınız ihbarını aldık, dedi. Eh, zaten hazırlıklıydık buna, dedi Müdür. Bir mezarlığı ıslah ediyoruz, yaşını başını almış sakinlerimiz yaz akşamları orada oturup manzaranın tadını çıkararak hayatlarının muhasebesini yapabilsin diye bir hatıra bahçesine dönüştürüyoruz orayı. – Bunun için izniniz var mı? – Doğrusunu isterseniz yok. Ama bir Quaker mezarlığı burası, on dokuzuncu yüzyılın başıyla ortası arasındaki bir dönemden kalma ve ben de bir Quaker'ım.

Hiçbir Quaker, naaşının kazara ya da çoğunluğun iyiliği uğruna topraktan çıkarılmasına aldırmaz. Hem yüzeye çıkan bütün kalıntıları gereken saygıyı göstererek yeniden defnedeceğiz. Adli Tıp bir kemik örneği istiyor, dedi polis, ne kadar eski olduğuna bakmak ve yakın geçmişte cinayete kurban giden birilerine ait olmadığından emin olmak amacıyla. İki saniye verin bana, dedi Müdür. Elinde pis bir kavalkemiğiyle geri döndü ve polis memurunun yüzündeki tiksinme ifadesini görünce incelik göstererek kemiği evvelsi günkü *Sun* gazetesinin üçüncü sayfasına sardı. İşte oldu, dedi. Adli Tıp işini bitirince lütfen iade edin kemiği. Quaker olsun olmasın, o mezarlığın sakinlerini bir arada tutmayı manevi bir borç sayıyorum. Ertesi sabah Ev'i kahvaltı masasında gördü ve, Sen işine bak Ev, dedi ona. Bizi rahatsız edeceklerini sanmam. Teşekkürler Bay Sykes, dedi Ev. Boşları topladım. Bugün şırıngalar ve kaputlarda sıra. Eldiven tak ha, dedi Müdür. Sonra her şeyi olduğu gibi duvarın dibine bırak. Alf ile Chloë'yi gönderir, aldırırım onları.

Burası çok güzel bir yer olacak, dedi Ev yüksek sesle. Mart başıydı ve Kale sabah saatlerinin büyük bölümünde güneşin önünü kesiyordu ama şırınga ve prezevatif avına koyulan, bulduklarını kalın plastik bir torbaya dolduran Ev, sık çalıların ve keçiayaklarının arasında nefes almak için savaşan kurtboğanlar ve kardelenler gördü. Sakın pes etmeyin ha, diye mırıldandı. Ev imdadınıza yetişecek. Trafik gürültüsüne boğulmuş caddeden gelen zangırtıya inat, envai çeşit kuş cıvıltısı seferber olup öne atıldı. Bir çıt kuşu dikenli, bodur bir çalılıktan havaya fırlayıp 1857 yılının üçüncü ayının dördüncü gününde, 83 yaşında ölen Mabel Evans'ın mezar taşına kondu ve oradan korkusuz bir hışımla cırlamaya koyuldu. Kahve saatinde Alice ayağına kadar getirdi kahvesini. Akşam yemeği vaktinde Müdür onu çağırmak için bizzat yanına geldiğinde, Ev matbaanın arka cephesine kadar inmiş, anlık zevklerle dolu torbayı ağzı

sıkıca bağlanmış ve duvarın dibinde boşlarla dolu diğer çöp torbalarının yanındaki yerini almış halde Chloë ile Alf'in yüklenip götürmesi için hazır etmişti bile.

Yemekten sonra Ev, Eric'in düşmeden önce kullandığı çift kollu budama makasını ve orağı yanına alarak mezarlığa geri döndü. Bu iş yorucuydu. Mor böğürtlen çalıları neredeyse kavalkemiği kalınlığındaydı ve nicedir bir parçası oldukları o dolaşıklığın içinden kesilmek suretiyle koparılıp atılmaya fena halde içerliyorlardı. Başlarına buyruk serpilmiş filizlerin kimi on metre, hatta daha bile fazla uzamış olabiliyordu ve köklerin kendisine gelince, onlar çoktan rahmete kavuşmuş Quaker'ların arasında, yerin dibindeydiler ve sonsuza dek yaşamaya kararlıydılar. Isırganlar da böğürtlen çalılarından farklı değildi: İsterseniz orakla en diplerinden biçin, aynı tavuk bacakları gibi cılk sarı kökleri toprağa sıkı sıkıya yapışıp kalıyordu. Ve en tepedeki duvarın bitişiğinde, boyu çoktan duvarı aşmış olan ve içkicilerin metruk okula uzanan o fazladan yüz metresini huysuz troller misali ayak sürüye sürüye kat ettikleri Sidik Geçidi'ne tepeden bakan uğursuz tavşancılotu âdeta ızbandut gibi dikiliyordu. Şimdi bir erkek olsaydı fena olmazdı işte, dedi Ev yüksek sesle – ve bu dileği âdeta merhametli bir tanrının buyruğuymuşçasına bir anda, iş eldivenleri, diz koruyucular ve sarı bir baret takmış, eli kolu türlü çeşitli alet edevatla dolu Eric belirdi duvarın göçük yerinde. Kendim olarak buradayım, diye bağırdı. Alternatif olarak değil. Müdür tamam dedi. Sana da uyar mı?

Eric, Ev'in bulunduğu sete tırmanmaya koyuldu. Sağlam bas, yavaş yavaş Eric, diye mırıldandığını duydu Ev adamın kendi kendine. Geldim, dedi Eric. Bu yaramazlar var ya –dirseğiyle üç metrelik tavşancılotunu işaret ediyordu– dün gece aklıma düştüler, onları söküp yerlerine günebakanlar diksek ne güzel olur diye düşündüm sabaha kadar. Bir düşünsene Ev! Fı-

rıncılar gibi işimizi sağlama alıp bir düzine yerine on üç tane dikeriz, sırtlarını şu iğrenç çıkmaza veririz, yüzleri Majestic'in yukarısından, ilerideki boş araziye dönük olur ha. Ev kısacık perçeminin altından gözlerini adama dikti, gülmesi sanki yasak edilmiş gibi dudaklarını sımsıkı birbirine kenetledi. Eric, bu bitkilerin zehrinin tehlikesini bilenlere özgü bir ihtiyatla, budama testeresini tavşancılların kalın köklerine usulca indirdi. On dakika içinde hepsini kesip devirmişti bile ve sonra onları teker teker, büyük bir ihtiyatla duvardaki göçüğün oraya sürükledi. Tavşancılların yerleri süpüren kocaman ölü çiçekleri, kendilerini koruma güdüsüyle birkaç galaksi dolusu tohum halinde çevreye saçıldı. Yine de Eric köklerini topraktan kazıp çıkardı ve onları duvarın üstünden Sidik Geçidi'ne fırlattı.

Ben küçükken, dedi Eric, babamın beni yatılı okula yollamasından hemen önce, babamın üstüne inşaat yapıp değerini ikiye katlamak niyetiyle vaktiyle satın aldığı bir tarlada gizlenmeyi âdet edinmiştim. Ladywell Tarlası diyorlardı oranın adına, orta yerinde taştan, eski bir süs havuzu vardı ve dokunduğunda insanın tenini dalayıp kabartan tavşancılotundan başka hiçbir bitki yeşermezdi üstünde. İşte ben kimselere görünmeden o kuruyup kalmış süs havuzunun içine girer, üç katım boyundaki o zehirli bitki-yaratıklar sayılmazsa tamamen bir başıma, oturup *Biggles* çizgi romanları okurdum. Çocuk aklımla, kimsenin gelip de beni orada aramayacağı sonucuna varmıştım; böyle düşünmemin birinci nedeni tarlanın özel mülk oluşuydu (bir sürü tabelada yazıyordu bu), ikinci nedeniyse üstündeki yegâne yaşam belirtisinin zehirli olmasıydı. Bu yüzden, dev tavşancılotuna oldum olası karışık hisler beslemişimdir. Tek hayali annesiyle birlikte bir Sopwith Camel'e[2] atlayıp

[2] İngilizlerin Birinci Dünya Savaşı'nda kullandığı tek kişilik uçak. *Biggles* çizgi romanlarının ana karakteri bu uçağı kullanır. (e.n.)

uzaklara uçmak olan o küçük çocuk, eminim gudubet tavşancıldan çok daha iyi arkadaşlara layıktı ya neyse. Ya sen Ev? Babanla iyi miydi aranız? Hiç babam olmadı, dedi Ev. Anam da olmadı. Beni bir tuvalette bulmuşlar, hemşire adımı Ev koymuş. Ne güzel işte, bunun Tanrı'nın bir lütfu olmadığını kim iddia edebilir ki, dedi Eric.

Çay saati geldiğinde, Eric ile Ev en üst seti yabani otlardan tamamen arındırmışlardı. Güzel şeylere bir şans vermek lazım, dedi Ev. Eric yıkılmış üç mezar taşını çıkmaz sokağın duvarına dikine yasladı. Günebakanların ayakları altında göz kamaştıracak bunlar, dedi. Her bir setin bir istinat duvarı ve bacalardan çıkan dumandan kararmış kumtaşından bir harpuştası vardı, ama yılların etkisiyle toprakta yer yer kaymalar olmuş, tümsekler oluşmuş ve setten dışarı taşmalar olmuştu. Buna dikkat etmemiz lazım, dedi Eric. Geçen günkü düşüşü, bazı mezarların yavaş yavaş aşağı doğru kaymakta olduğu bir göçüğün patikasını derinleştirmişti. İşin doğrusu mezarlığın tamamı, teraslamanın doğasında zaten var olan, hep mümkün olduğunca daha aşağı kayma ve aşağı doğru yerleşme eğilimindeydi.

Polis memuru yeniden uğradı. Kemiği aynı gazete kâğıdına sarılmış olarak Müdür'e iade etti, Adli Tıp'takiler 1825 civarından kalma olduğunu tahmin ediyorlar, dedi, ama daha başka ihtimalleri de dışlamıyorlar. Tuhaf bir şey bulursanız hemen bize telefon edin. Hiç merak etmeyin, dedi Müdür. Kahvaltıda kemiği Ev'e uzatarak, Bize yeşil ışık yaktılar Ev, dedi, gönlünüzce kazın eşeleyin artık. Eric nasıl, iyi mi?

Ev kavalkemiğini Eric ile birlikte bir köşede topladıkları yığına ekledi. Uzman olmadıklarından bu yığına kaç naaşın katkıda bulunduğunu kesin olarak bilmiyorlardı; yine de her bir kemiğe eşit saygı gösteriyor, geceleri yığının üstünü muşambayla örtmeyi ihmal etmiyorlardı. Ev ne zaman Eric'i bir kafatasıyla mırıl mırıl konuşurken görse, kafatasını usulca adamın

elinden alıyordu. Eric'in melankolik bir damarı olduğunu fark etmişti. En iyisi onu lafa tutmak –konuştuklarında Eric'e cevap vermesi gerekmiyordu nasılsa– ya da bildiği onca ilahiden birini söylemeye teşvik etmekti.

İç açıcı günler. Ev mezbahada çalışırken olduğundan bile daha mutluydu, çünkü bu bahçe onun kendi fikriydi. Eric asla onu yarı yolda bırakmıyordu, arada sırada Müdür de yardımlarına koşuyordu ve Papaz Evi sakinlerinden birkaçı, bazen Lanky, bazen Onbaşı Bob ya da Tek Diş Ethel bazı öğleden sonraları göçük duvarın başında sigara içiyor, Ev ile Eric'e bahçe düzenlemesi konusunda akıllar veriyordu. İçkici troller Sidik Geçidi'nden metruk okula gitmeye devam ediyor, çay saatinde eski şarkıları naralarla, dilleri dolaşarak söyleyip bir yandan Tanrı'ya söverek geri dönüyorlardı. İskeledeki işçiler Kale'yi giydirmeye devam ediyor; Batı Yokuşu'nun trafiği, artık olağan hale gelen kazalarla akmayı sürdürüyor, yokuşu oflaya puflaya çıkan ve yokuştan aşağı aşırı bir süratle kendilerini sallandıran araçların neden olduğu zangırtı, Majestic'in çatısında hemen her gün bir iki saat toplanmayı âdet edinen Şehir Planlamacılarının ödünü koparmaya devam ediyordu.

Bir sabah, Sidik Geçidi'nin duvarının üstünde Mısır Tohumu'ndan Smiff'in başı ve omuzları belirdi. Selam Smiff, dedi Ev. Bayağı boy atmışsın! Selam Ev, diye yanıtladı Smiff. Boy atmadım, Tibbs'in sırtında duruyorum şu anda. O da merhaba diyor sana. Burada bir işler yaptığınızı duyduk. Gelip ne olduğunu görmek istedik. Bahçe düzenlemesi yapıyorsunuz ha? Evet, dedi Ev – ölüler için. İyi fikir Ev, dedi Smiff. Biz de bahçe işindeyiz bu aralar. Artık Mısır Tohumu değil, Bulamaç oldu adımız. Elden düşme birkaç gübre serpme makinesi aldık ve içlerini otoyolların kenarını yeşillendirmek için kullandıkları tohumlarla doldurduk, yabani çiçek tohumlarıyla filan, bir çeşit tohum salatası yaptık anlayacağın. Makineleri bisikletleri-

mize bağlayıp otoyolları dolaşıyor, gözümüze kasvetli görünen yerlere tohum salatamızı boca edip ortalığı biraz şenlendiriyoruz. Bir gece sen de katılsana bize, çok güzel olur.

Ev'in bahçesi yavaş yavaş şekillenmeye başlamıştı. Dik duran ya da şairane bir biçimde yan yatmış olan mezar taşları kendi haline bırakılıyor, devrilmiş mezar taşları kaldırılıp destekleniyor, kırılmış olanların parçaları toplanıyor ve Müdür bizzat kendi yaptığı bir karışımla kırık taşları olabildiğince onarıp yekpare hale getiriyordu. Müdür mezar taşlarındaki isimleri ve tarihleri okumaktan pek hoşlanıyordu. İnsanların yaşam sürelerine duyduğu ilgiyi Eric ile paylaşmadan edemedi. Bak kadınlar ne kadar uzun yaşamış, diyordu. Mary Hemmings, 87. Alice Beveridge, 93. Üstelik o zamanlar sağlık hizmetleri filan da yoktu. Oysa erkeklerin ellilerine geldiler mi bitmiş işleri. Hâlâ da öyledir tabii. Sen kaç yaşında varsın Eric? Altmış yedi, dedi Eric. Ve hâlâ bahçıvanlık yapıyorsun, dedi Müdür. Ev bol bol şarkı söylediğini söyledi bana. Belki de buna borçlusundur zindeliğini.

Ev en üst sette Eric ile Müdür'ün arasında, bacaklarını harpuştanın sağlam görünen bir yerine uzatmış, akşamüstü güneşinin alnında keyifle oturuyordu. Önceden ona gün yüzü göstermeyen o yabani otların sökülmesi sayesinde, çuhaçiçekleri, kuş otları ve yabani sümbüllerden oluşan hatırı sayılır bir güzellik şimdiden ortaya çıkmıştı bile. Ayrıca Ev toprağın dört bir yanına pazardan aldığı daha başka tohumlar da ekmişti. Ne var ki orada burada, ışığa doğru itişe kakışa uzanan sürgünlerin ve çimlenen tohumların arasından dışarı uğrayan kemikler vardı halen. Son zamanlarda Ev'in bu kalıntılarla ilgili olarak izlediği politika –ki Eric de bu konuda katılıyordu ona– köstebeklerin eşelemek suretiyle havalandırdığı toprağı kemiklerin üstüne yığmak, sonra da bu ufak tümsekleri gelincik tohumlarıyla tıka basa doldurmaktı. Güzel olur herhalde,

diyordu. Epeyce renkli olacağı kesin. Fakat Ev ile Eric çoktan toprağın yüzeyine itelenmiş ya da toprak karılırken gün yüzüne çıkmış daha uzun ve daha büyük parçaları defnetmek üzere ikinci setin ortasına yeni bir çukur kazmışlar ve bu mezarın çevresine en azgın sarmaşıkları, tırmanıcı ve sürüngen bitkileri ekmişlerdi. Bunu yaparken, sarmaşıkların coşup dört bir yanı saracağı, toprağı bütünüyle istila ederek set kenarından aşağı salkım saçak sarkacağı ve renkleri, kokuları ve biçimleriyle alabildiğine karmakarışık ve çeşitli olmaları sayesinde parçaları dört bir yana saçılıp sonra yeniden toplanan insan hayatlarının hem çeşitliliğini, hem de biricikliğini en doğru şekilde yansıtacağı ve böylelikle onların hakkını vereceği düşüncesinden yola çıkmışlardı. Şimdiden görür gibi oluyorum, dedi Müdür, âdeta bir çağlayan gibi olacak! Majestic'in çatısından kim bilir nasıl şahane görünecek! İyisi mi Planlamacılara çıtlatayım bunu, zaten doğru düzgün fikir üretmekten âcizler. Çatıyı güvenli hale getirin ve bırakın insanlar oraya çıkıp Ev'in bahçesinin ihtişamını seyretsinler! Ev gülmemek için elini ağzının üstüne götürdü, ama Müdür böyle ümitle konuştuğunda toprağın kendisi sanki bizzat bağrına dolmuşçasına gülmek için bastırılamaz bir arzu duyuyordu içinde.

Müdür eğilip son birkaç haftadır "biraz keyifsiz" olan; çukurda, cehennemde, cehennemin dokuzuncu halkasında, buzun içinde, kafası buzun karanlığına hapsolup kalmış, ruhu sıkıştırılıp kurşundan olma kara bir topun içine tıkılmış, sesi tekdüzeleşmiş, duygulardan mahrum kalmış olan, ama Müdür'e kalırsa yeniden geri dönme ihtimali bulunan Eric'e döndü. Sen ne dersin Eric, diye sordu. Ev'in bahçesi sence de Majestic'in çatısından çok güzel görünmeyecek mi? Eric başını salladı. İntihar ettiği için babamı suçlamıyorum, dedi. Herkesten çalıp çırparak göz göre göre köşeye kıstırmıştı kendini, başka ne yapabilirdi ki? Ama *Biggles* çizgi romanlarımı, hams-

terim Sam'i ve annemi de beraberinde götürdüğü için bal gibi de suçluyorum onu, hatta suçlamak az kalır, bu yüzden lanet ediyorum ona. Yeni öğretim yılının başlamasına bir iki hafta vardı, daima kötü bir dönemdir bu zaten, babam okul ücretini ödeyemeyeceğini, okula geri dönemeyeceğimi çoktan biliyor olmalıydı ama bana söylememişti. Söylemiş olsaydı, kesinlikle annemle Sam'in yanında evde olur, onlarla birlikte ölürdüm. Oysa bunun yerine, elimde *Biggles İşi Çözüyor* kitabıyla Ladywell Tarlası'nda dev tavşancılların arasında saklanıyordum, yangının patladığı anki kükremeyi ve onu izleyen itfaiye seslerini de orada duydum. Bir süre sonra, ne olduğunu merak ederek saklandığım yerden çıktım ve yangını güvenli bir uzaklıktan izledim. Sonra geri dönüp tekrar suyu çekilmiş süs havuzuna saklandım, geceyi orada geçirdim ve ancak ertesi gün akşama doğru karakola gittim. Polislere kim olduğumu söyleyince şaşırıp kaldılar, onlar çoktan kül olduğumu varsaymışlardı haliyle, sonra ben orada değilmişim gibi başımın üzerinden birbirlerine, bu olayın sarsıntısını asla atlatamayacağımı, hiçbir çocuğun böyle bir travmayı atlatmayı başaramayacağını söylediler. Doğrusu bilmiyorum. Altmış yedi yaşındayım, topluma olan borcumu geri ödedim ve senin dediğin gibi Müdür, halen bahçıvanlık yapıyorum. Her neyse, atlatmak ne demek onu da bilmiyorum ya. Tekrar tekrar gördüğüm bir rüya var, rüyada daracık bir yarığın içinde sürünerek ilerliyorum, korkudan altıma yapmak üzereyim, elimde olsa geri döneceğim ama dönemiyorum da ve yarığa sığabilmek için kendimi yassıltmaya ve inceltmeye çabalayarak sürünmeye devam etmek zorunda kalıyorum. Sanırım ilk gittiğim ruh doktoru, ona rüyamı anlatınca, Ha bunda endişelenecek bir şey yok, milyonlarca insanın gördüğü bir rüya bu. Doğmak istemediğiniz anlamına geliyor yalnızca, ama doğruya doğru kim ister ki dünyaya gelmeyi? Elimizde olsa hangimiz caymaz, gerisingeri annemi-

zin sıcacık karnına kaçıp bir güzel kıvrılmazdık ki? yorumunda bulundu. Bazılarına göre bu deneyimin sarsıntısını kimse asla tam olarak atlatamazmış, bütün bunları hesaba katınca o kadar da çuvallamış sayılmam bence, ama anneme çok düşkündüm, benim için elinden gelenin en iyisini yapmıştı o, ha bu güzel akşamda Ev'in bahçesinde neden tutup bu eski defterleri açıyorum diye soracak olursanız, hiçbir fikrim yok.

O gece Ev uykuyla imtihanına girişmeden önce, çoğu zaman yaptığı üzere şükür dualarını etmeye koyuldu; ilk koruyucu annesinden başladı, Bayan Evans diye bir kadındı bu, Bay Sykes'e, Alice'e, Mısır Tohumu üyelerine şükrederek devam etti, oldum olası epeyce uzun gelmişti ona bu liste, şimdi bir de Eric eklenmişti sonuna ve tabii bahçe de. Bahçeye Ev'in bahçesi diyorlardı, ama onun nezdinde ölülerin bahçesiydi orası, öyle bile olsa, bahçeye şükretmekle kendisine de hayırdua almış sayılırdı kuşkusuz. Papaz Evi'nin en tepesindeki tavan arası odasında uyuyamadığı zamanlarda Kale, Papaz Evi, mezarlık ve eski okul arasında geceleyin kol gezen baykuşlara ve tilkilere kulak verirdi Ev. Kimseye bir zararı yoktu onların. Dik yokuştan çoğun bağırış çağırışlar, kırılan şeylerin şangırtıları, sirenler ve en ölü saatlerde dahi daima transit yoldan geçen bir iki ağır vasıtanın gürültüsü işitilirdi. Baykuşları ve tilkileri bin kere tercih ederdi bu gürültülere Ev. Yağmurlu gecelerde ise yağmur kesildiğinde trenlerin sesini duyardı açık seçik bir şekilde, ağır ağır ilerleyen uzun yük katarlarının sesini; bir de o eşsiz gece ekspresini, uzun kuyruğuna uyuyan insanlarla onların düşlerini takmış o kuyrukluyıldızı duyardı. Ama Eric'in hayatta kalışının hikâyesini anlattığı o günün gecesinde, Ev bu kez kesinlikle uyumayı başaracağını hissetti. Şükür dualarını etmek, Eric'in neşesini kısa sürede yerine getireceğinden hiç kuşku duymadığı bahçeyi düşürmüştü aklına yeniden; neşesi bir kez yerine gelince, adam her gün kendisiy-

le arkadaşlık etmeyi sürdürecek, belki de sonsuza dek arkadaşı olarak kalacaktı. Kimsenin onu duyamayacağı odasının mahremiyetinde, tıpkı Bay Sykes çiçeklerden olma o çağlayanın Majestic'in çatısından bakanlara ne kadar güzel görüneceğini söylediğinde ağzının ucuna kadar gelene benzer, tuhaf bir kıkırdama koyverdi bu düşünceyle, sonra da katılıp kalmışçasına çekti nefesini. Nasıl müthiş bir manzara olacaktı! Bir şelale; hanımelilerin, akasmaların, obrizyaların, kaya güllerinin, bezelye sarmaşıklarının, sarmaşık güllerinin ve bu güzelliğin bir parçası olmayı renkleriyle, mis kokularıyla aralarına katılarak kendilerine bizzat can veren ölüleri mest etmeyi arzu eden daha nice bitkinin bir setten bir sete, kat kat, salkım saçak dökülen fırfırları. Ev'in bahçesi! Toprağa dikilmiş, can suyu verilmiş, daha şimdiden çimlenmeye, yeşermeye, tomurcuklanmaya, çiçek açmaya başlamış olan ve salkım saçak dökülerek çoğalmaya hazırlanan bu hayatın hayaliyle, yüzünde bir tebessümle uykunun sularına süzüldü Ev.

Birkaç saat sonra, Ev'in rüyaları arasında, dev granit kayalardan oluşan dokuz adet bloku Shap'ten doğu sahilindeki rıhtım ve dalgakıran inşaatına taşımakta olan römorklu bir kamyon Batı Yokuşu'ndan aşağı inerken kontrolden çıktı. Römork, yokuşun yarı yolunda çekici kısmından ayrılarak dik açıyla yana savruldu ve savrulmanın etkisiyle römorkun en arkasına yüklenmiş olan granit bloklardan ikisi korkunç bir hızla eski matbaanın cephesine fırladı. Kopan gümbürtü, Sliv hariç Papaz Evi'ndeki herkesi uykusundan uyandırdı. Her daim eli kulağında bir kıyametin beklentisiyle yaşayan Sliv ise istifini bozmadan uyumayı sürdürdü. Korkudan dilleri tutulmuş olan diğerleri, bir ölüm sessizliği içinde ne olduğuna kendilerince bir anlam vermeye çalıştılar; ne var ki bu görece basit çabalarında adamakıllı bir mesafe kaydetme fırsatı bulamadan işin gerisi geldi. Başta ağır ağır gelişti her şey; bir titreme,

bir sürünme sesi, hoyrat bir hışırtı gibi sessizce tırmandı. Bu aşamada tavan arasındaki Ev'den bodrum katında içki damıtma imbiğinin etrafına kıvrılmış Onbaşı Bob'a kadar uykusundan uyanmış olan herkes az sonra olacaklara dair anca birtakım tahminler yürütüp korkulu bir bekleyişe geçtiğiyle kaldı. Bunu izleyen kıyamete ise hiç kimse hazırlıklı değildi: Sidik Geçidi'nden matbaaya kadar uzanan o koca bayır çatırdayarak, gümbürdeyerek, kükreyerek olduğu gibi çöküp kaydı; bütün o setler, bütün o kemikler ve mezar taşları, tek parça halinde kalmayı başarmış ya da çoktan paramparça olup dört bir yana dağılmış bütün o iskeletler, kumtaşları kararmış o harpuştalar ve istinat duvarları, toprağın bağrına onca emekle gömülmüş bütün o tohumlar, ekilip biçilmiş, daha yeni yeni filizlenmiş onca bitki, bereketli onca toprak ve humus, yüzyıllar boyunca kendini tuttuktan sonra sanki rahatlamışçasına baş aşağı sokağa kapaklandı. Eşyanın tabiatında olan, izin verildiği takdirde olabildiğince aşağı düşme eğiliminin buyruğundaki birtakım artçı sarsıntılarla, ufak tefek artçı göçüklerle, inatla direnenlerin ve sona kalanların gürültüsü ile yer yer bozulan bir sessizlik çöktü yeniden. Ve hepsi bu kadardı. Uykularından uyanmış, rüyaları yarıda kesilmiş olanlar üstlerine alelacele bir şeyler geçirip dışarıya, ayın altına çıktılar; römorklu bir kamyonla, Shap granitiyle, yıkılan matbaanın molozlarıyla ve Ev'in ölülerin ruhuna adadığı bahçenin yüzlerce tonluk enkazıyla boydan boya tıkanmış haldeki sokağa bakakaldılar.

Toprakta bir kıpırdanma oldu, kamyon şoförü elleri ve dizleri üstünde toprağı sıyırıp doğrulmaya çalışıyordu. Belini doğrultmayı başarınca ayağa kalktı. Üstünden bir kafatası ile sarı omurga parçaları yuvarlandı. Adam şapkasını başından çıkarıp yere çaldı, düğmelerini çözdüğü gibi tulumunu ayağından çıkardı. Giysi parçaları ölü deri misali yatıyordu yerde. Ardından şahitlerden yana başını sallayıp sağ işaretparmağıyla burnuna

vurarak yokuştan yukarı seğirtti ve gözden kayboldu.

Şehir Planlamacıları günün ilk ışıklarıyla birlikte Majestic'in çatısında toplandılar. Kimsenin söyleyecek pek bir şeyi yoktu. Zamanında iyi filmler seyretmiştik burada, dedi Planlama Amiri, ayağını usulca yere vurarak. Mesela bir *Neşeli Günler*, bir *Maymunlar Gezegeni*. Karımla buraya gelmek pek hoşumuza giderdi. Çatının kenarına gitti, planlama heyeti de peşinden. Çekici kısmı kırık boyundan sarkan bir baş gibi arkaya kaykılmış olan kamyon yolu baştan aşağı tıkamıştı. Sokağa devrilen granit blokları bu barikatı iki misli aşılmaz kılıyordu. Ve mezarlık bütün bunların üstüne tüy dikmişti. Planlamacılar karşılarındaki manzaraya baktılar: Duvarından mahrum kalmış Sidik Geçidi, artık boşluğun üstünde, bir uçurumun kıyısında uzanıyordu. Planlamacılar Papaz Evi'ne gözlerini diktiler – oranın bunca yıl dayanmış olmasına hayret ettiler; daha yukarıdaki Kale'ye baktılar – daha da büyük bir hayrete düştüler. Bir şeyin bir asır, hatta yedi ya da sekiz asır boyunca ayakta kalmış olması, illa sonsuza dek ayakta kalacağı anlamına gelmez ki. Derken içlerinden biri aşağıyı işaret etti. Sıçanlar, dedi. Barikatın aşağısında, kasaba tarafında, sayılamayacak kadar çok sıçan okulun devasa arsasının arkasındaki dar çıkmazdan dışarı kaçışıyor, dükkânların ön cepheleri arasından sokağa üşüşüyordu. Çıkmazın sonunda beliren sıçanlar, tıpkı pissu gibi hiç tereddüt etmeden sola sapıyor ve yokuş aşağı büyük bir hızla pazaryerine doğru akın ediyorlardı. O kadar çoktular ki! O okulun sıralarından yıllar içinde geçmiş bütün öğrencilerin toplamından katbekat çoktular, isterseniz öğrencilerin sayısına okul kapanalı beri orada kafayı çekmiş, nara atmış ve bölük pörçük uykular uyumuş ayyaşlarla serserileri de ekleyin, bu ikisinin toplamından da katbekat çoktular, bütün bir kasaba nüfusuna bedeldiler âdeta, yeraltındaki dünyalarından kopup gelmişler, kararlı bir şekilde pazaryerine ve nehir boyunca

inşa edilmiş yeni sitelere doğru yöneliyorlardı. Derken gözden kayboldular. Yokuşlu sokak, sabahın masum ve gaddar ışığı altında bomboş kaldı. Bu da ne demek oluyor acaba, merak ettim şimdi... diye mırıldandı Planlama Amiri.

Okul çöktü. Majestic'in çatısından bir anda kendini koyverdiğini gördüler. Bina tek parça halinde çekti teslim bayrağını, korkunç bir gümbürtüyle kendi içine göçtü, yere kapaklandı ve kendisinin kocaman, neredeyse elle tutulur hayaletinin bu kez toz halinde yükseldiği bir sessizliğin içinde yere serilip kaldı. Bir an duraksayıp, Bu iş buraya kadar, dedi Planlama Amiri. Göreceğimizi gördük, hem de fazlasıyla.

Papaz Evi istimlak edildi. Neyse ki Belediye Meclisi'nin elinin altında boş birkaç papaz evi daha vardı ve haziran başında güneşli bir sabah Müdür, başında geniş kenarlı basık bir Quaker şapkası, elinde bastonuyla sorumluluğu altındaki kişilerin –ki kimileri tekerlekli sandalyedeydi– önüne düştü, onları yokuştan yukarı çıkararak yeni yuvalarına götürdü. Bu arada birkaç parçadan ibaret eşyaları da bira fıçıları taşımakta kullanılan bir yük arabasıyla arkadan geliyordu. Yeni papaz evinin Ev'e ayrılmış olan tavan arası odası batıyı eskisinden de kapsamlı bir biçimde görüyordu ve bir bayıra yayılmış, metruk, güzelce bir bahçesi vardı; hatta Müdür neşesi biraz olsun yerine gelsin diye, Bu bahçeyi de pekâlâ güzelleştirebiliriz, dedi Ev'e bir ümit. İşin aslı Ev fazlasıyla keyifsizdi, odasından hiç çıkmıyor, devamlı yatıyor, manzaraya bile dönüp bakmıyor, yemek saatlerinde aşağı inmiyordu. Müdür Ev'i ziyaret etsin diye Eric'i papaz evine kadar getirdi ama Ev, Eric'le dahi görüşmeyi reddetti. Ölüleri düşünüyordu, o pis sokağa saçılmış onca zavallı ölüyü. Hali hal değil, durduğu yerde eriyip gidiyor, dedi Müdür. Batı Yokuşu'nun tamamen kapatıldığı haberi geldi. Senin bahçe hep çiçeğe durmuş, cennet gibi olmuş Ev, dedi Müdür. Planlamacılar o kazanın Tanrı'nın bir lütfu olduğunu söylüyor.

Müdür o anda dahi kendi dediğine inanmakta zorlanıyor, içten içe korkmaktan kendini alamıyordu, tam da korktuğu gibi, bir hafta sonra Belediye Meclisi'nin Ev'in bahçesini kültürel miras ilan ettiği ve Bloomers diye bir şirkete sattığı haberi geldi. Müdür bunu Ev'e nasıl söyleyebilirdi ki? Zamanında bir papazın ufacık odası olan yazıhanesinde oturdu ve dilediği an gelip canını alabileceğini fısıldadı Çaresizlik'e.

Smiff kapıyı vurmadan palas pandıras içeri daldı ve Ev'le görüşmek istediğini söyledi. Kimseleri görmek istemiyor, duvarlarla konuşuyor yalnızca, dedi Müdür. Haksız mı sanki, kim onu suçlayabilir ki? Saçmalığın dik âlâsı, dedi Smiff. Ardından merdivenleri üçer beşer çıkarak Ev'in tavan arasına girdi, Kalk oradan Ev. Sana ihtiyacımız var, dedi. Gözleri kor gibi parıldıyordu ve sarı saçları yoğun bir statik elektriğe maruz kalmışçasına havaya dikilmişti. Bloomers'ın adamları yarın sabah saat altıda senin bahçenin etrafını telle çevirecek – en azından onlar öyle zannediyor. Ama o iş o kadar kolay değil. Sen Tibbs ile birlikte Jumbo'ya binip güney tarafını tutacaksın. Ben de Peder Jeez ile Baba'nın sırtında kuzeyi tutacağım. O piç kurularına bulamacımızı öyle bir püskürteceğiz ki neye uğradıklarını şaşıracaklar, burun deliklerinden gelincikler fışkıracak bak gör. Planımız bu. Çuvallamamız imkânsız. Basını da davet ettik. Gün saat beş yirmi beşte doğuyor, saat üç buçukta orada olman lazım, anlaştık mı? Anlaştık, dedi Ev.

Smiff odadan çıktı. Ev giyindi, Alice bir kâsede biraz çorba çıkardı ona. Alice ile birlikte aşağıya indiklerinde Müdür'ü telefonun başında buldular. Smiff beş dakika içinde adamı o sefil çaresizliğin pençesinden alıp coşkun bir devrimci özgüvenin kucağına savurmuştu. Alice ile Ev'i öptü, Benim güzel yoldaşlarım, dedi onlara ve bastonuyla döşeme tahtalarına vurdu. Müzik işini çözdüm, dedi. Yaklaşık dörtten itibaren barikatın tam üstünde bir cazbant çalacak. Onu fanfar izleyecek,

altı kişilik bir topluluk bu, köylerden geliyorlar, saat altıdan sonra Bloomers'cıların ensesine *arkadan* çökecekler, çok zekice bir plan bu, herifleri hem kuzeyden hem güneyden kuşatmak: Hiç kaçışları yok, Baba ile Jumbo bak nasıl dürecek defterlerini. Smiff bana bir liste verdi. Hetton-le-Hole'de *Kazıcılar*, Pity Me'de *Düzleyiciler* olacağı hiç gelir miydi aklına? Bal gibi de var işte, anarko-sendikalist Morris folklor ekibi mi istersin, *Tai chi*'ci Pırasa Yetiştiricileri mi istersin, Barış Yanlısı Yıldız Çiçekleri mi, yok yok... Çarşaf gibi liste var elimde. Şimdi Dinler Arası Diyalogcuları arayacağım. Bulamaç üyeleri bisikletle kapı kapı dolaşıyor mahalleleri. Ev, Müdür'e bakakalmıştı. Bir tuhaf olmuşsunuz Bay Sykes, dedi. Hele sabret Ev, bak neler olacak, diye yanıtladı Müdür. Bak gör, neler neler olacak. Yarın sabah saat üçte bizimkiler yokuş aşağı yürüyüşe geçecek, onlara bizzat ben önderlik edeceğim. Şimdiden on üç gönüllü buldum bile, gönüllü olmayanları da tekerlekli sandalyelere bağlayacağız, ha herru ya merru. Bu bahçe kimin, diye soracaklar. Bizim, diye haykıracağız. Sliv bile ağız değiştirdi, Tanrı'nın hikmetinden sual olunmayacağını hep söyledim ben, diyor şimdi, bahçenin başından beri kendi fikri olduğunu iddia ediyor. Onbaşı Bob, O bahçeyi o hale getirmek için kıçımı yırttım ben, diyor.

Müdür'ün hayalinde her şey gün gibi açık seçikti: Sabaha karşı düşen çiyle, kuşların ilk cıvıltısıyla, günün gümüşi-gri ilk ışığının ona buna peşkeş çekilmiş o pis kasabanın üstüne merhamet gibi saçılmasıyla birlikte, göğün pamuksu çisentisini yere saldığı o duraklama ânında, barikatın üstünden usulca caz yükselmeye başlar. Gün doğar ve Ev'in bahçesinin bereketi gözler önüne serilir. Elleriyle can verdiği o yeşil çağlayan yeniden ışığa kavuşmanın yolunu bulmuş, sokağın hem kuzeyine hem de güneyine salkım saçak dökülmektedir. Ölüler çiçeğe durmuştur. Dört bir yan gelinciklerle sarılıdır, göz alabildiğine kırmızı bir zaferdir bu. Akabinde, bahçeyi doldurup taşı-

ran o çiçekleri aratmayan bir insan kalabalığı toplanır alanda; itaatsizlerdir bunlar, her şeye rağmen hayatta kalmayı başaranlar, çatlaklarda ve gölgelerde yaşayan canlar, aykırılar, zapt edilemeyenler, davetsizlerdir; kalkınmayı bekleyen mahallelerden gelirler akın akın, terk edilmiş arsalardan sökün ederler, yerle bir edilmiş köylerin birer anıdan ibaret kalmış türkülerinin izinden giderek doluşurlar alana.

Eric de gelecek, dedi Müdür. St. Bridget'in Çiçek Hanımları da. East Hedley Hope'ta halen bir İhtiyarlar Kulübü olduğundan haberin var mıydı? Onlar da geliyor. Yiyecek işi Seyyar Aşevi'nde. Bu savaşı kaybetmemiz sahiden imkânsız. Fırsat bu fırsat neden mezbahayı da geri almıyoruz ki, dedim Smiff'e. Her şeyin bir sırası var, demez mi. Tibbs ile Smiff pedal basacak. Sen Peder Jeez ile hortumdasın. Hortumu idare etmeyi becerirsin değil mi Ev? Aşağı nişan al ve tam üstlerine fışkırt, diyor Smiff. Öyle yaparım, merak etmeyin Bay Sykes, dedi Ev ağzına kadar gelen kahkahayı yumruğuyla bastırarak.

BAY CARLTON

Yakılma töreninin ardından Bay Carlton'un iki kızı cenazeye katılanları çay içmek üzere eve davet etti. Pek fazla gelen olmadı ve böyle durumlarda bazen ortama hâkim olan –rahatlamanın getirdiği– o neşeden de eser yoktu. Bir iki saat sonra konukların hepsi gitmiş, Bay Carlton'ın iki kızıyla, onların ailelerinden başka kimse kalmamıştı evde. Elbirliğiyle bulaşıkları yıkadılar, öteberiyi yerli yerine kaldırdılar, masayla sandalyeleri ait oldukları yere koydular. Derken Bay Carlton, Siz gidin artık. Ben başımın çaresine bakarım, dedi. Kızları bundan o kadar emin değildi. Evet, haydi artık, dedi Bay Carlton. Yalnız kalmak istiyorum. Hem buna ne kadar çabuk alışırsam o kadar iyi.

Onlar gider gitmez Bay Carlton yukarı çıktı ve yatak odasında bir an duraksadı. Sonra iki gün önceden topladığı çantayı aldı, evi kilitledi ve arabasına atlayıp kuzeye doğru yol almaya koyuldu. Yaz ortasıydı, günler uzun mu uzundu. İlk benzinlikte arabadan çıkmadan kızlarına cep telefonundan mesaj attı: Birkaç gün boyunca bana ulaşamayacağınız bir yerde olacağım. Ama merak etmeyin. Her şey yoluna girecek. Sevgiler. Babanız. Aynı mesajı iki kişiye birden göndermeyi bilmediğinden, öğrenmeyi de istemediğinden, mesajını iki kez yazdı ve iki kızına ayrı ayrı gönderdi. Bu iş hallolunca arabasından

çıktı, cep telefonunu sol ön lastiğin altına koydu, tekrar arabaya binip yavaşça telefonun üstünden geçti, geri vitese taktı, bir kez daha ezdi telefonu. Olmuştur herhalde, dedi kendi kendine. Yine de işini sağlama almak için sahiden yamyassı olmuş mereti yerden aldı ve karşıya geçip en yakındaki çöp bidonuna attı. Arabasına döndüğünde yirmi metre ileride park etmiş bir kadın tarafından izlenmekte olduğunu fark etti. Bir şahit etti bu, dedi. Ama fark etmez. Deposunu doldurmuş olarak yeniden kuzeye doğru sürdü arabasını.

Bay Carlton otoyollardan korkar ve nefret ederdi. Daima en sol şeritte kalır, mutlaka gerekmedikçe şerit değiştirmezdi. İki yanı birden süratle giden metal kutuların saflarıyla kuşatılmış olan orta şeritte, çizmeleriyle uygun adım yürüyen askerlerin ayakları dibine düşmüş bir salyangoz misali savunmasız hissederdi kendini. En sağ şeride ise nadiren geçerdi; ama o akşam, tam Manchester'ın kuzeybatısında en sağ şeride geçmeye mecbur kaldı ve bu en süratli şeritte yol alırken güney istikametine giden karşı yönden tek bir araç bile geçmediğini fark etti. Fırsatını bulduğu ilk anda yeniden en sol şeride geçti. İlerisinde araçların dörtlüleri yanıp sönüyor, hızla giden o uçsuz bucaksız varlık topyekûn yavaşlıyor, üst üste yığılıyor, duruyordu. Kilometrelerce asfalt, göz açıp kapayıncaya kadar, durma noktasına gelmiş binlerce aracın metaliyle kaplanıverdi. Her geçen dakikada bir kilometre daha uzayan bu kemikleşme güneye doğru hızla yayıldı. Motorlar bir süre rölantide kaldı, sonra hepten sustu ve bu sessizlik giderek uzayan kuyrukların en arka saflarına dek sirayet etti. Bir helikopter tepelerinden hızla geçerek kuzeye yöneldi. İtfaiyeler, polis arabaları ve ambulanslar da cesaretleri el verdiğince hızlı bir şekilde emniyet şeridinden aynı yöne doğru gitti. Ama her şeyi bastıran duygu, giderek çoğalıp büyüyen bir sessizlikti. Daha kuzeyde yapılabilecek ne varsa yapılıyordu. O şiddet noktasının

gerisinde, onun yan etkisi olarak oluşmuş uzun kuyrukta ise en ufak bir kıpırtı yoktu. Alacakaranlığa ve şimdilik uzaktaki geceye doğru esneyip gerinen akşam ılıktı. İnsanlar arabalarından, kamyonlarından, otobüslerinden dışarı çıktı ve yayalara yasak olan yerlerde dolanmaya başladılar. Gidiş yönüyle geliş yönünü birbirinden ayıran bariyerlerin arasına tırmandılar, güneye uzanan uçsuz bucaksız ve bomboş otoyola bir çeşit hayranlıkla bakakaldılar. Kimileri emniyet şeridinde geziniyor, bariyere yaslanıp sigara tellendiriyor, başkalarıyla sohbet ediyor, cep telefonlarıyla konuşuyordu.

Bay Carlton emniyet şeridinde, kalabalıktan uzak bir yerde bir başına durdu. Otoyolun o kısmı sütunlarla yükseltilmiş, bir zamanlar başlıca güzelliği huş ağaçları olan yayvan bir turba bataklığının üzerinden geçirilmişti. Hayatta kalmayı başarmış tek tük huş ağacı halen seçilebiliyordu. Ayrıca zamanında kurutulup ıslah edilmiş ve üstünde tarım yapılmış parseller de ayırt edilebiliyordu. Ama Bay Carlton önce yedi yüz, sekiz yüz metre batıya dikti gözlerini ve yine viyadük şeklinde inşa edilmiş olan ve bütünüyle durmuş trafiği, yekpare bir şekilde güneşte parlayan yan yolu gördü. İnsan o yan yolla otoyolun birbirine bağlandığı yerde durup arkasına bakıyor olsaydı turba bataklığının pekâlâ açılıyor, genişliyor ve uzaklaşıyor gibi olduğu algısına kapılabilirdi; oysa Bay Carlton'un durduğu yerden bakıldığında giderek daralıp kalmış olarak görünüyordu bataklık. Fakat o tuhaf sessizlik ve durgunluk ve batıya doğru göçmekte olan yumuşak ışık, hayatta kalmayı başarmış bu toprak parçasının üzerinde tıpkı bir lütuf gibi ya da bir ihtar gibi ya da ona musallat olmuş bir hayalet gibi durakladı. Bay Carlton sessizliğe gömülmüş yollara ve bataklığa göre bulunduğu konumu saptadı, içinde bulunduğu zamanın ve mekânın tuhaflığını hissetti, ancak o zaman daha yakına ve aşağıya çevirdi gözlerini.

Aşağıda en yakın beton sütundan en fazla otuz metre ötede bir ev ve yuva vardı. Tuğla bir evdi bu, dört bir yanı çitlerle çevrilmişti; huzurlu, kaba bir dörtgenden ibaret kendi avlusu içinde yükseliyordu. Avlunun ötesinde bir sebze bahçesine açılan demir bir kapı vardı, evinkilerden bile haşat durumda, eski püskü çitlerle çevrelenmiş olan sebze bahçesine ekinlere doğru eğilmiş bir korkuluk dikilmişti. Avlunun bir ucunda bir elma ağacı, ağacın yanında ise ayakları yeşil demirden, oturağı ise kırmızı bir salıncak vardı. Karahindibalarla bezeli çimenliğin üstüne gerilmiş bir ipten çamaşırlar sarkıyordu. Hepsi bu kadar da değildi, bu görünenden çok daha fazlası gizliydi burada, ah hem de çok daha fazlası. Bay Carlton, içeriğini layıkıyla kavramaya vakit bulamayacağı bir armağan sunulmuş olduğu hissine kapıldı. Bir ara fasıldı bu, az sonra gitmek zorunda kalacaktı, asla geri dönmeyecekti; buraya dair bildikleri, hakkıyla sindirmeye fırsat bulamadığı cüzi bilgilerden ibaret olacaktı. Hal böyleyken üzerinde kalıcı bir olumlu etki yaratmaları nasıl beklenebilirdi ki? Acaba ne yetiştiriyorlardı orada? Görebildiği kadarıyla sırık fasulyesi, bakla ve en az dört sıra patates ekilmişti. Şunlar bir ihtimal pancar olabilirdi, şuradakiler kuşkusuz havuçtu. El kadar bir alanda ahududuyla kuşüzümü yapmışlardı. Şu alet edevat kulübesi olmalıydı, kulübenin yağmur oluğundan çıkan boru bir su teknesine gidiyordu, teknenin yanında da sulama kovası duruyordu. Bir el arabası, bir kompost yığını, bir köşeye ekilmiş ısırganlar ve labada. Acaba neyle ısınıyorlardı? Bay Carlton evin arkasında bir kömürlük gördü. Böyle bir yere kömür nasıl gelirdi ki? Bay Carlton gözleriyle aranıp bir toprak yol buldu, yol evin arkasından başlıyor, zikzaklar çizerek otoyolun güney yönüne bağlanan yan yola doğru kıvrılıyor, bir noktadan sonra yan yola paralel olarak devam ediyordu. Bir kamyon bu toprak yoldan geçebilir miydi? Yağmurda çamurda, karda, hele yerler buz tuttuğun-

da? Belki kamyon bir yere kadar geliyor, evin erkeği çuvalları oradan bizzat sırtlayıp taşımak zorunda kalıyordu. Ama o bir yer neresiydi acaba?

Bay Carlton tam bir ulaşım aracı, sebze bahçesinin güney tarafındaki çitlerin dışına park edilmiş tıknaz, siyah bir araba görür gibi olmuştu ki bir adam yanı başına geldi ve bektaşiüzümü sarısı renginde, parlak bir kavis çizerek bariyerin demirleri arasından eve doğru, ama evi tabii ki tutturamadan muntazaman işemeye koyuldu. Böylesi çok daha iyi, dedi fermuarını çekerek. Ardından: Yaşamak için amma da saçma salak bir yer. Otoyol yapılmadan önce buradaydılar herhalde, dedi Bay Carlton kibarca. Herhalde, dedi adam, beyaz tişörtünün eteğini boynunu silmek üzere yukarı çekerek. Öyle bile olsa otoyol geçtikten sonra hangi aklı başında insan kalır ki burada, sorarım? Yağdan kat kat olmuş kıllı bir göbeği vardı adamın. Şu var ya şu, dedi siyah arabaya işaret ederek, bir Ford Popular 103E. Bunların koleksiyonunu yapan bir adam tanıyorum. Bakarsın buraya geri döner, arabayı onlardan satın alır, o adama satarım.

Evden elinde bir sepet ve bir torbayla yaşlı bir kadın çıktı. Kadın çiçekli bir entari giymişti, ayağında postallar vardı. Çamaşır direğinin bir ayağını, ipe boyunun yetişmesine yetecek kadar eğdi, sonra çamaşırları sepete, boşa çıkan mandalları torbaya atarak çamaşırları toplamaya koyuldu. İşini bitirince üstüne mandal torbasını koyduğu, ağzına kadar dolu sepetle arkasını döndü ve başını kaldırıp trafiğin ve izleyicilerinin bulunduğu yöne baktı. Ama yüzünde herhangi bir düşünceden ya da duygudan eser yoktu, arkasını dönüp gerisingeri evine girmekle yetindi. Sanki burada değilmişiz gibi, dedi Bay Carlton kendi kendine.

Yaşlı bir adam çıktı evden. Ayağında botlar vardı, rengi solmuş ve çok bol mavi bir pantolon, daha koyu mavi bir iş gömleği giymişti, başında kiremit kırmızısı bir şapka vardı.

Çamaşır direklerini topraktan söktü, evin yan duvarına iyice yaslayarak yere yatırdı; geri döndü, ipi direklerden çözdü, eline dolayarak topladı ve toplanmış ipi kapıda bekleyen karısına götürdü. Kadın ipi adamın elinden alıp içeri girdi. Adam avludan geçerek sebze bahçesine girdi, kulübeden bir çapa çıkardı ve sırtını otoyola vererek çalışmaya koyuldu.

Evli misin, diye sordu az önce işeyen şişman adam. Evet, dedi Bay Carlton. Evliyim. Adamın sorusuna cevaben yüksek sesle söyledi bunu, hiç tereddütsüz, doğruluğundan içten içe emin olarak söyledi. Ve bir kez ağzından çıkınca da bu dediğinin arkasında durması gerektiğini, gerçeği kendisine saklamasının çok daha iyi olacağını, hele de amiyane tabirle yedi kat yabancının tekine, işin doğrusunu kesinlikle anlatmaya yeltenmemesi gerektiğini hissetti. Ben de evliydim, dedi şişman adam. Hâlâ da öyle sayılırım ya, bir bakıma yani. Yan yana durmuş bariyere yaslanarak aşağıdaki adamın sebze bahçesinde çalışmasını izliyorlardı. Otoyolu taşıyan betonarme ayakların altından fırlayıveren kırlangıçlar yukarı süzülüp dam saçaklarının altına giriyor, orada işitilir bir sesle cıvıldaşarak bir süre durduktan sonra avlanmak üzere yeniden havalanıyorlardı. Şu işe bakın, dedi Bay Carlton. Kırlangıçlar da yaşıyor burada. Bahçedeki adam çapasını, fasulyelerinin tutunduğu altı sırık çatkıdan birine yasladı ve sulama kovasını doldurmaya gitti. Karım cehennem olup gitti, beni terk etti, dedi bariyerdeki şişman adam. Bay Carlton yüzünü adama döndü: Adamın pörtlek gözleri dolmuştu. Çocukları da yanında götürdü. – Buna üzüldüm, dedi Bay Carlton, adamın gözlerinin içine bakarak. – Teşekkür ederim, dedi terk edilmiş adam. Bunu içinden gelerek söyledin, değil mi? – Evet. – Bugüne dek düzinelerce kişiye anlatmışımdır bunu, biri de çıkıp üzüldüğünü söylemedi senden önce. Genelde bana şöyle bir bakıyorlar ve akıllarından geçenler yüzlerinden tabak gibi okunuyor: Şu tipe

bak. Zavallı kadını kim suçlayabilir? Cehennem olup seni terk etmeseydi de ne yapsaydı? Çocukları sana bırakacak hali yoktu ya? Yerden göğe kadar da haklılar aslında. Terk etmeyip de ne yapacaktı? Ama en azından sen üzüldüğünü söyledin, bunu içtenlikle söylediğine de inanıyorum.

Sebze bahçesindeki adam fasulyelerini suluyordu. Su, alçalmakta olan güneşte saf gümüş gibi şavkıyordu. Adam besbelli keyif alıyordu bu işten, hiç acele etmiyordu, dünya kadar vakti vardı âdeta. Bay Carlton bir işin böyle aheste bir keyifle yapılabildiğine, insanı bu denli mutlu edebildiğine ömründe ilk kez şahit olduğu hissine kapıldı. Adam üç kez kovayı yeniden doldurmaya gitti. Kovanın doluşunun sesi, suyun kova doldukça değişip boğulan gürüldemesi, kendinden menkul bir bellek gibi, bariyerin başında duran Bay Carlton'a kadar yükseldi. Bahçedeki adamsa elleri belinde dikilmiş, suyun siyah musluktan akarak yeşil tekneden boşalışını ve yeşil kovaya doluşunu seyrediyordu. Bay Carlton seyretti; bu manzara büyülemişti onu. Terk edilmiş şişman adam Bay Carlton'a bir sigara ikram etti. Almayayım teşekkürler, dedi Bay Carlton. Şişman adam kendine bir tane yaktı. Ben bir gidip bakayım hele, son durum neymiş, dedi. Giderken de ekledi: Karım beni terk etmeden önce bu kadar kötü değildim. Hep böyle berbat göründüğümü zannetmeyesin.

Yaşlı kadın evden çıktı, avludan geçerek sebze bahçesine girdi. Şimdi omuzlarına koyu renk bir şal almıştı. Kocasının yanı başında durdu. Aralarında konuşuyorlarsa da otoyoldakilerin duyamayacağı kadar usul bir sesle konuşuyorlardı. Kırlangıçlar rüzgâr gibi ısrarla, katışıksız bir hüner ve zarafetle gidip geliyorlardı. Çatının tepesinden bir karatavuk öttü. Her daim üç aşağı beş yukarı böyle miydi acaba burası, mevsimden mevsime bazı şeyler değişse de özünde tam da böyle mi kalıyordu hep, her şey birbiriyle kusursuz bir ahenk içinde, her

şey yerli yerinde, her şey gönül okşayıcı, trafik olağan düzeninde aktığında bile hep böyle mi oluyordu?

Bir helikopter güneye doğru uçup gitti. Olumlu bir gelişme miydi bu? Bay Carlton aşağıdaki salıncağın, torunların arada bir ziyarete geldiklerine delalet edip etmediğini merak etti. Salıncağın renkleri capcanlıydı, oturağı ve ipleri sağlam görünüyordu. Çocuklar otoyolun gürültüsüne aldırırlar mıydı acaba? Evin ve içinde bulunduğu el kadar arazinin dışında çocukların ilgisini çekecek bir şeyler var mıydı? Bay Carlton'ın gözleri derhal patikalar aramaya koyuldu. Turbalığın genişlediği güneye doğru, araba geçişine iyi kötü el veren deminki toprak yola benzer bir patika seçer gibi oldu; belki de hendeklerin üzerine dikilmiş köprülere kavuşmak üzere, yine zikzaklar çizerek ilerliyordu patika. Huşu andırmayan birkaç ağaç daha gördü. Dişbudak ya da çınar olabilirdi bunlar ve bir zamanlar belli ki bir ev vardı orada. O çocuklar kendi torunları olsaydı, hendeklerde kurbağa yumurtası aramaya götürürdü onları. Adamla karısı nerelerde dağ mersini ve mantar bulunabileceğini muhakkak biliyorlardı. İnsan o coğrafyada doğmuşsa ya da yabancı olarak gelip sonradan onu tanıma imkânı bulmuşsa turbalığın son derece zengin bir doğa parçası olduğunu bilirdi.

Yaşlı adam sulamayı bitirdi. Kovayı yine su teknesinin yanındaki yerine koydu, çapayı kulübeye yerleştirdi. Batıdan doğrulup gelen ışık şimdi altın rengindeydi ve neredeyse yataydı. Gözle görülen her şey ondan nasibini aldı ve gerçek manada kendisi oldu. Bunlar içinde en hayret verici olanı da otoyolun hemen altından, kırlangıçların aşina oldukları o güzergâhtan çıkagelen yarım düzine alageyikti. Geyikler bir an ışığın altında durdu, sonra tek sıra halinde vakarla avlunun kuzey sınırının etrafından dolandılar ve hızlanarak güneye doğru yollandılar. Yaşlı adamla kadın kol kola alageyiklerin gözden kaybolmasını izledi ve içeri girmek için hiç acele etme-

den orada durup ışığın keyfini çıkarmaya devam etti.

Genç bir kadın Bay Carlton'un yanına, bariyere yaklaşıp, Cep telefonunuzu iki dakika kullanmama izin verir miydiniz acaba, bir mahsuru yoksa, dedi. Çok özür dilerim, dedi Bay Carlton. Telefonum yok. Hay Allah, dedi genç kadın, o zaman burada mahsur kaldığınızı, gecikeceğinizi, sizi merak etmelerine gerek olmadığını söyleyemediniz yakınlarınıza, öyle mi? Birkaç gün bana ulaşamayacaklarını zaten söylemiştim onlara, diye yanıtladı Bay Carlton. Cep telefonundan eşimle konuşuyordum, dedi genç kadın. Derken telefonumun şarjı bitti. Burada böyle sıkışıp kalmak beni korkutuyor. Eşim endişelenmememi söylüyordu. Ama ya gece boyunca burada kalırsak? Şimdiye kadar hiç bütün bir gece ayrı kalmadım eşimden. Demin geçen o helikopter iyiye işaretti belki de, dedi Bay Carlton.

Yaşlı adamla kadın sebze bahçesinden uzaklaşmıştı. Karahindibalarla bezeli çimenlikten eve doğru yürüyorlardı. Durup yukarı baktılar, yaşlı adam parmağıyla bir yeri işaret etti. Yarasalar, dedi Bay Carlton. İhtiyar bize bakmıyor. Yarasaları gördü, onu gösteriyor. Kırlangıçlar geceyi geçirmek üzere tünek-lerine çekildi, alageyikler turbalığın daha sulak yerlerine gittiler, belki halen geyiklerin saklanabilecekleri ormanlık alanlar kalmıştır çevrede. Siz de gördünüz mü onları? Ben kırlangıçları izliyordum. Şimdi de yarasaları seyrediyorum. Bütün bu yaratıkların otoyolun altından çıktığına inanabiliyor musunuz? Ben hamileyim, dedi genç kadın. Daha dün öğrendim bunu. Annemle babama hamile olduğumu söylemeye gittim. Benim ağzımdan duysunlar istedim bu haberi. Şimdi de burada mahsur kaldım. Gece evimden uzakta olmak istemiyorum ben.

Yaşlı adamla kadın evlerine girdiler. Kapının solunda ve sağında kalan odaların ışıkları yandı. Aa bakın, içeri girdiler, dedi bariyerde Bay Carlton'ın yanında duran genç kadın. Kapıyı da kapadılar. İçerisi cam gibi görünen sol taraftaki odada

yaşlı kadın bir süre birtakım işlerle meşgul oldu. Sonra o ışık söndü. Kadın sağ taraftaki odanın penceresinde belirdi, pencerenin önünde biraz durdu, şalı artık omzunda değildi, derken perdeleri çekti.

Bariyerdeki genç kadın Bay Carlton'ın koluna girdi. Korkuyorum, dedi. Bana kızmıyorsunuz, değil mi? Sizce ne olmuş olabilir? Otoyolun iki yönünü birden kapattıklarına göre çok ciddi bir şey olmalı. Bir adamdan duyduğuma göre yangınmış nedeni. On dakika erken davransaydık biz de güme gidecektik, diyordu başka biri de. Kocam, Merak etme, eninde sonunda enkazı kaldırırlar, dedi, sizi daha fazla bekletmeleri gerekirse de yemek ve su dağıtırlar, dedi. Doğru söylemiş, dedi Bay Carlton kadının halen koluna sarılmış olan eline teskin edercesine vurarak. Burada gayet güvendeyiz. Ortalık nasıl da sakin. Şu yaşlı çiftin arada sırada ziyaretlerine gelen torunları olup olmadığını merak ediyordum ben de, siz ne dersiniz? En nefret ettiğim şeylerden biri de, dedi genç kadın, tren yolculuğu esnasında kuş uçmaz kervan geçmez bir yerde treni durdurup sizi saatlerce beklettikten sonra raylarda ölümlü bir kaza olduğunu söylemeleri. Hakkınız var, dedi Bay Carlton, felaket bir ifade bu. Üstelik insanların tek derdi evlerine kapağı atmaktır, diye sürdürdü sözü genç kadın, ölen öldüğüyle kalır, hiç kimse onu umursamaz. Biraz ileride bir insanın paramparça olduğunu bilerek öylece oturmak korkunç bir duygudur oysa. Şimdi olan bundan da beter bir şey kesin. İki yönü birden tıkadığına göre.

Yaz ortası, günbatımının artçı cilveleri sonsuza dek sürer. Sarılık sonsuz bir yavaşlıkla siyaha döner. Gözden yitmekte olan ışık kuzeye sokulur, kaynağı batıp gittikten saatler sonra bile dünyanın üstünde için için yanmaya devam eder. Oysa yaşlı çiftin alt kattaki oturma odalarında ışık birdenbire, mutlak bir kesinlikle söndü. Yatmaya gidiyorlar, dedi bariyerde-

ki genç kadın. Bay Carlton ürperdi. Yatak odasının ışığı yandı. Çiçekli entari giymiş yaşlı kadın pencerenin önünde, odadaki ışığın halesine sarınmış olarak durdu ve dışarı baktı. Belki de o pencerenin önünde her gece, hiç değilse böyle ılık yaz zamanlarında her gece duruyor, birkaç dakika boyunca avluya ve sebze bahçesine bakarak düşüncelere dalıyordur. Kadın perdeleri örttü. Ağlıyorsunuz siz, dedi genç kadın Bay Carlton'ın kolunu tutarak. Ne oldu birden? Ağlıyor musunuz sahiden? Neyiniz var? Yok, yok bir şey, diye yanıtladı Bay Carlton. İki yetişkin kızım var benim, benimkiler yaşça büyük sizden, kendileri de çoluk çocuğa karıştı, büyük mutluluktur çocuk, sizinki de öyle olacak görürsünüz. Merak etmeyin, bir şeyim yok, her şey yolunda. Yatak odasının ışığı söndü. Yatıp uyuyacaklar, dedi genç kadın. Bu mu sizi üzen? O yüzden mi ağlıyorsunuz? Evet, dedi Bay Carlton. O yüzden.

Otoyolun güney istikameti trafiğe açıldı. Polis arabaları ve ambulanslar yanıp sönen mavi ışıklar tufanı içinde, sirenlerin acı çığlıklarıyla karşı yönden konvoy halinde geçtiler. Onları, daha hantal ama sessiz sedasız seyreden itfaiye araçları izledi. Birkaç dakika sonra trafik üç şeritte birden olağan düzeninde, doludizgin, umarsızca akmaya başladı. Biz de birazdan hareket ederiz herhalde, dedi Bay Carlton. Arabanıza geri dönmek istemez misiniz? Sizin için bir sakıncası yoksa trafik açılıncaya kadar burada kalmak istiyorum, dedi genç kadın Bay Carlton'ın koluna sıkı sıkı sarılmaya devam ederek.

ROMANTİK

3 Mart, işten döndüğünde, dış kapıyı açıp avluya adım attığında Ruth onu (Morgan'ı) kendi sokak kapısının önündeki girintide, ona altı ay önce aldığı sivil savunma paltosuna sarınmış halde, dizleri havada uyur buluyor; paltosunun eteğinden botları görünüyor, kucağında kollarıyla sardığı bez bir çanta. Şaşkınlıkla attığı çığlık adamı uyandırıyor. Şu kuş, diyor adam, dinle bak. Evet, karatavuk o kuş, alacakaranlık vakti, adamın saçlarına aklar düşmüş. Ruth başını iki yana sallıyor, Yine mi sen, kapıyı açabilmek için elinde anahtarıyla adamın üzerinden uzanıyor.

Kötü bir rüya görüyordum, diye anlatıyor adam içeride, ama uyandığımda senin o dizeyi okuyan sesini duydum, "Kuşun on iki saat sürgit şakıdığı o gün"[1] ve aynı anda kuşun şakımasını işittim, bir ardıçkuşuydu, çok yakında bir yerlerden geliyordu sesi, belki de çatının tepesinden ve bu kadarı karar vermeme yetti de arttı. On iki saat boyunca yürüdüm. Demek öyle, diyor kadın. Sonra adam soruyor, Sobayı yakayım mı? Evet, yak lütfen, diyor kadın, içi dolu zaten, ben üşendiğim için yakmıyorum genelde. Halen sırtından çıkarmadığı koca paltosuyla kuzinenin önündeki kilimin üstüne diz çö-

[1] Edward Thomas'ın "March the 3rd" şiirinden. (e.n.)

küyor, botlarının tabanları görünüyor, başı öne eğik, tez canlı elleri siyah kuzine sobasının içindeki kömürleri tutuşturmaya koyulmuş, çok geçmeden alevler de yükseliyor, ateşi canlandırmak üzere parıl parıl parlayan küçük kömür parçalarına gidiyor eli, azar azar atıyor onları ocağa, tartabileceğinden fazlasını koyup boğmak istemiyor ateşi. Kaykılıp topuklarının üstüne oturuyor, kadın kömürlere, alevlere ve doludizgin yükselen dumana kendinden geçmiş bir halde bakmakta olduğunu görüyor adamın, Ne olur yine aynı şey olmasa, diye geçiriyor içinden, ama aklından geçeni söylemek yerine, Ben yemek yapacağım, sen de o sırada banyo yapmak istersin herhalde, diyor. On dakika sonra elinde adamın geçen gelişinde bıraktığı, şimdiyse katlı kocaman bir havlunun üzerine itinayla istiflenmiş bulunan yıkanmış, ütülenmiş giysilerle geri döndüğünde hâlâ aynı yerde, dizüstü dimdik oturmuş ateşe bakarken buluyor onu, botlarının tabanlarına bir tekme vuruyor adamın, Uyan artık, git de banyo yap, diyor.

Adam temiz giysilerini –yakasız beyaz gömlek, yumuşak kumaştan siyah pantolon, kalın kırmızı çoraplar– giymiş olarak yeniden mutfağa iniyor, kadın sofrayı kurmuş, şimdi elinin altında bir kadeh şarapla yemek pişiriyor. Adam bulduğu her şeye dokunarak, öteberiyi, hatta kırılmaya en müsait şeyleri dahi tek tek eline alıp sonra da eski yerlerine tastamam koyarak etrafta dolanıyor. Belki bir dakika kadar –ki dolanmadan bir yerde durabildiği en uzun süre bu– ocağın başında kadının yanında duruyor, kadın onun giysilerinden, teninden ve saçlarından yayılan temizlik kokusunu alıyor, sonra yine dönüp gidiyor adam, bir kez daha ateşin başında diz çöküyor, sobaya biraz daha kömür atıyor, ama orada bile rahat batıyor. Aniden ayağa kalkıyor, demiryolu hattına uzanan geniş bir vadinin ötesinden kuzeyi gören, ışığı sönük oturma odasına geçiyor, tam o anda rayların üstünde bir tren alelacele kuzeye

doğru yol almakta, bir ışık katarı yıldızların altındaki tarlaların arasından geçerek dalmakta gecenin içine. Ruth sesleniyor ona, Madem geldin, yanımda dur da iki kelime konuş benimle, böylece adam yeniden mutfağa dönüyor ve kadının dediğini yapıyor, ufak masanın başına oturuyor, oturuyor ama yanlamasına, eğreti bir şekilde ilişiyor sandalyeye, sırtını duvara yaslıyor, kadın içki koyuyor ona, adam sırf kadına eşlik etmek için içermiş gibi yalnızca bir iki yudum almakla yetinecek içkisinden, bir de söyleyecek hiçbir şey gelmiyor aklına. Bu yüzden, Sen bir şey sor bana, diyor, son zamanlarda pek konuşmuyorum, en azından yüksek sesle konuşmuyorum, yüksek sesle konuştuğumda da karşımda bir muhatap olmuyor, o yüzden sen bir şeyler sor, belki konuşma alışkanlığım yavaş yavaş geri gelir. Bu sefer de Ruth'un içinden gelmiyor sormak, olduğu yer artık neresiyse oradan buraya, ardıçkuşundan karatavuğa on iki saat yürümüşse yürümüş, ne yapalım yani. Ona bakılırsa Ruth da sabahtan akşama kadar birbirinden zor insanlarla cebelleşti, zor ki ne zor insanlar, madem yeniden ortaya çıkmaya karar verdi neden düşünceli davranamıyordu ki, sıradan bir biçimde düşünceli davranıp neden sıradan birkaç tatlı söz söyleyemiyordu sanki, ama bunu yapamayacağını biliyor Ruth, yapamayacağını ya da yapmayacağını, o yüzden bütün şevki kaçıyor, yemek pişirmeyi sürdürüyor, şarabını bir dikişte içiyor ve o kara buklelerini aralarına düşen aklarıyla mutfağın duvarına dilediğince yaslasın diye kendi haline bırakıyor onu.

Ama tabağına yemek servisi yapıp masaya, onunla dip dibe ve karşılıklı oturduğunda, şarap şişesini aralarına koyduğunda hem ona, hem kendisine acıyor, yeniden doldurduğu kadehini kaldırıyor ve adama her zaman başının üstünde yeri olduğunu söylüyor, adam kızarıyor, mahcup oldu, kadının şerefine bir yudum alıyor içkisinden ve kadının zorlukla duyabildiği son derece usul bir sesle, onun evinin dünyada en çok sevdi-

ği yer olduğunu söylüyor, ardından çabuk çabuk fısıldayarak kötü rüyasından –hani bazen geceler boyunca bir tabut kapağı gibi üstüne kapanan o kâbustan– nasıl uyandığını anlatmaya koyuluyor kadına, yine aynı kâbusun içindeyken kadının o dizeyi okuyan sesi gelmişti kulağına, ona verdiği şiir kitabındaki dizeyi, o kitabı hatırlıyor mu? Tabii ki hatırlıyor kadın, neden unutmuş olabileceğini düşünüyor ki? Nereye gidiyordun, diye soruyor kadın. Omuz silkiyor, Özel bir yere değil. Daha kuzeye. O zaman yüzünü doğuya, doğmakta olan lanet olası güneşe dönmüştür kuşkusuz, diye geçiriyor içinden kadın, on iki saat sonra da aynı güneş ardı sıra batmaktayken buraya varmış ve kapımın eşiğinde uyuyakalmıştır. Adama bakarak onaylamaz bir ifadeyle iki yana sallıyor başını. Artık her şey boş, sahiden boş. Yemeğini ye, diyor adama.

Ruth avluya bakan küçük odadaki misafir yatağını hazırlıyor ona. Sabah istediğin kadar geç kalkabilirsin, diyor, ben erkenden gitmiş oluyorum, sana kahvaltılık bir iki lokma bırakır, öğlen yemen için de bir şeyler ayarlarım. Sabah alarmı çalınca geceleyin uykusu arasında adamın sesini duyduğunu fark ediyor, bölük pörçük bir rüyanın parçalarını birleştirir gibi adamın-gece-evin-içindeki-hareketlerini birleştirmeye çalışıyor kafasında: Kesinlikle iki üç kere kalkmıştı yatağından, evin içinde dolandığını duymuştu kadın, bir kere de çığlık attığını duyduğundan emin gibiydi. Aşağı inince koridorda bir cereyan hissediyor. Arka kapı açık, adam sırtında incecik gömleğiyle kapının ağzında durmuş dışarı bakıyor, sola dönerek mutfağa dalıyor kadın, kahvaltıyı hazırlamış, çay suyunu kaynatmış. Bir sakıncası var mıydı? Memnun olmuş muydu? Mutfağa giriyor, adam temiz pak ve tıraşlı, yüzünden ve çıplak boynundan yayılan soğuğu hissedebiliyor kadın. O ağaç hâlâ orada, diyor. Hatırlıyorsun değil mi, oldum olası sevdiğim ağacı diyorum, tepede, ufuk çizgisinin oradaki ağaç yok mu hani

ve o ağaca kadar çıkıp tepenin öbür yanına inen o patika. Kadın gözlerini kaçırıyor ondan; adamın soğuğun yanı sıra aşırı bir heyecan, buruk bir neşe yayan yüzünden başka yöne çeviriyor bakışlarını. Hepi topu altı ay olmuş, ağaç neden hâlâ orada olmasın ki? O patika da öyle ahım şahım bir yere çıkmıyor, adam da en az kendisi kadar iyi biliyor bunu, Newton denen iğrenç bir çiftliğe ve o iç karartıcı karavan parkının bulunduğu Finchale'e gidiyor anca, o da çamur geçit verirse. Ama evet, ağaç yerli yerinde duruyor hâlâ, vadinin öbür yanında, ardında ışıyan gökyüzü ile tepenin yamacında duruyor, yukarı tırmanışı ve öbür yana uzanışı tabak gibi görünen o patikayla. Ruth da biliyor bunu.

Ruth'un işe gitmesi gerek. Yemek için bir şeyler getiririm, diyor. Gerek yok, müsaade et, ben halledeyim o işi bu sefer. Kadın adama bakıyor. Pekâlâ, iyi olur. Çantasını karıştırıp cüzdanını aranıyor. Param var benim, diyor adam. Kadın yüzüne bakıyor, gözlerini yere indiriyor adam, Annem öldü, diye geveliyor ağzında, evi sattım, param var, alışverişi ben yaparım. Ruth başını sallıyor, Demek öyle. Bazı günler dışarı bile çıkmazdı, bazı günler çıkıp bir gazete alacak gücü bulamazdı kendinde. İyi o zaman, diyor kadın, madem halledeceğinden eminsin. Adam bakışlarını yeniden yüzüne çevirmeden ne yapıp edip dışarı çıkması, işe gitmesi lazım. Onun gözlerinin içine bakılacak zaman değil bu. Yedek anahtar askıda duruyor, diyor kadın. Biliyorsun.

Ruth'un eve dönmesi yine saat altıyı buluyor. Dış kapıyı açıyor, sokaktan avluya geçiyor, pencereye asılı çiçekliğin altında baltayla kesilmiş bir odun yığını görüyor, içeride ışıklar açık ve soba yanıyor. İçeri süzülüyor, Merhaba, diye sesleniyor, adam cevap vermiyor, siyah kuzinede ateşin gürül gürül yanmakta olduğu mutfağı geçiyor, koridorda ilerliyor, adamın içine odun doldurarak şömineyi hazır ettiği ve şöminenin mer-

mer tablasına fazladan birkaç kütük bıraktığı oturma odasına giriyor. Pencerenin önünde duruyor, bahçenin öbür ucundaki mürver ağacının orada, bahçesinin sınırını oluşturan toprak bayırın üstüne eğilmiş halde görüyor onu. Ah bu adam, onun o inatçılığı. Bir süre izliyor. Gökyüzü karanlığın yavaş yavaş içine sızmakta olduğu bir beyaza kesmiş neredeyse, kuzeye doğru uzaklaşan bir tren seçiliyor, vagonlarının ışıkları yanıyor, giderek daha da parlak görünecek bu ışıklar. Bahçeye çıkıyor, hâlâ kadının varlığının farkında değil, kuşlar şakımakta, sahiden ışık çekilene dek şakımayı sürdürüyorlar demek, hem ufak bayırın üstündeki bitişik nizam evlerin iki üç çatısından birden, hem de aşağıda sağ tarafta kalan huzurevinin üçgen çatısından geliyor cıvıltılar, serçelerin ve sığırcıkların asabi didişmelerinin, cır cır ötüşlerinin, fıkırdaşmalarının sesini bastıran saf bir müzik. Adam geldiğini fark edinceye dek bahçenin yolunu yarılamış oluyor kadın. Meşgulsün bakıyorum, diyor. Sakıncası yok ya, diye soruyor adam. Aşağı inen bir merdiven yapıyorum. Aşağıdaki alıçlar öyle güzel olacak ki yalnızca birkaç basamakla aralarına inebilmek hoşuna gider diye düşündüm. Evet, hoşuma gidebilir, diyor Ruth. Çalışırken giyebileceğin eskilerini de bulmuşsun anlaşılan. Evet, diyor adam, bıraktığım yerde, büyük yüklüğün içinde buldum onları, hani zamanında bir midilliye ahır yaptıklarını anlattığın, eskiden kömür depoladıkları, hâlâ daha döşeme tahtalarının arasında parlak kömür taneleri bulunan yüklüğün. Doğru, oradaydılar. Kızmıyorsun değil mi? Ardından: Bir dünya kardelenin olmuş. Yeniden yeşeren bunca nergise ne demeli ya. Adamın hemen sağında kalan vadinin karşısında, Ruth onun sevdiği ağacı görebiliyor. Yeniden çekip gideceği anlamına geliyor bu.

Çay saatinin ardından Ruth'un yazması gereken raporlar var. Bulaşıkları ben hallederim, diyor adam, sen oturma odasına geç, şömineyi iki dakikada yakarım, her şey hazır zaten.

Mutfakta kalmayı yeğlerim genelde, diyor kadın. Zaten bildiği şeyleri adama tekrar tekrar söyleyip duruyor nedense. Adam birden o kadar mahzunlaşıyor ki, tamam diyor kadın, istediği buysa yapacak, yeter ki gönlü olsun. Adam koşa koşa oturma odasına gidip perdeleri çekiyor, şömineyi yakıyor, ışıkları açıyor. Kadın bir türlü çözemiyor onu, Ruth için mi, yoksa kendisi için mi yapıyor bunları, kendini affettirmeye mi çalışıyor, yoksa delirmemek için mi sarf ediyor bu gayreti? Ama içerisi aydınlanınca, hele şöminedeki ateşle o kadar güzel ki oda. Kütükler bir duman ve reçine kokusuyla yanıyor. Kadın notlarına çeviriyor başını.

Morgan acele etmiyor. Bulaşık arzu ettiğinden de çabucak bitiyor. Yapacak başka ufak tefek işler aranıyor kendine. Kadının kendisini o halde göremediğine seviniyor. İki kadeh şarap içmiş, kendini daha iyi hissediyor olması lazım aslında. Botlarını düzgün bir şekilde kuzinenin tabanına, asla kullanılmayan ekmek fırınının önüne koyuyor. Fırının kapağını açıyor, boruları kurumdan ve pastan tıkanmış. Eğer kalırsa belki temizler onları, belki her sabah taze ekmek yapar. Böyle beceriler durduk yere akla gelen eski bir anı gibi dolar ellerine bazen, bazense gerçekte olmayan bir inancın ve umudun hayalini kurmanın vasıtasıdır daha ziyade. İş tulumunu büyük yüklüğün içine asıyor. Akşamlar çoğun zor geliyor ona, gecelerin üstesinden gelmekse başlı başına bir eziyet. Uykuyu, her şeyi unutma fırsatı yerine, sabaha kadar son derece bilinçli bir şekilde tadını çıkaracakları bir zevk olarak gören insanlar, kadınlar tanımıştır. Bir elinden gelse unutabilmeyi, o huzurlu teneffüse çıkabilmeyi bin kere yeğlerdi Morgan. İlla kâbuslar olacaksa da uyandığında onları ruhundan def edecek denli güçlü olabilmeyi isterdi hiç değilse; tıpkı bir ormanda uyanıp kuru yaprakları üstünden silkip atarcasına.

Gidip kadını yokluyor. Kapıyı tam örtmemiş, çoraplı ayak-

larıyla çıt çıkarmadan içeri süzülüyor, lambanın altındaki büyük sandalyede, ellerini kucağındaki kâğıtların üstüne koymuş, gözleri kapalı, yüzü gözyaşlarından sırılsıklam halde görüyor onu. O kadar sessiz ki daha kadının ruhu duymadan önünde diz çöküp ellerini tutmuş oluyor onun.

Bu insanlar, diyor kadın, nasıl bir kötülük var içlerinde? Üstelik bir şey yazmak zorundayım. Küçük kız, daha üç yaşında, onu bacağından yatağa bağlayıp gece dışarı çıkıyorlar, ertesi gün öğlene kadar da dönmüyorlar, geri döndüklerinde adam, pis olduğu için kaburgalarına tekme atıyor kızın. Nesi var bu insanların? Ne yorumda bulunabilirim ki onlar hakkında? Yatak odaları keşlerin işgal ettiği evler gibiydi, her tarafı pislik götürüyordu ve küçük kız yatağa bağlanmış halde o pisliğin ortasındaydı, güya kendine zarar vermesin diye bağlamışlar onu, öyle savundular kendilerini, bir de eve döndüklerinde adam utanmadan kıza tekme atıyor, annesi de öz kızına arka çıkacağına layığını buldu diyerek adama arka çıkıyor.

Morgan bir şey demiyor, diyebilecek bir şey bulamıyor, kadının ellerini tutuyor. Bir süre sonra Ruth ağlamayı kesiyor. Sen git yat, diyor, ben bunu bitireceğim, iyi geceler.

Ruth yatar yatmaz uykuya dalıyor. Sonradan uyanıyor. Saat daha iki. Evde birinin olması daha mı iyi, yoksa daha mı kötü? Gecede açılan gedik, daha doğmadan kolu kanadı kırılan ertesi gün. Ama bu daha önce de olmuştu. Kendini toparlıyor, kollarını göğsünde kavuşturuyor, irade gücüyle derin nefesler almaya başlayarak, irade gücüyle onca gereksindiği o uykuya dalmaya kandırıyor kendisini usul usul. Derken adam bir çığlık atıyor. Söz konusu Morgan olunca, evde bir başkasının olması daha kötüymüş demek. Yeniden çığlık atıyor adam, bu kez farklı bir notadan, sanki merhamet dilenircesine, kötü bir şey olmasın diye yalvarırcasına. Ruth uzun boylu düşünmeden çıplaklığını bir sabahlıkla örtüyor ve kendi odasıyla misa-

fir odası arasındaki kısa mesafeyi kat ediyor.

Sokak lambasının ışığı içeri sızıyor. Perdeleri açık bırakmış. Uyanık. Özür dilerim, diyor, seni uyandırdım, uykunu almaya o kadar ihtiyacın varken hem de. Kadın yatağa oturuyor, adamın gözleri kâbusunda gördüklerinin ve hissettiklerinin etkisiyle halen fal taşı gibi açık. Rüyanı anlatmak ister misin? Adam iki yana sallıyor başını. Az sonra düzelirim. Sen yatağına dön. Uyuyabilecek misin? Belki, ama sen beni merak etme, şimdi sırası değil bunun, git yat. Ruth yerinden kıpırdamıyor, adam ona biraz daha yer açmak için yana çekiliyor. Beni sen uyandırmadın, diyor kadın. Senden önce uyanmıştım. İşe gitme derdi olmasa uykusuz kalmaya aldırmazdım. Çoğu gece trenlerin sesine uyanıyorum. Sanırım yük trenleri bunlar, insanların yolculuk etmediği saatlerde mal sevkiyatı yapıyorlar herhalde. Hele yağmur yağdığında, o uzun, ucu bucağı görünmeyen yük katarlarının kuzeye ya da güneye yollanırken çıkardığı tangır tungur sesler iyiden iyiye işitilir. Trenlerin sesi en iyi benim odamdan duyulur, aslında epeyce uzaktan, vadinin ta öbür yanından geçiyor olmalarına rağmen sesleri oldukça yakından gelir nasılsa, sonra yavaş yavaş uzaklaşır ve zayıflar. Ama bunu biliyorsun zaten. Sana zaten bildiğin şeyleri anlatıyorum devamlı. İşe gitme derdi olmasa, erken kalkmaya mecbur olmasam, yatağımda bir iki saat uyumadan yatmak hiç bozmazdı beni. Beni bozardı, diyor adam. Benim sorunum da bu zaten, aramızdaki fark da bu, uyumadan yattığımda kötü kötü düşünceler üşüşüyor kafama, patlayacak gibi oluyorum, bir an önce sabah olsa da kendimi dışarı atsam diye dua ediyorum o zaman. Kendi de farkında olmadan, sanki ikisi birden uykunun ağına çekiliyormuş ve bu uyku hali onlara özel bir izin veriyormuş gibi, gündüz olsa hayatta yapamayacağı bir şekilde gözlerinin içine bakıyordu adamın bir süredir. Derken adam, Benimle evlenir miydin sahi, deyiveriyor. “Evlenir miy-

din" derken ne kastediyorsun, anlamadım. Sana evlenme teklif etmek üzere olduğum zamanı kastediyorum. Ne zaman bana evlenme teklif etmek üzereydin ki sen? Geçen yıl, ekim ayında, neredeyse teklif edecektim. Benim haberim var mıydı bundan? Anladığını sanmıştım, bence gayet barizdi niyetim, sana evlenme teklif etmeme ramak kaldığını bildiğinden emindim. İşe bak, diyor Ruth, böyle bir şeyden hiç haberim yok. Her neyse, evlenir miydin, söylesene. İkisi de birbirinin dudaklarına bakmaktan kaçınıyor, her ikisi de birbirlerinin gözlerinden başka bir şey görmüyor, birbirlerinin gözlerinin içine bakıyorlar, öyle ki fısıltılardan öteye geçmeyen sesleri başka bir mecrada özel bir söyleşi içindeymiş gibi işitiliyor. Cevabım evet, madem soruyorsun, evet evlenirdim. Evlenirdin demek, diyor adam. Ya şimdi evlenir miydin? Ne demek şimdi evlenir miydim? Eğer şu an sana evlenme teklif etseydim, evet der miydin bana? Bilmiyorum, diyor Ruth. Bugünle o gün bir değil. Ama bana öyle geliyor ki evet deme ihtimalim de hayır deme ihtimalim de aynı soruyu ben sana sorsam senin evet ya da hayır deme ihtimalinle eşit olurdu. Dilek-şart kipi kullanmadan sor kolaysa. O da olmuyor, değil mi Morgan?

Morgan gözlerini yumuyor. Sen uyuyana kadar yanında oturayım mı, diye soruyor kadın. Hayır hayır, diyor adam, sen odana dön artık, bir şeyim yok, iyi olacağım. İyi olacaksın demek, diyor kadın. Peki, ben iyi olacak mıyım acaba? Geçen ekim bana evlenme teklif etmeye o kadar yaklaştığına dair sinyalleri kaçırdığım için özür dilerim, insanlık hali, belki o sırada gözümü kulağımı yeterince açmamışımdır, öte yandan böylesine büyük bir adım atmanın eşiğinde olduğuna dair bana yeterince ipucu vermemiş olman da ihtimaller arasında sanırım, o yüzden şimdi lütfen gözünü kulağını aç ve beni çok iyi dinle, çünkü sana, içinde eğer meğer olmayan, çok açık ve net bir soru soracağım. Gelip içerideki büyük yatakta benimle yatar

mısın? Cevabını düşünmek için zamana ihtiyacın varsa hiç sorun değil, bunu anlayışla karşılarım. Ha, eğer sana yalvarmamı ve bana evet demen için sana seksen tane mantıklı sebep saymamı istiyorsan hiç gocunmaz yalvarır, o sebepleri de seve seve sayarım, hatta ilk öne süreceğim sebep de sen burada yken orada bir başıma olmaktan hoşlanmadığım olur, ama bu konuşmalarla vakit kaybetmek istemiyorsan da o zaman kısaca evet ya da hayır şeklinde bir cevap ver, olmaz mı?

O geceden itibaren Morgan gidene dek adamla kadın aynı yatağı paylaştılar. Önceleri aç kurtlar gibi seviştiler, birbirlerinin ciğerlerindeki soluğu emip allak bullak olmuş soluklarını gerisingeri içlerine çektiler. Birbirlerinin bedenlerine dair bilgilerini yeniden tazeleyince ise yavaşladılar, düşünmeyi – fakat aklı değil, duyarlı uzuvları seferber eden bir düşünmeyi– andıran bir çabayla, birbirlerine en büyük hazları yaşatmanın yollarını bulup keşfetmeye giriştiler. Böylece bir intikam duygusuyla kendilerine geldiler. En azından Ruth daha ziyade bir intikam olarak deneyimledi bu duyguyu; hem tatlı hem de kahredici bir kanıt olarak. Sana dememiş miydim? Bak senin yüzünden nelerden mahrum kaldık. Ama işte yine burada, sıkıyorsa vazgeç bundan, unutabiliyorsan unut bakalım.

Normalden daha az konuşuyorlardı, çünkü sevişmek bir süre çok daha acil bir ihtiyaç olarak öne çıktı; hem konuşup hem sevişecek vakit de bulamıyorlardı, çünkü işgünlerinde Ruth'un yataktan beş dakika dahi geç kalkma lüksü yoktu. Adam daima ondan önce kalkıyor, kahvaltıyı hazırlıyor, kadını işine uğurluyor, ardından şöminelere odun dolduruyor, evin alışverişini yapıyor, bahçeyi kazıp bir şeyler ekiyor, yağmur oluklarını onarıyor, akşam yemeğini hazır ediyordu; bu işleri öylesine benimsemişti ki kimse onun evin erkeği olmadığını iddia edemezdi. Sol yan komşuları dul Bayan Harrison onu ça-

maşır asarken görünce, Demek geri döndün, diye bağırdı çitin üzerinden, nasıl sevinecek kim bilir, diye ekledi. Evde bir erkek olması başkadır. Ve ne zaman bahçeye çıksa, bir zamanlar kız ıslahevi olan huzurevinin üçgen çatı katında yaşayan ihtiyar hanımın tepeden kendisini izlediğini fark ediyor, kadının bakışlarını sürekli ensesinde hissediyordu Morgan. O cephede dolu olan tek oda onunkiydi sanki. Hâlâ orada, baksana, dedi Ruth'a. Evet, dedi Ruth. Onun o düşkün kızlardan biri olduğundan şüpheleniyorum bazen, ıslahevi kapanıp diğer kızlar tahliye olunca onu içeride unutmuşlar sanki.

Akşamları pencereleri kuzeye bakan büyük odada oturuyorlardı. Ruth raporlarını yazıyor, Morgan ise onu seyrediyordu ve Ruth bu bilgiyi ister onunla paylaşsın, ister paylaşmasın, gününün ne kadar iyi ya da ne kadar kötü geçtiğini her seferinde kestirmeyi başarıyordu. Arada bir kadın ondan yana bakıyor, Morgan'ın kitap okumaya çalıştığını ama bu çabasında pek de başarılı olamadan dalgın dalgın tırnaklarının etrafındaki etleri kemirdiğini görüyordu. Sigara uğruna ha bire dışarı çıkmak zorunda kalmaktan utanan adamlar gibi, her akşam iki üç kere odadan çıkıyordu Morgan, ama sigara içtiği yoktu, derdi başkaydı onun, botlarını ayağına geçirip bahçeyi bir uçtan bir uca kat ediyor, bahçenin kenarında dikilip kuru toprağın ve nemli mürver ağacının kokusunu içine çekiyor; uzaklardan, vadinin karşı yakasından, sesi belli belirsiz işitilen nehrin ta yukarısından bir tren geçip gidinceye dek de öylece dikiliyordu. Ruth açık kapıdan yayılan serinliği hissediyordu. İşini elinden geldiğince çabucak bitiriyordu. Çalışmayı bırakıp dosyalarını kaldırınca o yorgunluk çöküyordu üstüne. Çalışmayı kesmekle yorgunluğa kapı aralıyor, artık içeri girebileceğinin işaretini veriyordu ona. Tatlı bir müsaadeydi bu, yorgunluk arzuyla öylesine yoğrulmuş bir biçimde bastırılıyordu ki, bu iki şey birbirinden farksız ve ayrılmaz oluveriyordu. Yat-

mak ve birisiyle yatmak. Onun yorgunluğunun da kendisininkiyle aynı hamurdan yoğrulmuş olduğundan emin olmak istercesine adamın yüzünü arıyor gözleri.

Bir gece –bir cuma gecesiydi, ertesi sabah iş yoktu– kadın, onunla sevişmek yerine –çünkü sevişmeyi kuşların şakıdığı gündüz saatlerine erteleyebilecekleri kesindi– üzerinde çalıştığı dosyalardan hikâyeler anlatmaya başladı adama, en mutlu ya da en mutsuz hikâyeleri anlatacağım diye özel bir çabaya girmeksizin, bir biçimde çözüme kavuşmuş ve bilincinin göklerinde takımyıldızlar gibi süzülmekte olan vakalar arasından seçmişti anlattıklarını.

Bir türlü rahat edemediği huzurevinden, diğerleriyle birlikte sırtını duvara yaslayıp o küçük dünyaya şaşkınlık dolu gözlerle bakakaldığı bir yuvaya taşınmasına yardımcı olduğu Jack'i anlattı ona. Jack'in ömrünün bu son perdesinden önceki elli yılı geçici koğuşların, uyum evlerinin, Kilise Ordusu, Simon ve Kurtuluş Ordusu barınaklarının her çeşidinin, hastanelerin, hapishanelerin birinden çıkıp bir diğerine sürüklenmekle geçmiş; müştemilatlarda, mezarlıklarda, tren vagonlarında ve yıkılmayı bekleyen binalarda bulup da başını sokabildiği nice çöp konteynerinin müdavimi olmuştu. Oysa ne zaman ziyaretine gitse Ruth'a anlatmaya koyulduğu, sonuna gelir gelmez de sil baştan anlatmaya başladığı kendi hikâyesinde, bir berduş değil özgür bir ruhtu o, gönlünün götürdüğü yere yuvarlanan bir taş, bir seyyahtı, nerede akşam orada sabah diyen göçebe beyefendiydi ve gittiği her yerde bütün insanların kalbinde taht kurardı. Seni gördüğüme sevindim Jacky, diye bağrışırlardı, içeri gel, bir bira iç, onu başköşeye oturturlardı, aileden biriydi o, çocuklar ona deli olurdu, onlara kendi elleriyle topaçlar ve düdükler yapardı, hangi kapıyı çalarsa çalsın Kuzeydoğu'nun yardımsever halkı dostluğuna doymak bilmezdi, bulunduğu her ortamda muhabbetiyle neşeye boğardı

insanları, vericilikte sınır tanımazdı, ahbaptı o, sırdaştı, şarkılar söyleyen, hikâyeler anlatandı, her çeşit öteberiyi tamir eden vazgeçilmez ustaydı, babaydı, dedeydi, en sevilen amcaydı; ya giderse, bunca çocuk ne yapardı? Ama kalamazdı, bir iki geceden sonra botlarını gerisingeri ayağına geçirmiş olurdu. Kusura kalmayın, derdi, yolcu yolunda gerek, durmak bana yakışmaz, yola düzülmem lazım. Haydi kalın sağlıcakla, derdi ve elini sallayarak çekip giderdi. Tanrı seni korusun Jacky, diye bağırırdı aile arkasından, her şey için teşekkürler, yakında yeniden gel olmaz mı, soframızda her zaman yerin var. İşin doğrusu, dedi Ruth, Morgan'ın kolları arasında yatarken, üvey babası, Siktir git buradan, yakamızdan düş de kendine bir iş bul, seni serseri piç kurusu, diyerek ona kapının yolunu gösterdiğinde Jack henüz on dört yaşındaymış. O günü izleyen o yarım asır boyunca da bir daha ne ailesiyle aynı sofraya oturmuş, ne de evlerinin kapısından içeri adım atmış.

Morgan tek kelime etmiyordu asla. Asla soru sormuyor, bir yorumda bulunmuyordu. Ama Ruth dinlediğini biliyordu onun. Hatta merakla geriliyor, kendini o kadar sıkıyor, o kadar aşırı bir biçimde yoğunlaşıyordu ki, sonunda kadının onu baştan çıkarma deneylerine koyulduğu zamanlardaki gibi titremeye başlıyordu. Onu öyle görünce kadın da kendisinden hoşnut oluyor, repertuarından bir başka hikâye anlatmaya koyuluyordu adama.

Bay Ferens, diye söze girdi kadın, komşumuz sayılır. Buranın aşağısında kalan o yeni evlerden birinde karısıyla yaşıyor. Öteden beri öyle bir evde yaşamanın hayalini kurmuşlar ve o eve sahip olabilmek için de çok çalışmışlar. Üniversiteye giden iki oğulları var. Bay Ferens de, karısı da doğru düzgün okuma imkânı bulamamış zamanında. O yüzden böyle bir eve sahip olup çocuklarını üniversiteye yollayabilmeleri az buz şey değil. Ama sonra ne olmuş bil bakalım. Altı ay önce adam durup

dururken işten gözyaşları içinde dönmüş eve. İşyerinde özel bir şey de olmamış halbuki. Kimse de ona kırıcı bir söz söylememiş. Ama adamın nedense bir anda canına tak etmiş ve sokaklarda gözyaşları içinde dolanarak eve yürümüş. Onu yolda o halde gören birkaç kişi, Neyiniz var Bay Ferens? Bir şey mi oldu yoksa, diye sormuş. Her neyse sonunda doktor ona bir rapor yazmış, bu durumu atlatıncaya dek işten men etmiş onu. Ama Bay Ferens bu durumu atlatamadı. Her işgünü sabah beş buçukta kalkıyor, tıraş oluyor, takım elbisesini giyip kravatını takıyor, kahvaltısını eder etmez de Chester-le-Street'e doğru yürümeye koyuluyor. Haftanın beş günü yapıyor bunu. Geçen kış boyunca, yağmur çamur demeden, karda kışta, giderek kısalan günlerin karanlığında gün sektirmeden yaptı aynı şeyi. Chester-le-Street'e varınca da arkasını dönüp gerisingeri evine doğru yürümeye başlıyor. Eve dönüyor, yemeğini yiyor, sonra da oracıkta uyuyakalıyor. Bir süre sonra Bayan Ferens onu uyandırıyor, yerinde yatsın diye yatağına götürüyor. Bütün bunları da karısı anlattı bana. Neden Chester-le-Street'e gidiyor, diye soruyorum. Bir bilsem, diyor kadıncağız. Karısının bin bir dil dökmesi üzerine, dönüşte ceketinin üstüne fosforlu bir yelek giymeyi kabul etmiş, ama bu tavizi dışında hiç laf dinlemiyor, karısının hiçbir dediğine kulak asmıyormuş. Bir keresinde kadın da otobüse atlayıp o kasabaya gitmiş. Otobüsten kocasını görebileceğini düşünmüş, ama otobüs anayoldan çıkıp köylerde oyalandığından olacak, onu gözden kaybetmiş. Yine de kocasından önce kasabaya varmayı başarmış, adam geldiğinde çoktan çarşıdaymış. Fakat onun o hali kadıncağızı öyle kahretmiş ki, kocasıyla konuşmaya dili varmamış bile. Bay Ferens acele acele yürüyerek çarşıya girmiş. Savaş anıtının çevresinde iki tur atmış, ardından gerisingeri evinin yolunu tutmuş. Kadın sinirleri yatışsın diye bir yerde bir fincan çay içmiş, ancak bundan sonra binebilmiş otobüse. Otobüsün

camından yine kocasını aramış gözleri ve bu kez şansı yaver gitmiş –şans mı şanssızlık mı demeli bilmiyorum ya– onu yolun kenarından, hiç değilse trafiğe karşı fosforlu yeleğiyle yürürken görmüş. Bayan Ferens otobüsün sağ tarafında, aşağıda oturuyormuş ve kocasını önce arkadan çok net bir şekilde, ardından da bir an için profilden görmüş. Ömründe görüp gördüğü hiçbir manzara onu kocasının o hali kadar kahretmemiş, öyle söyledi.

Morgan fazlasıyla keyifli, dünyayı tozpembe görüyor ve kabına sığmıyor. Gündelik işlerin her birine gereğinden fazla bir önem atfederek muazzam bir şevkle sarılıyor, sonra zavallı ev işleri ondaki bu aşırı tutkuya cevap vermekte güdük kalınca da şaşırıyor, hevesi kursağında bakakalıyor. İçindeki bu enerjiyi nereye boşaltacak, ne teskin edebilecek onu? Ruth, Morgan'ı uzaktan izliyor. Bazen o da kendini enikonu kaptırıyor bu iyimserliğe: Kucak dolusu odunun sahiden dünyanın en güzel, en keyifli şeyi olduğuna, odunların adamın yüzündeki huşu ifadesini sonuna kadar hak ettiğine o da inanacak oluyor. Bazense onun bu halleriyle dalga geçiyor: Balıkla kızarmış patatesin dostluk şöleni, ekmekle Wensleydale peynirinin komünyonu, çamaşır yıkama ayini ve daha nice aydınlanma ânı; bir günde, kadının üzerinde çalıştığı vakalardaki çocukların çoğunun bir yıl içinde boğazlarından geçen doğru düzgün kahvaltıların sayısından bile fazla mucize. Morgan, Jakob Boehme'nin Tanrı'nın tecellisini kalay bir tabaktan yansıyan güneş ışığında gördüğünü söyleyerek yanıtlıyor onu. Sen Tanrı'ya inanmıyorsun ki, diyor kadın. Ne fark eder ki, diyor adam.

Kadına yürümeyi neden sevdiğini anlatıyor, tabii ki bunu anlatırken bile yerinde duramıyor ve oturma odasını kafese kapatılmış bir hayvan gibi bir ileri bir geri arşınlamak zorunda hissediyor kendini, bu meyanda kadın kucağında bir dos-

ya ya da defteriyle lambanın altında oturarak onu seyrediyor. Adam neredeyse duyulamayacak kadar alçak bir sesle ve o kadar hızlı konuşuyor ki, kadın dediklerinin çoğunu kaçırıyor, ama hiç önemi yok bunun, derdinin anafikri yerinde durmayı başaramamasından bariz bir biçimde anlaşılıyor zaten. İnsanların gündelik yaşamlarına bir ucundan eklemlenmeyi seviyorum, diyor, onların o işlek caddelerinde yürümek ve sonra aralarından çıkıp gidebilmek hoşuma gidiyor. Değişimin o hızı doğru geliyor bana, insanın yürüme temposunu aşmayan, o tempoya ayak uydurabilen bir hıza hiçbir itirazım yok, çünkü gözler, zihin ve yürek ancak öyle bir geçişte gördüklerini gerçek manada kavrayabilir. Çirkinliklerin arasından geçerken bile acele etmenin ne manası var ki? Oysa güzellik dediğin yavaş yavaş erişilen bir şey olmalı, insan güzelliğin yurduna adım adım ilerleyerek çıkmalı. O yüzden nehirlerin kaynağını görmek istediğimde, hep en sevimsiz görünen yerlerinden tırmanırım kıyılarına. Hem insanın yalnız olması da iyidir, ayakların insanı sevk ettiği o dalınç hali, yürüme eyleminin doğasında olan o sürekli tekrar, o yorgunluk hep sağlıklı şeylerdir aslında, bunların hepsi bir araya geldiğinde yürümek uyurgezerlik gibidir bir bakıma; bazı günler ve geceler insanların ve onların o işlerinin güçlerinin arasından bir uyurgezer gibi geçerim. Acaba insanlar ona ne gözle bakıyor, diye merak ediyor Ruth. Bir serseri gözüyle mi, bir şeytan gözüyle mi, yoksa bir melek gözüyle mi? O koca paltosuyla, terhis olmuş ve bir zamanlar yaşadığı yeri bulmaya çalışan bir asker de zannedebilirler onu pekâlâ. İnsanlar bana açılırlar, diyor Morgan, özellikle de kadınlar, beni evlerine davet eder, hayat hikâyelerini anlatırlar, bundan sonra ne yapmaları gerektiğini hakkında bir fikrim varmış gibi bakarlar yüzüme. Tabii ki yoktur ve bana içlerini açmalarının tek nedeni de oradan geçip gitmekte oluşumdur, bir daha asla yüzümü görmeyeceklerdir, bana söyledikleri hiç-

bir şey, ne kadar mahrem olursa olsun bağlayıcı değildir. Sonra ben giderim, onlar kalır, bana anlattıkları hikâyeyi kilometreler boyunca evirip çeviririm kafamda, ta ki hikâye hepten seyrelip bir bulut gibi dağılıncaya dek. Ve akşamları kıvrılıp uyuyacağın bir yere ihtiyaç duyduğunda bastıran korkular, sabahları sağ salim uyandığında içine dolan o coşku, hep yalnız kurtlara mahsus tiryakiliklerdir bunlar. Yalnız kurtlara ve erkeklere mahsus, diyor Ruth. Bir kadın böyle bir şeyi istese de yapamaz. Yaparsa da M25 otoyolunun kenarında bir çöp torbasında bulurlar cesedini. Diyelim sahiden kadın hayatında bir eksiklik olduğuna karar verdi ve tam o anda avare bir çingene kapısına dayanıp, Ben senin fırsatınım, gel birlikte uzaklara kaçalım, diyecek oldu. O gün gelinceye dek kadın çoktan üç çocuğu kenara dizmiş, bir yayınevinde sağlam bir işe kapağı atmıştır ve gitmek için yapması gereken hazırlıkları düşünmek bile bayılacak gibi olmasına yeter de artar. Ama sen devam et Morgan, seni dinlemeyi sahiden seviyorum.

Morgan evi çekip çevirmeyi ve lazım olan her şeyin –yemek alışverişlerinin, temizlik malzemelerinin, bahçe ya da onarımlar için gereken öteberinin– parasını omuz çantasının içcebinde sakladığı yirmi sterlinlik banknotlardan oluşan para tomarından çıkarıp çıkarıp ödemeyi sürdürdü. Bir akşam çantayı kaptığı gibi Ruth'un yanına gitti ve evin kredi borcunu, çevre temizlik vergisini, elektrik faturalarını ödemek için kullansın diye paranın tamamını Ruth'un önüne koydu, ama kadın ayağını denk alması gerektiğini açıkça ortaya koyan bir biçimde başını iki yana sallayarak reddetti bu teklifini. Morgan kızardı, özür dilerim diye geveledi ağzının içinde. Çantayı olduğu yerde bıraktı, kadın koridorda botlarını giydiğini ve arka kapıdan çıktığını işitti adamın. Bir saat dışarıda kaldı. Geri döndüğünde kadın olayı büyütmemeye karar vererek arayı yumuşatmaya

çalıştı. Nereye kayboldun, diye sordu. Bir yere kaybolmadım, nehre kadar gittim sadece, diye yanıtladı adam. Alıç tarlasından indim, yeni sitelerin arsasından geçip nehir kıyısına çıktım, sonra da kıyıdan su bendine yürüdüm. Su bendine bin türlü şey takılmış. Bir tanesi de kocaman bir ağaçtı, bir ev kadar vardı boyu, ölü dalları dışarı uğramış halde yüzükoyun yatıyordu suyun içinde, arkasında birikmiş çimenlerin, plastik atıkların ve Allah bilir başka nelerin baskısıyla bendin öbür yanına sürüklenmek üzereydi. Ne işin var karanlıkta su bendinin orada? Oraya gideceğine yatağa gelseydin ya. Paranın aramızı bozabileceğini aklının ucundan bile geçirme sakın. Böyle bir şey mümkün değil. Evet, çok haklısın, dedi adam, üstünden büyük bir yük kalkmış gibi bir anda havası değişti, o kadar mutlu duruyordu ki, Ruth elinde olmadan irkilip geri çekildi. O iğrenç evin satışından gelen para bu, çeyreğini bile harcayamadım daha, son kuruşuna dek kurtulmak istiyorum bu paradan. Bu ev için bir sürü masraf yapıyorsun ya, yetmez mi, diye yanıtladı kadın. İşten döndüğümde çiçek gibi buluyorum evi. Bahçem, senin paran olmasaydı rüyamda bile göremeyeceğim güzelliklerle dolu.

O gece adam, annesinin evinden bir çöp dahi almadığını anlattı kadına telaş içinde, annesinin babasıyla ve babasının yokluğunda sürdüğü hayata dair tek bir yadigâr dahi kalmasını istememişti elinde; annesinin doğduğu günden itibaren bir sürü kolinin içine doldurarak biriktirdiği kendi hayatına dair hatıraları da istememişti, istemediği gibi bunların evden boşaltılması için üstüne bir de para vermişti. Sonra da evi dört duvardan ibaret içi boş bir kabuk olarak satmış ve aldığı parayla gittiği yere kadar yaşamaya niyetlenmişti. Bunları anlatmak bile bütün enerjisini çekip götürmüşçesine hemen uyuyakaldı adam, kadınsa karanlıkta yatıp bu duruma bir mana vermeye çalıştı.

Adam uyanıyor; tek arzusu doğmamak olan bir fetüs gibi içine kıvrılıp ufacık kalmış ruhu. Yatağın kenarında çırılçıplak oturmuş öne eğiliyor, gövdesi kurşun gibi ağırlaşmış, tabut kapağının ağırlığı değil bu, başıyla omuzlarını bir cüppe gibi saran kurşundan bir boyunduruk ve güne bu ağırlığın altında başlamak zorunda. Nisan, kuşların ötüşü, yaşamaya layık değil o. Ruth uyanıyor, ağaran günün ışığında adamın soluk suretini, başını öne eğmiş otururken görüyor. İyi misin? Sol eliyle çıplak sırtına dokunuyor adamın. Kadının parmakları da kuşların ötüşü gibi, yaşamaya layık olmadığının bir kanıtı daha. Beyaz kolu ne kadar da güzel, ya uykunun göğüsleri, bacakları arasına sinmiş o ılıklığı, bedeninin o karmaşıklığı, sonsuz imkânları, o hünerleri ve şifası; sırtı dönük halde başını ellerinin içine gömerken bütün bunlar hep birden çullanıyor üstüne, kadını ve ona duyduğu aşkı, kaybetmeye mahkûm olduğu bir zenginlik misali, çok görüyor kendine. Güçsüzleşiyor, iradesi zayıflıyor. Bu yüzden de yokoluşa karşı savaş düzenine geçen iradenin ilk yaylım ateşiyle; ağzından ve dudaklarından değil, içinin derinliklerindeki bir gömütten yükselen ve alçaklığını yansıtan bir sesle, Evet, iyiyim, diye cevap veriyor. Ayağa kalkıyor, kıyafetlerini almak için yere eğiliyor, kadın onu izliyor. Giderek parlayan gün ışığında el değmemiş, güzel ve yitik görünüyor adam gözüne.

İşe giderken, Çayın yanında yiyecek bir şeyler getiririm, diyor Ruth. Hayır, getirme diyor, adam, ben hallederim. İhtiyacım var buna. Yapacak bir şeyler bulmam lazım. Kadının yüzüne bakmamakta inat ediyor. Onun yüzüne bakmaya layık değil, yüzüne bakılmaya layık değil, hele de bakan Ruth ise. Kadın elini adamın yüzüne götürüyor, kirli sakalına dokunuyor. Yeniden iradesine yenik düşerek kadının elini yakalıyor, dudaklarına bastırıyor, parmaklarını öpüyor. Geri döneceksin değil mi?

Tabii ki döneceğim, her zamanki saatte, hatta elimden gelirse daha bile erken. Utanarak arkasını dönüp içeri giriyor.

O gün ve o günü izleyen günlerde her zamanki ev işlerini kurulmuş saat gibi mekanik bir şekilde yapmayı sürdürüyor, titizliğinden taviz vermiyor, normalde yaptığı şeylerin birini de eksik bırakmıyor, gözü dönmüş bir şekilde her zaman ne yapıyorsa yine onu yapıyor, ama bu kez içinde sevgi olmaksızın, bir zamanlar kadının evine duyduğu sevginin göstergesi olduğuna inandığı bu eylemlerin kendisinin yaşamayan ikizi tarafından, kabuktan ve suretten ibaret kalmış bir adam tarafından bile sevgisiz de, zevk almadan da, ruhun iştiraki olmaksızın da pekâlâ yapılabileceğini anlamanın verdiği zalimce tatmin duygusuyla, yalnızca bu duyguyla yapıyor. Kadın eve döndüğünde ortalık tertemiz, derli toplu, ocakta yemek pişiyor, kara kuzinede ateş yakılmış bile. Kadın ona seslenip cevap alamayınca, belki biraz da evdeki her şeyin ilk bakışta yolunda görünmesinin güveniyle, bahçeye çıksa onu sırtında gömleğiyle sebze tarhını kazarken ya da mürver ağacının oradaki sekide çalışırken bulacağına içtenlikle inanıyor. Hatta arkasını dönüp de kendisini gördüğünde adamın yüzündeki o mutluluğun ikiye katlanışına tanık olacağına bile neredeyse kesin gözüyle bakıyor. Ne var ki bahçeye çıkıp da adama seslendiğinde, adam arkasını döndüğünde kadın kendisinin inanmak istediği masalın hiçbir önemi olmadığını anlıyor; onun ne gördüğünün, adama ne gözle baktığının bir önemi yok artık, zira adamın kendi gözünde yaptığı her şey hayata göz boyamaya yetecek kadar benzemekle birlikte, aslında hayat olmayan bir taklitten ibaret.

Akşamları kadının yanında oturamaz oluyor. Kadın raporlarını yazıyor. Bir akşam Finchale'e, belediyenin kanatları altına aldığı en zorlu vakaları barındırdığı karavan parkına gidiyor kadın arabasıyla. Kendisine kızından gelen bir mektubu (İnşallah siktir olur yeniden tımarhane köşelerine düşersin baba)

göstermiş olan bir danışanın yanından ayrılıp, çiftlik sahibinin çekiciyle, geçen hafta bir talihsizin daha içinde yanarak öldüğü karavanın enkazını çekmesini izliyor. Kararmış şey St. Godric Manastırı'nın harabeleri arasından geçerek diğer enkazların yanını boylamak üzere pislik içindeki bahçeye doğru ilerliyor. Morgan evden çıkalı yarım saat olmuş. Böyle yapınca ne kadar endişelendiğini bilmiyor mu sanki. Dönmesi bu kadar uzun sürdüğünde su bendinin oraya gittiğini anlıyor kadın. Bendin kokusunu içeri girdiği anda alıyor üstünden zaten, adamın sesi suyun ağırlığından, nehrin o eğimli genişliğinden, bendin üstünden çağlayarak akan, sulak tepelerden ve Crook'un batısındaki sayısız dereden oluk oluk boşanan sularla her an daha da fazla gürbüzleşen o tarifsiz miktarda sudan ölesiye hırpalanmış halde çıkıyor. Sualtında gibi çıkan o sesiyle konuşsa ne diyecek ki sanki? Hiç; bendin ağzını tıkayan, efendi efendi yok olmayı dahi başaramadan nehrin curcunasında, arkasını dolduran bin türlü kadavrayla geceler boyunca kokuşmuş halde yatmaya mahkûm olan o ağaç iskeletini anlatmaya başlar yine en fazla. Ben yatağa gidiyorum, diyor kadın. Geliyor musun? Ben kapıları, pencereleri kapayacağım, diyor adam. Yatakta yana dönüyor. Kadın çıplaklığını onunkine bastırıyor. Uyu, diyor. Yarın her şey daha iyi olacak. Olmayacak ama.

Şuna baksana, diyor kadın işten eve gelince. Sana bir hediye getirdim. Beli dar, eteklerine doğru genişleyen, koyu yeşil fitilli kadife kumaştan uzunca bir ceket ya da kısa bir palto bu, epeyce de eski püskü. Giy de görelim. Adam dönüyor, dar gelip gelmediğini sınamak için kollarını arkaya doğru uzatıyor, bir daha dönüyor. Cuk oturdu, diye haykırıyor kadın. Biliyordum. Adam kadının yüzünü seyrediyor, o yüzdeki sevinci. Bu kâbustan sıyrılmayı başardığımda miladım onun sevinçle dolu yüzü olacak bu kez, diye geçiriyor içinden. Düğmeleri-

ni de ilikle, diyor kadın. Ceketin kumaş kaplı sık düğmeleri, yumuşak, geniş bir yakaya kadar uzanıyor. Kalça seviyesinde iki tane derin cep var. Bu ceketin hakkını verdin doğrusu, diyor kadın. Hetton-le-Hole'da buldum bunu, vitrinde duruyordu, içeride de sadece ikinci el kıyafetler satılıyordu. Bu kadar orijinal bir şeyi nereden bulduğunu sormadan edemedim kadına. Hatırlayamadı, bir ihtimal tiyatro kostümü olabileceğini söyledi. Peki, bu ne, diye soruyor Morgan. Elleri ceplerinde, sağ cebinden bir cep telefonu çıkarıyor. A evet, diyor Ruth, o da hediyenin ikinci kısmı. Şimdiden söyleyeyim, paltoyu istiyorsan bunu da alacaksın, ya hep ya hiç. Gördüğün gibi, bir cep telefonu bu. Bugünlerde bir sürü insanın bunlara sahip olduğunu fark etmişsindir belki. İçine kendi numaramı kaydettim, olur da uzaklara gidersen belki hatırımı sormak istersin diye nasıl mesaj atabileceğini öğreteceğim sana bu akşam, tabii kötü bir şey olursa 999'u aramayı da öğreteceğim, ne olur ne olmaz. Demek öyle, diyor adam. Şimdi konumuza dönelim, yemekte ne yiyoruz, diye soruyor Ruth. Yalnız bu paltoyla bir içim su oldun!

Sonraki birkaç gün kötü geçiyor. Kadın adamın bir o yana bir bu yana savruluşunu elinden bir şey gelmeksizin izliyor. Kuzey toprağın altında, aklına estiğince yer değiştirip duruyormuş da onun şaşan pusulasının peşinden şiddetle sürükleniyormuş gibi bir hali var adamın; bazen kısacık bir an titreyerek yerinde durmayı başarıyor, sonra yeniden zembereğinden ok gibi uzağa fırlayıveriyor. Yalnızca iradesine yenik düştüğünde; uçurumun kenarına irade gücüyle tutunmuşken, neden sonra tutunduğu dalı bırakıp ölümünü sessiz sedasız kabullenen bir şey gibi kendini koyverdiğinde konuşabiliyor onunla. Yalnızca o zaman, o acınası halde ağlarken, pes etmişken elinden geliyor kadınla konuşmak. Bu zaafa düştüğü için kendin-

den nefret ediyor adam, ama kendine yönelttiği bu nefret zerre kadar ilgilendirmiyor kadını. Hiç değilse konuşuyor ya kendisiyle, neden konuştuğunun ne önemi var. Alışverişe çıktığında, dükkânlara girdiğinde, artık kendisini tanıyan, hoşbeş etmek için onu yolundan çeviren insanlarla karşılaştığında durumu nasıl idare ettiğini soruyor adama. Gayet iyi, diyor, gayet iyi idare ediyorum. Bu da beni korkutuyor, ayda görünen yüz kadar uzakta olduğumu fark etmiyorlar bile. Suretim yetiyor da artıyor onlara. Bana yetmiyor ama, diyor kadın. Ciğerini biliyorum ben senin, sana öyle yakın olduktan sonra hayaletinle yetinemem ben. Zaaf tatlı geliyor adama, onun rahatında bir süre kalıp oyalanmasına müsamaha gösterilir herhalde? Ama hayır, gösterilmiyor, doğrulup ayağa kalma ve yürüme zorunluluğu çıkageliyor gerisingeri. Şimdi iyiyim, diyor adam. Kadın iki yana sallıyor başını. Adam adamakıllı bir mola verdikten sonra yeniden rahat rahat bunalımına geri dönebileceği düşüncesiyle kandırıyor kendini.

Morgan gün ağarmadan uyanıyor, Ruth'tan başkasına ait olamayacak bir sesin, "Yirmi dakika boyunca aşağı yukarı / Öyle sığmadı ki içim içime / Talih bizzat gülmüştü de yüzüme / Artık sanki yüzleri güldürebilirdim ben de"[2] dediğini duyuyor. Her ne kadar şu an yanı başında uyuyor da olsa, kadının tıpkı Newcastle rıhtımındaki kafede aynı şiiri baştan sona okuduğu, sonra da kitabı kapayıp ne düşündüğünü anlamak üzere gözlerinin içine baktığı sefer olduğu gibi o dizeleri yüksek sesle söylediğinden en ufak bir kuşku duymuyor. Kadın uyumakta, adam saçlarına bir öpücük konduruyor onun, yataktan dışarı süzülüp giyiniyor. Aşağıda hazırlıklarının neredeyse tamamlanmış olduğunu görüyor. Mutfak masasının üzerinde bir

[2] W.B. Yeats'in "Vacillation" şiirinden. (ç.n.)

elma, ekmek, çikolata, üç yüz sterlin nakit para ve cep telefonu duruyor. Yağmurluğu, kaşkolü, şapkası, temizlik öteberisi ve açık havada yatması gerekirse diye yanına alacağı hafif uyku tulumu, bir sandalyede paltosunun üstüne istiflenmiş. Masadaki yerinde hazır bekleyen kâseye çabucak mısır gevreğiyle süt dolduruyor. Kahve koyup içmeye zorluyor kendini. Ama kıpırdamadan oturmayı başaramıyor. Elinde sıcak kahve kupasıyla pencerenin önünde dikiliyor, tan sökümünü izliyor, kuşları işitiyor. Sonra zaman geliyor, paltoyu sırtına geçiriyor, koridora çıkıp botlarını bağlamak üzere en alt basamağa oturuyor. Dalgınlıktan ve aceleden, bir üst basamağa çırılçıplak oturup gövdesini bacaklarının arasına kıstıran, sonra da üstüne eğilen Ruth'un geldiğini duymuyor. Sen miydin onları okuyan, diye soruyor botlarına hitaben. Neyi okuyan? Newcastle rıhtımında bana okuduğun o şiirin son dizelerini – hani talihin insanın yüzüne gülmesiyle ilgili olan? Eğer sesimi duyduysan okumuşumdur herhalde. Telefonunu yanına aldın mı? Adam başını sallıyor. O halde gidebilirsin. Adam, ilk sözcükleri "En kısa zamanda" olan bir cümleye başlıyor, ama kadın cümleyi bitirmesine fırsat vermeden iki eliyle birden ağzını kapamış ve başını çekip göğüslerine yaslamış oluyor. Söz verme, diyor kadın. Bir sözün zinciriyle bağlı olmanı istemiyorum bana. Beni sana bağlayan bir söz değil. Bacakları ve kollarıyla sararak sımsıkı tutuyor adamı. İşte böyle bağlıyım sana, sanırım omurgan gayet iyi hissedebiliyordur bunu. Git şimdi.

Adam çıkıp gidiyor, nisan sabahının soğuk esintisi koridordan içeriye doluyor. Ruth yatak odasına dönüyor, hafifçe aralık duran camın önünde duruyor. Adam arkasına dönüp bakmaksızın bahçeden aşağı yürüyor ve mürver ağacının oradaki sekiye kendi eliyle yaptığı basamaklardan inip gözden kayboluyor. Gökyüzü beyaz, gökyüzüne bakarken ta uzakta, patikanın yukarı tırmanıp tepeyi aştığı yerdeki o diğer ağacı da görebiliyor.

Kuşlar ıslıklı bir türkü, berrak bir flüt havası tutturmuş. Huzurevindeki aydınlık penceresinin önünde, yaşlı kadın daha şimdiden yerini almış bile. Gittiğini görmüş olacak ve şu an belki beni de görüyordur pencereden belli belirsiz, diye geçirdi içinden. Dünyayı o odanın içine tıkılıp kalmış halde seyretmeye mahkûm olması ne acı.

Akşamları artık mermer şömineyi yakmak istemediğinden, yatak odasının bitişiğindeki odada, kuzeye bakan bir pencerenin önünde çalışıyor Ruth. Evi satın aldığında çocuk odasıydı burası, kitapları da bu odada duruyor. Bazı akşamlar raporlarını bitirdikten sonra, kendi yazmak istedikleriyle raporları arasında aman aman bir fark yokmuşçasına defterini önüne alıyor ve uykuya yenik düşmemek için bu kez de onun sayfalarını doldurarak devam ediyor yazmaya. O yüzden, sözgelimi şöyle yazıyor: Morgan, tek çocuk; baba bir gemici, o dokuz yaşındayken ölmüş; anne beş parasız ortada kalmış, bütün ömrünü oğluna adamış. Zeki bir çocuk, oğlu iyi bir öğrenim görebilsin diye kadın çok çalışıyor, yemiyor yediriyor, giymiyor giydiriyor. Çocuk gayet akıllı uslu, yıllar boyunca da öyle kalıyor, başarılı bir öğrenci, kadın onunla gurur duyuyor. Derken isyan ediveriyor. Liseyle üniversite arasındaki dönemde, oldukça ani bir biçimde içine kapanıyor, neredeyse hiç konuşmaz oluyor. Mesele, aslında söylenecek çok fazla şey olduğu gerçeğini kabullenememesi. Söylenebilecekken bastırılan her şey bir süre sonra radikal eylemlere dönüşüyor. Üniversitenin son yılında derin bir hayranlık beslediği bir adamın dersinin ortasında sınıftan çıkıp gidiyor, hiç kimseye tek kelime etmiyor, sonra da ortadan kayboluyor. İki yıl içinde annesi hayatta olduğundan başkaca bilgi vermeyen dört kartpostal aldığıyla kalıyor ondan. Öğretmenine ise koca bir sürekli form kâğıdı yığını gönderiyor, toplam elli sayfa olduğu halde koparılmadığından yekpa-

re tek bir sayfa gibi görünen, elyazısıyla yazılmış bu metinde, sınıftan neden çıktığının açıklaması olabilecek, dişe dokunur tek bir cümle yer alıyor. Daha sonra yollara düşüyor, dört bir yanı geziyor ama asla yurtdışına çıkmıyor. Çoğu zaman da doğup büyüdüğü ve annesinin yolunu gözlemekte olduğu yerden en fazla seksen kilometre uzaklıktaki bir menzilde dönüp dolaşıyor. (Acaba evine hiç geri döndü mü? Annesi öldüğünde yanında mıydı? Araştır.) İnsanlarla tanışıyor, tuhaf olmasına tuhaf ama bir o kadar da büyüleyici buluyorlar onu, evlerine yatıya davet ediyorlar. Belki kalıyor da, ama sonra çekip gidiyor. İngiltere'nin kuzeyindeki hanelerin kim bilir kaçında ona ait birkaç parça şey –bir palto, bir kitap, bir çift çorap ya da bir pantolon– vardır acaba? Acaba günün birinde eşyalarını almak için çıkagelir mi? Birilerinin karısı ve annesi olan kadınlardan kaçı kendileriyle yatsın diye kanına girmiştir kim bilir?

Daha sonra bir boşluk bırakarak şöyle yazıyor Ruth: İki şair, ikisi de deli, her ikisinin de sevdiği kadın ölmüş. Şairlerden ormanın içindeki bir tımarhaneye kapatılmış olanı, en iyi kaçış yolunu öğrenmek için çingenelere akıl danışıyor. Kaçmayı başarınca dört gün boyunca anayolu izleyerek evine doğru yürüyor. Uyuyacak bir yer bulabilmek için bir ahıra izinsiz giriyor, yonca balyalarının üzerine uzanıyor ve rüyasında sol tarafında yatmakta olan kadını yanı başından koparıp alışlarını görüyor. Uyandığında hangi istikamete doğru yürümesi gerektiğini şaşırmamak için başı kuzeyi göstererek uyuyor. Bir başka gece bu kez de bir verandada yatıyor, içerideki insanların yataklarında döndüğünü duyabiliyor. Yerden topladığı otları yiyerek karnını doyuruyor, su toplayan ayaklarının acısından neredeyse yürüyemez oluyor. Arabacının teki bir metelik atıyor önüne, bununla ufak bir bardak bira satın alıyor. Evine epeyce yaklaşmışken bir zamanlar komşusu olan bir adamla karısı sadaka niyetine arabalarından beş peni atıyorlar ona, bira, ek-

mek ve peynir alıyor kendine. Nihayet evine ulaştığında kadının çoktan öldüğünü söylüyorlar. İnanmıyor buna, daha önce de duydu aynı yalanı. Çok geçmeden bir kasabadaki başka bir akıl hastanesine yatırılıyor, ama sevdiği kadının hayatta olduğuna inanmaktan bir an bile vazgeçmiyor. İkinci şair ise bir nehre tepeden bakan bir kulede yaşamakta. Bir marangozla ailesi kanatları altına almış onu. Ama onlarla yaşamaya başlamadan önce bir hastanede uzun süre çok ağır tedavi görmüş. Annesi hayatta, lakin oğlunun yüzünü dahi görmek istemiyor. Kuledeki koruyucu ailesi iyi insanlar, içinde elma ağaçları olan nehir kenarı bahçelerinin özgürlüğünü sunuyorlar ona. Ama adam bir türlü yerinde duramıyor, sürekli bir huzursuzluk içinde, devamlı homurdanıp yaprakları ve çimenleri koparak bahçeyi bir ileri bir geri arşınlıyor. Avuçlarının arasında her daim, koparıp parçalayabileceği bir şey oluyor mutlaka. Derken bir gün onların kanatları altından çıkmak niyetinde olduğunu, sevdiğiyle yeniden birleşebilmek üzere onun yaşadığı şehre yürüyeceğini ilan ediyor ailesine. Tek yapmam gereken nehri izlemek, diyor, sonra da bu nehrin döküldüğü bir başka nehir boyunca yol almam ve ikinci nehirle birleşen üçüncü bir nehirden yukarı üç beş kilometre daha yürümem gerekiyor, hepsi bu. Yürüyüşün tamamının çok çok iki haftasını alacağını düşünüyor, derhal yola çıkmaya kararlı, aylardan nisan, yürüyerek yolculuk etmek için bulunmaz bir zaman. Kalması için ikna etmeye çalışıyorlar onu: Sevdiği kadın ölmüştür, onun hastaneye yatırılmasından bile önce hem de. Adam gülümsemekle yetiniyor, bu laflara karnı tok. Sonunda çareyi adamın çizmelerine el koymakta buluyorlar. Adam çıplak ayaklarıyla bahçelerinde bir aşağı bir yukarı yürümeye devam ediyor, günün her saati bir ileri bir geri arşınlıyor bahçeyi. Bu çılgınlık nöbeti sonbahara dek dinmek bilmiyor ve adam kulede geçirdiği otuz beş yılın ardından ancak ömrünün son bir-

kaç ayında yerli yerinde durmayı başarabiliyor.

Bu satırların altına şunları yazdı Ruth: Yolculuklar âşıkların kavuşmasıyla sona erer. Lehime olan tek bir şey var, o da hayatta olmam.

Alıçlar açmıştı. Bazı akşamlar Ruth işten döner dönmez ilk iş arka kapıdan bahçeye çıkıyor, mürver ağacının yanı başında dikilerek çiçek açmış alıçlarla dolu bayıra bakıyordu. Morgan'ın yaptığı basamaklar, istese o bayıra, o kokuların arasında çıkaracaktı onu. Ama aşağı inmeden sırtını dönüp gidiyor, aklını ve enerjisini artık eskisinden de uzun olan akşamların altından kalkabilmesini sağlayacak yollar bulmaya harcıyordu.

Ruth çamaşırları asıyordu. Bakıyorum hâlâ yalnızız ha, dedi Bayan Harrison çitlerin ardından. Bu kez fazla uzun sürmeyecek, dedi Ruth. Sırtı Bayan Harrison'a dönüktü ve bu dediğini sağ omzunun üstünden söylemişti. Huzurevinden, o en üst kattaki odasından kendisini özel bir ilgiyle izlemekte olan yaşlı hanımın bakışlarını, doğrusu yan komşusununkinden çok daha fazla hissediyordu üstünde. İşte bu iyi, dedi Bayan Harrison. Bir işe yaradıklarını kanıtlamaya görsünler, bu defa da onlarsız yapamaz insan. Hem çoluk çocuğa karışmaya niyetiniz olduğunu da tahmin edebiliyorum, bunun için geç kalmak da istemeyeceksiniz haliyle. Kaç yaşındaydınız acaba, üstüme vazife değil ya, merak ettim. Otuzuma geliyorum, dedi Ruth. Ya beyefendi? Siz bir tahminde bulunun, dedi Ruth. Özür dilerim, telefonum çalıyor.

O akşam –Morgan gideli bir ay olmuştu– Ruth, yatmaya giderken perdeleri ve ışıklardan birini açık bırakma zamanının geldiğine karar verdi. Ve ertesi sabah işyerinde üstlerine, yıllık iznini hangi tarihlerde kullanacağını bildirdi. Boş evde bir başına kalmak istemediğinden, Noel ve yeni yıl boyunca hiç ta-

til yapmadan aralıksız çalışmıştı. Bu yüzden uzun uzadıya dil dökmesine gerek kalmadan peş peşe üç haftalık izni kopardı, haziran ayının ortasından itibaren kullanacaktı iznini. Göreyim seni, zamanında geri dön Morgan, dedi yüksek sesle. Bu çok önemli. Notlarımı yazmayı bitirdiğimde ışığı senin için açık bırakacağım, öyle gideceğim yatmaya.

O akşam dediğini yaptı. Pencerenin önüne oturdu, defterine yıllar içinde yazdığı, sevdiği şairlerin hoşuna giden dizelerinden oluşan bölük pörçük alıntıları yüksek sesle okumaya koyuldu. Sayfalar arasında bir ileri bir geri gidiyor, gözüne takılan herhangi bir dizeyi rastgele okuyordu. Defterini eski ıslahevinden kendisini gözetlemekte olan yaşlı hanıma doğru kaldırıp şunları okudu sözgelimi: Kadınlara deli olduğum içindir ki tepelere de deli oluyorum,[3] Ama zavallıcık artık toprağın bağrında Bense kaldım bir başıma![4] Batı rüzgârı[5] ne vakit eseceksin Ne vakit yağacak usul damlalar toprağa? Ah kollarımda olsaydı şimdi sevdiğim, ben de yine yatağımda! Vesaire. Bu alıntıları rastgele uç uca ekleyerek bir potpuri meydana getirdi ve potpurisini seslendirmek üzere ayağa kalktı: Toprağın bağrında soğumuş bedenim, yorgan gibi kalın yığılmış karlar üstüme,[6] Gevşetiyorum rayihalı korsemi, yavaş yavaş,[7] Her şeyden fersahlarca uzakta, o kasvetli mezarda soğumuşken bedenim![8] Göz kamaştırıcı kıyafetim hışırdayarak iniyor

[3] W.B. Yeats'in "The Wild Old Wicked Man" şiirinden. (ç.n.)

[4] William Wordsworth'ün "She Dwelt Among the Untrodden Ways" şiirinden. (ç.n.)

[5] 16. yüzyıl başında bestelendiği sanılan anonim bir şarkı olan "Westron Wynde"den alıntı. (ç.n.)

[6] Emily Brontë'nin "Remembrance" şiirinden. (ç.n.)

[7] John Keats'in "The Eve of St. Agnes" şiirinden. (ç.n.)

[8] Emily Brontë'nin "Remembrance" şiirinden. (ç.n.)

dizlerime.[9] Ardından açık bıraktığı ışığın üstüne kapıyı örterek yatak odasına geçti. Yatağına uzanıp trenlerin, nehrin, baykuşların, kayan yıldızların seslerine kulak kabarttı.

Bundan yaklaşık bir hafta sonra, 31 Mayıs'ta Ruth'un New Brancepeth'li Robson ailesinin durumunun görüşüleceği bir vaka toplantısına katılması gerekiyordu. Toplantıya çeşitli dairelerden, sosyal hizmet müdürlüklerinden, hayır kurumlarından ve hastanelerden yaklaşık otuz uzman davet edilmişti ve uzmanlar toplantının tüm gün süreceği konusunda özel olarak uyarılmıştı. Kürsü başkanı, bunca yıllık tecrübesine rağmen tek bir ailenin ortalığı bu derece karıştırabilmesine hayret etmekten hâlâ kendini alamadığını dile getirdi. Ben hiç şaşırmıyorum, dedi emekliliği yaklaşmış olan Bayan Simmons. Bu bir şey değil, Jimmy Smith diye bir adamı görüşmek üzere bütün bir hafta sonunu toplantı halinde geçirmiştik bir keresinde. Düşünün tek bir adam. Konuş konuş bitmedi, dipsiz bir kuyuydu. Teşekkür ederim, dedi kürsü başkanı. Şimdi sizlerden cep telefonlarınızı kapatmanızı rica ediyorum.

İnsanlar saatlerce telefonlarından mahrum kalınca kahve saatinde, öğle yemeğinde ve çay saatinde ortalık haliyle cep telefonu seslerinden geçilmez oldu. Saat dördü çeyrek geçe Ruth bir cumbanın girintisine çekilip kendi telefonuna baktı. Beş mesaj almıştı, sonuncu mesajda, Lütfen o odanın ışığını bu gece açık bırak. M., yazıyordu.

Gece yarısına kadar bekledi, önce çalışma odasında oyalandı, ardından çalışma odasının ışığını ve perdelerini açık bırakıp yatak odasının penceresi önünde beklemeye koyuldu. Huzurevindeki seyircisine yüzünü dönerek bir başka potpuri seslendirdi: Ama tek bir adam sevdi bendeki göçebe ruhu[10] ıs-

[9] John Keats'in "The Eve of St. Agnes" şiirinden. (ç.n.)
[10] W.B. Yeats'in "When You Are Old" şiirinden. (ç.n.)

sız peri diyarlarında fırtınalı denizlerin köpüğüne açılan büyülü kanatlarında pencerelerin.[11] Zavallı kadın, diye geçirdi içinden, asla uyumamak kim bilir ne kadar korkunç bir şey.

Ruth başını yastığa koyar koymaz uyuyor. Gölgelerden mürekkep desenlere bulanmış çehresi, ağarmaya yüz tutmuş karanlıkta solgun görünen bir yabancı; uzun boylu, zayıf bir adam aralık kapıdan içeri süzüldüğünde ve yatağının başucunda tir tir titreyerek, sessizce durduğunda uyanıyor ancak. İnsan uykusundan ve rüyalarından uyanmak suretiyle kapı dışarı edilince, bir an kim olduğunu, nerede olduğunu kestirmekte zorlanabiliyor. Bu adam, bu yaratık, onun o solgunluğu, sessizliği, titreyişi ve kokusu tuhaf bir biçimde, az önce görmekte olduğu rüyanın bir devamıymış geliyor kadına. Onun sessizliğinin ve beyazlığının, rüyasının gürültülerinin ve karanlığının içine daha önce girmiş olduğunu hissediyor. Kim bilir belki de doğrudan rüyalarından çıkagelmiştir adam ve kadının rüyalarının havası suyu üstüne yapışıp kalmıştır. Belki kadın kendi güvenli evinde akıllı uslu, sessiz sedasız uyurken, gecenin ve gürültünün içinden geçerek dünyanın öbür ucundan gelip girmişti içeriye. Yatağa girsin diye yorganı kaldırıp aralıyor ve adam içeri süzülüyor, kadının yanına değil ama, bacaklarının arasına. Adamın yatakta üşüdüğüne ilk kez şahit oluyor kadın. Genelde soğuktan ürperen kendisi olur, adam onu ısıtır. Oysa şimdi zangır zangır titriyor, dişleri çatırdayan buzlar gibi birbirine vuruyor. Bir yabancı o. Bildim, diye geçiriyor içinden kadın, bu adam nehir, üstündeki koku nehrin kokusundan başkası değil, suyun dibindeki çamurun kokusu bu, o yüzden asla bir yerde duramıyor, nehirler asla bir yerde duramazlar da ondan. Beni de nehir yatağı olarak görüyor, başından geçenler

[11] John Keats'in "Ode to a Nightingale" şiirinden. (ç.n.)

düşünülürse, kendisi nehirken benim nehir yatağı olduğumu farz etmesinden daha doğal bir şey yok. Evet, nehir bu adam, ama bir yandan da alıç kokuyor, çamur ve alıç kokuyor. Bu nasıl olabilir peki? Öylesine de buz kesmiş ki bedeni. Uykunun derinliklerine, hatta adamın o an dalmakta olduğu ölçüde derine, gerisingeri dalarken, onu ısıtmayı başaramaması halinde kendisini donduracağı dank ediyor kafasına birden. Doğru ya, diyor kendi kendine, ölüm kalım meselesi bu, ne yapıp edip onu ısıtmanın bir yolunu bulmalıyım, yoksa ikimizin birden donarak ölmesine sebep olacak.

Adamı ısıtıyor da. İkisi de uyuyor. Bir süre sonra –çoktan 1 Haziran olmuş bile– sabahlığına sarınıp onu bir başına bırakarak aşağı iniyor kadın. Merdivenlerde ve koridorun arka kapıya uzanan kısmında çamurlu ayak izleri var. O evin en istisnai güzelliklerinden biri de, öylesine beklenmedik, öylesine ferahfeza ve öylesine uçsuz bucaksız bir manzaraya açılan arka kapısıdır; öyle ki bu manzarayı karşısında bulan ruhun sevinçten haykırası gelir. Bahçenin bittiği yerde toprak aşağı doğru meyleder, ama bu iniş, yeniden ayaklanıp doğrulan, vadiyi ayaklar altına seren, onun da ötesine açılarak o bulutsuz ve sonsuz kuzey göğüne tırmanan manzaraya kavuşmak için lazım olan bir fırlatma rampasıdır olsa olsa.

Bayan H. tombul kollarını çitlerin üzerine yaslamış; eski ıslahevindeki yaşlı hanım ise penceresini açıp alenen aşağı bakmaya kadar vardırmış işi. Kadınların bakışları çimenliğin ortasındaki bir yığının üstünde buluşuyor. Geri döndü desenize, diyor Bayan H. Evet, diyor Ruth, yakında geleceğini söylemiştim size. Sonra sırtında sabahlığıyla yalınayak dışarı çıkıp yığına yakından bakmaya gidiyor. Morgan'ın eşyalarından oluşuyor yığın, bir tek çantası eksik, onun dışında her şey yerli yerinde görünüyor, ne var ne yoksa sırılsıklam ve leş gibi, oralarına buralarına yabani otlar yapışmış, hatta bir iki tutam alıç

çiçeği de seçiliyor üstlerinde. Üç kadın düşünceli gözlerle kanıtları inceliyor. Tuhaf yaratıklar şu erkekler, diyor Bayan H. Evet, diye onaylıyor Ruth. Oysa aslında rüyasını düşünüyor, nehre ve nehir yatağına dair o rüyayı adamla ortaklaşa görmelerini, kendi vücudundan yayılan sıcak dalgalarının adamın engel olamadığı telaşına ve soğuktan zangır zangır titreyişine karşı verdiği mücadeleden nasıl da galip çıktığını düşünüyor. Yerdeki botlarla giysiler, bir hayvanın bir varoluş biçiminden diğerine geçerken döktüğü deriyi andırıyor. İyisi mi çayını götüreyim ona, diyor.

Çay fincanlarını yere koyuyor ve yorganı adamın üstünden sıyırıyor. Ayakları ve bacakları çamur içinde. İşe bak, diyor adam birden gözlerini kocaman açarak, demek mesajımı aldın, dediğimi yapıp ışığı açık bıraktın ha. Işığını belki sevdiğim ağacın oradan görürüm diye öyle yazmıştım sana, sahiden de tahmin ettiğim gibi oldu, gözümü ışıktan ayırmaksızın adımlarımı sıklaştırdım, nehre vardığımda ta su bendine kadar yürüyüp sonra köprüden geçerek vakit kaybetmek istemedim, oralarda bir yerlerde ortaçağdan kalma bir nehir geçidi olduğunu hatırlıyordum hayal meyal, ama karanlıkta geçidin sığ yerini kaçırdım herhalde, girdiğim yerde su epeyce derindi ve hızla akıyordu, çantamı havaya kaldırıp başımın üstünde tutmak zorunda kaldım. Sonuçta gelmeyi başardım ama, bak. Bayırdan, senin özel patikandan yukarı tırmanıp geldim. Kutsal bir ormandan geçmek gibiydi oradan geçmek. Paltom sağlam kalmıştır sanırım, merak etme nevresimleri de yıkayacağım. Ruth çay içmek istemiyor, adamın çayını isteyip istemediği de umurunda değil. Nehrin kokusu ve birbirlerinin iç içe geçmiş kokusu hâlâ üzerlerinde. Sabahlığını çıkarıyor, yatağa çıkıyor ve adamın üzerine ata biner gibi oturuyor. Gözlerini kocaman açman hoşuma gidiyor, diyor. Bana böyle bakarken, seni ne hale koyduğumu görmek hoşuma gidiyor. Söyle

bana denizden çıkıp gelmiş yılanbalığı, seni somon, seni susamuru, seni gidi fok, evrimleşmesini tamamlamamış, henüz literatüre geçmemiş bir yaratık mısın yoksa, söyle bana saçlarına alıçlar takılmış seni çamurlu karabasan, o yol boyunca yürürken, uyuduğunda, uyandığında meltemlerin arasında benim sesimden dizeler duydun mu bakalım? Duyduğunu biliyorum. Cesaretin varsa inkâr et. Şimdi iyi dinle, zavallı sen, zavallı çıplak şey, bildiğin gibi şeytan azapta gerek, önümüzdeki hafta seninle ben bir yürüyüşe çıkacağız birlikte, bir nehir boyunca yürüyüp bir başkasının kıyısına çıkacağız, ta ki kendimizi üçüncü bir nehrin kıyısında bulana dek, o nehir boyunca biraz daha yürüyeceğiz sonra. Ama buralarda olmayacak bu dediklerim, bahsi geçen bu nehirler yurtdışında zira. Yanlış duymadın, yurtdışında evet! Biraz daha eksantrik olman gerektiğine karar verdim. Senin de ilgini çekecek bir fikir geldi aklıma, baş başa gideceğimiz bu yürüyüşün sonunda, yurtdışındaki o nehir yürüyüşümüzün sonunda bir boşluk, bir çeşit uçurum, bir açıklık var, dünyaya gelmek için yanıp tutuşan bir şey bekliyor bizi orada, ben dünyaya getiremem onu, sen de tek başına dünyaya getiremezsin.

DAVID CONSTANTINE
Midland Oteli'nde Çay

David Constantine **Midland Oteli'nde Çay**'da gerçek hayatı bütün çıplaklığıyla merkeze alırken hikâye anlatma, dil ve anlatım ustalığını büyüleyici bir edebi dehayla birleştiriyor. Onun karakterleri zarif bir isyanla var oluyor, yenilgi karşısında yıkılmayıp onu omuzlarına attıkları bir pelerin gibi taşıyorlar. David Constantine doğanın da âdeta bir karakter gibi öykülerin atmosferini oluşturduğu bir dünyaya davet ediyor okuru.

2010 BBC Ulusal Öykü Ödülü ile 2013 Frank O'Connor Uluslararası Öykü Ödülü'nü alan **Midland Oteli'nde Çay,** David Constantine'in Türkçede yayımlanan ikinci kitabı.

İngilizceden çeviren
Aylin Ülçer

EDEBİYAT
ÖYKÜ

ISBN
978-605-2389-04-1
25 TL
www.notoskitap.com

NOTOS KİTAP